02
П-12

РАЇСА ПАВЛЕНКО, ТЕТЯНА ОСТАПЕНКО, ЮРІЙ ВІЛЕНСЬКИЙ

БІБЛІОТЕКА У НАМИСТІ СЛОВА

НАЦІОНАЛЬНА НАУКОВА МЕДИЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ

92
02
17-12

РАЇСА ПАВЛЕНКО, ТЕТЯНА ОСТАПЕНКО, ЮРІЙ ВІЛЕНСЬКИЙ

БІБЛІОТЕКА У НАМИСТІ СЛОВА

НАЦІОНАЛЬНА НАУКОВА МЕДИЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ

А958/9

НАЦІОНАЛЬНА НАУКОВА МЕДИЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ 3
01033, м.Київ, вул.Л.Толстого, 7

1930–2018

НАЦІОНАЛЬНА НАУКОВА МЕДИЧНА
БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ

НЕСТИ СВІТЛО ЗНАНЬ В ІМ'Я ЗДОРОВ'Я НАРОДУ

БІБЛІОТЕКА У НАМИСТІ СЛОВА

ЗМІСТ

Крізь плин літ 11

ДРУЗІ ДОМУ КНИГИ

Дві зустрічі з Ольгою Ульяновою 32

Династія Терещенків в родинному палаці 35

Відлуння високої шляхетності 42

Зустріч з батьком космонавта 43

ВИДАТНІ МЕДИКИ – ЧИТАЧІ ТА ПАТРІОТИ БІБЛІОТЕКИ 47

Будівничий і друг Бібліотеки: професор Василь Дмитрович Братусь 48

Амосівська Бібліотека 51

Вірнопідданий книги професор Юрій Бернадський 55

Династія академіка Василя Павловича Комісаренка: наші друзі впродовж десятиріч 57

Академік Левко Іванович Медвідь: «Наука починається з бібліотеки» 59

Анатолій Юхимович Романенко: велич постаті 61

Микола Єфремович Поліщук: міністр, громадський діяч, друг Бібліотеки 63

Семен Семенович Лаврик: вечорами над медичними часописами 65

Борис Павлович Криштопа: погляд зблизька й на відстані 67

Наш друг Юрій Щербак: півстоліття щирого товаришування 69

«До Бібліотеки як до святині духу й мудрості»: Любомир Антонович Пиріг 71

«Аргонавт» нейрохірургії Андрій Ромоданов: світла постать з драматичною долею 76

Вчений-нейрохірург Юрій Зозуля: з книгою назавжди 78

Віталій Іванович Цимбалюк: видатний нейрохірург, літописець галузі 80

Династія Педаченків–Куликових, Квітницьких–Рижових 82

Династія Калюжних на тлі століть 84

Шляхетному роду нема переводу: рід Маньковских 86

Родовід Попових і Храм Книги 90
Звитяга родини Куриліних на фоні Бібліотеки 92
Семен Глузман: портрет в площинах випробувань 93
Професор-фармаколог Іван Сергійович Чекман: повість десятиліть в єднанні з Бібліотекою 97
Ісак Михайлович Трахтенберг: «Каждый день как маленькая жизнь» 100
Професор Аркадій Федорович Фролов: вчений в царині епідеміології 102
Віктор Степанович Карпенко: друг і покровитель Бібліотеки 104
Академік Володимир Фролькіс: з любов'ю до Бібліотеки 106
Велетень хірургії Олександр Шалімов 107
Микола Дмитрович Тронько: доленосні передбачення 109
Дмитро Ілліч Заболотний: мудрість, шляхетність, професіоналізм 111
Юрій Васильович Вороненко: до кола обов'язків через книги 112
Генерал Володимир Пасько: невигадана Іліада вченого-воїна 114
Генерал медичної служби Михайло Петрович Бойчак
і його унікальні історичні розвідки 116
Професор Анатолій Петрович Пелещук: лікар світлої мудрості 118
Іван Миколайович Сорока: засновник Українського медичного клубу,
щирий патріот Бібліотеки 119
Валерій Запорожан: «Замість компліментів пропоную співробітництво» 120
Наш щирий друг – професор Федір Олексійович Тишко 121
Їм вічність відчинила двері... 123
Ярослав Ганіткевич – Геродот української медичної науки 126
Професор Єфрем Ліхтенштейн: «Помнить о больном» 127
Від віртуоза щелепно-лицевої хірургії Владислава Маланчука 129
В дарунок від академіка Олександра Федоровича Возіанова 130
З теплом та вдячністю... 131
Польська аура видатного українського вченого Анатолія Свінціцького 134
Віталій Федорович Москаленко: хвилюючі епізоди товаришування з Бібліотекою 135

БІБЛІОТЕКА У НАМИСТІ СЛОВА

Андрій Михайлович Сердюк: у плині років як на довгій ниві 136
Професор Олександр Грандо – засновник Національного музею медицини України 137
Народна медицина Данила Зубицького: досвід через плин поколінь 138
Лариса В'ячеславівна Канаровська: на відстані душі 139
Книги Раїси Василівни Богатирьової у фондах Бібліотеки 140
Валерій Феодосійович Саєнко: світоч світової науки, палкий бібліофіл 141
Салют – Михайлу Салюті! 143
Гіппократ болю: Володимир Андрійович Берсенєв 144
Даценко Ірина: патріарх Львівської школи гігієністів 145
Професор Олександр Кіцера: з повагою до книги 147
Вдячний читач Борис Олексійович Запоточний:
«Люди приходять і відходять – книжки залишаються» 149
Професор Микола Костянтинович Голобородько 150
Видатні українські вчені-побратими Бібліотеки 151
Плеяда педіатрів України: тяжіння до скарбниці знань 153
Лицарі розвитку охорони здоров'я за покликанням та обов'язками 154
З окремих записів про бібліотеку 155
ГРОМАДСЬКІ ТА ПОЛІТИЧНІ ДІЯЧІ В НАШИХ СТІНАХ 163
Ігор Рафаїлович Юхновський: у спілкуванні з видатним вченим і громадським діячем 164
Лесь Танюк у «Медичній Україніці» 165
Видатний син України Іван Дзюба 166
Перший Міністр охорони здоров'я незалежної України Юрій Спіженко 167
Михайло Слабошпицький і Бібліотека 168
Народний депутат України Валерій Сушкевич 169
Видатний державний і громадський діяч Ольга Богомолець 170
Олег Мусій 171
Народний депутат України Володимир Георгійович Карпук 172
Народний депутат України Тетяна Задорожна 172

Громадський діяч і правозахисник Олена Єскіна 173
Громадський діяч Михайло Поплавський 173
З окремих записів про бібліотеку 174
У ДЗЕРКАЛІ НАШИХ МІЖНАРОДНИХ ЗВ'ЯЗКІВ 179
Вишуканою старомонгольською мовою 182
Слово з берегів Альбіону 184
Гості з міста Риги 185
Очима лікаря з міста над Невою 186
«Непреходящая сила Вашей Библиотеки» 187
Місток Харбін–Київ 188
Слідами зустрічі: бібліофіли з Вашингтону 189
Від імені Корпусу Миру 190
«Ця зустріч справила на мене велике враження» 191
На стежках співробітництва з фондом Джорджа Сороса 192
Всесвітньовідома компанія «Lunge und Springer» і Бібліотека 193
Успіхів зичать Надія та Зенон Матківські: 1000 доларів на розвиток Бібліотеки 194
Щире слово Олі Ставракі – доньки та онуки київських лікарів 195
Очима й серцем білоруського друга 196
В співпраці з ВООЗ 197
В сердечній дружбі з українцями світу 198
Павло Джуль – в наших стінах 199
Павло Пундій – щирий побратим Бібліотеки 200
В щирій приязні з «Сейбр–Світлом» 201
Наш світлий друг – Ігор Галярник 202
Від наших європейських друзів: Британської Ради, Гете Інституту, Французького культурного центру 204
Керівник проекту «Освіта» Ігор Гаук: думки про наше співробітництво 205
Ротарійський рух – українській охороні здоров'я 208

Дітмар Штудеманн – Надзвичайний і Повноважний Посол Німеччини 211
Зустріч двох міністрів в Бібліотеці: Микола Поліщук, Майкл Левіт 212
Посол Франції в Україні: «Дух протеста и традиций витает в этом Доме» 214
Київ–Нідерланди: на спільній ниві 215
Від освітян Техаського університету 216
Гість з Японії в Україні 217
Згадуючи Ібн Сіну: очима представника Посольства Республіки Іран 218
В дарунок від французьких друзів 219
Посол Туркменістану в Україні Нурберди Аманмурадов:
незабутня мить в наших відносинах 220
Від імені офісу ОБСЄ 222
Очима видатного американського фотографа 223
В сяянні польсько-української співдружності 224
БІБЛІОТЕКА ЯК МИСТЕЦЬКО-КУЛЬТУРНИЙ ЦЕНТР 237
КИЇВСЬКА ДОМІВКА СТЕПАНА РУДАНСЬКОГО 253
ХУДОЖНІЙ ДИВОСВІТ В БІБЛІОТЕЦІ 263
БІБЛІОТЕКА ОЧИМА КОЛЕГ 275

1930–2018

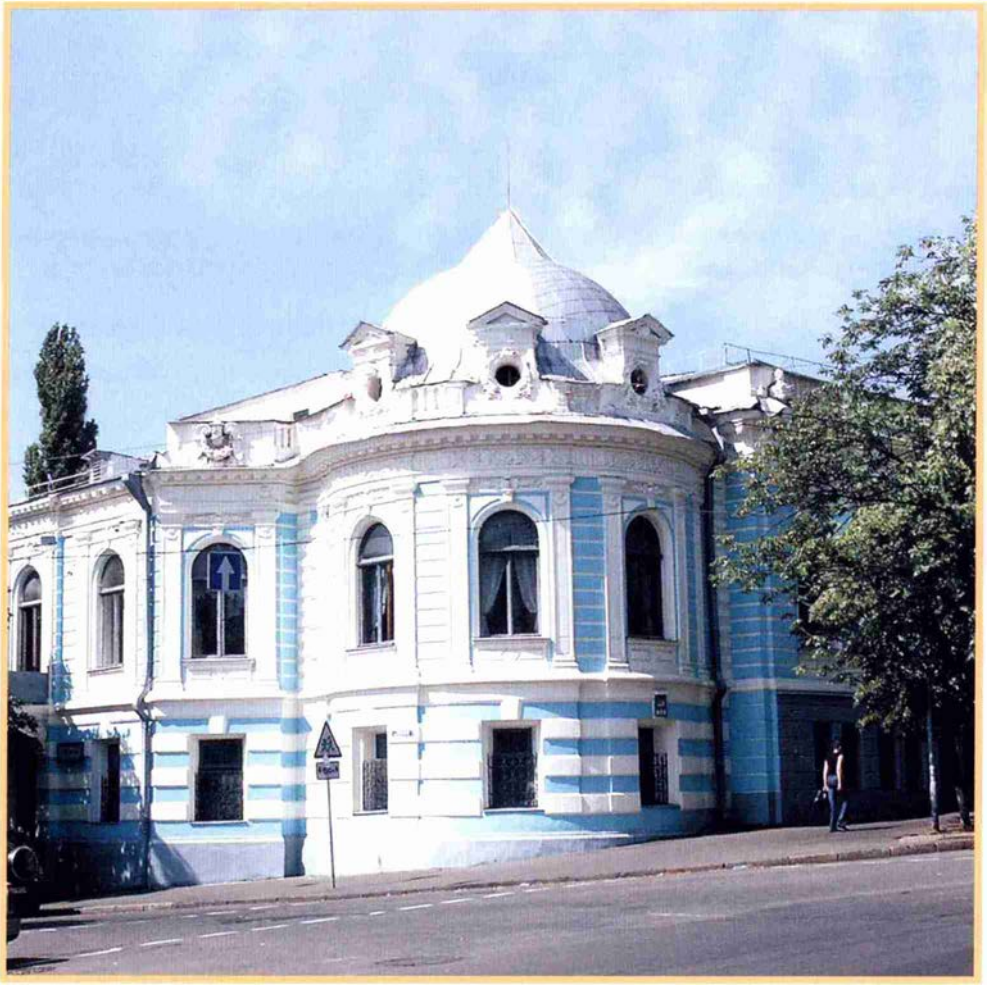

НЕСТИ СВІТЛО ЗНАНЬ В ІМ'Я ЗДОРОВ'Я НАРОДУ

БІБЛІОТЕКА У НАМИСТІ СЛОВА

АНОТАЦІЯ

Пропонована читачам книга стала результатом плідної роботи авторського колективу – генерального директора бібліотеки Р. І. Павленко, заступника генерального директора бібліотеки Т. А. Остапенко, кандидата медичних наук, письменника і журналіста Ю. Г. Віленського.

Матеріалом для її створення послужили відгуки читачів, друзів та партнерів з «Книги почесних гостей», які віддзеркалюють багатогранну діяльність Національної наукової медичної бібліотеки України. Ця книга – своєрідний літопис діяльності бібліотеки, де через призму думок читачів відкриваються дивовижна історія, насичене подіями життя, традиції та здобутки однієї з найвідоміших в Україні книгозбірні.

Літопис Національної наукової медичної бібліотеки України – це і панорамний портрет української медичної спільноти в єднанні з нашими однодумцями у світі. Тут вміщено лише частку цих хвилюючих відгуків. В книзі багато світлин та цікавих ілюстрацій.

Автори натхненно працювали над документальними свідченнями і сподіваються, що книга зацікавить широке коло читачів.

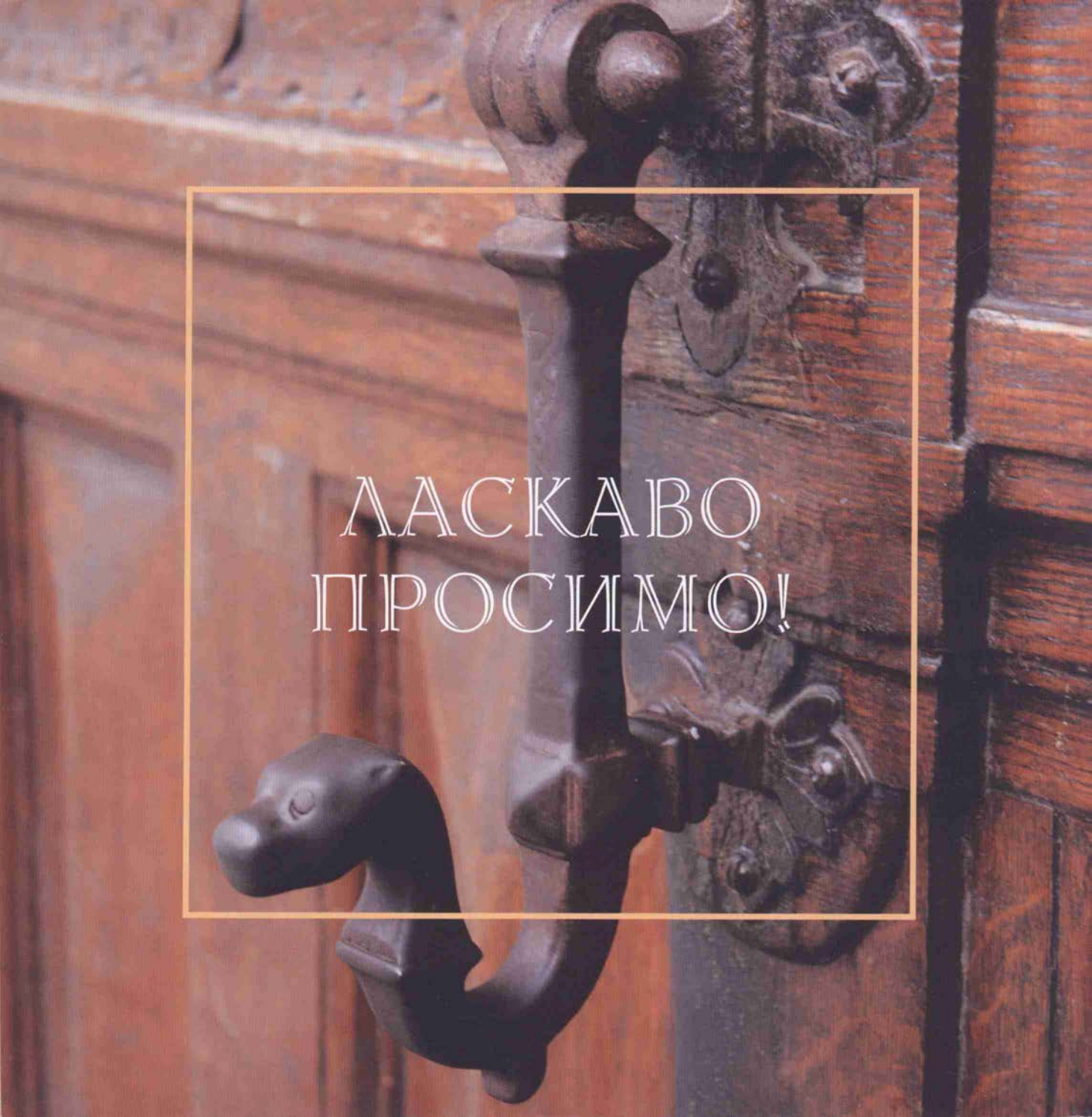
ЛАСКАВО
ПРОСИМО!

РАЇСА ПАВЛЕНКО, ТЕТЯНА ОСТАПЕНКО, ЮРІЙ ВІЛЕНСЬКИЙ

КРІЗЬ ПИН ЛІТ

«Бібліотека – це той храм, де завжди народжується і зберігається духовність. Пам'ятаймо, що у давнину бібліотеку називали «дім життя», «притулок мудрості», «аптека для душі»

В. Сухомлинський

НАЦІОНАЛЬНА НАУКОВА МЕДИЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ

«І шикується літ легіон...» – ці слова поета у своїй лаконічності, й водночас у просторових межах, у відгомоні змін часу, постають об'ємним синтезованим портретом Національної наукової медичної бібліотеки України. Адже в листопаді 2015 року бібліотеці, цьому відомому вітчизняному і міжнародному осередку медичної книги, виповнилося 85 років. Для розвитку та становлення цієї скарбниці медичної науки та її представників то вагомий період. За ним дивовижний злет унікального закладу, його сміливі творчі починання та здобутки, справді планетарні зв'язки, а головне – потужний загал читачів.

Як же проліг легендарний шлях – в знахідках, виданнях, особистостях, документах? Все розпочалося з суспільних кроків тридцятих років, з ланцюга подій у відповідності до Постанови ЦК ВКП(б) від 20 жовтня 1929 року, вказівкою для справи, про яку оповідаємо, дійсно історичною і до того ж за законами епохи, імперативною – «Про покращення бібліотечної роботи». На її виконання Колегія Народного Комісаріату охорони здоров'я УРСР затвердила склад бібліографічної секції при науково-методичній Раді Народного комісаріату охорони здоров'я УРСР (НКОЗУ), в обов'язки якої входили: організація бібліотечної роботи, видання реферативного бюлетеню з питань охорони здоров'я, створення мережі державних медичних бібліотек, а також координація діяльності бібліотек при інститутах та інших медичних установах. Саме стратегічна побудова бібліографічної секції і стала рушієм розвитку відомчих книгозбірень: НКОЗУ 6 листопада 1930 року видав Наказ, згідно з яким засновуються Київська, Дніпропетровська і Сталінська (Донецька) державні медичні бібліотеки. Цього ж числа вважається відкритою Одеська медична бібліотека, яка перейменовується з крайової на державну.

Наступної весни, за клопотанням Київського Крайового відділу охорони здоров'я Бібліотеці виділяють перше її приміщення – невелику кімнату у Будинку вчених, по вулиці Короленка, 45. Коли зупиняєшся біля цієї привітної будівлі, що збереглася в глибині двору по Володимирській, з тією ж дивною суспільною візією, відчуваєш : адреса є й історичною. Адже впродовж десяти хвилин пішки звідси можна потрапити в сучасну оселю Національ-

ної наукової медичної бібліотеки України (ННМБУ). Початковий фонд бібліотеки становив 1500 книг та журналів, а штат – 2 співробітники. Першим її директором у 1930–1932 рр. був лікар В. М. Коган, його фото ще слід розшукати…

Ясна річ, деяка частка київських лікарів мала свої приватні бібліотеки. Але ж ішлося про медичну літературу для професійного загалу, для нової генерації лікарів. Тож, уже в перші роки Бібліотека обслуговує близько 200 спеціалістів щорічно, і фонди її істотно поповнюються : обласний відділ охорони здоров'я передбачає виділення коштів для придбання літератури. В 1934 році спеціалізована медична бібліотека переводиться до досить великого приміщення університетської бібліотеки по вул. Володимирській, 58, і це дає змогу не тільки істотно збільшити її фонди, але й розширити штат.

Серед світлин, наведених у скромному, але вкрай цікавому виданні «Державна наукова медична бібліотека. Історичний нарис.» – К., 2002., вдивляємося в інтелігентні обличчя наступних директорів бібліотеки: Е. Н. Бергера (1932–1935 рр.), Є. Б. Закржевського (1935–1937 рр.), В. К. Магеровського (1937–1941, 1944–1948 рр.).

Поступово бібліотечні технології вдосконалюються, створюються та збагачуються каталоги та картотеки. З 1935 року організовується периферійний відділ для обслуговування сільських медиків, яким надсилалися поштою книжки, журнали, фотокопії та переклади статей. Виникає довідково-інформаційне бюро, яке не тільки надає консультації та довідки, але й розпочинає випускати різноманітні бібліографічні списки. Цей дебют виглядає вдалим і в березні 1934 року НКОЗ за підписом Наркому С. І. Канторовича видає надзвичайно цікавий, з точки зору майбутнього Наказ, в якому наголошується: щоб забезпечити високоякісною бібліографічно-інформаційною підтримкою всі науково-дослідні та практичні установи НКОЗУ – утворити Всеукраїнський інститут медичної бібліографії та інформації. Інститут організувати в м. Києві на базі медичної бібліотеки з філіалом в Харківській державній медичній бібліотеці та інших обласних медичних бібліотеках і в опорних пунктах при бібліотеках інститутів, які в майбутньому мусять перетворитися в

бібліографічні відділи інститутів. Рішення, в його далекоглядному проекті, не було виконано. Проте час довів – функції такого необхідного інституту багато в чому плідно взяла на себе майбутня Національна наукова медична бібліотека України, особливо у повоєнні роки.

Справжній офорт чи навіть акварель Бібліотеки – її постійні читачі. Цей склад, за їхніми персональними картками, знаменний: серед відвідувачів Бібліотеки – О. О. Богомолець, М. Д. Стражеско, М. М. Губергріц, І. М. Іщенко, О. П. Кримов, М. С. Коломійченко, Б. М. Маньковський, І. О. Зав'ялов, В. Ю. Чаговець, Д. Ф. Чеботарьов, Я. П. Фрумкін, Н. В. Лауер-Бажан, П. І. Баранник, І. П. Барченко, Р. Я. Бенюмов, С. М. Богданович, А. А. Чайка, Л. І. Гіренко, Д. Я. Епштейн, А. М. Зюков, Г. С. Іваницький, В. М. Іванов, Є. Б. Букреєв, А. П. Пелещук, Д. Л. Сигалов, М. С. Спіров, О. Г. Єлецький, Г. Є. Фруміна, А. І. Картамишев, О. В. Корчак-Чепурківський, О. А. Кронтовський, Г. Ф. Писемський, О. І. Крупський, М. М. Москальов, М. П. Нещадименко, О. М. Ольшанецький, Б. Я. Падалка, О. М. Пучківський, Ю. С. Сапожніков, Й. Г. Туровець, Л. Й. Фінкельштейн, О. М. Хохол, Є. І. Чайка, інші вчені та лікарі.

Це без перебільшення непересічний читацький дивізіон Бібліотеки, де за снаги до книги всі є практично рівні. І показово, багато з цих відомих вчених передавали у фонди Бібліотеки свої книги та публікації, а надалі власні зібрання. Першим таким книжковим дарунком постає колекція Г. Ф. Писемського, що за його заповітом потрапила у ці інтелектуальні надра в післявоєнні роки.

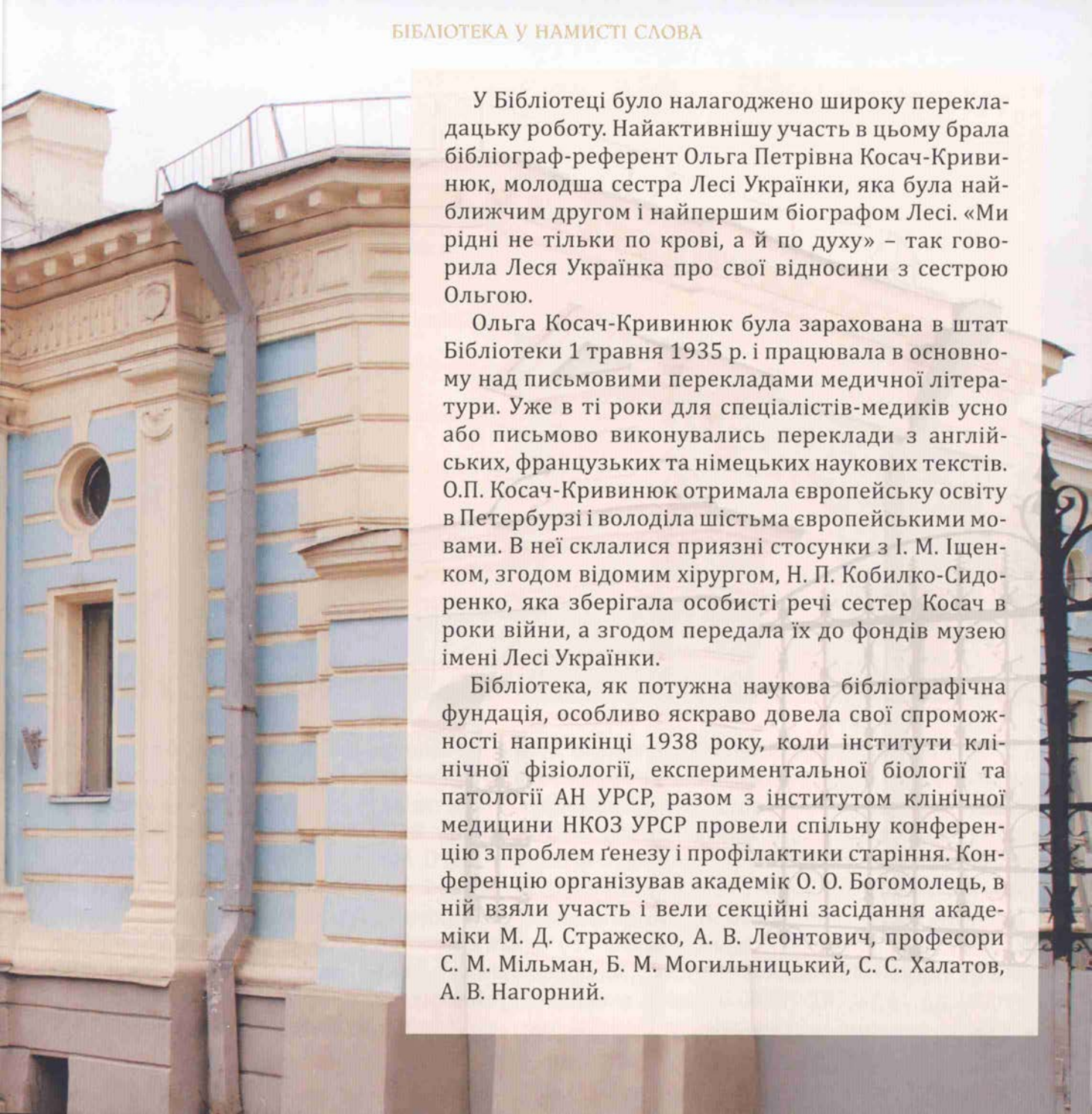

У Бібліотеці було налагоджено широку перекладацьку роботу. Найактивнішу участь в цьому брала бібліограф-референт Ольга Петрівна Косач-Кривинюк, молодша сестра Лесі Українки, яка була найближчим другом і найпершим біографом Лесі. «Ми рідні не тільки по крові, а й по духу» – так говорила Леся Українка про свої відносини з сестрою Ольгою.

Ольга Косач-Кривинюк була зарахована в штат Бібліотеки 1 травня 1935 р. і працювала в основному над письмовими перекладами медичної літератури. Уже в ті роки для спеціалістів-медиків усно або письмово виконувались переклади з англійських, французьких та німецьких наукових текстів. О.П. Косач-Кривинюк отримала європейську освіту в Петербурзі і володіла шістьма європейськими мовами. В неї склалися приязні стосунки з І. М. Іщенком, згодом відомим хірургом, Н. П. Кобилко-Сидоренко, яка зберігала особисті речі сестер Косач в роки війни, а згодом передала їх до фондів музею імені Лесі Українки.

Бібліотека, як потужна наукова бібліографічна фундація, особливо яскраво довела свої спроможності наприкінці 1938 року, коли інститути клінічної фізіології, експериментальної біології та патології АН УРСР, разом з інститутом клінічної медицини НКОЗ УРСР провели спільну конференцію з проблем ґенезу і профілактики старіння. Конференцію організував академік О. О. Богомолець, в ній взяли участь і вели секційні засідання академіки М. Д. Стражеско, А. В. Леонтович, професори С. М. Мільман, Б. М. Могильницький, С. С. Халатов, А. В. Нагорний.

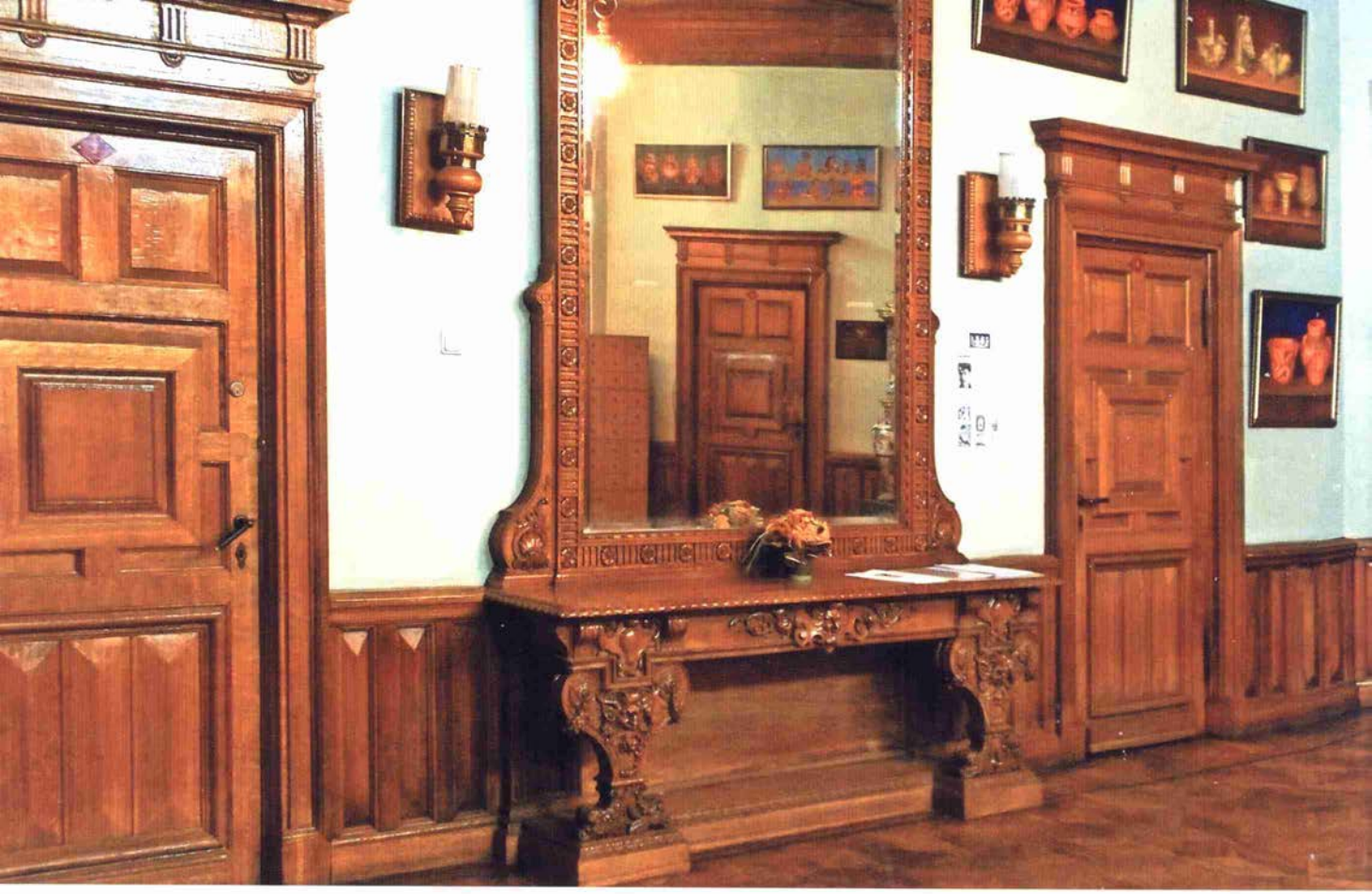

До конференції працівниками Бібліотеки була організована виставка вітчизняних та іноземних видань, а також складено бібліографічний покажчик, який включено до видання «Старость. Труды конференции по проблемам генеза старости и профилактики преждевременного старения организма» (1939). Збір і обробку 855 джерел покажчика здійснили бібліографи-консультанти: О. П. Косач, А. П. Васильєв, Р. П. Меєрзон, О. П. Фаворська, О. П. Чепинога та інші. З 1935 по 1944 рік були видані тематичні покажчики з питань шоку, алергії, гіпертонії. Одночасно виходили зведені каталоги «Іноземна медична періодика в Україні за 1936–1938 рр.» та «Іноземна медична періодика в Києві за 40 років (1900–1940 рр.)». Це було фундаментальне дослідження довідкового змісту, що не мало аналогів. В Бібліотеці працювало понад 30 співробітників, яких об'єднували високі професійні та етичні якості. Показово, що саме в Бібліотеці як її місіонери розпочали свій науковий шлях відомі спе-

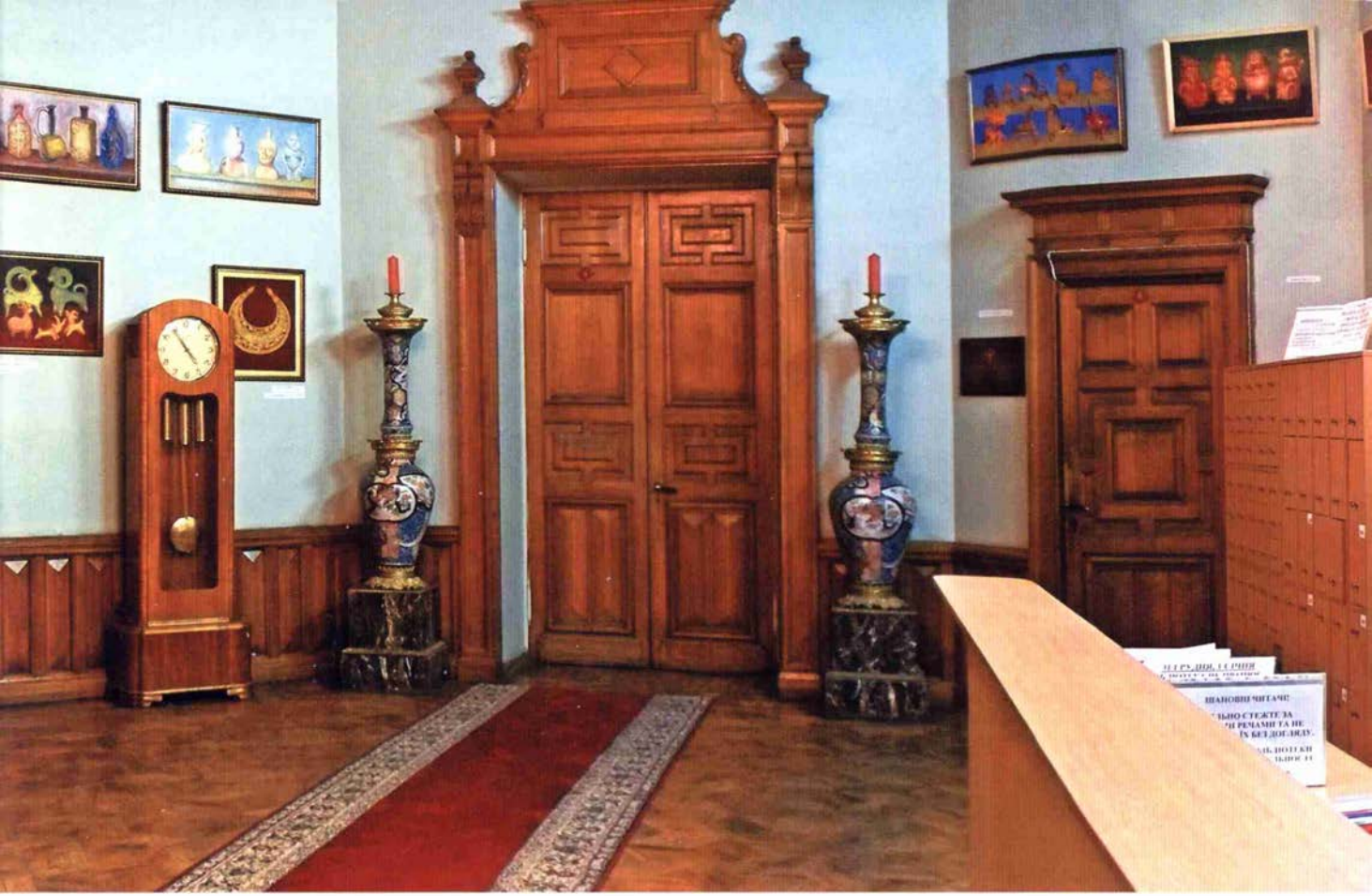

ціалісти: фізіолог Е. Бергер (згодом професор Тернопільського медичного інституту), мікробіолог С. Дяченко (в наступному завідувач профільної кафедри Київського медичного інституту ім. О. О. Богомольця), акушер-гінеколог М. Венцковський (професор Вінницького медичного інституту), терапевт Є. Закржевський (професор Ленінградської військово-медичної академії).

Зі створенням у травні 1939 року спеціального методичного бюро, Бібліотека перебрала на себе обов'язки та роль республіканського методичного центру для профільних бібліотек Правобережної України. За короткий час у новому підрозділі (тут, зокрема, працював і відомий в Україні бібліотекознавець Г. М. Плеський), було підготовлено такі регламентуючі документи, як «Мінімум бібліотечної техніки для бібліотек НКОЗ», «Положення про бібліотеку», організовано постійно діючі курси для бібліотечних працівників, проведе-

НАЦІОНАЛЬНА
НАУКОВА МЕДИЧНА
БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
01033, м.Київ, вул.Л.Толстого, 7

но кілька республіканських нарад. Першою на той час було створено мережу медичних бібліотек в Україні. В 1940 р. в Україні працювало 248 медичних бібліотек з загальним фондом 43 727 618 примірників, в тому числі 15 обласних бібліотек з фондом 490 909 примірників, 19 бібліотек медичних вузів з фондом 1 083 355 примірників, 165 бібліотек середніх медичних шкіл з фондом 18 105 010 примірників, 39 бібліотек науково-дослідних інститутів з фондом 342 618 примірників. Бібліотеки обслужили за рік більш як 105 тис. читачів, видали їм 2 971 407 документів. Це був потужний книжковий та бібліографічний масив.

У травні 1940 року відбулася перша Всесоюзна нарада директорів республіканських та обласних медичних бібліотек, що висунула нові перспективи розвитку бібліотечної справи. Та поступ перериває початок війни 22 червня 1941 року. У вересні 1941 року Київ окуповують німецькі війська, у 1943 році бої поновлюються, а у листопаді місто було звільнено. Майже 500 тис. примірників довідково-інформаційного фонду Київської державної медичної бібліотеки згоріло у вогні, згоріли й каталоги, що мали 840 тис. бібліографічних описів. Втрати Бібліотеки, згідно з актом від 05.03.1945 року склали 415323 млн. крб. Та Бібліотека оживає неначе фенікс із полум'я. Слід низько вклонитися її самовідданим працівникам, які в складний час іноземної навали спромоглися зберегти частину унікальних книжок, журналів та архівів. Через п'ять місяців після визволення Києва діяльність Бібліотеки було відновлено, а з 19 серпня 1944 року згідно з

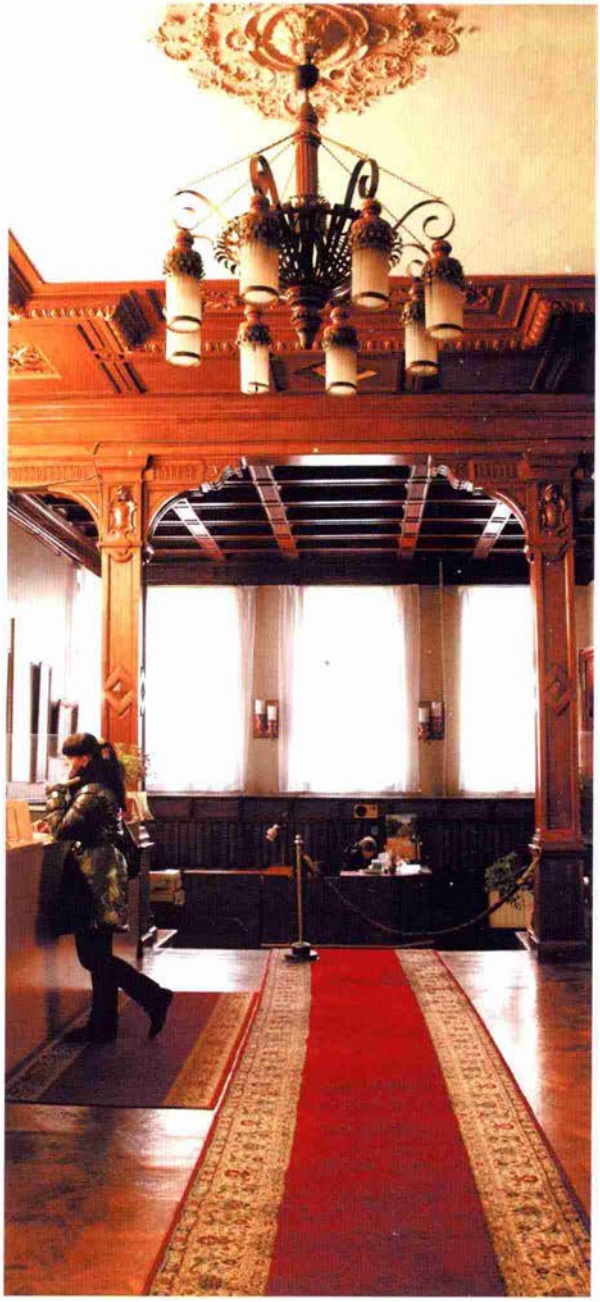

розпорядженням Ради Народних Комісарів УРСР №841 вона отримала статус республіканської. Було затверджено її штат у кількості 57 осіб. Бібліотека поновила свою діяльність 1 вересня 1944 року в приміщенні Наркомздоров'я УРСР (вул. Рейтерська, 22), пізніше їй було надано 2 кімнати площею 96 кв. м. в рентгенівському НДІ (вул. Горького, 2).

Бібліотека, таким чином, набуває «другого дихання». Активну участь у її відродженні беруть професіонали, що повернулися до роботи. Особливого спомину й поваги заслуговують завідувачі відділів обробки і каталогізації літератури З. Й. Бодик, комплектування – Т. М. Демидчук, бібліотекарі К. О. Фаворська, В. М. Ліщинська, О. В. Чіканчі. Починає діяти відновлений інформаційно-довідковий фонд. Велику партію медичних видань (майже 11 тисяч томів), що дивом уціліли, передав Київський державний університет, більше 2 тис. примірників надала Харківська державна медична бібліотека, понад 4 тис. книг та журналів – медичні установи Києва. Інтенсивному поновленню цих фондів сприяли надходження літератури із споріднених книгосховищ Москви, Ленінграду, Томська.

Варто підкреслити, що в поновленні фонду Бібліотеки із власних зібрань найактивнішим чином, впродовж повоєнних років сприяли О. О. Богомолець. О. В. Палладін, Д. Л. Сигалов, О. В. Черкасов, О. Ф. Макарченко, Л. Х. Духін, Я. П. Фрумкін, О. Ю. Лур'є, О. І. Арутюнов, І. І. Потоцький, О. М. Хохол, Б. М. Маньковський, Ю. М. Квітницький-Рижов, Г. В. Фольборт, В. Г. Балабан, О. В. Черкасов, В. М. Слонімська, Т. Я. Ка-

ліченко, І. П. Алексеєнко, О. А. Богомолець, С. І. Винокуров, М. К. Даль. До Бібліотеки у вигляді персоналізованої спадщини надходять надзвичайно цікаві особисті колекції видатних вчених, зокрема, Я. П. Фрумкіна, Л. В. Громашевського, В. А. Барабоя, Г. С. та Є. Г. Педаченків.

Бібліотеці завше таланило із її високоосвіченими провідниками, чудовими знавцями медичної книги, майстрами й патріотами дорученої справи. Серед таких особистостей особливо виділяються Ф. Л. Хмара, П. В. Коломієць. Понад п'ять десятиліть в бібліотеці працює Р. І. Павленко, з 1975 року очолюючи її.

Істотно важливим кроком і етапом у становленні та розвитку Бібліотеки стала передача їй в користування славнозвісної фамільної будівлі відомої родини Терещенків по вул. Толстого, 7. Символічним є й те, що саме в сусідньому з класичним корпусом Бібліотеки перебував у шестидесяті роки XIX ст. Л. М. Толстой. Це його єдина київська адреса. Та сказа-

ти, що анфілади Бібліотеки у своїй архітектурній прикрасі відразу стали її символом, буде і перебільшенням, і напівправдою. Адже майже чверть сторіччя в ошатному будинку розміщувався й працював Інститут рентгенорадіології, заклад з зовсім іншою структурою й призначенням. Фактично слід було істотно відреставрувати цю цікаву, але спотворену будівлю, створивши сучасний читальний зал, абонемент, зал каталогів і картотек, приміщення книгозберігання.

Почалася наполеглива відбудовча та реставраційна робота, зокрема відтворення фамільної великої зали, з її дивним оздобленням. Все це вдалося зробити, хоча й з великими, часом драматичними труднощами. Та з 1971 року Бібліотека в своєму новому вигляді гостинно відчинила старовинні двері. Червону стрічку урочисто перерізав Міністр охорони здоров'я УРСР В. Д. Братусь, завдяки стратегічній підтримці якого ННМБУ знову знайшла

вже постійний, здається назавжди, рідний дім. Бібліотечні працівники не лише відбудували і реставрували будинок Терещенків, але багато зусиль доклали до того, щоб в 1983 р., нарешті, на будівлі з'явилась історична дошка – «пам'ятник архітектури».

Віднесення будівлі Бібліотеки до пам'яток архітектури стало своєрідною «охоронною грамотою», яка оберігає цю перлину архітектурного мистецтва.

Нові приміщення закликали й до нового розвитку Бібліотеки, до нових наукових, мистецьких, освітніх починань та ініціатив. Одним із таких рідкісних потужних кроків у патріотичному піднесенні та задумах Бібліотеки є створення «Медичної Україніки» – спеціального відритого фонду видань із авторськими дарчими посвятами та надписами.

Цю ідею Р. І. Павленко, зокрема, одними з перших підтримали вже тоді всесвітньовідомий вчений М. М. Амосов, а також молодий письменник та вчений Ю. Щербак, нині відомий громадський діяч, дипломат, доктор медичних наук, в минулому депутат Верховної Ради СРСР першого демократичного скликання. Їх книги стали й першою цеглиною у створенні

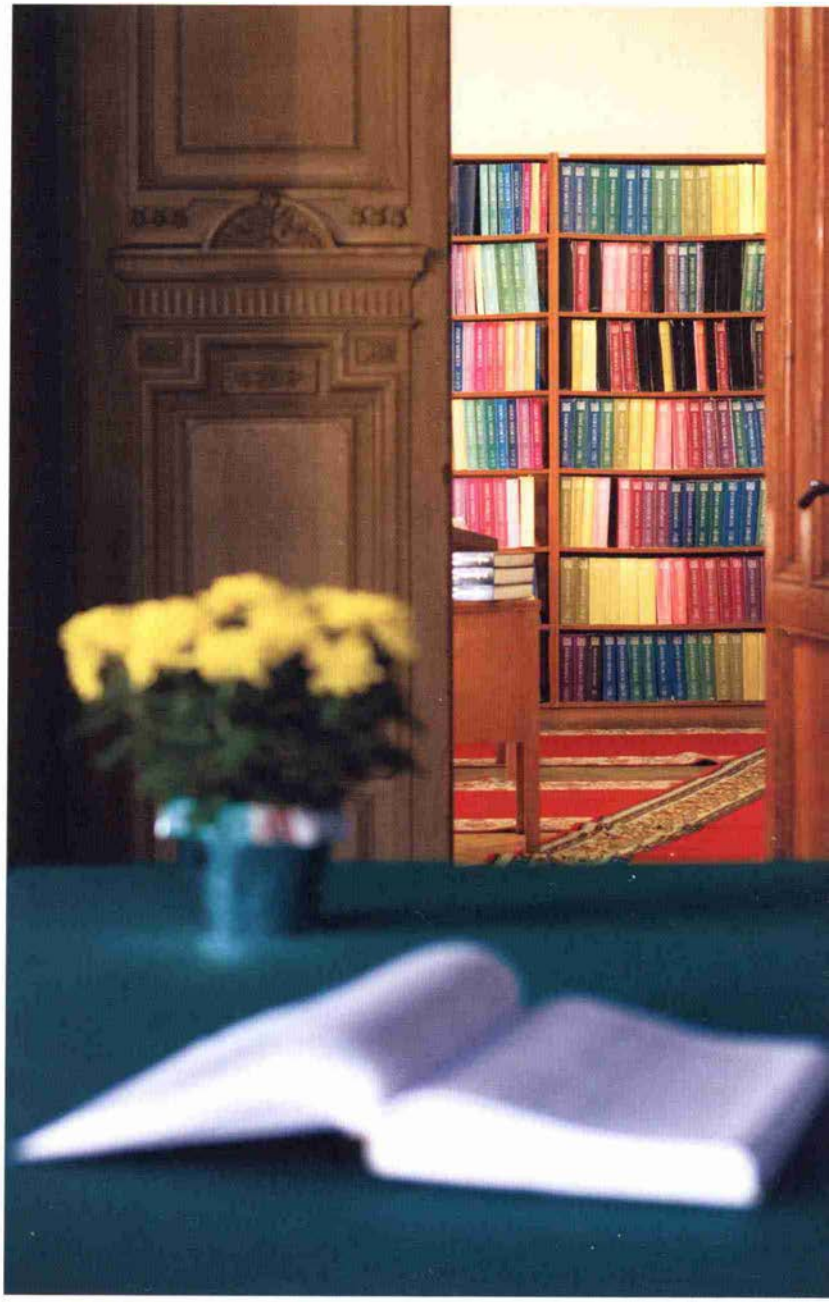

колекційного зібрання книг «Медична Україніка». Нині в цьому фонді, куди свої видання систематично дарують читачі Бібліотеки, налічується понад 5000 унікальних видань.

Ось Україна набула незалежності, впали «залізні стіни» і громадськість світу, зокрема українська діаспора з усіх континентів, відчула в Бібліотеці свого побратима. Бібліотека водночас розпочала набувати сучасного науково-технічного обличчя та кольорів, тут вперше з'явилися комп'ютери, відкриті до кожного читача, Інтернет став повсякденним інструментом знань, завдяки гранту, виграному Бібліотекою у «Ротарі-клубу». Тож до ННМБУ, завдяки таким можливостям, ринула і студентська молодь, початківці-вчені, лікарі різних поколінь. Безліч дисертацій в Україні виконувалися в Бібліотеці, і цей абсолютно незалежний об'єктивний архівний матеріал і нині використовується в науковому аналізі часу. Тут створено і галузевий фонд патентної та нормативно-технічної документації, який згодом став найбільшим за обсягом документів в медичній галузі України. У 1975 році Бібліотека офіційно визначена Державним депозитарієм медичної літератури.

Початок 70-х років – налагодження та зміцнення міжнародних контактів, що стало підґрунтям для розвитку міжнародного книгообміну, який сьогодні здійснюється з 40 бібліотеками та інформаційними установами з 23 країн світу. З Бібліотекою розпочали співпрацювати видавництва та фундації «Сейбер-світло», «Lunge und Springer», канадсько-український проект «Освіта», Міжнародний фонд «Відродження, Всесвітня організація охорони здоров'я та інші. Надзвичайно змістовно складається побратимство Бібліотеки із Окружною Лікарською Палатою та бібліотекою медичного університету у Варшаві.

Водночас ННМБУ є науковим методичним центром обласних бібліотек, бібліотек науково-дослідних установ – інститутів О. Богомольця, О. Коломійченка, М. Амосова, Д. Чеботарьова, О. Шалімова, О. Марзєєва, Л. Медведя, медичних вишів України.

З ініціативи Р. Павленко розпочалися щорічні читання, присвячені творчості та життю С. Руданського. Бібліотекою, у співпраці з правнучатим небіжем поета, військовим лікарем О. Боржковським видано дві книги, присвячені цій легендарній постаті: «Степан Руданський (1834–1873). Поет, лікар, громадянин». – К., 2009. – 168 с. та «І я знов живий, світ

оглядую» До 180-річчя від дня народження Степана Васильовича Руданського. – К., 2014. – 216 с.

Романтична й окрема сторінка – налаштування в Бібліотеці на філантропічних основах художніх виставок аматорів і живописців столиці. Тут стартував, зокрема, визнаний світом геній І. Марчук. Чимало разів виставлялися роботи В. Безрукова. А. Радзіховського, В. Цапка, інших лікарів-художників. З 1984 р., коли започатковано цю традицію, в Бібліотеці організовано понад 200 художніх виставок.

Та справжнім моментом істини в літописі Бібліотеки є урядове рішення про надання їй статусу Національної. В Указі Президента України В. Ющенка від 3 квітня 2006 року мовиться: «Ураховуючи роль Державної наукової медичної бібліотеки як провідного науково-інформаційного закладу в сфері медичної науки і охорони здоров'я та з огляду на загальнодержавне і міжнародне визнання її діяльності постановляю:

1. Надати Державній науковій медичній бібліотеці статус національної і надалі іменувати її – Національна наукова медична бібліотека України (ННМБУ), залишивши її у підпорядкуванні Міністерства охорони здоров'я України.

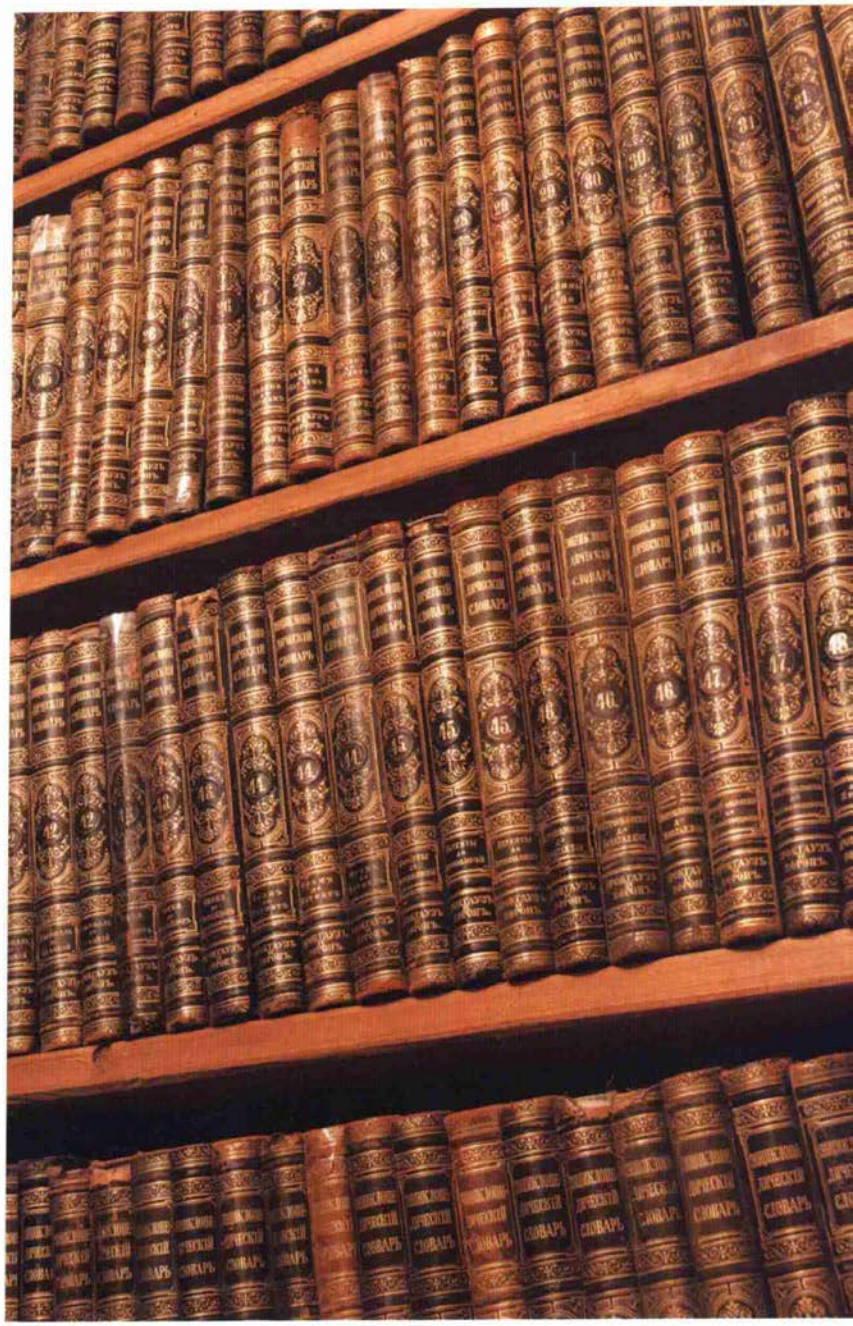

2. Кабінету Міністрів України затвердити персональний склад Наглядової ради Національної наукової медичної бібліотеки».

З року в рік Бібліотека підіймалася сходинками визнання та авторитету від крайової до Всеукраїнської бібліотеки загальнодержавного значення з відповідним рівнем кадрового і матеріально-технічного забезпечення. Працею кількох поколінь фахівців, бібліотекарів за покликанням, ННМБУ посіла достойне місце в інформаційному просторі держави, реалізуючи свою основну місію: формування і збереження інтелектуального потенціалу галузі, організація ефективного використання вітчизнаних та світових ресурсів інформації на основі впровадження новітніх технологій, забезпечення інформаційних потреб спеціалістів на засадах доступності, оперативності та комфортності.

Власне, Бібліотека перетворилася на особливе за наповненням, аурою, моральним кліматом святе місце зустрічей, думок, вражень. І логічним стало створення її «Золотої книги», в якій нині понад 500 цікавих записів, побажань, відгуків.

Наприкінці 2015 року відбулося велелюдне творче свято, присвячене 85-річному ювілею ННМБУ. Колектив Бібліотеки вітали її численні читачі, друзі, колеги. Від Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я сердечно привітала його голова – Ольга Богомолець, яка зазначила, що саме в таких місцях, як бібліотеки, потрібно починати розбудову держави. «Медична бібліотека в моєму громадському житті завжди займає одне з провідних місць. Я дуже шаную вашу роботу і хочу, щоб наша держава відповідно ставилась до вашої праці», – так висловила свою любов до бібліотеки доктор Ольга Богомолець.

На свято до Бібліотеки окрім української медичної еліти, із дружнім візитом уже не вперше прибули делегати із Польщі, що підкреслює вагомість та масштабність ННМБУ, значимість її міжнародних зв'язків. Зокрема, високу оцінку співпраці дав маршал Сенату Республіки Польща Станіслав Карчевські в Почесній подяці, яку урочисто вручив заступник посла Республіки Польща в Україні Рафал Вольскі.

Ось в загальних рисах шлях до визнання цього Дому.

HIPPOCRA
TIS COI MEDICC
ia Principis De natura
Hominis Liber.
Cum
BLASII HOLLER
uaticulis : Medici,
mentarijs,

НА ДОБРУ ЗГАДКУ!

ДРУЗІ ДОМУ КНИГИ

ДВІ ЗУСТРІЧІ З ОЛЬГОЮ УЛЬЯНОВОЮ

Ульянова Ольга Дмитрівна
1922–2011

На початку вісімдесятих років минулого сторіччя Державна наукова медична бібліотека, як слідує з документів, отримала назву – імені Д. І. Ульянова, і вона тоді звучала доволі почесно. Адже за часи існування СРСР ім'я В. І. Леніна – засновника соціалістичної держави сприймалося суспільством, особливо після розвінчання культу Сталіна, глибоко позитивно. В цьому сенсі повагою було оточено й ім'я Дмитра Ілліча Ульянова – молодшого брата Володимира Ілліча Ульянова, який був лікарем за фахом і одним з будівничих системи охорони здоров'я в період громадянської війни. Відзначення країною 100-річчя від дня народження В. І. Ульянова-Леніна і присвоєння нашій Бібліотеці імені Д. І. Ульянова, відповідаючи суспільним настроям і ролі комуністичної партії як провідної інституції в державі, було на той час позитивною подією, сприяючи пожвавленню її громадських зв'язків.

Історію не слід переписувати. Додержуючись засад об'єктивізму в нашій праці, варто нагадати не лише сьогоднішні негативи щодо постаті родини Ульянових, але й той значущий факт, що дід Володимира й Дмитра Ульянових, по материнській лінії штаб-лікар Олександр Дмитрович Бланк, під час захворювання молодого Тараса Шевченка в Петербурзі, безкорисливо в Магдалинівській лікарні для бідних, надав йому дієву терапевтичну допомогу, можливо зупинивши сухоти. Додамо, що як лікар Дмитро Ульянов був вихованцем медичного факультету в Тарту, тобто видатної наукової школи, де свого часу працював М. І. Пирогов. Освічений інтерніст, під час Першої світової війни був мобілізований і працював як військовий лікар, вважав ідеї соціалізму важливими для трудової людини. Молодший брат В. І. Леніна-Ульянова, не був надто активною політичною постаттю, залишаючись передусім лікарем, відданим радянській владі.

Наукових творів залишив небагато, був скромною невибагливою людиною. Помер Д. І. Ульянов в 1943 році, в нього було ампутовано нижні кінцівки внаслідок самовільної гангрени, на тлі облітеруючого атеросклерозу судин. Тож відвідання Ольгою Дмитрівною Ульяновою бібліотеки, вперше 28 травня 1981 р. і вдруге 19 вересня 1984 р., в зв'язку з відзначенням

110-річчя від дня народження її батька, було для нас визначною подією. Прийшла вона до нас, до будинку по вул. Толстого, 7 разом з чоловіком. Доктор хімічних наук, викладач Московського державного університету, виявилася скромною товариською людиною. Бібліотека її вразила, вона розцінила її як одне з найбільших зібрань медичної літератури і в її словах відчувалася гордість, що саме такій медичній бібліотеці надано ім'я її батька – лікаря.

З тих двох зустрічей спливли буремні літа і змінилися державні й політичні акценти, а Бібліотека, зрозуміло, має іншу назву, отримавши Національний статус. Та збережемо й цю пам'ятну фреску в її літописі:

«Я с большим волнением познакомилась с Республиканской научной медицинской библиотекой, носящей имя моего отца – Дмитрия Ильича Ульянова. Создание крупейшего в Советском Союзе центра научной информации, безусловно, является бесценной заслугой коллектива библиотеки».
Ольга Дмитриевна Ульянова
28 августа 1981 г.

«Научно-практическая конференция, посвященная 110-й годовщине со дня рождения Дмитрия Ильича Ульянова и проведение ее в Республиканской медицинской библиотеке имеет огромное воспитательное значение для молодых врачей. Большое спасибо коллективу библиотеки и ее директору Раисе Ивановне Павленко за бережное отношение к памяти семьи Ульяновых».
Ольга Дмитриевна Ульянова
19 сентября 1984 г.

Бібліотека, яка в ті часи носила назву Республіканська наукова медична бібліотека імені Д. І. Ульянова МОЗ УРСР, мала органічно зрозумілі зв'язки з видатною музейною установою того часу – Київським філіалом Центрального музею В. І. Леніна, що знаходився на вул. Володимирській, в історичній будівлі нинішнього Будинку вчителя. Запис директора цієї установи С. Кирилової, також у день відвідання Бібліотеки Ольгою Ульяновою 19.09.1984 р., наочно нагадує про ці дружні стосунки:

«Многомерное тесное творческое сотрудничество Киевского филиала Центрального музея В. И. Ленина с Республиканской медицинской библиотекой им. Д. И. Ульянова имеет большое значение для коммунистического воспитания молодежи. Спасибо коллективу библиотеки».
Директор филиала С. Кириллов
19 сентября 1984 г.

Маємо підкреслити, що в ті часи зі своїм, неприйнятним сьогодні напрямом та комуністичним поклонінням, Бібліотека, з її в стилі епохи назвою, й значними функціями бібліографічних досліджень і публікацій, відігравала роль фактично провідної установи щодо накопичення та каталогізації нових видань з різних галузей охорони здоров'я, демографії, соціальних питань, де б вони у просторах колишнього СРСР не друкувалися. Установа також наполегливо концентрувала медичні часописи усіх фахових напрямів науки та практики. Розпочали виходити з грифом Бібліотеки тематичні бібліографічні видання з усіх галузей клінічної та теоретичної медицини під редакцією видатних вчених. Важливо, що сюди, хоч це було доволі складно в зазначених умовах сучасності, потрапляла й іноземна наукова література.

Подальший розвиток зв'язків Бібліотеки з тотожними закладами Європи й світу, досяг справжньої масштабності лише потім, вже в період Незалежності України. Проте, вже тоді майбутнє Бібліотеки було, безумовно, перспективним.

Змінилися часи й найменування Бібліотеки, на яке ми посилаємося, втратило суспільний сенс. Через певні роки вона стане Національним закладом. Хоча відбулася й певна дискусія щодо нової назви бібліотеки, і йшлося, що доволі доцільною тут постає постать видатного українського хірурга і вченого XX сторіччя М. М. Волковича. Та сталося так, як диктували Історія та Сучасність. Втім, це зобов'язує нас окреслювати шляхи Бібліотеки без будь-яких купюр та корекцій історії. Цього потребує повага до історії й об'єктивність викладачів. Адже є такий вислів: дописувати ми згодні, але викреслювати – ніколи...

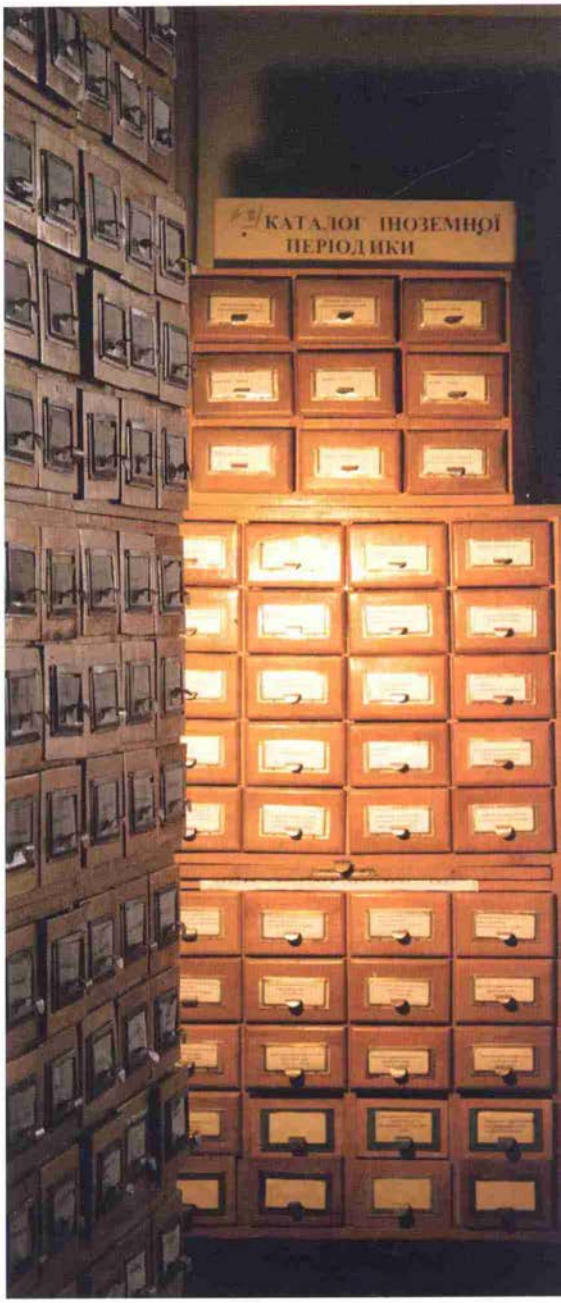

ДИНАСТІЯ ТЕРЕЩЕНКІВ У РОДИННОМУ ПАЛАЦІ

В історії Києва та України багатоманітна філантропічна діяльність видатної родини Терещенків, починаючи від Николи Артемовича Терещенка, займає особливе місце. Серед вічних символів діянь шанованої генези доброчинців сяє, приміром, заснування лікарні для чорноробів, яка через роки перетворилася на унікальний Охматдит. Та прямуючи ошатною вулицею Терещенківською, ми на перетині з вулицею Л. Толстого замилуємося вишуканим старовинним палацом, де міститься нині Бібліотека. Цей надсучасний на початок XX сторіччя палац архітектури розбудував Олександр Терещенко, один із братів-фундаторів династії. Після його смерті будинку торкнулися подальші незгоди часу. Саме з цих кімнат було виселено їхню шановну господиню Єлизавету Терещенко.

Терещенко Мішель

Надалі ця неперевершена краса Києва переходила, із різним призначенням, з рук в руки. Її зберегло провидіння в роки окупації Києва, а далі тут чимало років містився рентгенологічний інститут, поки, вже в наші часи, за сприяння міністрів охорони здоров'я України В. Братуся і А. Романенка, тут набула «другого дихання» нинішня Бібліотека.

Герб роду Терещенків

Та торкнемося харизматичної для України історичної картини про філантропічні діяння родоводу Терещенків, починаючи з Николи Терещенка, промисловця, фінансиста, суспільного діяча, будівничого Києва, видатного мецената. Завдяки хисту й доброчинним імпульсам та звершенням генези Терещенків, найбільш вражаючі Київські осередки – нинішні бульвар Шевченка та Терещенківська набули рис, які символізують місто. Зокре-

ма, це нинішні Володимирський Собор й Національний музей Тараса Шевченка, колишня персональна оселя Терещенків, збудовані за їхніми художньо-архітектурними поглядами і з залученням вирішальної частки їхніх капіталів.

Особливо вражає своєю красою й ошатністю чудових будинків, навпроти Шевченківського парку, вулиця Терещенківська. За довжиною вона зовсім невеличка, але за значенням величезна. Символічно, що на перетині з колишньою Караваєвською в цьому дзеркалі часів постають простори нашої Бібліотеки. Так, ця будівля є свідком кількох історичних зламів і, навіть, катастроф, проте фінал наших днів все ж таки втішний.

Знову прискорився крок часів. І ось одного дня до будівлі, начебто випадково, а насправді із тремтінням серця завітав Мішель Терещенко, нащадок власника особняка на Терещенківській, онук легендарного Михайла Терещенка, одного із провідних міністрів в уряді Росії після Лютневої революції. Громадянин Франції, інтелектуал і бізнесмен, Мішель Петрович, нині мер м. Глухова, що обрав і українську юрисдикцію за розвитку держави, переступив поріг родинного палацу із різними почуттями. Українець з європейськими манерами, знавець кількох мов, він був зустрінутий співробітниками цього Дому надзвичайно тепло й привітно.

Ось як згадує про це Мішель Терещенко в своїй книзі «Первый олигарх Михаил Иванович Терещенко (1886–1956). Необычайная история жизни моего деда, как ее рассказала бы мне моя бабушка.» – К.: Ника-Центр, 2012, яку він презентував за участі представників Бібліотеки у Національному музеї Тараса Шевченка, колишній оселі легендарного Николи Терещенка:

Терещенко Артемій Якович
1794–1877

Терещенко Никола Артемович
1819–1903

«Не могу не упомянуть теплый, почти семейный прием, который всегда оказывают мне сотрудники Государственной научной медицинской библиотеки, ее директор Раиса Ивановна Павленко и заместитель директора Остапенко Татьяна Анатольевна. Эти люди много лет поддерживают в надлежащем состоянии дом моего дяди Александра Николаевича Терещенко и так мило и трогательно дают мне понять, что я всегда желанный гость в бывшем доме моей семьи».

Це видання з дарчим написом Мішеля Терещенка нині зберігається у фондах Бібліотеки.

Мішель Терещенко є справжнім другом Бібліотеки, часто буває тут. На урочистостях з нагоди надання бібліотеці статусу Національної М. Терещенко підкреслив, що він дуже радий тому, що будинок Олександра Терещенка, великого мецената, зберігся і прислужився такій добрій справі.

«Моїм предкам було б дуже приємно знати, що в їхньому будинку розмістився храм науки – така чудова бібліотека». Пан Мішель дякував колективу, а особливо Раїсі Іванівні Павленко, за збереження цього чудового будинку.

Мішель народився у Франції 1954 року і лише трохи пам'ятав свого славнозвісного діда, який пішов з життя в Монако в 1956 р. Саме Михайло Іванович Терещенко в часи Першої світової війни, аби врятувати Вітчизну, заснував «Кредит свободи», який потім компенсував із власних коштів. Залишив рідні краї, як він писав, із обпаленими крилами...

Бібліотеку відвідували всі представники роду Терещенків, коли вони опинялися в Києві. Під час відвідання Бібліотеки пані Надін Терещенко, яка є з того ж самого славетного роду українських меценатів, розповіла, що читала про неповагу колишнього Союзу до архітектурних та історичних пам'яток, і відчула себе безмежно щасливою, побачивши будинок Терещенків цілим і неушкодженим, доглянутим. І зовсім розчулилась, коли оглянула зали: якими ж добрими, самовідданими мають бути люди, котрі реставрували будівлю та зберегли все майно в такому вигляді, як сто з лишком років тому.

У Книзі відгуків Бібліотеки Надін Терещенко 7 травня 1998 р. залишила такий запис:

«Для госпожи Раисы в знак благодарности за ее смелость и подвиг, который она совершает для сохранения памятника культуры в прежнем состоянии для украинцев и всех посетителей, которым посчастливится здесь бывать» .

Свої записи в Книзі відгуків залишили син Надін Терещенко Іван Терещенко, а пізніше мати Мішеля Терещенко:

«Самая великая гордость – вносить свой вклад в дело спасения жизни».

Иван Терещенко, 7 мая 1998 г.

«Благодарю за прекрасно сохраненный дом, как музей».
Мать Мишеля Терещенко
2008 г.

Та епіграфом до цих хвилюючих зустрічей постають вишукані слова Мішеля Терещенка в Золотій книзі відвідувачів:

«Какое счастье для меня – вернуться в декабре 2005 года в дом, который мой дядя Александр покинул в 1911 году, и где моя тетя Лили была «заключена» после 1917 года! Несмотря на все ужасы XX века, все бесчинства как коммунизма, так и капитализма, в этом прекрасном здании Раисе Ивановне удалось сохранить гуманизм, настоящую свободу, дух доброты, щедрости, царившей здесь в конце XIX века! Я глубоко восхищен и искренне благодарен за все усилия, приложенные коллективом библиотеки в течение 45 лет, невзирая на огромные трудности. Этот дом является не только местом, где жил мой дядя, который умел быть богатым, не забывая о бедных, умел жить в гармонии с окружающим миром... Сегодня он стал домом для всей Украины».

В рамках благодійної організації «Фундація спадщини Терещенків», заснованої Мішелем Терещенком у 2008 році, з метою збереження історичної, культурної спадщини родини Терещенків, створена громадська спілка «Друзі Національної наукової медичної бібліотеки України», пріоритетним завданням якої є проведення культурно-освітніх та мистецьких заходів на базі Бібліотеки з метою забезпечення її подальшого розвитку. В 2008 р. Мішель Терещенко організував для колективу Бібліотеки незабутню автобусну екскурсію в м. Глухів – батьківщину його прадіда.

Керуючись інтересами та прагненням створити в Україні сприятливі умови для розвитку та захисту Національної наукової медичної бібліотеки України 21 листопада 2014 року між Фундацією спадщини Терещенків та Національною науковою медичною бібліотекою на Другому щорічному благодійному вечорі Фундації було підписано меморандум про створення Асоціації підтримки Національної наукової медичної бібліотеки України, в якому зазначається:

«Ми сподіваємось, що всі разом ми зможемо мобілізувати всі зусилля задля підтримання у належному стані та розвитку цієї унікальної бібліотеки у царині медичних наук та лікарських справ. Саме культурна та архітектурна спадщина нашої столиці роблять Київ неповторним та чарівним, тому ми повинні зробити все задля того, щоб історичні споруди не зникли під незаконними забудовами. Слава Києву! Слава Україні!»

Надзвичайно цікавими й навіть символічними в світлі розвитку України у другому десятиріччі XXI століття постають факти активної участі Мішеля Петровича Терещенка в державній розбудові у складній політичній баталії, на виборах 2015 року до місцевих органів державної влади.

М. Терещенко, як вже вказувалося вище, був обраний мером міста Глухова на Сумщині – свого фактично рідного міста за родоводом попередників у своїй династії. В цьому ж році він прийняв українське громадянство.

Можна бути впевненим, що роль Мішеля Терещенка як людини доброчинних незалежних поглядів піде на користь новій Україні. Тож сподіваємось, що міцнітиме і його дружба з нашою Бібліотекою – його першим домом у Києві, де він був гостинно й зворушливо прийнятий. Так виникла особлива лінія – Мішель Терещенко й Гіппократова бібліотека в палаці Терещенків.

ВІДЛУННЯ ВИСОКОЇ ШЛЯХЕТНОСТІ

«В бібліотеці захоплює все: незвичність будівлі та звитяга людей, що його відновили, організація бібліотечної справи на найвищому рівні» – такий запис в Книзі відгуків залишила 29 травня 1984 року кандидат біологічних наук, завідувачка лабораторії Дитячої інфекційної лікарні №13 м. Ленінграда Наталія Ефрон. Текст її запису, який ми наводимо, справді вражає інтелігентністю й вихованістю авторки.

І знову, вдивляючись в ці рядки, розумієш – таке володіння словом не є випадковим: прізвище Ефрон в скрижалях сучасної літератури займає своє місце, адже Сергій Ефрон, в колишньому офіцер, учасник першої світової війни був чоловіком геніальної російської поетеси Марини Цвєтаєвої. Вони безмежно кохали одне одного, їхню духовну винятковість успадкувала Аріадна Ефрон.

Ясна річ, в житті є неможливими якісь зворотні кроки, та можна припустити: якби з Сергієм Ефроном не сталася особиста трагедія, з життя б не пішла передчасно Марина Цвєтаєва, світило російської поезії XX сторіччя.

Коментар до цього запису, можливо, є умоглядним. Та прізвище Ефрон в нашому синопсисі має зайняти своє особливе місце:

«Республиканская научная медицинская библиотека производит неизгладимое впечатление. В ней восхищает все : великолепие здания и подвиг людей, его восстановивших, организация библиотечного дела на самом современном уровне, грандиозность хранения.
Желаю самоотверженному коллективу библиотеки новых достижений в их благородном труде».
Наталия Эфрон
29 мая 1984 г.

ЗУСТРІЧ З БАТЬКОМ КОСМОНАВТА

Лікар-космонавт Герой Радянського Союзу Олег Атьков, який пробув у космосі з 8 лютого до 2 жовтня 1984 року поруч з двома учасниками польоту, має київське коріння й освіту та родинні зв'язки з Києвом. На урочистостях в Бібліотеці з нагоди 110-річчя лікаря Д. І. Ульянова був присутнім батько дослідника космосу Юрій Іванович Атьков, людина великого досвіду, що подарував видатного сина. Наводимо його запис від 19 вересня 1984 р.:

«Обаятельному коллективу Республиканской научной медицинской библиотеки им. Д. И. Ульянова сердечная благодарность и признательность за его повседневный труд и в частности за организацию конференции и приглашение принять в ней участие, конференции, посвященной 110-й годовщине со дня рождения врача-революционера Ульянова Д. И. и создавшей возможность как бы побывать в доме Ульяновых благодаря присутствию на конференции Ольги Дмитриевны Ульяновой».

Атьков Юрий Иванович,
отец космонавта-исследователя орбитального
научного комплекса «Салют–7 – Союз–Т10»
19 сентября 1984 г.

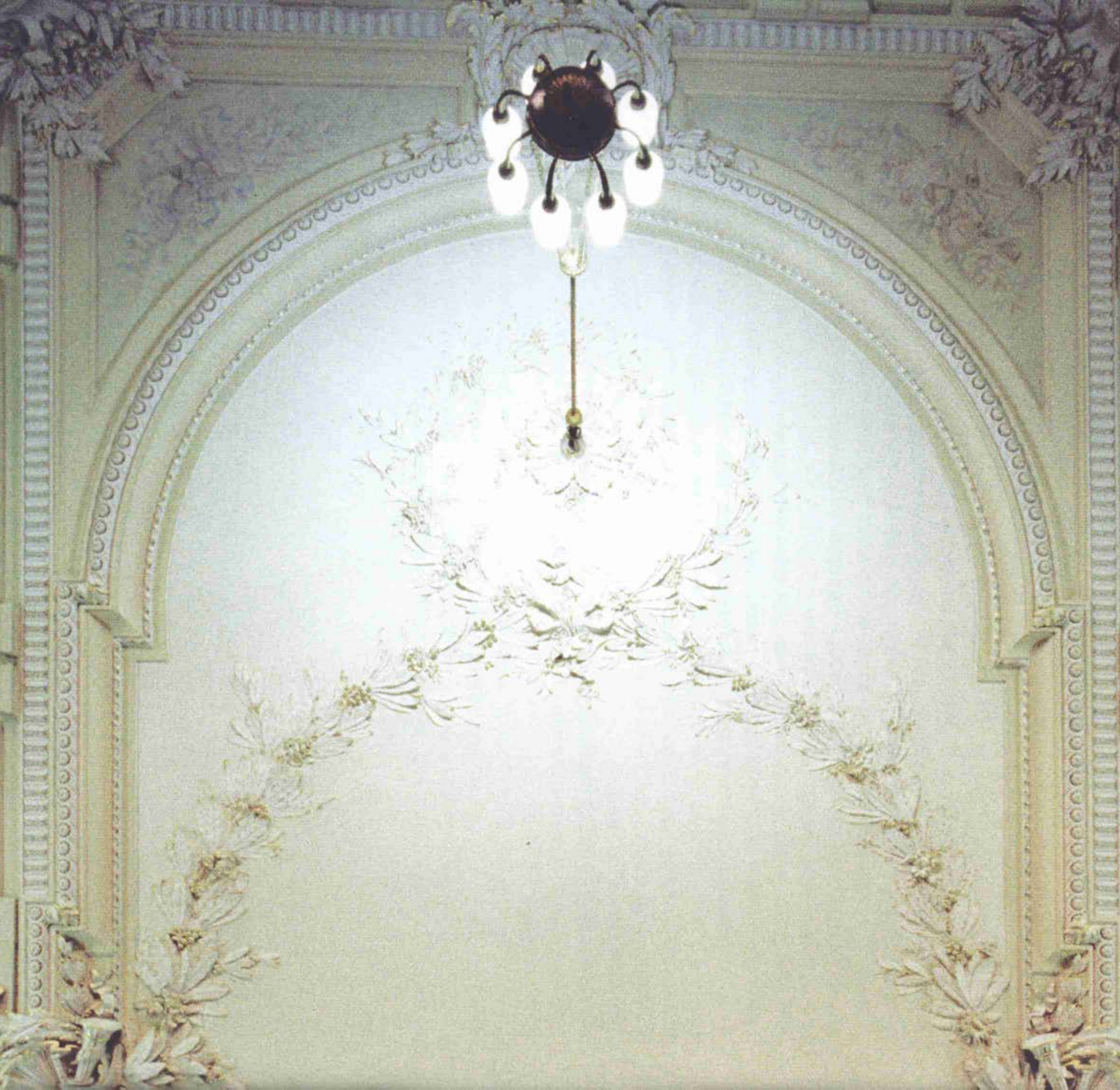

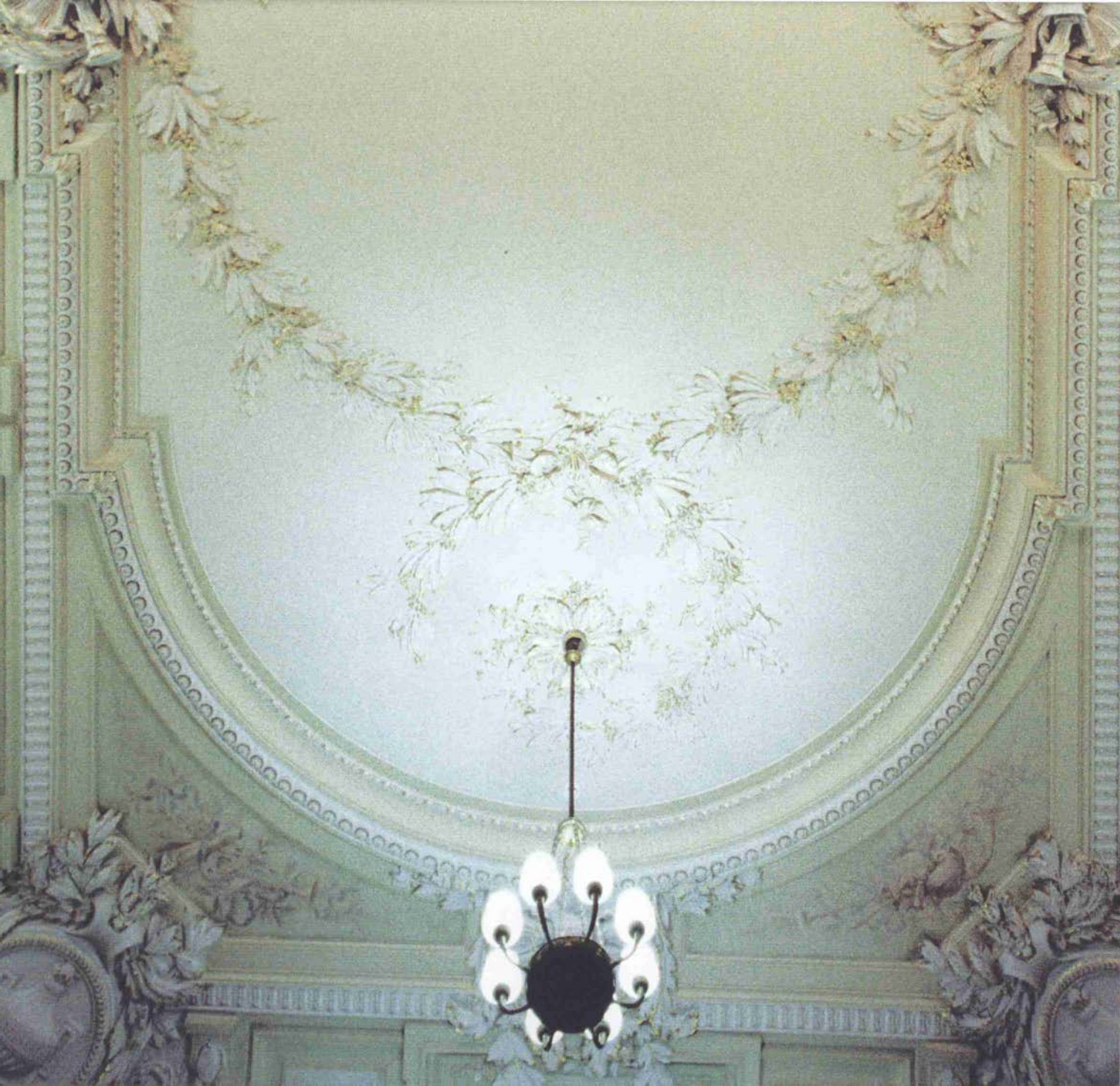

JATRO
HIPPOCRAT

ВИДАТНІ МЕДИКИ: ЧИТАЧІ ТА ПАТРІОТИ БІБЛІОТЕКИ

БУДІВНИЧИЙ І ДРУГ БІБЛІОТЕКИ ПРОФЕСОР ВАСИЛЬ ДМИТРОВИЧ БРАТУСЬ

Братусь Василь Дмитрович
1916–2008

Дружба між Бібліотекою, яка тривалий час поневірялася містом, й тоді ще молодим вченим, недавнім фронтовим хірургом Василем Братусем, розпочалася ще наприкінці п'ятдесятих років, коли він працював над кандидатською дисертацією щодо проблем гострих шлункових кровотеч. Необхідні матеріали він реферував у затишному невеликому читальному комплексі по тодішній вулиці Горького і знаменно, що саме в фондах ННМБУ зберігаються автореферати кандидатської та докторської дисертацій пошуковця. Тут же представлені дослідження і монографії В. Д. Братуся з питань гастроентерології, комбустіології, аспектів шоку, хірургії роботи з питань охорони здоров'я й історії медицини.

Особливо зміцнилась дружба Василя Дмитровича з Бібліотекою після його призначення в 1959 році ректором Київського медичного університету. Василь Дмитрович з натхненням поринав у раритетні видання фундаторів медичного факультету, якими у вигляді рідкісного зібрання володіє саме Бібліотека, починаючи з хірургічних праць В. Караваєва, Ф. Борнгаупта, М. Волковича. Маємо з особливим відчуттям констатувати, що як науковий письменник В. Братусь з цілковитою правомірністю має входити в таку когорту лікарів-літераторів, як М. Амосов, С. Юдін, С. Долецький.

У 1984 р., поряд з науковими монографіями, В. Братусь видає книгу «На пути к антисептике и обезболиванию». Книга серед багатьох видань отримала перше місце на всесоюзному конкурсі товариства «Знання». У передмові Василь Дмитрович так персоніфікував свій погляд на обраний предмет дослідження: *«Английский врач Э. Купер (1768–1841) говорил, что хирургу нужно иметь «орлиные глаза, львиное серце и женские руки». И все же наивно думать, что «львиное серце» при отсутствии эффективного обезболивания могло сделать хирурга неуязвимым к страданиям больного. В 1835 году знаменитый французский хирург Г. Дюпюитрен заболел гнойным плевритом и не решился подвергнуться опе-*

БІБЛІОТЕКА У ПАМ'ЯТІ СЛОВА

рации. Перед смертью он заявил, что предпочитает умереть от руки Божьей, чем погибнуть от руки товарища по профессии».

Втім анестезіологія відбулася як наука! В. Братусь пише про це так: *«Рождение «веселящего газа» талантом лорда Пристли и помощника аптекаря Дэви, затем хирурга из Лондона Гикмена, чье предложение о применении закиси азота («веселящего газа») было поддержано хирургом наполеоновских армий Ларреем, сыграло неоценимую роль в медицине. Американский дантист Уэллс, за ним Мортон – отцы наркоза. И российско-украинская колесница побед в эфирном обезболивании: операция Ф. Иноземцева 1 февраля 1846 г. в Москве, Г. Ванноти 12 февраля в Харькове, Н. Пирогова 14 февраля в Петербурге, В. Караваева 18 февраля в Киеве».*

Як фінал роботи, В. Братусь змальовує рух анестезіологічних починань в XX сторіччі, виділяючи звитягу В. Саліщева, Ф. Углова, П. Купріянова, А. Савіних, М. Амосова. *«Отечество нуждается в том, чтобы сыновья были лучше отцов».* Ось заключні тези цієї книги.

Василь Дмитрович був почесним гостем на ювілеях Бібліотеки з нагоди її 70- та 75-річчя. Знаменно відзначити, що саме В. Братусь, перебуваючи на посаді Міністра охорони здоров'я УРСР, в 1971 році урочисто перерізав стрічку з нагоди відкриття ННМБУ в оновленій будівлі палацу О. Терещенка. Його виступи в Бібліотеці, думки про книгу як свід-

чення лікарської освіченості закарбувалися в пам'яті багатьох поколінь читачів. До речі, у Василя Дмитровича в Бібліотеці був читацький квиток №1. І додамо, що В. Братусь дуже багато зробив для еволюції ННМБУ саме як міністр охорони здоров'я.

Наприкінці літа 2008 року в серії «Славетні імена української медичної книги в особах, документах, бібліографії» Бібліотека видала бібліографічний покажчик «Братусь Василь Дмитрович», до задуму якого вчений поставився схвально. Це були останні місяці його життя. Завітавши до Бібліотеки, В. Братусь вручив нам свою найціннішу для ННМБУ етичну коштовність – оригінал автобіографії, підписаний 22 вересня 2008 р. Вказувалось, зокрема, що у військові та мирні епохи хірурга-вченого було відзначено 9 орденами і 18 медалями. Серед них: орден Червоної Зірки (1942), орден Вітчизняної війни (1954), орден Леніна (1971), орден Богдана Хмельницького (1999), орден Ярослава Мудрого V ступеня (2006). Тоді ж Василь Дмитрович передав нам збережений ним текст інтерв'ю: «Василий Братусь. Помните о моменте истины», підготовлений Ю. Віленським. За бажанням Братуся ця робота в повному обсязі відкрила покажчик. Його було підписано до друку 7.11.2008 р., але Василь Дмитрович це останнє його видання, на жаль, не побачив.

АМОСІВСЬКА БІБЛІОТЕКА

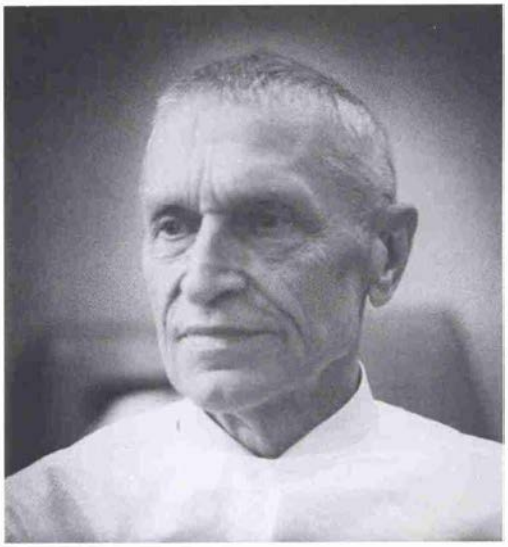

Амосов Микола Михайлович
1913–2002

Є такий вислів: «Немає нічого миліше рідного дому». Такою оселею відради душі та розуму для досвідчених родин Миколи Михайловича та Катерини Михайлівни Амосових слугує ННМБУ. Славнозвісний хірург, письменник, вчений, кібернетик, академік М. М. Амосов розпочав відвідувати абонементи Бібліотеки ще в шістдесяті роки, працюючи над своєю видатною монографією «Нариси торакальної хірургії».

Відвідини почастішали після надання Бібліотеці історичного будинку по вулиці Льва Толстого. Микола Михайлович став одним із засновників «Медичної Україніки», започаткованої в легендарному Терещенківському палаці. Він подарував до цього унікального фонду сімнадцять своїх творів з дарчими написами. Іноді ці посвяти вельми лаконічні, приміром: «Медичній бібліотеці. Микола Амосов», проте всі ці видання, з погляду часу, постають історичними. До слова, даруючи нову книгу, Микола Михайлович часто робив це надто скромно, не надаючи своєму візитові якогось урочистого відтінку, а залишаючи примірник на абонементі.

Для нас Микола Михайлович був дорогою людиною й шанованим читачем. Він ніколи не вимагав до себе особливої уваги, говорив: «Дякую, не хвилюйтесь, я сам», брав каталожні скриньки і з ними самостійно працював. Дуже трепетно ставився до бібліотекарів. Згадується, як ми запросили його виступити на одному з засідань Університету культури, які щомісячно організовувались для бібліотечних працівників м. Києва. Незважаючи на те, що Микола Михайлович був вельми зайнятою людиною, він погодився без коливань взяти участь. І навіть сказав:
«Ну як я можу відмовити бібліотекарям? Медикам би ще відмовив, а бібліотекарям – ніколи». Пам'ятаємо, як сказав тоді у своєму виступі: *«Не потрапляйте до рук лікарів, краща медицина – це профілактика».*

У сучасній історії України Микола Михайлович Амосов постає героєм-носієм вирішальних змін, й медичних, й, до певної міри, соціальних. І відчуваєш високі почуття зга-

дуючи особистість вченого. Київський його злет розпочався в Інституті туберкульозу, на Батиєвій горі, куди він, делегат конференції хірургів з Брянську, випадково завітав. Результати його операцій безпосередньо на легенях приголомшили директора цього інституту Олександра Самійловича Мамолата, також патріота нашої Бібліотеки, збирача робіт з фтизіатрії, і він запросив Амосова працювати в інституті. Невдовзі Амосова обрали завідувачем кафедри хірургії в Київському медичному інституті. В клініці, на Рейтарській, де містилась тоді кафедра, Микола Михайлович виконав першу в Києві й Україні операцію на серці.

Та далі шлях становлення кардіохірургії завдяки винаходам, майстерності, величезному працелюбству Амосова проходив на Батиєвій горі, де поряд з Інститутом пульмонології та фтизіатрії ім. Ф. Г. Яновського нині височить Інститут серцево-судинної хірургії імені М. М. Амосова.

Знавець і засновник біокібернетики, Микола Амосов вирізнявся й справжнім літературним талантом. Його твір «Думки й серце» набув всесвітнього розголосу, а «Нотатки військового хірурга» належать до найкращих медично-батальних творів.

Декілька разів Микола Амосов виступав у Бібліотеці, зокрема на її ювілеях в 1985 і 1995 роках, а в 2000 році, на 70-річчі Бібліотеки перше слово було надано саме Миколі Михайловичу. Слід нагадати, що як депутат Верховної Ради колишньої країни, наш шановний читач своїми декількома листами, домігся, аби її очільний корпус було віднесено до Київських історичних будівель, що перебувають під охороною держави.

Традиційно, до дня народження Миколи Михайловича в грудневі дні в Бібліотеці щорічно проходять вечори пам'яті великого вченого, геніального хірурга. З нагоди 100-річного ювілею з дня народження М. Амосова, 2013 рік було оголошено роком Миколи Амосова. Тож напередодні ювілею в ННМБУ відбулася визначна подія – відкриття фотовиставки, присвяченої життю та діяльності легендарного вченого, в якій взяли участь представники медичної інтелігенції та наукового світу Києва і України.

За ініціативи співробітників ННМБУ та за згодою члена-кореспондента НАМН України К. М. Амосової було видано в 2009 році біобібліографічний покажчик «Микола Михайлович Амосов – легенда світової науки». Донька М. Амосова надала цікаві фотографії з сімейного архіву, де Амосов зовсім молодий і вже поважного віку, в операційній, у роздумах над книгою. Його усмішка, очі, в яких мудрість і біль, радість і співпереживання. Важко в одній невеликій книжці показати всю велич і складність такої людини, яким був Микола Михайлович Амосов. Та все ж, сподіваємось, нам це вдалося. Книга, видана за участю співробітників Бібліотеки – данина пам'яті великій людині, лікареві, ученому, постійному читачеві ННМБУ і її великому другу.

У Золотій залі Бібліотеки не було вільних місць, коли відбувалась присвячена пам'яті Миколи Амосова презентація цього видання. Прийшли його близькі, друзі, колеги, учні, журналісти.

Наведемо хвилюючий запис Катерини Амосової:

«Наша семья глубоко благодарна коллективу библиотеки за ту любовь и нежность, с которой Вы относитесь к личности, образу и книгам Н. М. Амосова. Подготовленный Вами библиографический указатель работ Николая Михайловича и статьи о нем – прекрасная и добрая память, образец книг подобного жанра. Дай Вам Бог всем здоровья и сил – душевных и физических за ваш подвижнический труд».

К. Н. Амосова,
В. Г. Мишалов,
с глубоким уважением
от семьи Н. М. Амосова
5 мая 2013 г.

Гідним продовжувачем ставлення батька до науки і книги є відомий вчений-кардіолог, член-кореспондент НАМН України, нині ректор Національного медичного університету імені О. О. Богомольця, Катерина Миколаївна Амосова. Союз з родиною Амосових є гордістю Бібліотеки.

Записи засвідчують її повагу до Бібліотеки:

«Наша–Ваша библиотека – один из важнейших очагов интеллигентности, культуры и духовности в нашем городе. Спасибо Вам, что вы есть, за Ваш труд, помощь и поддержку многих поколений врачей Киева и Украины».

Ваша читательница
К. Н. Амосова, профессор
18 ноября 2003 г.

«Наша библиотека – сердце медицинского образования, просвещения и информации! Я преклоняюсь перед коллективом библиотеки – командой единомышленников. Спасибо, что вы есть – преданные своему делу, служению и просвещению врачей и студентов в столь сложное время.
Желаю Вам выстоять, продолжать развиваться и учить нас «уму–разуму» – профессиональному и интеллигентному».

К. Н. Амосова
20 июля 2009 г.

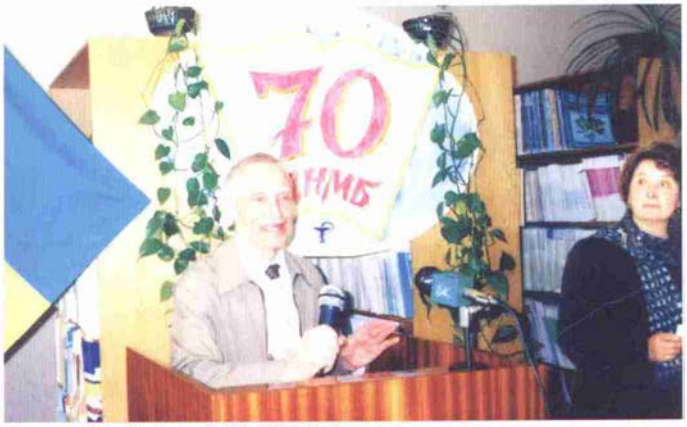

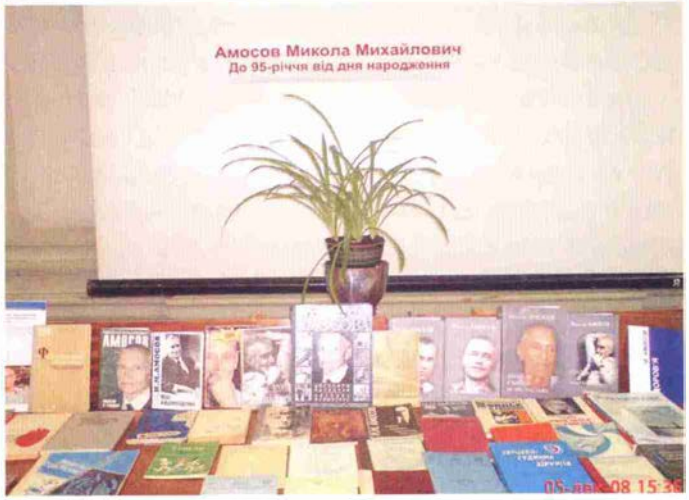

ВІРНОПІДДАНИЙ КНИГИ ПРОФЕСОР ЮРІЙ БЕРНАДСЬКИЙ

Бернадський Юрій Йосипович
1915–2006

«Наше життя – мандрівка, ідея–дороговказ» – цей вираз стосовно шляхів у науці, зокрема, долі відомого хірурга-стоматолога, віртуоза в галузі щелепно-лицьової хірургії Юрія Бернадського потребує певного уточнення: мандрівка вченого, в початковій своїй домінанті, складалася з жаги до наукової книги, до фахових публікацій в просторі часу. Закінчивши 1941 року Казанський стоматологічний інститут і вдосконалюючись у галузях щелепно-лицьової хірургії, Юрій Йосипович ще у часи війни розпочав ретельно вивчати стоматологічну вітчизняну літературу, занотовуючи за бібліографічними методологіями ці дані у численних картках. Цей синопсис виявився настільки цікавим, що видатний вчений-стоматолог Олександр Іванович Євдокимов, Герой Соціалістичної праці, запропонував Ю. Бернадському продовжити свої фахові бібліографічні дослідження у Москві в найавторитетніших книгосховищах. Наслідком цих пошуків став унікальний двохтомний бібліографічний довідник з основних питань стоматології, складений Ю. Бернадським. Цей шлях науковця-бібліографа сприяв і виконанню Ю. Й. Бернадським докторської дисертації «Матеріали до знеболення в хірургічній стоматології». А широка освіченість і ерудованість забезпечила і вдалі виступи від України на багатьох міжнародних та європейських конгресах стоматологів і фахових хірургів (Німеччина, США, Італія).

Згадуючи зустрічі з професором Ю. Бернадським в його кабінеті в кафедральному приміщенні на третьому поверсі Стоматологічного корпусу НМУ імені О. О. Богомольця, варто нагадати з якою повагою й моральною втіхою вчений ставився до плеяди своїх численних учнів, фотографії яких прикрашали стіни кабінету Юрія Йосиповича. Це чудовий приклад, що таке насправді наукова школа. Адже її створюють не лише знання, але й глибоке порозуміння Вчителя та учнів. Саме так, з величезною повагою, Юрій Бернадський, справжній інтелігент, ставився до хворих.

У січні 2015 року, з приводу 100-річчя з дня народження професора Ю. Бернадського колектив кафедри хірургічної стоматології НМУ імені О. О. Богомольця, яку він очолював близько двадцяти років, з ініціативи завідувача кафедри члена-кореспондента НАМН України В. О. Маланчука, було організовано ювілейну конференцію. Показово, що на ній виступила і представник ННМБУ завідувач відділу бібліографії Л. Є. Корнілова. Адже співдружність Ю. Бернадського з Бібліотекою була глибокою, зворушливою і тривалою.

Юрій Йосипович, доктор медичних наук, один з найактивніших читачів Бібліотеки із студентських років, завжди був її щирим другом і прихильником. Серед його 18 монографій та підручників, більшість подаровані в наші фонди і, зокрема, в «Медичну Україніку». Відомий вчений цінував бібліотечну професію, і завжди вважав, що бібліотека – це храм науки, інститут довічної освіти медиків. Тож не випадково власна книжкова колекція професора Юрія Йосиповича Бернадського зберігається в фондах бібліотеки.

Одне із своїх бібліографічних видань, до 80-річного ювілею Ю. Бернадський вручив в 1995 році улюбленій бібліотеці з таким щирим посвяченням:

«Глубокоуважаемым Труженикам Государственной научной медицинской библиотеки и ее читателям – в знак моей глубокой благодарности за помощь ГНМБУ в научной работе моей лично и моих учеников».
Ю. Й. Бернадський

На вшанування колективу бібліотеки з нагоди першого Всеукраїнського дня бібліотек, відомий вчений сказав такі слова:

«Бібліотека – це цінний капітал кожної країни, капітал, у який вкладено всі надбання людства, і як будь-який капітал його потрібно використовувати з максимальною віддачею. Фахівець жодної галузі не може обійтись без інформації, а тим більше – фахівець-медик».
Ю. Й. Бернадський
30 вересня 1995 р.

ДИНАСТІЯ АКАДЕМІКА ВАСИЛЯ ПАВЛОВИЧА КОМІСАРЕНКА: НАШІ ДРУЗІ ВПРОДОВЖ ДЕСЯТИРІЧ

З великою повагою ставився до Бібліотеки академік Василь Павлович Комісаренко, наш активний читач у 50-х, 60-х, 70-х роках.

Пригадується, коли ми звернулися до нього провести семінар обласних бібліотек і бібліотек науково-дослідних інститутів на базі Інституту ендокринології, який він на той час очолював, він сам виступив перед нами і люб'язно провів цікаву екскурсію по інституту.

Не дивно, що і синам своїм – члену-кореспонденту НАН України, відомому хірургу-ендокринологу, Ігореві Комісаренку (його, на жаль, вже немає серед нас) і академіку НАН України Сергію Комісаренку, нині директору Інституту біохімії імені О. В. Палладіна, академіку–секретарю відділення фізіології, біохімії і молекулярної біології НАН України, передав він й свою любов до медицини і книги.

Комісаренко Василь Павлович
1907–1993

Такий запис залишив Василь Павлович Комісаренко в «Книзі відгуків»:

«Накопленный Вами багаж является большим научным потенциалом, открывающим новые горизонты в медицинской науке, определяющим пути научного поиска и позволяющим идти дальше по пути научного прогресса».
В. П. Комісаренко

А його старший син Ігор Васильович в 2012 р. записав:

«З величезним задоволенням пишу ці декілька рядків до книги відгуків бібліотеки, яку пам'ятаю з 1952 року і користуюся з 1960 року. І не тільки я, але і майже уся родина Комісаренків: Василь Павлович, Ігор Васильович, Валентина Григорівна, Юлія Ігорівна, Ганна Сергіївна і, нарешті, Ігор Ігоревич. Кожен з них, але, думаю, все-таки, найбільше я отримували знання із книжкових і журнальних «скарбниць» медичної бібліотеки.
Дозвольте побажати колективу Національної медичної бібліотеки щастя і успіхів у вашій благородній праці».
І. В. Комісаренко,
Академік НАН і НАМНУкраїни
29 березня 2012 р.

Нині зв'язки династії Комісаренків з Бібліотекою уособлює Сергій Васильович Комісаренко – видатний вчений-біохімік, в минулому віце-прем'єр України, Посол України у Великій Британії, вишуканий зразок українського інтелігента європейського масштабу.

Особливо хочеться з шаною відтворити світлий образ Василя Павловича Комісаренка, одного з наших перших читачів в післявоєнні роки, оскільки він мешкав по вул. М. Горького, в будинку, де розміщувалась РНМБ. Сам він, у вечірні години, з'являвся в бібліотеку, заглиблюючись в невеличких її залах в книги. Таким чином, контури подальшого розвитку Інституту ендокринології та обміну речовин, що носить нині його ім'я, виникли під проводом вченого багато в чому завдяки вивченнню ним фондів Бібліотеки.

Бібліотека за задумом академіка В. Комісаренка і його наступника академіка М. Тронька стала певним еталоном для створення та організації роботи наукової бібліотеки в складі Комісаренківського інституту, який згодом захистив тисячі дітлахів, постраждалих від впливу радіонуклідів внаслідок аварії на ЧАЕС.

АКАДЕМІК ЛЕВКО ІВАНОВИЧ МЕДВІДЬ: «НАУКА ПОЧИНАЄТЬСЯ З БІБЛІОТЕКИ»

Левко Медвідь, непересічна постать в новітній історії України, багато років був постійним читачем бібліотеки ще з довоєнного періоду. Очоливши Всесоюзний науково-дослідний інститут гігієни і токсикології пестицидів, звернувся до директора бібліотеки Р. І. Павленко при виборі кандидатури на посаду завідувачки інститутської бібліотеки порадити палку патріотку книги, бо науковий інститут починається не з гардеробу, а з бібліотеки, вважав Левко Іванович.

Завітавши до бібліотеки і щиро привітавшись з працівниками бібліотеки, завжди поспішав до викладок книжкових та журнальних новинок, передивлявся з цікавістю картини у вестибюлі.

Згадуючи щиру, енергійну, доброзичливу особистість Л. Медвєдя, про нього можна сказати словами М. Горького «Усім найкращим у собі я зобов'язаний книгам». І це є однією з характерних рис його образу.

Медвідь Левко Іванович
1905–1982

Власне, Левко Медвідь, в своїх життєвих епопеях постає легендою сучасності. Селянський парубок з Поділля, він з успіхом закінчує один з перших нових вузів 20-х років – Вінницький хіміко-фармацевтичний інститут. Назавжди, ще студентом поєднує життя з Софією Серебряною, в майбутньому також знаним фармакологом. Розпочинається діяльність молодого науковця на відповідальних державних посадах – керівника Київського облздороввідділу, а надалі заступника наркома охорони здоров'я. Та ще до війни він підготував кандидатську дисертацію, присвятивши її гігієнічним проблемам застосування отрутохімікатів. Тож Л. Медвідь став одним з фундаторів напряму. На щастя, рукопис зберіг його вчитель Г. Л. Шкавера.

На чолі Київського медичного інституту, який він очолив навесні 1941 року, Л. Медвідь забезпечив евакуацію та повернення цього вищого навчального закладу до Києва. До речі, ще у минулий період він отримав тут другий, вже лікарський диплом. Л. Медвідь репрезентував Україну при підписанні Статуту ВООЗ, входив до складу делегації УРСР в ООН.

В 1947 році був призначений першим Міністром охорони здоров'я України, спрямовуючи галузь на широкомаштабний розвиток. Керуючи Інститутом гігієни праці, науково обґрунтував систему профілактичних заходів в охороні здоров'я, стосовно гігієни в сільському побуті та господарстві. Заклав новий Всесоюзний інститут гігієнічно-хімічного профілю, яким нині, в Українському науковому просторі вдало керує його послідовник, член-кореспондент НАМН України, палкий меценат культури та мистецтва, також друг Бібліотеки, член-кореспондент НАМН України М. Г. Проданчук.

Одним із улюблених учнів Л. І. Медведя був здібний вчений-гігієніст, один із ректорів НМУ ім. О. О. Богомольця, академік АМН СРСР, НАН і НАМН України Є. Г. Гончарук, також шанувальник Бібліотеки. Такими є фарби цього ескізу.

АНАТОЛІЙ ЮХИМОВИЧ РОМАНЕНКО: ВЕЛИЧ ПОСТАТІ

Анатолій Юхимович Романенко – Міністр охорони здоров'я України, Генеральний директор Наукового центру радіаційної медицини АМН СРСР, Генеральний директор Наукового центру радіаційної медицини НАМН України, академік, доктор медичних наук, професор.

Романенко Анатолій Юхимович

З Анатолієм Юхимовичем Романенко нерозривно пов'язаний розвиток Наукового центру радіаційної медицини. Склалося так, що успішному міністру в зеніті слави, лікарю та організатору охорони здоров'я доля послала найважче випробування, коли чорна хмара Чорнобиля накрила Україну та інші країни Європи. В один день змінилися орієнтири та завдання, постало безліч проблем, пов'язаних з радіаційними ураженнями. Це вимагало від Міністерства охорони здоров'я нестандартних та тяжких рішень, а від Міністра – особистої мужності.

Як наслідок аварії на ЧАЕС в Україні було створено спеціалізований науково-медичний центр всесоюзного масштабу (ВНЦРМ), систему спостереження за станом здоров'я потерпілих від аварії і надання кваліфікованої медичної допомоги. Очолити його доручили Міністру Анатолію Романенку. Як керівник цього центру, він проявив себе талановитим вченим і організатором фундаментальних наук, спрямованих на профілактику та лікування людей від наслідків радіаційного ураження. На знак визнання заслуг Анатолія Юхимовича в створенні цієї системи його було обрано членом-кореспондентом АМН СРСР. Нині він є радником керівника Центру.

За словами Юрія Прокоповича Спіженка, Анатолій Юхимович був міністром №1 серед міністрів охорони здоров'я тодішніх союзних республік. І сьогодні А. Романенко в пам'яті багатьох залишається кращим міністром, з високим державним та науковим рівнем, людиною невичерпної мудрості, доброзичливості та добропорядності. В усі часи він є істинним патріотом України.

Про один красномовний факт хотілося б пригадати сьогодні. Коли в 1976 році Міністр охорони здоров'я Анатолій Юхимович Романенко організував «університет для керівних кадрів», то місцем його проведення стала наша Бібліотека. І кожної останньої суботи місяця тут читались лекції з найактуальніших проблем медицини відомими спеціалістами, директорами науково-дослідних інститутів. Це були професійні зустрічі медичної еліти не тільки України, а й колишнього Союзу, зокрема міністрів охорони здоров'я Б. Петровського, Є. Чазова, учених – медиків Ю. Кундієва, В. Карпенка, М. Амосова, А. Фролова, І. Шумади, Є. Гончарука, О. Шалімова, В. Сидельникова, Г. Книшова, А. Ромоданова, М. Руднєва, Л. Пирога, А. Позмогова, В. Козлюка, В. Скока, Ю. Фещенка та ін.

Ще в далекому 1975 році Міністр охорони здоров'я Анатолій Юхимович Романенко підтримав ініціативу директора бібліотеки і підписав листа з проханням до вчених України надсилати свої твори до фондів Бібліотеки. З того часу Національна наукова медична бібліотека України спрямовує свої зусилля на виявлення, збирання, збереження та надання у користування своїм читачам документального фонду «Медична Україніка». Ця унікальна колекція невпинно поповнюється і сьогодні. В даному бібліотечному зібранні представлений цвіт медичної науки. Тут можна зустріти праці найвідоміших професорів і академіків з університетів, вчених з науково-дослідних установ Києва, Харкова, Одеси, Дніпропетровська, Львова... Серед дарувальників книг є зовсім незвичайні постаті. Це люди з світовим ім'ям, які залишили яскравий слід в історії медичної науки і були читачами нашої Бібліотеки. А перша книга, яка була подарована Бібліотеці – монографія Анатолія Юхимовича Романенка «Закрытые повреждения живота». Повне зібрання наукових праць Анатолія Юхимовича знаходиться в Національній науковій медичній бібліотеці України. До речі, саме Анатолій Юхимович 15 грудня 1975 року призначив директором тоді ще Республіканської наукової медичної бібліотеки Раїсу Іванівну і в усі часи, глибоко шануючи книгу, підтримував бібліотеку.

В книгу «Анатолий Романенко. Сквозь призму времени», видану до 85-річчя з дня народження» і 59 річчю трудової, наукової та громадської діяльності державного лідера в галузі охорони здоров'я увійшли спогади Генерального директора ННМБУ Р. І. Павленко про Анатолія Юхимовича «Особистість унікальної ерудиції»:

«Дякую долі, що подарувала мені можливість працювати в роки, освітлені талановитою діяльністю керівника Міністерства охорони здоров'я і дивовижно доброзичливої людини Анатолія Юхимовича Романенка...
Велике щастя зустріти на своєму шляху непересічну особистість унікальної ерудиції, доброти і доброзиливості, яким є наш сучасник, академік Анатолій Юхимович Романенко».

МИКОЛА ЄФРЕМОВИЧ ПОЛІЩУК: МІНІСТР, ГРОМАДСЬКИЙ ДІЯЧ, ДРУГ БІБЛІОТЕКИ

Поліщук Микола Єфремович

Кожне життя – неповторна повість, та інколи вона стає символічною. У дні Помаранчевої революції видатний нейрохірург, організатор медичної служби першого Майдану відчайдушного демократичного спротиву за справедливість в новітній історії столиці, Микола Поліщук був призначений міністром охорони здоров'я України. Запропоновані ним реформи й досі залишаються на часі. Висококваліфікований практичний лікар, один із провідних вчених в галузі нейротравматології, автор 24 монографій й 14 підручників, 26 винаходів та патентів, Микола Єфремович є давнім читачем й другом Терещенського палацу медичної книги.

В 1997 р. за репрезентованою спеціальністю був обраний членом-кореспондентом АМН України. Для загалу Бібліотеки ця звістка була знаменною. Микола Єфремович неодмінно дарує до фондів бібліотеки свої наукові та публіцистичні праці, радо приймає участь у заходах колективу, зокрема в читаннях, присвячених життю і діяльності першого українського професійного лікаря і видатного поета С. В. Руданського.

Ознайомившись з рідкісними раритетами у відділі старовинних книг, надцікавими зібраннями й унікальними каталогами, вражений цим незбагненим досвідом й науковим потенціалом Бібліотеки, М. Поліщук зазначив, що вона має отримати статус і права Національної.

Очолюючи згодом Комітет з охорони здоров'я, материнства та дитинства Верховної Ради, Микола Єфремович не відсторонився від важливої обіцянки, й Указом Президента України Віктора Ющенка задум було втілено.

Важливо підкреслити, що саме за часів роботи М. Поліщука в Комітеті, вперше було розглянуто питання інформатизації галузі охорони здоров'я, сучасний стан бібліотек та музеїв медицини України.

«Сьогодні, тут в цьому святому для України місці пройшло засідання Національної Ради з питань охорони здоров'я. Надзвичайно важливо, що саме тут розглядались питання інформатизації галузі охорони здоров'я та сучасний стан бібліотек і музеїв медицини».
Микола Поліщук, професор
Голова Нацради з питань охорони здоров'я

Микола Поліщук, завідувач кафедри нейрохірургії НМАПО ім. П. Л. Шупика, неодмінно презентує Бібліотеці свої роботи: й наукові, й соціально-публіцистичні, й біографічні. На святах з нагоди 85-річчя ННМБУ Микола Єфремович подарував Бібліотеці новітню книгу «Вчитель», що містить спогади про професора Георгія Педаченка – найвидатнішу постать на чолі цієї кафедри, наставника, свого наступника у цих школах життя. Окрім цієї бібліографічної праці, Микола Єфремович подарував Бібліотеці рідкісні старовинні книги.

Ставлячись з великою симпатією до Бібліотеки, Микола Єфремович постійно дбає про поповнення фондів своїми працями. Наводимо надпис на одному з подарованих ним видань:

«В подарунок читачам Національної наукової медичної бібліотеки України. Наші долі – це миттєвість в історії, бутності, але з цього складається історія медицини України. Здоров'я всім, бережіть його. Бажаю досягти та перевершити!»
02 березня 2008 р.

«Незабутня зустріч в Національній науковій медичній бібліотеці після комітетських слухань Верховної Ради України про лікарське самоврядування та співпрацю з представниками ЄС : Польщі, Болгарії. Медики – це та сила, котра може об'єднати всіх, оскільки вони поза політикою, але в ній відображаються побажання і надії народу. Вдячний Раїсі Іванівній і всій її команді за теплу зустріч медиків і представників Польщі та Болгарії. Переконаний, що це ще один маленький крок до спільноти ЄС».
20 листопада 2013 р.

Ясна річ, про шляхи лікаря серед лікарів, громадянина з великої літери Миколи Поліщука в людських серцях склалися легенди й ці рядки – лише частка з цього незбагненого портрету.

Кожне життя – неповторна повість, та інколи вона стає символічною. У дні Помаранчевої революції видатний нейрохірург, організатор медичної служби першого Майдану в новітній історії столиці Микола Поліщук був призначений міністром охорони здоров'я України. Запропоновані ним реформи й досі залишаються на часі.

СЕМЕН СЕМЕНОВИЧ ЛАВРИК: ВЕЧОРАМИ НАД МЕДИЧНИМИ ЧАСОПИСАМИ

Лаврик Семен Семенович
1915–1990

В листопаді 2015 р. минуло 100-ліття від дня народження видатного вченого – гематолога, члена-кореспондента АН України, ректора Київського медичного інституту Семена Семеновича Лаврика. Лікар-фронтовик, нагороджений за врятування з поля бою понад сорока поранених, керівник армійських госпіталів, він одразу після війни поринув у гематологію та трансфузіологію, бо у 1946 р. був призначений директором Львівського науково-дослідного інституту невідкладної хірургії та переливання крові. Надалі тривала робота на посадах завідувача відділом у Львові, а потім директора медичного інституту у Станіславі, нині Івано-Франківську. З 1954 р. С. Лаврик працює в Києві аж до призначення директором Київського НДІ переливання крові й невідкладної хірургії. Цим закладом високої соціальної ваги С. Лаврик керував 10 років, з 1963 р. виконуючи й обов'язки головного гематолога МОЗ України. В цьому інституті він створив і очолив лабораторію консервування та трансплантації гемопоетичних тканин. Лабораторія перетворилась на центр світового значення з питань поетапного холодового консервування кісткового мозку, співробітниками якої, на чолі з С. Лавриком, було виконано 200 трансплантацій кісткового мозку.

Дружба й приязнь між Бібліотекою й видатним вченим-гематологом, будівничим вищої медичної освіти, членом-кореспондентом АН УРСР професором, ректором Київського медичного університету (1970–1984), товариською людиною С. Лавриком була тривалою й навіть з рисами сентиментальності.

За часи роботи в Києві, починаючи з посади першого заступника міністра охорони здоров'я, мешкав у будинку медиків по тодішній вул. Горького, де на першому поверсі містилася Республіканська наукова медична бібліотека. Саме професор С. Лаврик належав до її найактивніших відвідувачів та читачів. Вечорами, майже щодня (до 22 год), як кажуть, вже без краватки, він з'являвся в читальному залі бібліотеки, поринаючи з жагою

в роботи класиків медичної науки й найновіші журнальні публікації, роблячи численні виписки. Був завжди привітний, усміхнений. І цей його візит до бібліотечних стін неначе прикрашав проминулий день для наших співробітників. Його тяжіння до Бібліотеки було зворушливим.

Товаришування з працівниками Бібліотеки тривало й в усі наступні роки, набувши особливої сили в період, коли С. Лаврик керував Київським медичним інститутом. Адже за його прикладом коло наших читачів істотно розширилося, професура медичного інституту розпочала дарувати Бібліотеці свої доробки, брати участь у створенні документальних книжкових фондів. Перед тут вів Семен Семенович, залишаючись нашим постійним читачем.

У фондах ННМБУ представлено 11 праць С. С. Лаврика. Найбільший інтерес викликає монографія «Консервування кісткового мозку» (1975 р.), відзначена премією ім. О. О. Богомольця АН УРСР. Із захватом перегортаєш автореферат докторської дисертації С. С. Лаврика (1966 р.), присвяченої аспектам консервування кісткового мозку. Показово, що офіційними опонентами на захисті були професори Р. Є. Кавецький і О. О. Федоровський. В авторефераті вперше повідомляється про починання світового значення – аутотрансплантацію у 9 хворих раком яєчників їхнього кісткового мозку. Таким виглядає привабливий науковий портрет С. С. Лаврика в інтер'єрі Бібліотеки.

85-річчя ННМБУ майже співпало із 100-річчям від дня народження С. С. Лаврика. Йому не довелося милуватися новими анфіладами Бібліотеки в славнозвісному Терещенківському палаці, неподалік від будинку його діяльності та життя. Та знаменно, що читачами й друзями Бібліотеки залишаються діти та онуки Семена Семеновича – його син, професор-хірург Андрій Лаврик та його донька Ольга, також хірург і донька незабутнього вченого-бібліофіла – доцент кафедри офтальмології Національної медичної академії післядипломної освіти ім. П. Л. Шупика Наталя Лаврик.

БОРИС ПАВЛОВИЧ КРИШТОПА: ПОГЛЯД ЗБЛИЗЬКА Й НА ВІДСТАНІ

Криштопа Борис Павлович
1938–2014

Борис Павлович Криштопа, професор, Заслужений лікар України, відомий спеціаліст в галузі соціальної медицини, організації та управління охороною здоров'я, історії медицини, великий шанувальник бібліотеки. Основними напрямками його наукових досліджень були удосконалення управління системою охорони здоров'я, втілення наукових основ сучасного менеджменту, розробка концепції реформування галузі в умовах ринкових відносин, він є автором понад 150 наукових праць.

Цю офіційну формулу маємо істотно доповнити. Борис Павлович, якого, на жаль, вже немає серед нас, був, безумовно, харизматичною особистістю. Розпочавши адміністративну діяльність на посаді завідувача Сумським облздороввідділом, він перетворив Сумщину на передову медичну площину. Саме каскад цих рис та здібностей став підставою для призначення Бориса Павловича Криштопи на відповідальну посаду в МОЗ України. Водночас з курацією кадрової ланки, Б. Криштопа приділяв величезну увагу самовдосконаленню, заглибленню в теорії вдосконалення управління охороною здоров'я, історичним наукам. Його опікуванню зобов'язані своїм розвитком Національний музей медицини України й Національна наукова медична бібліотека України. З Борисом Павловичем Криштопою Бібліотека багато співпрацювала ще в період його роботи заступником міністра охорони здоров'я України. Особливо слід відзначити його порозуміння з медичними бібліотеками, визначення їх значущості в системі охорони здоров'я, а також надану у різні роки всебічну допомогу в становленні та розвитку Національної наукової медичної бібліотеки. Свою власну унікальну бібліотеку він передав до ННМБУ. Б. Криштопа мав не тільки імідж управлінця високого рангу. Окрім фахової ерудиції, був знаний як книжник, дотепний співрозмовник і вимогливий до себе та підлеглих працівник. Його зовнішність теж привертала увагу: мав високий зріст, кучеряве волосся. А ще уважні очі, які крізь скельця окулярів, здавалося, бачили більше, ніж того хотілося. Саме Борис Павлович і наполіг 40 років тому на призначенні на посаду директора Бібліотеки Р. І. Павленко.

«Повертаючись подумки у ті роки, коли мені, директору бібліотеки, доводилося безпосередньо звертатися до Бориса Павловича, аби залагодити ті чи інші питання, я була вражена його здатністю одразу вирізняти суттєві моменти. Виникало мимовільне відчуття, що рішення приймалося обопільно. Для мене це були моменти наочного вміння робити аналіз і знаходити оптимальне рішення. А ще мене вражала його здатність з першого знайомства запам'ятовувати імена і прізвища тих, хто хоча б раз мав з ним контакти...»

Борис Павлович зосереджувався також на роботі в НМАПО, створивши першу на теренах Європи кафедру управління охороною здоров'я. Допитливий вчений, вимогливий професор, глибоко освічена людина, він перетворив кафедру на кадровий потенціал щодо керівних медичних очільників в усіх регіонах України. Виходять чисельні праці в творчих просторах кафедри і до сьогодні.

В Бориса Павловича було хворе серце, але, як кажуть, залізна воля. Він залишався інтелектуальним магнітом до останніх днів. Саме йому, завдяки архівним дослідженням, належать дорогоцінні сторінки опису історії створення нинішньої Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика у вигляді Клінічного інституту – другого, після Петербургу, вищого навчального закладу вдосконалення лікарів. Саме цей заклад, де багато років самовіддано працював цей мужній лицар охорони здоров'я, є видатним плацдармом медичної науки.

Невдовзі після введення радянських військ у Афганістан, Борис Павлович був направлений у Кабул, де працював радником міністра охорони здоров'я Республіки Афганістан. А точніше сказати, виконував його обов'язки, про що з гіркою іронією обмовився Борис Павлович у вузькому колі близьких знайомих. Як згодом стало відомо, він значився третім у списку осіб, яких мали при нагоді вбити...

Він не був улюбленцем долі. Після повернення у Київ, для нього не знайшлося роботи у МОЗ. У наступні роки все відчутнішими були проблеми зі здоров'ям. Болісно, але мужньо пережив втрату дорогих йому людей. Долав розпач, рятуючись роботою. Багато часу проводив у бібліотеці, де знайшов шанобливих і вірних помічників: Борис Павлович багато займався проблемами історії медицини, захистив докторську дисертацію, став професором. Мав численних учнів – аспірантів, а також і практичних лікарів, які мали потяг до наукової роботи.

Коли йдуть з життя такі люди, відчуваєш цю втрату, як особисту. Знаєш, що вже не почуєш його присмаченого гумором звертання по телефону, не зустрінеш у стінах Бібліотеки... Нещодавно, син Бориса Павловича, Віталій передав до Бібліотеки заповідане батьком багатюще зібрання науково-медичної літератури, яке він збирав усе життя. Це зібрання, цей щедрий спадок став окрасою книжкового фонду Національної наукової медичної бібліотеки України.

НАШ ДРУГ ЮРІЙ МИКОЛАЙОВИЧ ЩЕРБАК: ПІВСТОЛІТТЯ ЩИРОГО ТОВАРИШУВАННЯ

Щербак Юрій Володимирович

Бібліотека пишається тривалою та зворушливою дружбою з видатним письменником, лікарем, вченим, дипломатом, доктором медичних наук Юрієм Миколайовичем Щербаком. У часи, коли був амбасадором за океаном, Юрій Миколайович турбувався через українську діаспору про осучаснення та європеїзацію Бібліотеки. Працюючи послом України в США у 1996 році, Юрій Миколайович надіслав до Бібліотеки листа з пропозицією оснащення Державної медичної бібліотеки новими технологіями і компакт-дисками з матеріалами американських медичних журналів.

«Вважаємо, що найкращим місцем для використання цієї технології та зазначених компакт-дисків могла б бути ваша бібліотека, як центр розповсюдження медичних знань в Україні. Завжди з повагою і побажаннями успіхів – посол Ю. Щербак». І ще в іншому листі: «... надсилаю Вам зазначену приставку і 6 компакт-дисків. Дякую за запрошення відвідати нашу бібліотеку. Якщо матиму час, то влітку під час відпустки завітаю до вас. З повагою і побажаннями успіхів, – посол Ю. М. Щербак».

Він одним із перших, своїми книгами з дарчими автографами започаткував унікальний фонд «Медична Україніка», яку більше 30 років Бібліотека збирає з авторськими написами та присвятами вчених-медиків: *Республіканській науковій медичній бібліотеці імені Д. І. Ульянова – світлій установі, де зосереджена вся мудрість медицини. З повагою. Автор Ю. Щербак. 23.07.1984 р. – надпис автора на книзі Юрій Щербак «Знаки». К., 1984.*

Ще на початку його наукової роботи уявити Юрія Миколайовича без Бібліотеки було неможливо, адже і кандидатська, і докторська дисертації потребували інфомаційних джерел. В усіх визначних подіях, які відбувалися в бібліотеці, він завжди брав участь.

Пам'ятається як у 1985 році Юрій Миколайович брав участь в ювілейній науково-практичній конференції Бібліотеки з приводу 40-річчя перемоги у Великій вітчизняній війні і висловив свої враження у книзі відгуків:

Ми, учасники науково-практичної конференції, присвяченої 40-річчю Перемоги, висловлюємо найщирішу вдячність колективу Республіканської медичної бібліотеки ім. Д. І. Ульянова за організацію й проведення цієї зустрічі, під час якої серця наші були звернені до грізних років війни. Бібліотека – це зажди пам'ять, це сховище пам'яті людської та знань. Книжкам, як і людям потрібний мир – тож нехай наша пам'ять про війну минулу стане запорукою миру в майбутньому!
22 квітня 1985 р.

Ці слова і сьогодні дуже актуальні для нас, зважаючи на буремні події сьогодення. В 1986 році Ю. М. Щербак презентував в Національній науковій медичній бібліотеці надруковану в журналі «Юність» після аварії на Чорнобильській АЕС, повість «Чорнобиль», яку згодом презентував і на Університеті бібліотечних працівників у Жовтневому палаці культури.

Юрій Миколайович був нашим почесним гостем на урочистому відкритті Польської медичної бібліотеки в ННМБУ, яке відбулося 12 жовтня 2016 р. В своїй промові він підкреслив:

«Для мене, як для давнього друга й читача бібліотеки, є великою честю бути присутнім на відкритті Польської медичної бібліотеки в ННМБУ. Сьогодні подія історична. Охорона здоров'я об'єднує наші країни, а медична книга єднає душі лікарів. Адже книги – цінний інтелектуальний продукт».
12 жовтня 2016 р.

Юрій Миколайович процитував класика польської літератури, свого польського побратима Ярослава Івашкевича, який мріяв про обопільне взаємосприяння, і висловив задоволення з того, що одна з вулиць Києва названа на честь такої людини.

Письменник великої освіченості й кола інтересів, Юрій Щербак не є байдужим до великої теми – лікарі й література. Саме він написав зворушливу післямову до книги Є. І. Ліхтенштейна, доктора медичних наук і письменника «Помнить о больном», де очима історика медицини змальовано, скажімо, перебіг хвороби М. Коцюбинського, І. Тургенєва. А до книги Є. Б. Меве про А. П. Чехова як лікаря, Юрій Щербак додав також чудову післямову.

Останніми роками Ю. М. Щербак видав нові романи про майбутнє України, навіть з передбаченням сучасних подій, що засвідчило потужність його літературного таланту.

До 80-річчя від дня народження великого українця, письменника, дипломата, лікаря в рідній бібліотеці Юрія Миколайовича була відкрита книжкова виставка його наукових і літературних робіт, а в часописі «Здоров'я України» надрукована стаття Р. І. Павленко і Ю. Г. Віленського, присвячена ювілею Лікаря, Вченого, Трибуна, Класика української літератури.

ДО БІБЛІОТЕКИ ЯК ДО СВЯТИНІ ДУХУ Й МУДРОСТІ: ЛЮБОМИР АНТОНОВИЧ ПИРІГ

Пиріг Любомир Антонович

Провідний український лікар та вчений-нефролог... Депутат Верховної Ради І скликання... Президент СФУЛТУ... Відомий бібліофіл, літератор, історик медицини, за ініціації якого було видано книгу «Українська медицина і мистецтво» ...Громадський діяч... Відомий колекціонер-збирач марок та ювілейних листівок, учасник 100 філателістичних виставок... Один з друзів Булгаковського музею... Все це риси академіка НАМН України Любомира Антоновича Пирога. Він один з небагатьох, хто в усі часи неодмінно говорив і писав українською мовою, що завжди було проявом національного патріотизму.

Життєвий шлях Любомира Антоновича чомусь тягне порівняти з мелодією для флейти. Він народився в інтелігентній родині, в Рогатині Західної України, за часи польської влади. Мав пережити й часи першої радянської українізації краю, німецької окупації, повернення соціалістичної системи. Став лікарем, відразу залучившись до науки. Належить до терапевтичної школи професора А. П. Пелещука, де розпочав свій науково-педагогічний шлях. Надалі чимало років Любомир Антонович працював в Інституті урології та нефрології, де керував нефрологічним відділом. Л. А. Пирогом було організовано першу в Україні кафедру нефрології в складі НМАПО, він і нині є її професором.

Творча особистість, Любомир Пиріг створив унікальну власну бібліотеку, з повним зібранням видань українських класиків, безліччю художніх робіт.

Давня дружба поєднує Любомира Антоновича з Національною науковою медичною бібліотекою України. Він неодноразово дарував свої книги Бібліотеці, поповнюючи скарбницю колекції «Медична Україніка», написав ґрунтовну рецензію на наше видання «Медицина в Україні. Видатні лікарі». Серед тих, хто дарує книги Національній науковій медичній бібліотеці, він займає чи не найперше місце. Знаменно, що саме Л. Пиріг передав до Бібліотеки

трьохтомник творів Степана Руданського. Ці сторінки допомогли колективу Бібліотеки створити оригінальний варіант творчої й медичної біографії С. Руданського. Ця книга отримала в 2015 р. Диплом Всеукраїнського літературно-мистецького конкурсу імені Степана Руданського.

Бібліотеки для мене зажди були святим місцем. Медичні бібліотеки, як для медика, стали необхідними. Гостинністю центральної медичної бібліотеки користуюся з 1958 року. Вдячний за постійну готовність допомогти, за привітність співробітників на чолі зі знайомою мені з 1958 року Раїсою Іванівною.
Л. А. Пиріг

Друковане слово, за спогадами академіка, притягувало його змалку, мов магніт. *«Без книжки, без «бібльотеки», – каже академік, – я був би не я. До книжки ставлюся з побожністю. До бібліотеки – як до святині духу й мудрості».*

Тож не випадково, що свою власну колекцію книг та журналів Любомир Антонович передав Бібліотеці.

Ось запис з останньої книги Любомира Антоновича «Тарас Шевченко у світі філателії»:

«ННМБУ від читача з понад 50-річним стажем, автора в позамедичній сфері».
04 березня 2016 р.

А ще він передає Бібліотеці свої унікальні збірки науково-медичних публікацій. До цієї книги академік Л. Пиріг написав вельми цікаві розмірковування. З радістю вміщуємо їх на своїх сторінках.

На завершення цього нарису пропонуємо статтю, люб'язно надану Любомиром Антоновичем Пирогом.

АРСЕНАЛ ЗНАНЬ НА ШЛЯХУ ФОРМУВАННЯ НАУКОВО-ПРОФЕСІЙНОЇ ЕРУДИЦІЇ

Такою для мене завжди була Національна наукова медична бібліотека України. Доки поділюся думками про неї, згадую про зародження моєї відданості бібліофілії (аж до бібліоманії!), про корені святого ставлення до слова «бібльотека» (по-галичанськи) без усвідомлення в дитинстві конкретного значення цього слова.

Справді не можу пояснити, які були джерела захоплення книжкою, читанням, нагромадженням книжок у мене, єдиного сина (молодший брат помер у 6-місячному віці) хліборобської сім'ї середнього достатку в умовах Галичини під владою Польщі. Читати навчився ще до першого класу Рогатинської школи (1937) при Українській гімназії ім. Володимира Великого, яка існувала з часів Австро-Угорщини, з 1909 року. Навчився читати з великих літер заголовків газети «Народна справа» з допомогою батька. «Книгоманія» сформувалася у мене, очевидно, під впливом забігів із сусідніми дітьми викладачів гімназії до їх помешкань, де етажерки й шафи були заповнені книжками. Книголюбом був один із братів батька, вчитель, який помер у Станіславській (Івано-Франківській) тюрмі 1945 року після «третього визволення». (Адже галичан тричі «визволяли»: 1939 р. – від поляків з приходом Червоної Армії, 1944 р. – від «червоних» з приходом німецько-фашистської влади, 1944 р. – від німців, знову з приходом «червоних»).

Любили читати, шанували книжку, як пам'ятаю, брат і сестра моєї матері, батькова сестра, яка закінчила українську гімназію. До «третього визволення» у мене вже була наповнена книжками невелика етажерка, яка згоріла у зруйнованому родинному будинку від двох авіабомб «визволителів» у 1944 році. «Збагачувався» книжками через пошуки серед руїн зруйнованих будинків, на горищах покинутих перед «визволителями» помешкань. Але мало… У щоденнику, якого я почав вести з 8-го класу (1946 р.), часто скаржуся собі, що «нема що читати». І тут вперше я реально відчув, що може допомогти бібліотека. Керівником Рогатинської бібліотеки був знайомий мого батька і тому я, хоч і неповнолітній, міг сам вибрати із стелажів те, що могло бути цікавим.

Під час навчання у Львівському медичному інституті (1948–1954) потреб користуватися бібліотекою не було. Не відчув такої потреби, коли я, всупереч своєму бажанню, пробув півроку в аспірантурі при кафедрі загальної гігієни. Чомусь вирішив тоді пильніше й глибше оцінити польську літературу. Записався до Львівської бібліотеки іноземної літератури і вчитувався у польську літературну класику.

Покинув аспірантуру на початку 1955 року (прагнув бути лікарем-клініцистом), почав працювати на курорті Моршин. Тут появилася необхідність широкого використання по-

кладів місцевої бібліотеки. Треба було поглиблювати знання з гастроентероскопії (профіль курорту), цікавила мене історія Моршинського курорту, відомості про яку можна було почерпнути із німецько- і польськомовних публікацій попередніх десятиліть.

У 1958 році – відрядження на курси удосконалення при кафедрі терапії Київського інституту удосконалення лікарів (на базі НДІ клінічної медицини ім. М. Д. Стражеска). З перших днів перебування в Києві я «відшукав» Республіканську медичну бібліотеку на вул. Горького, яку часто відвідував, в якій працював над статтями, книгами. У Моршині я самотужки зайнявся науковими спостереженнями з метою вивчення ефективності лікування хворих, в моєму доробку була вже низка публікацій і тому глибше ознайомлення з відповідною літературою було для мене необхідним. Мені імпонувала чіткість в роботі бібліотеки. Замовивши попереднього дня відповідну літературу, наступного дня я заставав стопку журналів і книжок, з якими вже можна було сідати за стіл і працювати.

Перед завершенням курсів мені запропонували вступити до аспірантури. Я із задоволенням погодився. Вступні іспити з внутрішніх хвороб та іноземної (німецької) мови – легко, без ускладнень. Але ще був іспит з основ марксизму-ленінізму. Минуло чотири роки, коли я здавав державний іспит з того предмету і в пам'яті збереглося мало. З почуттям непевності доходив по вул. Горького до трамваю, який ходив тоді по вул. Саксаганського, щоб далі доїхати до кафедри основ марксизму-ленінізму, що розташована була на території Київської обласної лікарні. По дорозі зайшов до Республіканської медичної бібліотеки, щоб нагадати собі про «марксизм-ленінізм». Зняв з полиці один з 55-ти томів Леніна. Розгорнув – «Очередные задачи советской власти». Переглянув «по діагоналі», перелистав том, поклав на місце і з нехіттю подався далі. Доїхав, довелося вибрати екзаменаційний білет. Перше питання – «Работа В. И. Ленина «Очередные задачи советской власти». За годину я не забув рік, коли Ленін написав це і, крім цього, запам'ятав і тут процитував якийсь афористично-подійний вислів з цієї статті. Екзаменатор був вражений: «Все, хватит. Отлично». Про таке не забувається...

Приймали, зустрічали в бібліотеці завжди привітно, з готовністю допомогти. І навіть якщо би Р. І. Павленко надалі не стала директором бібліотеки і наше знайомство не продовжувалося, я з тих років не забув би її як тендітну, жваву дівчину з глибоко проникливим і допитливим поглядом чорних очей, що прагнула, як мені здавалося, бути серйозною понад свій вік і характер. У Києві зрідка доводилося відвідувати Республіканську публічну бібліотеку, під час тривалих відряджень у Москві – Центральну медичну бібліотеку, Всесоюзну бібліотеку ім. В. І. Леніна, у Ленінграді – Бібліотеку ім. М. Є. Салтикова-Щедріна.

Процес підготовки до створення докторської дисертації був тісно пов'язаний з відвідуванням Республіканської медичної бібліотеки, яка вже перемістилася з вул. Горького на вул. Л. Толстого, до будинку, спорудженого свого часу меценатом О. Терещенком.

Поєднання наукової роботи з адміністративною (заступник директора з наукової роботи Київського НДІ урології та нефрології, з 1976 р. і головний позаштатний нефролог МОЗ УРСР, з 1979 р.), з педагогічною (завідувач кафедри нефрології Київського інституту удосконалення лікарів, 1995 р.) за браком часу дозволяло відвідувати бібліотеку тільки один-два рази на місяць. Співробітниці у відповідь на моє телефонне прохання заздалегідь підбирали для мого перегляду всі новинки.

З відновленням української державності, знаючи становище української мови у пострадянському суспільстві, будучи вірним своїм переконанням, я активно цікавився процесом українізації – дерусифікації у сфері медицини. Тричі, з дво-трирічними інтервалами я визначав і порівнював кількість україно- і російськомовних статей, матеріалів збірників медичних конференцій, симпозіумів, конгресів. Поступово кількість українськомовних публікацій збільшується, що я відзначив у своїх статтях. І тут завжди співробітники бібліотеки підготовляли мені річні видання журналів, відповідні збірники.

Цікавою у бібліотеці є поновлювана експозиція на стендах у вестибюлі література видатних медиків-ювілярів, література про них, про історичні події.

Заходом збагачення історії української медицини є збір і збереження літератури, яку віддають бібліотеці науковці-медики.

А ще, завдяки директорові бібліотеки Р. І. Павленко, її вірним співробітницям-ентузіастам, ніколи не пропускається відзначення ювілеїв бібліотеки, пропаганда позамедичної творчої діяльності медиків (художні виставки проф. В.В. Безрукова, проф. А. П. Радзіховського і ін.). І не тільки медиків. Свого часу, коли художник І. Марчук ще не здобув світової слави та ще й вважався «антирадянським», керівництво бібліотеки наважилося організувати виставку його живопису.

Протягом 32 років щорічно в січні в бібліотеці відбувається літературно-творчий вечір, присвячений С. В. Руданському. Беруть участь у ньому, з повагою до видатного поета, організатора медичної допомоги в Ялті, відомі поети, письменники, науковці-медики та лікарі.

Національна наукова медична бібліотека України заслуговує високої оцінки не тільки за організацію діяльності, належної і властивої бібліотекам загалом, але й за активну, різноспрямовану участь в культурному житті Києва і, через зв'язки з медичними бібліотеками України, всієї нашої Держави. Зв'язки з медичними бібліотеками інших країн допомагають популяризації, поширенню інформації про досягнення української медичної науки, про медично-видавничу справу, яка, можна сподіватися, поширить свої горизонти з поліпшенням суспільно-політичної ситуації в Україні.

Любомир Пиріг,
академік НАМН України, член-кореспондент НАН України

«АРГОНАВТ» НЕЙРОХІРУРГІЇ АНДРІЙ РОМОДАНОВ: СВІТЛА ПОСТАТЬ З ДРАМАТИЧНОЮ ДОЛЕЮ

Ромоданов Андрій Петрович
1920–1993

Андрій Петрович Ромоданов, видатний нейрохірург, академік Національної академії Наук України, Академії медичних наук України і Академії медичних наук СРСР, доктор медичних наук, професор, Герой Соціалістичної Праці, лауреат Державної премії України та премії ім. М. М. Бурденка АМН СРСР, заслужений діяч науки УРСР, з 1964 року і до кінця свого життя був директором Інституту нейрохірургії АМН України. Його життя – легенда, подвиг, бо він пройшов горнило Великої вітчизняної війни, повернувся додому живим і неушкодженим, з багатьма бойовими нагородами. Він стояв у витоків української нейрохірургії, плекав її впродовж 48 років, створив свою нейрохірургічну школу, сформував нейрохірургічну мережу України, очолюючи свій інститут, який сьогодні названий іменем академіка А. П. Ромоданова. З А. П. Ромодановим як науковим лідером, талановитим учнем віртуоза нейрохірургії О. І. Арутюнова, пов'язаний ряд нових наукових досліджень в галузі діагностики та лікування захворювань і уражень нервової системи, зокрема злоякісних пухлин, судинних захворювань та травм головного мозку.

Крім наукових розробок в галузі нейроонкології, він проводив тривалі дослідження судинної нейрохірургії, проблем діагностики та хірургічного лікування геморагічного й ішемічного інсультів, а також розробку пріоритетного напрямку ендоваскулярної хірургії, доручивши його В. І. Щеглову. Після Чорнобильської катастрофи А. П. Ромоданов приступив до вивчення експериментальним і клінічним шляхом впливу малих доз радіації на головний мозок. Наукова спадщина А.П. Ромоданова становить понад 400 друкованих праць у т. ч. 22 монографії, 18 винаходів, значна частина яких побачила світ на сторінках закордонних видань у США, Німеччині, Польщі, Болгарії, Англії, Угорщині, Індії та інших країнах. За рішенням уряду його ім'я присвоєно Інституту нейрохірургії АМН України.

Пам'ятаємо його, коли він ще працював в Бібліотеці над своїми дисертаціями. Він любив книгу, бібліотеку. Змалюємо ескізно його неповторний життєвий та науковий шлях.

А. П. Ромоданов народився 1920 року в мальовничих Лубнах. Батько його, один з представників Українського відродження, був священнослужителем та педагогом. Коли за радянських часів розпочалися переслідування діячів церкви, родина переїхала до Києва. Тут Петра Ромоданова було заарештовано. Він реабілітований через багато років зусиллями сина, посмертно. Все ж таки, юнакові вдалося вступити до Київського медичного інституту, багато в чому завдяки моральній допомозі подруги з юнацьких літ, в майбутньому його дружини Ганни Сергіївни Янковської. Розпочалася війна. Андрій Ромоданов разом з Інститутом опинився в Челябінську. Звідти, отримавши диплом, в 1942 році пішов до фронтових лав, воював як лікар-хірург спочатку у Підмосков'ї. Про долю дружини спочатку нічого не знав. Вагітною вона не мала змоги залишити Київ, де в 1942 р. прийшов у світ його син Сергій, в майбутньому також нейрохірург, член-кореспондент НАМН України.

Перший науковий вчинок, й навіть милосердний подвиг, молодого лікаря оцінений фронтовою відзнакою – медаллю «За бойові заслуги» – що це було? Андрій Петрович, один із перших військових хірургів застосував для врятування важко поранених кров щойно загиблих бійців, тобто трансфузію трупної, але не живої крові. Власне, це був розвиток наукових робіт та передбачень С. С. Юдіна щодо становлення трансплантаційної медицини. Але втілив його молодий вихованець КМІ А. Ромоданов, причому практично в польових умовах. Це трохи нагадує звитягу М. І. Пирогова щодо первинного застосування ефірного наркозу в бойовій площині. В рядах гвардійської танкової частини, хірургом та керівником медсанбату Андрій Ромоданов дійшов у травні сорок п'ятого року до Берліна. Є знаменне фото: Андрій Петрович серед танкістів на рейхстагу. Повернувшись до Києва капітан медичної служби А. Ромоданов обирає своїм майбутнім нейрохірургію. Стає спільником О. І. Арутюнова, невдовзі захищає кандидатську дисертацію щодо посттравматичних гранульом головного мозку, здебільшого після вогнепальних поранень. Подальший його шлях був плідним. Він керував Інститутом мозку, з новими хірургічними викликами майже двадцяти років, перетворивши його на установу світового значення. Помер передчасно в сімдесят три роки.

Пам'яті А. П. Ромоданова присвячена перша про нього книга «Академик А. П. Ромоданов: жизнь и деятельность», видана в 1996 році до 75-річчя з дня народження вченого, підготовлена його учнем В. І. Цимбалюком та відомим істориком медицини, письменником Ю. Г. Віленським.

Тож пишаємось, що в фондах нашої Бібліотеки є численні наукові праці з дарчими написами цього видатного вченого, світоча нейрохірургії. Найближчими однодумцями академіка А. П. Ромоданова є відомий нейрохірург, який багато років очолював цей інститут, академік Ю. П. Зозуля, один з найближчих учнів Андрія Петровича академік В. І. Цимбалюк, нині президент НАМН України, академік Є. Г. Педаченко, нині директор Інституту нейрохірургії.

ВЧЕНИЙ–НЕЙРОХІРУРГ ЮРІЙ ЗОЗУЛЯ: З КНИГОЮ НАЗАВЖДИ

Юрій Панасович Зозуля в недавні часи Президент асоціації нейрохірургів, Директор Інституту нейрохірургії ім. акад. А. П. Ромоданова АМН України, (1993–2015) віце-президент АМН України, академік НАН і НАМН України, написав такі слова.

Зозуля Юрій Панасович

«Національна наукова медична бібліотека є головною профільною установою медичної галузі і організаційно-методичним центром для обласних медичних бібліотек, бібліотек, що функціонують в науково-дослідних інститутах, вищих та середніх медичних закладах освіти та післядипломної освіти, лікувально-профілактичних установах.
Найхарактернішою ознакою вашого колективу є постійний пошук нових ідей та нововведень для покращання підготовки медичних працівників, інформаційного забезпечення науковців різних спеціальностей, що робить значний внесок у розвиток пріоритетних напрямів медичної науки, впровадження нових медичних технологій у практику охорони здоров'я. Чимало славних сторінок в історії Національної наукової медичної бібліотеки, яка стала скарбницею не тільки професійної підготовки медичних працівників, а й духовної культури українського народу, яскраво сяють».
Ю. П. Зозуля
10 жовтня 2010 р.

Читаючи цей красномовний запис вченого-нейрохірурга, варто відтворити його власну наукову вертикаль, яка свідчить: книга – компас кожного лікаря. Юрій Зозуля був серед вихованців Вінницького медичного інституту, коли туди 1950 року, для поповнення новими молодими кадрами щойно створеного під його керівництвом Інституту нейрохірургії в м. Києві, прибув Олександр Іванович Арутюнов. Цей сучасний класик хірургії мозку, блискучий військово-польовий хірург, обрав інститут у Вінниці як одну з своїх наукових

платформ не випадково. Адже вишем керували високосвічені вчені: фізіолог П. Серков, в майбутньому академік АН УРСР, хірург І. Дейнека, ректор інституту. Серед відмінників навчання, яким було запропоновано посади в Арутюновському науковому авангарді, були Юрій та Людмила Зозулі. Працюючи в Києві, разом з А. Ромодановим, спочатку під проводом О. Арутюнова, Юрій Зозуля відзначався постійним тяжінням до книги, підтримуючи дружбу бібліотеки інституту нейрохірургії з нашою Бібліотекою.

Праці його представлені також у «Медичній україніці».

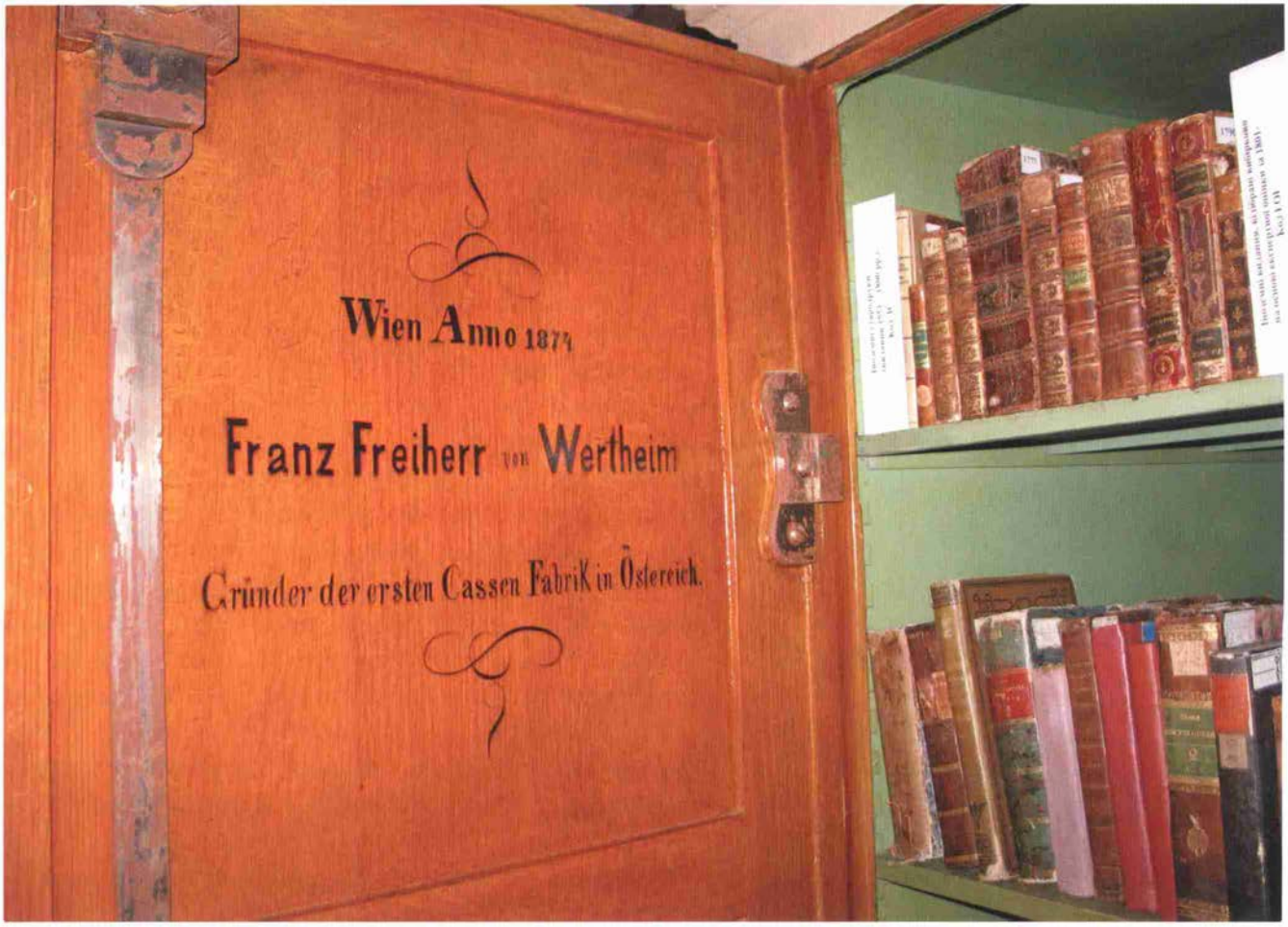

ВІТАЛІЙ ІВАНОВИЧ ЦИМБАЛЮК: ВИДАТНИЙ НЕЙРОХІРУРГ, ЛІТОПИСЕЦЬ ГАЛУЗІ

Цимбалюк Віталій Іванович

Віталій Іванович Цимбалюк, академік Національної академії медичних наук України, член Президії НАМН України, доктор медичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки, лауреат двох Державних премій України в галузі науки і техніки, лауреат премії АМН України, лауреат премії ім. А. Везалія Американської асоціації нейрохірургів, нейрохірург вищої категорії, заступник директора ДУ «Інститут нейрохірургії ім. акад. А. П. Ромоданова АМН України», завідувач кафедри нейрохірургії Національного медичного університету ім. О. О. Богомольця, голова експертної ради ВАК України з клінічної медицини, віце-президент НАМН України, з січня 2016 р. президент Національної академії медичних наук України.

Організатор та керівник нового напрямку в нейрохірургії – відновної нейрохірургії. Розробив та впровадив в клінічну практику нові нейрохірургічні операції, направлені на відновлення порушених функцій нервової системи, які захищені 84 авторськими свідоцтвами на винаходи та патентами.

Розробив технологію і перший в світі виконав нейротрансплантацію у хворих з органічними ураженнями нервової системи (дитячий церебральний параліч, апалічний синдром, епілепсія, наслідки черепно-мозкової та спінальної травми, дегенеративні захворювання та ін.), в теперішній час вивчає механізми дії стовбурових клітин. Впровадив в клініку вітчизняні електростимуляційні системи для лікування больових синдромів, спастичності, епілепсії.

Один із найактивніших ініціаторів та організаторів Всеукраїнської акції кіберхірургії, яка завершилась створенням нового сучасного радіохірургічного відділення в Інституті нейрохірургії.

Автор понад 850 наукових робіт, у тому числі 51 книги (монографії, підручники, посібники, довідники). Підготував 11 докторів та 51 кандидата медичних наук.

Працюючи в інституті з семидесятих років і розпочавши професійний шлях з посади невропатолога в провінційній лікарні на Рівненщині, Віталій Іванович вдивлявся в шлях інституту та його знакові постаті очима наукового історика. Поступово розпочалися його спроби біографічних ескізів щодо провідних вчених інституту, а надалі – систематизація даних про нейрохірургів країни.

Саме В. Цимбалюк склав та видав довідник «Нейрохірурги України», ініціював історико-бібліографічні видання, присвячені життю та діяльності О. І. Арутюнова та А. П. Ромоданова. В інших книжкових надбаннях В. І. Цимбалюк подає біографічні етюди щодо інших видатних постатей на теренах української нейроморфології та нейрохірургії – В. Беца, М. Бротмана, Б. Хоминського, Л. Пелеха, О. Духина.

Можна з цілковитим правом стверджувати, що саме зусиллями Віталія Івановича літопис української нейрохірургії постає «обітованою землею». І ясна річ, В. Цимбалюк – щирий друг та постійний відвідувач ННМБУ.

Низку книг з посвятами він передав й передає до «Медичної україніки».

ДИНАСТІЯ ПЕДАЧЕНКІВ–КУЛИКОВИХ, КВІТНИЦЬКИХ–РИЖОВИХ

Нещодавно, в ювілейні свята Бібліотеки достовідомий нейрохірург член-кореспондент НАМН Микола Поліщук серед кількох цікавих книжок подарував у наші фонди роботу «Вчитель» про свого наставника професора Георгія Педаченка, створену разом з онуком вченого, доктором медичних наук Юрієм Педаченком. Ця розповідь, де із спогадами про Вчителя виступили нейрохірурги з усіх регіонів держави – його учні, вихованці.

Педаченко Георгій Панасович
1923–2001

Солдат Вітчизняної війни, її рядовий, що переніс важкі поранення, Г. Педаченко, як і Ю. Зозуля, був запрошений до роботи в новоствореному НДІ нейрохірургії його провідником О. І. Арутюновим. Вперше впровадив метод фармакоангіографії, а надалі зосередився на хірургічному лікуванні мозкових інсультів. У певному вимірі Г. Педаченко був у своїх звершеннях найбільш результативним учнем та другом О. І. Арутюнова. Саме йому вчитель передав кафедру нейрохірургії в нинішньому НМАПО, й Георгій Панасович Педаченко керував нею тридцять три роки. Разом із Георгієм Панасовичем О. І. Арутюнов запросив в Інститут нейрохірургії його молоду дружину Марину Василівну Куликову, його подругу по курсу, відмінницю навчання. Відомий вчений-отоневролог, багаторічний вчений секретар Інституту нейрохірургії, призначена на цю відповідальну посаду академіком О. І. Арутюновим, кандидат медичних наук – ось її офіційна «візитівка». Та маємо усвідомлювати: як невтомний корифей нейрохірургії, Георгій Педаченко відбувся саме невтомністю й любов'ю дружини. Серед наукових праць з нейрохірургії є декілька публікацій за співавторством Г. Педаченка й М. Куликової.

Вінниця, як надихаюча земля батьків Євгена Георгієвича Педаченка, відомого вченого, засновника новітніх методик в галузі лазерної спинальної нейрохірургії, академіка НАМН України, нині директора Інституту нейрохірургії ім. А. П. Ромоданова, віце-президента Всесвітньої асоціації нейрохірургів...

Про Василя Яковича Куликова він мовить з величезним пієтетом, бо його дід за маминим родоводом, як і Панас Іванович Педаченко, дід за батьківською лінією, особистість надзвичайних якостей. Тож спочатку про Василя Куликова, досвідченого лікаря-отоларинголога, до речі єдиного фахівця з цього фаху в тимчасово окупованій німецькими військами (1941–1944) Вінниці. Людина бездоганних професійних моральних якостей, він написав унікальну книгу про ті моторошні часи, й Євген Педаченко видав її. Ця книга з дарчим написом Є. Педаченка прикрашає й фонди ННМБУ. Тож світлофори генези – це й промені Василя Куликова.

Педаченко Євген Георгійович

Вельми важливим є й такий факт – 2011 року Євген Георгійович передав до Бібліотеки особисте книжкове зібрання свого батька. Це 1120 примірників. Серед них 905 книг зібраних Г. П. Педаченком, більше 30 його монографій, 7 міжнародних журналів, 192 автореферати учнів вченого та інших нейрохірургів і неврологів, 16 монографій іноземними мовами. Адміністрація Бібліотеки надіслала Є. Г. Педаченку листа з безмежною вдячністю за дарунок.

Втім, торкаючись цієї світлини часу, якої не уявляєш поза книгою, слід додати: дружиною Євгена Георгійовича Педаченка є Тетяна Юріївна Рижова-Квітницька, доктор біологічних наук, досвідчений гістолог й нейроморфолог в Інституті геронтології ім. Д. Ф. Чеботарьова НАМН України, особистість не байдужа до літературного письменства. Талановитою поетесою була сестра Тетяни Катерина Квітницька. Збірки її віршів постають взірцем її обдарування.

І ясна річ, в цій новелі маємо змалювати хвилюючий образ Юрія Миколайовича Квітницького-Рижова, справжнього інтелігента з освіченої дворянської родини, володаря унікальної бібліотеки справжніх фоліантів. Глибоко освічена людина, Ю. Квітницький-Рижов, вплив якого на родину Євгена та Тетяни був надзвичайно плідним, видав, будучи доктором медичних наук, високопрофесійним вченим морфологом, декілька монографій про своїх попередників, зокрема, про П. Г. Перемежка. Працюючи в Українській Енциклопедії у 50-ті роки, керував медико-біологічною редакцією, й низка енциклопедичних есе на ці теми належать саме йому. Разом з О. О. Грандо зробив дуже багато для становлення Національного музею медицини. В ці останні роки свого земного буття був тісно пов'язаний з медичною бібліотекою. Адже саме звідси, в копіях, до музею потрапили рідкісні експонати, зокрема, легендарний Атлас І. Буяльського.

ДИНАСТІЯ КАЛЮЖНИХ НА ТЛІ СТОЛІТЬ

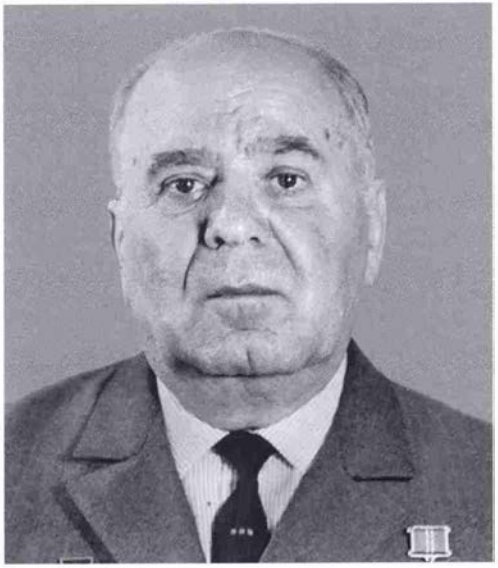

Калюжний Денис Миколайович
1900–1976

Профілактична медицина як дороговказ забезпечення здоров'я... Серед наукових звитяжців, що перетворили ці необхідні постулати в реальні віхи на шляхах прогресу, постать видатного українського вченого, члена-кореспондента АМН СРСР Дениса Миколайовича Калюжного займає непересічне місце.

Ровесник XX сторіччя, вихованець Харківського медичного інституту, він потужно увійшов у гігієнічну школу, створену її фундатором, академіком Олександром Микитовичем Марзєєвим. Саме Денисові Калюжному історія надала роль найближчого соратника цього будівничого сучасної комунальної гігієни. Разом ці два титани наукової думки плідно працювали в Харкові, а надалі в Києві на теренах закладу, що нині отримав харизматичну назву й призначення – Інститут громадського здоров'я імені О. М. Марзєєва НАМН України. Захист атмосферного повітря – ось напрям, де Д. Калюжний постає вченим класичного типу. Та доля відкрила перед ним, у часи другої світової війни, й небачені обрії рятівника просторів Європи від спалаху інфекційних епідемій. Підполковник медичної служби, керівник армійської санітарної лабораторії, Д. Калюжний у травні 1945 року, великими науковими й організаційними зусиллями «врятував» тисячі бранців, яких конаючий фашизм зібрав у колишньому концтаборі Тередин, намагаючись використати це вогнище інфекції як свою останню бактеріологічну бомбу.

Світ пам'ятає цей подвиг і прізвище українського вченого й лікаря, нагородженого за стратегічну мужність найвищою військовою відзнакою Чехословаччини, оточене в Празі повагою.

Лікарські магістралі обрали й доньки Д. Калюжного – Любов Денисівна і Лідія Денисівна Калюжні. Любов Калюжна – талановитий вчений-мікробіолог, відома в науці як видатний дослідник використання антибіотиків у внутрішній медицині.

Щодо Лідії Денисівни, яка наче символізує наукові портрети славетної династії, вона є відомим вченим–дерматологом, професором кафедри шкірних хвороб НМАПО імені П. Л. Шупика. Саме Лідія Калюжна певний час очолювала в цьому відомому навчальному закладі кафедри дерматологічного профілю, вперше в Україні вона заснувала кафедру дитячої дерматології.

«Из поколения в поколение наша семья привязана к очагу культуры, науки, мысли, основам медицины, которые дает Национальная медицинская библиотека. Уважаю коллектив, преклоняюсь перед собранием библиотеки. Как хочется, чтобы медицинская книга всегда была любима и востребована, пусть шелестят страницы в заинтересованных руках».

Читатель Национальной медицинской библиотеки с 1956 г., доктор медицинских наук, Заслуженный деятель науки и техники Профессор-дерматовенеролог Л. Д. Калюжная 4 апреля 2017 г.

Калюжна Лідія Денисівна

Наукову естафету несе далі й син Лідії Калюжної, доктор біологічних наук Вадим Чумак, фізик за фахом, один із дослідників іонізуючих факторів чорнобильської аварії. Лідія Денисівна – щирий друг нашої Бібліотеки. І знаменно, що в каталогах ННМБУ картотека Калюжних постає різноманітно й вагомо.

ШЛЯХЕТНОМУ РОДУ НЕМА ПЕРЕВОДУ: РІД МАНЬКОВСКИХ

Тенгинський піхотний полк, де знайшов воїнську славу й безсмертя геніальний поет підпоручик Михайло Лермонтов. Знаменно, що в цих лавах, в такому ж ратному званні служив уродженець Чернігівщини Іван Маньковський. В даних про нього, які збереглися в дворянському зібранні цього краю, вказується, що Іван Маньковський відзначився у боях на Кавказі, був поранений й 1840 р. вийшов у відставку.

Рід Маньковських належить до старовинних козацьких воїнських гілок. Маньковські були відзначені гетьманами Іваном Мазепою та Данилом Апостолом, у XVIII столітті були сотниками, пушкарями, дипломатами, канцеляристами. А нащадок Лермонтовського співбрата Микита Іванович Маньковський, який народився на Новгород-Сіверській землі, перший в династії обрав медицину. Закінчив Медико-хірургічну академію, як військовий лікар брав участь у російсько-турецькій війні 1877 року, займав важливі посади у військово-медичній адміністрації, мав статус дійсного статського радника.

Маньковський Борис Микитович
1883–1962

Медичну лінію, закладену Микитою Маньковським, продовжив його син Борис Микитович Маньковський, видатний український невролог, академік АМН СРСР в першому її складі. Студентський шлях розпочав на медичному факультеті Університету Св. Володимира в Києві, та на початку 90-х років був виключений з університету за участь у студентських революційних заворушеннях. Свій майбутній фах опановував у зарубіжних клініках, проте диплом лікаря отримав у Києві. Здібності й освіченість Бориса Маньковського привернули увагу завідувача кафедри нервових хвороб на факультеті професора Михайла Лапінського, й далі, декілька плідних років, вони працюватимуть разом. Показово, що перед початком Першої світової війни Борис Маньковський знову стажується за кордоном, цього року в клініці К. Монакова в Швейцарії.

Та ось гримлять гармати. Бориса Микитовича призивають до армії, й він стає провідним лікарем-неврологом на теренах Київського військового госпіталю, де скупчено тисячі поранених. Саме Борис Маньковський переймає керівництво кафедрою свого вчителя, який 1918 р. залишив Київ. Цією кафедрою, а також тотожною кафедрою в Інституті вдосконалення лікарів професор Б. М. Маньковський керуватиме близько чотирьох десятиліть. Нині засновано й унікальний психоневрологічний інститут.

Праці Б. Маньковського, який самовіддано працював в клініці і на кафедрі під час Вітчизняної війни в Челябінську, й у визволеному Києві, торкаються найбільш важливих аспектів неврології, де йому належать відкриття діагностичного та лікувального плану. За самовіддану лікарську працю в ці роки Б. Маньковський, позапартійний вчений, був нагороджений орденом Леніна.

Видатним лікарем-неврологом, військовим медиком під час Другої Світової війни був професор, заслужений діяч науки УРСР, засновник нейрогеріатрії в Україні Микита Борисович Маньковський (1914–2014 рр.)

Його донька, доктор медичних наук Ірина Микитівна Маньковська

Військовий лікар Микита Маньковський
Битва за Москву, 1941 р.

Знаменита лікарська династія:
Борис, Ірина та Микита Маньковські

є видатним фізіологом, очолює відділ вивчення гіпоксії в Інституті фізіології імені О. О. Богомольця НАН України.

Свій важливий для суспільства науковий фарватер обрав член-кореспондент НАМН України, вчений та лікар-ендокринолог Борис Микитович Маньковський (молодший). Вчений, праці якого публікувалися в США та Європі, очолює першу в сучасних умовах кафедру діабетології Національної медичної академії післядипломної освіти.

Ендоваскулярна хірургія – ось вибір науковця й судинного хірурга Георгія Борисовича Маньковського, онука видатних вчених професора Микити Борисовича Маньковського і академіка-радіолога Леоніда Георгієвича Розенфельда.

Медична бібліотека для Маньковських – без перебільшення і оаза, і науковий храм. Всі дисертації Маньковських тут ретельно зберігаються. А в картотеці представлені численні статті та книги цієї наукової плеяди, розпочинаючи з монографій та збірок академіка Бориса Микито-

Микита Борисович Маньковський, Братусь Василь Дмитрович, Фролькіс Володимир Веніамінович

вича Маньковського. Ольга Леонідівна Маньковська подарувала бібліотеці книгу «Маньковские. Эпоха и судьбы» (автори Ю. Віленський і В. Яснопольська) – про долю представників старовинного роду Маньковських, зокрема, його родоначальника, військового лікаря Микити Маньковського; видатного вітчизняного невролога, академіка АМН СРСР Бориса Маньковського та видатного вченого-клініциста, професора Микити Маньковського. Книга відтворює роль інтелігенції в історії України крізь призму 7 поколінь Маньковських.

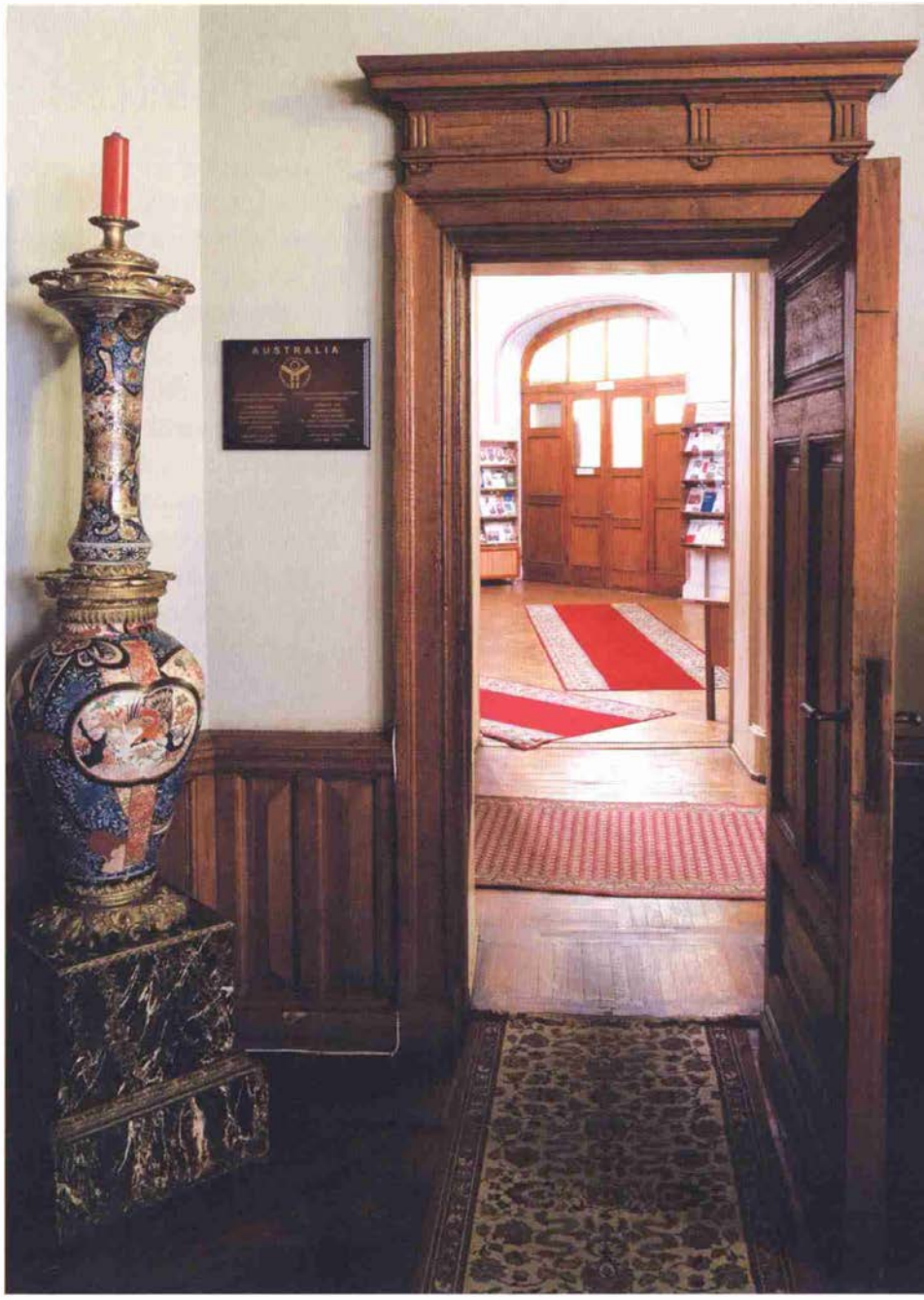

РОДОВІД ПОПОВИХ І ХРАМ КНИГИ

На особливу нашу увагу заслуговує відома династія Попових, зокрема засновник Київського гомеопатичного центру та Київської гомеопатичної школи Дем'ян Володимирович Попов, який присвятив гомеопатії 60 років життя.

Плідно працює в цьому напрямі і Тетяна Дем'янівна Попова – Заслужений лікар України та її син Антон Попов – засновник та науковий керівник Київського гомеопатичного центру імені Дем'яна Попова, лікар, науковець, письменник.

Велика кількість книг, подарованих родиною Попових, займає чільне місце в колекції «Медична Україніка».

Ось такі слова залишила Тетяна Дем'янівна Попова в книзі відгуків Бібліотеки:

Попов
Дем'ян Володимирович
1899–1990

Есть много возвышенных слов для выражения благодарности. Мне же хочется от себя и от гомеопатов Киевской гомеопатической школы просто сказать большое человеческое спасибо всему коллективу Национальной научной медицинской библиотеки Украины за помощь, поддержку, особенно в трудные для гомеопатии времена, возможность профессиональных встреч и общения с выдающимися личностями эпохи в вашем замечательном золотом зале.Культура, а не оружие спасает мир, а книга – самая важная ее составляющая.

С пожеланием радости в работе
и достойного пополнения книжних фондов.
Татьяна Попова,
заслуженный врач Украины,
13 января 2015 г.

Гомеопатія... Дивне непідробне джерело лікарської спостережливості, яка й є багато в чому основою лікарського мистецтва. Гомеопатія, на відміну від всіх відтінків алопатії, простує своїми окремими манівцями, дивуючи знанням людської натури та природи й результатами допомоги, завше суто індивідуальної. Спроби вважати гомеопатію якоюсь містичною наукою є абсолютно недоречними.

Насправді, це вищий лікарський реалізм, на підставі тонких співставлень. Тож, знатний лікарський родовід українських гомеопатів Попових підтверджує цю тезу.

Згадуються презентації книг українського лікаря-гомеопата, нащадка славетної династії вітчизняних гомеопатів Антона Попова, які неодноразово проходили в Бібліотеці. Презентація останньої його книги «У медичному задзеркаллі. Пригоди лікаря–гомеопата» відбулася 13.01.2015 р. Книга є віддзеркаленням людського буття з усіма його проблемами і спробами їх вирішення через призму вчення про гомеопатію, яку започаткував відомий німецький лікар Ганеман, достойними послідовниками якого є наші співвітчизники Дем'ян, Тетяна та Антон Попови. До цієї презентації була організована книжкова виставка творів династії Попових.

Книга з таким автографом:
«*ННМБУ від автора та читача з щиросердним побажанням продовжувати працю на користь медичному суспільству*», надійшла до книжкових фондів Бібліотеки 12 лютого 2015 р.

Попова Тетяна Дем'янівна

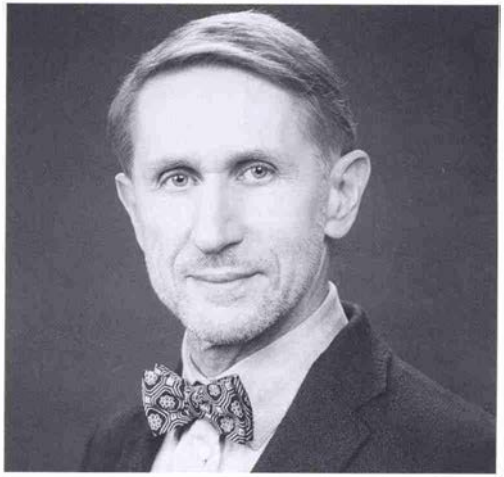

Попов Антон Володимирович

ЗВИТЯГА РОДИНИ КУРИЛІНИХ НА ФОНІ БІБЛІОТЕКИ

Жага знань, усвідомлення, що поза досвідом вчителів розвиток охорони здоров'я неможливий... Серед колишніх захисників Вітчизни під час другої світової війни особливих слів поваги заслуговує талановитий вчений-отоларинголог, віртуоз хірургічних втручань, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки Іван Овксентійович Курилін. Хірург на Сталінградському фронті, він у мирний час під керівництвом відомого вченого Олексія Ісидоровича Коломійченка, пройшов науковий шлях в галузях ЛОР-хвороб, а згодом очолював кафедру оториноларингології в Київському медичному інституті.

Курилін
Іван Овксентійович
1918–1984

Знаменно, що серед вчителів І. Куриліна був і незабутній ерудит медичної науки Михайло Костянтинович Даль. Івана Куриліна об'єднувала й щира дружба з Міністром охорони здоров'я, відомим хірургом Василем Дмитровичем Братусем.

Іван Курилін був одним із постійних читачів Бібліотеки. Знаменно, що її фондами завжди користувалися його дружина Тетяна Сергіївна Куриліна, висококваліфікований лікар-офтальмолог, і їхня донька Олена Іванівна Куриліна, на сьогодні – один з провідних офтальмохірургів з лікування глаукоми.

Ясна річ, ми лише побіжно згадали про дружбу родини Куриліних з нашим закладом. Та це той приклад, коли стислі рядки промовляють про високі ідеали.

СЕМЕН ФІШЕЛЕВИЧ ГЛУЗМАН: ПОРТРЕТ У ПЛОЩИНАХ ВИПРОБУВАНЬ

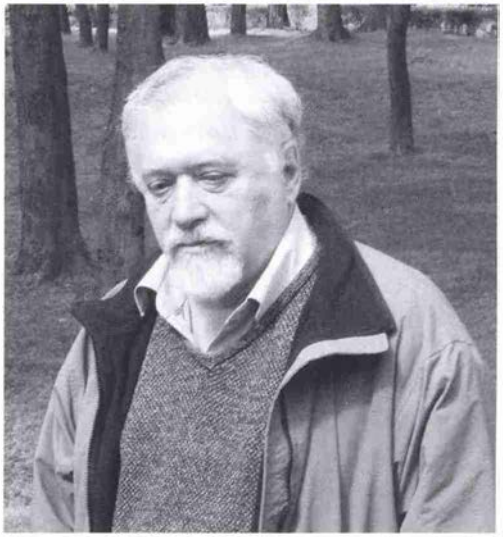

Глузман Семен Фішелевич

Звитяга, мужність, правдолюбство, життєва сміливість... Трапляється, що ці високі слова та поняття застосовуються не за справедливістю, з певним перебільшенням. Та є особистості, що насправді цілком відповідають ним. Семен Фішелевич Глузман, правозахисник, публіцист, відомий український дисидент, громадський діяч, голова Асоціації психіатрів, колишній політичний в'язень в радянські часи – саме така героїчна постать.

До карколомного шляху нашого шановного завсідника привели совість і совісність та родинні традиції, адже його батько, вчений-патофізіолог Фішель Абрамович Глузман неодмінно тягнувся до бібліотеки і, до речі, мав завжди читацький квиток №2. Молодий лікар-психіатр, він здійснив незалежне дослідження щодо наклепів на генерала Григоренка, бунтівника в державі мовчання та лицемірства і довів, що «примусова психіатрія» щодо розумної і чесної людини – соціальний злочин. Дослідження, що стало відомим в світі і привело С. Глузмана до десяти років в таборах за епохи Брежнєва. Ясна річ, його звинуватили в «антирадянській пропаганді». Молодий сміливець Семен Глузман був близьким другом Віктора Некрасова, який чимало писав про нього й намагався захистити. Йшов однією дорогою з Василем Стусом, Іваном Світличним, Валерієм Марченком.

Незалежну асоціацію психіатрів, яка видала низку творів за фахом, С. Глузман очолив за пропозицією першого міністра охорони здоров'я в незалежній Україні – Юрія Спіженка.

Семен Глузман – читач і завсідник ННМБУ. В статті «Именины мудрости», опублікованій 8 грудня 2010 р. в газеті «Известия в Украине», Семен Фішелевич згадує:

Хорошо помню свою щемящую лагерную тоску. Мне, матерому советскому зэку до боли в сердце не хватало лишь двух вещей, оставшихся только в моей памяти: филармонии и медицинской библиотеки. Иногда бессонной ночью я вспоминал свое любимое место у окна в седьмом ряду читального зала, горько думал о том неизвестном мне студенте или враче, равнодушно занимающем «мой» стул и «мой» стол...

В цій же статті Семен Глузман згадує момент як колись, на початку перебудови зателефонував йому з Парижу Віктор Платонович Некрасов:

Он расспрашивал о знакомых, о моих делах, совершенно неожиданно спросил о здании по улице Толстого: «Скажи, там все еще медицинская библиотека?» Почему спросил... Архитектор по образованию и складу ума, Вика чем-то был обеспокоен. Чем? Не знаю. Больше он не звонил. Болел. Тяжело болел...»

В 2015 р. в ННМБУ відбулася презентація нової книги С. Глузмана «Рисунки по памяти или воспоминания отсидента». Автор цієї книги занурює читача в світ людини в епоху тоталітаризму, змальовує портрети людей, з якими познайомився у в'язниці, які мали мужність боротися зі злом.

Зворушливими є слова вдячності Бібліотеці на цій книзі, переданій в дар бібліотеці:

«Коллективу моей любимой библиотеки, где я учился думать...»
Семен Глузман

Вміщуємо статтю Семена Фішелевича Глузмана, люб'язно надану нам.

МОЯ БИБЛИОТЕКА

Память тускнела. Исчезали окрашенные розовым цветом подробности, многое в прошлом оказалось досужим, незначительным, боль расставания с близкими рубцевалась. Но не было и будущего, это становилось все очевиднее. Мир узника все больше и больше заполняется настоящим.

Иногда память взрывалась неожиданным. Так, однажды я почувствовал острую жажду, внезапную и необъяснимую: захотелось пива! В той, законченной в возрасте двадцати пяти лет жизни, я пиво не любил. Пил его редко, исключительно в компании. Здесь, в зоне, вообще о нем не вспоминал. И вот... Что это было, символ прорвавшейся из подсознания боли? Тоска по обыденной человеческой жизни? Нет ответа.

Но были в памяти две страницы, не покрывавшиеся патиной забвения. Зал филармонии и читальный зал медицинской библиотеки. Чаще всего я возвращался туда в минуты стояния на плацу в строю в период обязательной зэковской переклички и в минуты погружения в чуткий арестантский сон. Шли годы, сам Киев терял конкретность и переставал быть осязаемым, оттуда тяжело и мерзко уезжали друзья (семья Плюща и Виктор Платонович Некрасов, в первую очередь), а я пытался заглянуть в тот самый читальный зал с настольными лампами, проекторами для просмотра фильмокопий, лицами новых читателей. Не скрою, мне очень хотелось, чтобы они вспомнили обо мне, безвинно увезенном в арестантское небытие. Да, слаб человек...

Между библиотекой и филармонией был некий мистический мостик. В пятом, «абонементном» ряду филармонического зала я сквозь время и пространство наблюдал усаживающихся в кресла и приветствующих друг друга невролога профессора Динабурга, знаменитого педиатра Сигалова, пожилую красавицу профессора Танцюру, биолога-генетика Дона Ильича Генина... Да, именно их, моих учителей и коллег. На самом деле, я не знал, живы ли они, вспоминают ли хоть иногда шепотом меня, своего недавнего студента. Что ж, это было мое прошлое, не их. Вернее, его остатки.

Когда-то отец привел меня в медицинскую библиотеку. Я еще учился в школе. Отчетливо помню две первые книги, прочитанные там: «Драматическая медицина» Гуго Глязера и «Судьба доктора Хавкина» Марка Поповского. Сейчас понимаю, это было первое погружение в желание быть врачом. До этого я, романтический юноша, мечтал стать пилотом. Позднее именно там, в медицинской библиотеке, я познакомился с трудами Зигмунда Фрейда и навсегда отодвинул от себя психоанализ. Там же читал знаменитую книгу Ганнушкина. Там, именно там, я научился различать добро и зло в своей будущей профессии – психиатрии. Увы, зла в ней оказалось больше.

Спустя десять лет я вернулся в Киев. В чужой, враждебный Киев. Где по второму разу арестовывали моих лагерных друзей. И где мне не было места в прямом, физическом смысле. Меня долго не прописывали, затем долго мешали найти работу. По-видимому, и меня готовили к аресту. Второму, последнему.

По вечерам я ходил в медицинскую библиотеку. Зачем? Чтобы не сойти с ума от своей советской безбудущности. Я читал книги и журналы, нашел там удивительные и циничные откровения московских психиатров в бесчисленных «научных» сборниках института судебной психиатрии имени проф. Сербского…

А потом случилось невероятное: под собственным весом тоталитарный монстр СССР рухнул. Новые, ориентированные исключительно на меркантильные интересы украинские власти пытались закрыть МОЮ библиотеку. Не удалось. И, я надеюсь, не удастся никогда.

Семен Глузман,
врач-психиатр,
правозащитник
21 марта 2016 г.

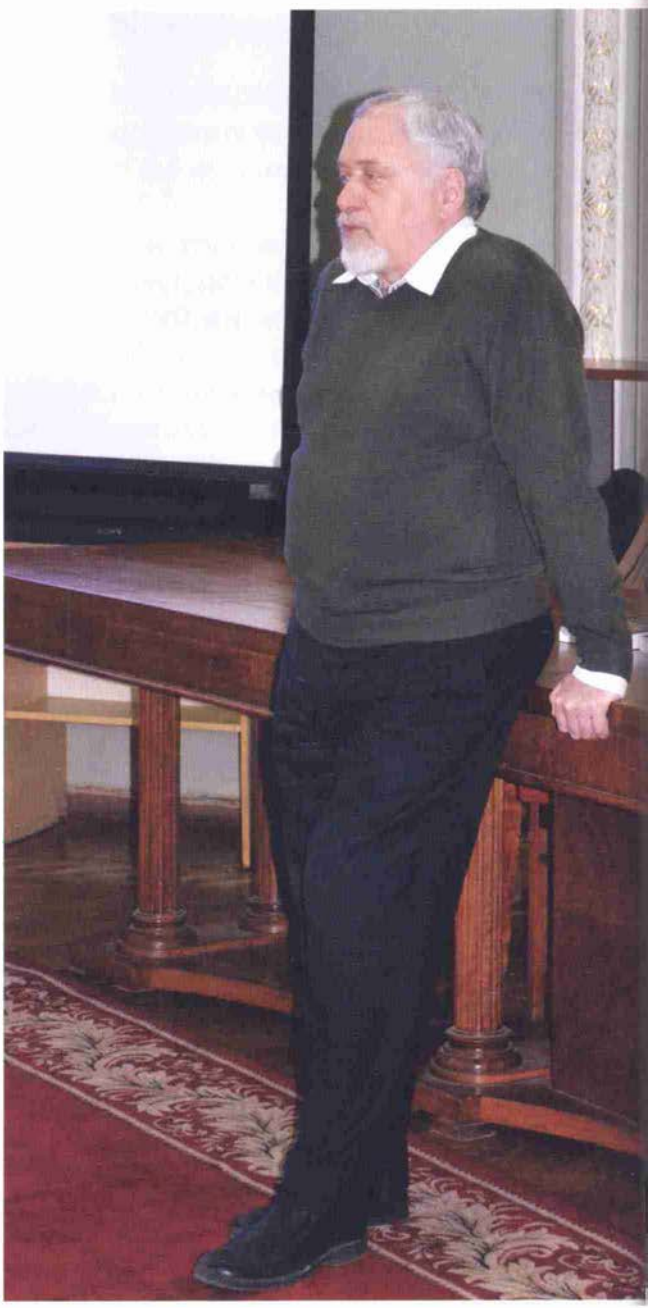

ПРОФЕСОР-ФАРМАКОЛОГ ІВАН СЕРГІЙОВИЧ ЧЕКМАН: ПОВІСТЬ ДЕСЯТИЛІТЬ В ЄДНАННІ З БІБЛІОТЕКОЮ

Івана Сергійовича Чекмана – Члена-кореспондента НАН і НАМН України, Заслуженого діяча науки і техніки, Лауреата Державної премії, доктора медичних наук, лікаря, фармаколога, відомого далеко за межами України, знає кожен бібліотекар, бо він завжди дарує нам свої книги, адже є читачем Бібліотеки вже понад 40 років і приходить сюди як у свій рідний дім.

Чекман Іван Сергійович

Учень відомого фармаколога О. І. Черкеса, Іван Чекман виявився наймолодшим завідувачем кафедри у шестидесяті роки. Бажання вчителя побачити своїм наступником Івана Сергійовича, висловлене його наставником, підтримав ректор медичного інституту на той час, професор С. С. Лаврик.

І молодий вчений цілком виправдав ці сподівання. Саме він розширив класичну фармакологію низкою нових напрямів: фізико-хімічна фармакологія, нанофармакологія, квантова фармакологія тощо.

Перу професора І. Чекмана належить унікальна робота про родину Нобелів й історію заснування Нобелівських премій. Кафедра, керована Іваном Чекманом в НМУ ім. О. О. Богомольця, є взірцем і камертоном для всіх тотожних кафедр України, він засновник великої школи учнів та послідовників.

Іван Сергійович – палкий патріот книги і, зокрема нашої Бібліотеки, для якої він є, без перебільшення, рідною душею.

Для цієї книги професор І. Чекман охоче погодився поділитися з читачами своїми думками про значення книги в становленні особистості.

З РОЗДУМАМИ ПРО КНИГУ

«Книга є альфа і омега всякого знання, початок початків всякої науки» – стверджував австрійський письменник Стефан Цвейг. «Книги освічують душу, піднімають, зміцнюють людину, пробуджують у ній кращі прагнення, гострять її розум та роблять серце добрим». Ці слова англійського письменника У. М. Теккерея є моїм життєвим кредо.

Книга наснажена прагненням висловити подяку батькам, родині, вчителям, людям, з якими працював, вчився у них, щоб згодом передавати свій досвід і знання молодим.

Згадую, як готував для журналу першу наукову статтю. Олександр Ілліч Черкес прочитав написане і зауважив: «Матеріал цікавий, але викладений недостатньо повно. Ми планували подавати статтю у журнал «Фармакология и токсикология». Візьміть у медичній бібліотеці цей журнал за останні десять років. Уважно вивчіть подібні публікації і переробіть Вашу статтю». Виконав пораду Вчителя, стаття була надрукована в авторитетному журналі з фармакології. І так багато разів готував наукові статті за допомогою бібліотеки.

Понад півстоліття вчився у працівників бібліотеки, кожна з них допомогла мені вчитися навчанню, підготувати іншу книгу, журнал, ксерокопію, фотокопію. Хочу подякувати Вам, мудрим трудівникам ниви книг, які щоденно вартували своїм відвідувачам, в тому числі і мені. Особливо таким працівникам: Раїсі Іванівні Павленко, Тетяні Анатолівні Остапенко, Руслані Степанівні Іващенко, Марії Василівні Длугунович, Надії Семенівні Харченко та багатьом іншим. Уклін Вам!

У житті кожної людини наступає момент, коли виникає необхідність зупинитися, згадати своє життя і діяльність і визначитися: що зроблено для свого народу, як суспільством оцінюється твій внесок у скарбницю держави.. міста чи села, вулиці, на якій мешкаєш, врешті. Відома істина – з віком для кожної людини, а тим паче вченого, минуле прискіпливо наближається, хвилює, вимагає підсумувати прожите, об'єктивно оцінити в ньому досягнуте, а також те, що з суб'єктивних чи об'єктивних причин не вдалося здійснити. Парадигма життя реалізується в соціумі, у спілкуванні з різними людьми, одні тебе наснажують учитися, розвиватися, щоб передавати свій згодом досвід, знання, інші – застерігають від хибних кроків, занадто простих і легких шляхів.

Історія життя і діяльності кожної людини – це хронологія здобутків і поразок, успіхів і невдач, радощів і прикрощів від народження і до відходу в інший світ. Пересічний громадянин оцінює плоди діяльності іншої людини крізь призму свого розуміння здійсненого, не завжди бачить, що за лаштунками прожитого залишаються роки напруженої праці. Хвилини наснаги й осяяння, відчаю і зневіри і нарешті твердої упевненості в об'єктивності й неупередженості досягнутого. Шлях до життєвої істини, як правило, тернистий і незвіда-

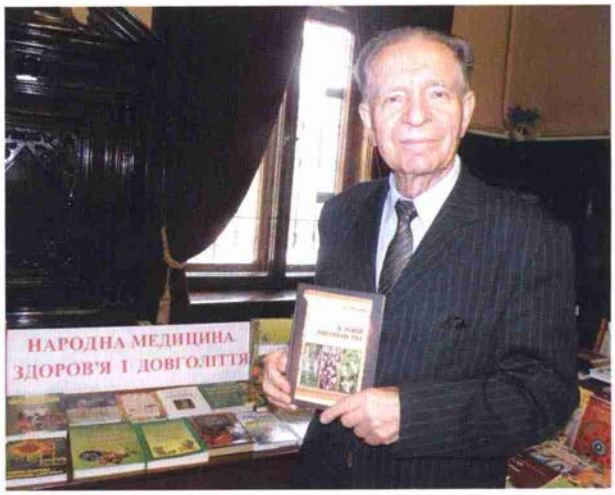

ний, і його торують лише відважні у подоланні викликів й перепон і мудрі у виваженості своїх дій люди. Здобуття ж наукової істини потребує інтелектуального пориву, наполегливості та відваги, неординарного мислення. От це передумував не один раз у читальному залі або отримуючи книги в бібліотеці.

Переконаний – у здійсненні наукових відкриттів багато важить уміння вченого відстоювати свої переконання, ідеї, навіть якщо вони спершу не отримують визнання колег, але ти впевнений в об'єктивності власних досліджень, завдяки отриманих у журналах і книгах в бібліотеці. Доцільно стверджувати: нові наукові здобутки у будь-якій царині людської діяльності отримуєш завдяки книзі в бібліотеці. Як тільки призупиняється пошук істини, творчість і дерзання, завмирає життя. Але життя вічне, тому вічним є прагнення людини розширювати обрії пізнання і торувати стежки до незвіданого.

«Книги – це інструмент мудрості» – писав Я. А. Коменський (1592–1670), чеський мислитель, засновник наукової педагогіки. Відомий російський письменник, лексикограф та етнограф В. І. Даль (1800–1872), що народився на Луганщині писав: «Як з копійок складаються карбованці, так і з крупинок прочитаного складаються знання». «Усе блідніє перед книгою» – зауважував А. П. Чехов (1860–1904), російський письменник, драматург, великий патріот України.

Кожна людина починала свій несвідомий і свідомий шлях у життя з книги – з букваря, з творів класиків художньої літератури, згодом – з фахових видань. Багато людей у дорослому віці мріють написати книгу, де викласти свої життєві історії, особистий професійний досвід. Така мрія набувала крила й теплилась і в моїй свідомості. Приємно презентувати бібліотеці мої книги. Уже більше семидесяти моїх книг у медичній бібліотеці. Закінчити дозвольте словами відомого ученого, хірурга, попечителя університету Святого Володимира, вихователя молоді М. І. Пирогова (1810–1881): «Вчіться, читайте, розмірковуйте і здобувайте з книг саме корисне».

Чекман І. С.
професор, завідувач кафедри фармакології
НМУ ім. О. О. Богомольця

ІСАК МИХАЙЛОВИЧ ТРАХТЕНБЕРГ: «КАЖДЫЙ ДЕНЬ КАК МАЛЕНЬКАЯ ЖИЗНЬ»

Ісак Михайлович Трахтенберг – видатний український вчений в галузі профілактичної медицини, доктор медичних наук, професор, академік НАМН України, член-кореспондент НАН України, Заслужений діяч науки і техніки України. Протягом багатьох років займається проблемами токсикології, екології, медицини праці. Є вірним другом Бібліотеки, турбується про поповнення не тільки її фондів, а й фондів мережі медичних бібліотек України. В своїх книгах, подарованих Бібліотеці, автор висловлює глибоку шану та любов до бібліотеки і особисто до директора Павленко Раїси Іванівни:
«Моему верному читателю и доброжелателю, любительнице мемуарного жанра Раисе Ивановне Павленко с наилучшими пожеланиями добра, удач и напутствием: каждый день как маленькая жизнь. – в книзі «Из записных книжек и не только...» – 2005 р.

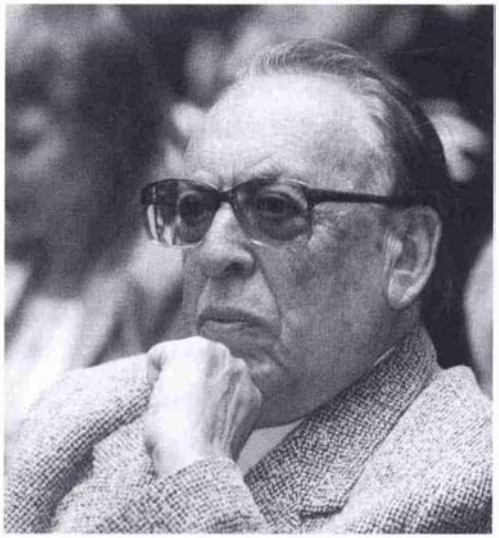

Трахтенберг Ісак Михайлович

Презентуючи свою наукову працю «Книга о ядах и отравлениях» в 2000 році, Ісак Михайлович зробив такий запис:

«С чувством глубокого уважения приношу в дар почитаемой мною Республиканской медицинской библиотеке эту свою новую книгу – итог многолетнего опыта научной разработки проблем токсикологии».
И. М. Трахтенберг

Слід додати, що тяжіння до літератури, мистецтва, історії в усіх їхніх колах й глибинах – натхненна втіха Ісака Михайловича. Його перу належать цикл мемуарних книг, спогадів, есе про вчителів та сучасників. Девізом для них є його формули – «Пам'ять – це історія», «Головне – не успіх, а встигнути виконати обов'язок», «Поспішайте творити добро». Ці сторінки, де живе й історія – рідного Київського медичного університету, рід-

ного Києва, рідного інституту медицини праці – знаходять найширші читацькі відгуки ще й тому, що вони – енциклопедія особистостей.

Нині поважний вчений є одним із патріархів Національної академії медичних наук, ясна річ, низки наукових напрямів, на яких він невтомно працює. Виходять його нові твори та залишається незмінним кредо – поважати людей, піклуватися про них. Це прямо стосується й багаторічної дружби академіка І. Трахтенберга та Бібліотеки.

Наводимо запис з першої книги «Публицистика... Неопубликованное... И не только» з трьохтомника «В начале нового века», виданої в 2015 році:

«Мой день – 11 ноября – стал ныне новым поводом подарить своим друзьям и близким новую книгу. Делаю это с радостью и самыми наилучшими пожеланиями. Передаю Вам первый том (остальные два в дальнейшем за мной) с надеждой, что он будет воспринят Вами не без интереса. Блажен, кто верует»!

И. М. Трахтенберг
11 ноября 2015 г.

ПРОФЕСОР АРКАДІЙ ФЕДОРОВИЧ ФРОЛОВ: ВЧЕНИЙ В ЦАРИНІ ЕПІДЕМІОЛОГІЇ

Фролов Аркадій Федорович
1931–2014

Доктор медичних наук, професор, член-кореспондент НАН та НАМН України, Російської АМН, Заслужений діяч науки і техніки, в науковому доробку якого більше 600 праць. Протягом останніх 30 років працював головним інфекціоністом та епідеміологом МОЗУ.

Тяжіння до наукової книги – ця риса все життя була притаманна Аркадію Федоровичу Фролову (1931–2014). Від студентського часу він обрав лінією життя епідеміологію. Вчений вивчив невідомі властивості вірусу грипу, уперше довів його здатність до змін, вказав на його значення в канцерогенезі. Згодом вченим було доведено й сформульовано поняття персистенції. Чільне місце в колі наукових інтересів займали проблеми впливу вірусів на генофонд популяції людини, прогнозування епідемій та пандемій грипу, епідеміології кріогених інфекцій, імунопрофілактики вірусних інфекцій. Певний час (1974–1981) вчений очолював НДІ епідеміології та інфекційних хвороб імені Л. В. Громашевського, керував кафедрою епідеміології НМАПО імені П. Л. Шупика, не перериваючи зв'язків із своєю науковою колискою. Був лауреатом премії імені О. В. Палладіна НАН України.

Перу вченого належать 11 монографій, серед них «Вирусный гепатит» (1980), «Практическая вирусология» (1995), «Концепция ликвидации инфекционных болезней на современном этапе» (2002), «Молекулярная микробиология» (2005). Й більшість з них професор А. Фролов подарував у фонд «Медична Україніка».

Глибоко цінуючи книгу та фахівців бібліотечної справи, вчений зробив такий запис у Книзі відгуків Бібліотеки:

«Безперервність процесу пізнання, як і безперервність пошуку неможлива без засвоєння знань попередників, їх критичного аналізу, поновлення і збагачення. Найбільш важливим знаряддям цього, невід'ємною ланкою та складовою частиною є книга.

Книга – велике надбання людства, що уможливило наш зв'язок із минулим, вона є міцним фундаментом сучасності і ліхтарем у майбутнє. Тільки завдяки їй відбувається спілкування вченого з розумом наших попередників, а ми передаємо власний досвід та творчі роздуми наступним поколінням вчених. Людина, яка не любить книгу, ніколи не буде справжнім вченим.

За тисячоліття існування суспільства у книгах накопичені невичерпні багатства інтелектуальної праці людства, розібратись у яких навіть дуже освіченій людині майже неможливо, не кажучи вже про тих, хто тільки стає на шлях науки. Без допомоги справжніх фахівців бібліотечної справи, без їхньої любові до читача і книги, бажаючим не вистачило би ані часу, ані терпіння дістатися потрібної інформації.

Все своє свідоме життя присвятила цій нелегкій справі її керівник – Павленко Раїса Іванівна, завдяки якій ця освітянська установа стала однією з найкращих не тільки в Україні, але й у державах зарубіжжя. Глибокі знання, людяність, природна розсудливість і, нарешті, жіноча чарівність – все це протягом багатьох років віддавалось і віддається без огляду людям, читачам керованої нею бібліотеки. Добрі справи повертаються добром до них, працівників бібліотеки, наших поплічників у великій справі боротьби за здоров'я людини.

Спасибі Вам за Вашу нелегку і неоціненну працю за те, що Ви продовжуєте велику справу – збереження та примноження скарбів наукової думки».

Аркадій Фролов
6 листопада 2002 р.

ВІКТОР СТЕПАНОВИЧ КАРПЕНКО: ДРУГ І ПОКРОВИТЕЛЬ БІБЛІОТЕКИ

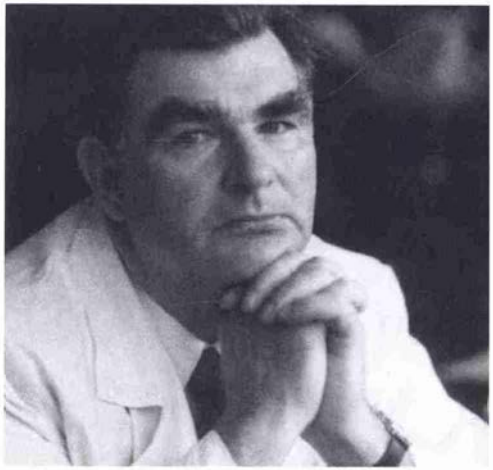

Карпенко Віктор Степанович
1923–2003

Віктор Степанович Карпенко – видатний загальний хірург й хірург-уролог, людина високих моральних якостей, високої культури і ерудиції, Заслужений діяч науки і техніки, в 1969 р. очолив НДІ захворювань нирок та сечостатевих шляхів, ним були виконані вперше в СРСР унікальні операції.

Здобутки В. С. Карпенка як хірурга – це близько 10 тисяч операцій на різних органах, у т. ч. найскладніших, 13 патентів на винаходи. Підготовлено 32 доктори та кандидати медичних наук. Хірургію він розцінював як поєднання науки і мистецтва.

Героїчний учасник Великої Вітчизняної війни, вихованець Донецького медичного інституту, він невдовзі став одним із провідних хірургів цього індустріального краю.

Фактично вперше в Радянському Союзі виконав рятівну операцію з приводу тромбоемболії легеневої артерії у вагітної жінки. Цей факт сприяв швидкому затвердженню його докторської дисертації у союзній ВАК. В. С. Карпенко був учнем і послідовником видатного хірурга Донеччини К. Т. Овнатаняна.

Його хірургічний діапазон дав підставу міністру охорони здоров'я А. Ю. Романенку запросити талановитого фахівця на посаду директора Інституту з проблем урології. Саме зусиллями Віктора Степановича в Україні, за допомогою учнів та колег, було виконано перші в Україні трансплантації нирки. Керуючи надалі відділом відновної хірургічної урології обласної лікарні в Києві, виховав чудову школу фахівців у галузях пластичної урохірургії та уроонкології.

Слід особливо згадати про теплі зв'язки Віктора Степановича з Бібліотекою. Він є воістину спасителем її цінних фондів. Коли внаслідок аварії тепломережі, фонди бібліотеки в книгосховищі були під загрозою пошкодження, він, єдиний серед директорів НДІ, відразу відгукнувся і прийшов на допомогу, розмістивши книжки на інститутських площах, причому на досить тривалий час.

В бібліотечному зібранні нараховується більше 50 праць В. Карпенко, здебільшого з урологічних захворювань. Особливе місце займають його книги «55 лет в хирургии» (2002 р.), яку він безкоштовно передав в медичні бібліотеки України, та підсумкова праця – «60 лет в хирургии» (2003 р.) (на жаль, видану вже посмертно) – талановиті, чесні, насичені фактами та роздумами мемуари В. С. Карпенка. За стилем цих праць Віктора Степановича по праву можна назвати лікарем-письменником.

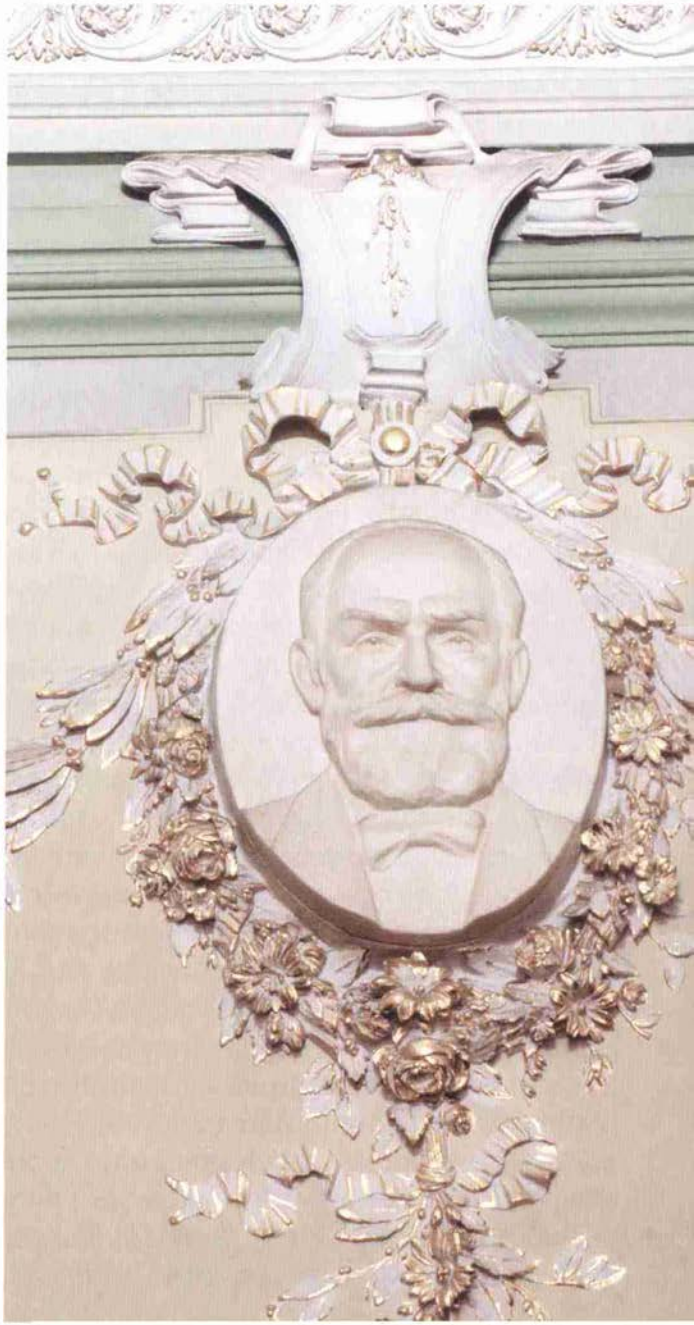

АКАДЕМІК ВОЛОДИМИР ФРОЛЬКІС: З ЛЮБОВ'Ю ДО БІБЛІОТЕКИ

Фролькіс Володимир Веніамінович
1924–1999

Поява в дивосвіті медичної науки відомого фізіолога й геронтолога В. Фролькіса до певної міри пов'язана з його любов'ю до ... класичної музики. Після перебування у передових частинах на фронті, двадцятирічний медик закінчував навчання у Ленінградській медично-військовій академії. Був відвідувачем симфонічних концертів, які відновилися після блокади в місті. Ці вечори залюбки відвідував й начальник кафедри фізіології ВМА, генерал-полковник медичної служби, академік Леон Абгарович Орбелі – учень й один із найближчих співробітників славетного Івана Петровича Павлова. Він звернув увагу на меломана у військовій формі, й це сприяло тому, що в просторах фізіології В. Фролькіс знайшов у особі Л. Орбелі наукового керівника.

Успіхи В. Фролькіса в царині знань були результативними, і це спонукало Л. Орбелі рекомендувати його на педагогічну посаду в Київський медичний університет на кафедру фізіології під проводом академіка АН УРСР Г. В. Фольборта, учня й послідовника І. П. Павлова. В. Фролькіс швидко зростав як вчений, і його наукова обдарованість яскраво спалахнула в зовсім новій для нього галузі – вивченні та розшифруванні фізіології старіння й винайденню формул його певного призупинення.

Саме на перетині 1960-х років в Києві на підставі фізіологічного вчення О. О. Богомольця створюється Інститут геронтології АМН СРСР, й В. Фролькіса запрошують очолити тут відділ фізіології. Вченого, який дивує своїми талановитими дослідженнями і блискучими працями, обирають академіком АН УРСР, а згодом його відзначають міжнародною премією ім. Ф. Верцара. Адже вчення В. Фролькіса про вітаукт – біологічний феномен, який зберігає людський організм всупереч тиску вікових змін – розглядається нині як надважлива профілактична теза.

Володимир Фролькіс, який мешкав на Пушкінській, неподалік Бібліотеки, був одним із активних її читачів. Знаменно, що з її діяльністю синхронізує свої задуми клуб творчої інтелігенції, що носить ім'я вченого.

ВЕЛЕТЕНЬ ХІРУРГІЇ ОЛЕКСАНДР ШАЛІМОВ

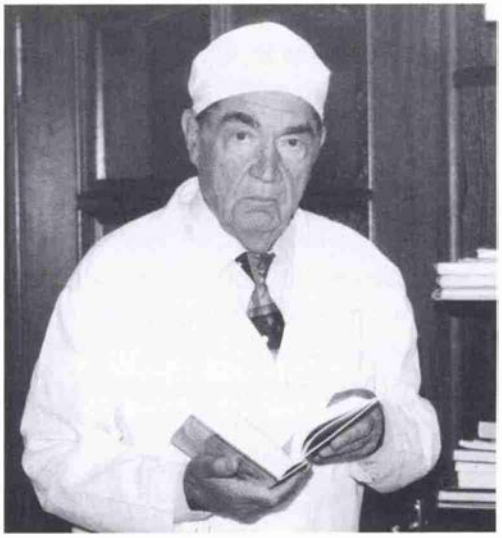

Шалімов Олександр Олексійович
1918–2006

Щирі стосунки склалися між храмом медичної книги й видатним хірургом, академіком, Героєм України Олександром Олексійовичем Шалімовим (1918–2006). Хірург і вчений світового визнання, організатор двох славетних осередків хірургії в Києві та Харкові, О. Шалімов був закоханий в поезію та книгу, завжди залишався нашим читачем, залучив до ННМБУ представників своєї школи.

Хірургами народжуються, й лише досвід орнаментує цей дар – щодо академіка НАН України, Героя Соціалістичної Праці, Героя України Олександра Олексійовича Шалімова такий вислів є доречним. Саша Шалімов – юнак з селянської родини, після закінчення 1941 р. медичного інституту в Краснодарі, в свої двадцять три, опинився на Далекому Сході єдиним лікарем на широких північних просторах. Тож йому довелося самостійно оперувати практично в усіх випадках хірургічної патології, незалежно від локалізації, й результати, в абсолютній більшості, виявлялися вдалими. Лише після цих незбагненних днів та ночей О. Шалімов потрапив на удосконалення до Чити, а в перші післявоєнні місяці – в московські клініки. Вчився несамовито, і виявилося, що усіма технологіями корифеїв, до того ж, в гінекології, урології тощо, молодий хірург досконало володіє.

Рухатися вперед – ця мета ніколи не полишала Шалімова. Він розпочинає нові хірургічні штурми в Брянську, до речі, разом з М. М. Амосовим. Вони не конкурували, а просто намагалися найкраще лікувати хворих. У В. Сморжевського, професора-хірурга з «Шалімовського інституту», що створив меморіальний музей вчителя, зберігаються фото, де О. Шалімов і М. Амосов оперують разом.

Розуміючи, що каталізатором наукового поступу є дисертаційні дослідження, Олександр Олексійович виконує три такі роботи на докторську ступінь, але здійснити захист вдається лише однієї з тем. До речі, один із рукописів (вони зберігаються у фондах

В. Й. Сморжевського, а розвитком музею щоденно цікавиться, пропонуючи допомогу, директор закладу професор О. Ю. Усенко) присвячено резекційним технологіям при операціях на легенях. Інакше кажучи, і в цій ділянці О. Шалімов міг би стати класиком, та найбільш його зацікавила черевна хірургія, із наголосом на панкреатологію. Тут О. Шалімов є, безумовно, взірцем.

З 70-х, його шлях торується в Києві. Власне, його й до цього часто викликали сюди, бо слава найкращого в Україні загального хірурга вже увінчала Шалімова. За ініціативи міністра охорони здоров'я УРСР В. Братуся деякий час Олександр Олексійович очолює інститут переливання крові й невідкладної хірургії, але 1972 р. його наполегливими зусиллями з'являються контури Інституту клінічної та експериментальної хірургії, нині Інституту хірургії та трансплантології імені О. О. Шалімова НАМН України.

Сюди, з Харкова, в гурт вчителя зараховуються й деякі найбільш успішні учні, зокрема, І. І. Сухарєв й В. Ф. Саєнко. Та загалом його нова школа складається тут, на вул. Героїв Севастополя. Можливо, назва й доречна, бо героєм був і Шалімов.

Олександр Олексійович паралельно оперував на кількох столах. Та всіх здивував один із хірургічних днів, під час Всесоюзного з'їзду хірургів. О. Шалімов виконав десять різноманітних складних операцій: на судинах, шлунку, стравоході тощо. До слова, в його інституті потужно стартувала й хірургія серця, і з задуму майстра був сконструйований оригінальний, апарат штучного кровообігу (АШК).

Олександр Олексійович був щирою товариською людиною, знав напам'ять багато віршів, був закоханий в рядки С. Єсеніна, з натхненням читав їх напам'ять. Це не було ідилічне життя. Навпаки, наприкінці доля не завжди була справедливою до українського Рембрандта хірургії. Але він самовіддано все переборював.

Ці нотатки – лише маленький Шалімовський ескіз. Й у порівнянні з рисами пам'ятника титану хірургії біля білого корпусу Інституту перед нами інший портрет – вчений за стосами журналів і паперів. Таким він нам запам'ятався – в невеличкому кабінеті, вдома на Грушевського – замислений і привітний.

МИКОЛА ДМИТРОВИЧ ТРОНЬКО: ДОЛЕНОСНІ ПЕРЕДБАЧЕННЯ

Тронько Микола Дмитрович

Бібліотека – це щось схоже на Едем. Цю надихаючу тезу наполегливо втілює в життя Микола Тронько – патріот книги, відомий вчений-ендокринолог, учень і наступник відомого наукового стратега в цій галузі академіка АН УРСР Василя Павловича Комісаренка. Літературні надбання в Інституті ендокринології та обміну речовин ім. В. П. Комісаренка НАМН України, який вже близько трьох десятиліть очолює М. Д. Тронько, включаючи й меморіальний кабінет – музей, присвячений життю й діяльності фундатора цієї установи, що носить його ім'я – царина фундаментальних знань планетарного світогляду. Саме цей науковий капітал сприяв Миколі Дмитровичу у вдалому вирішенні одного з найдраматичніших викликів сучасності – створенню системи захисту життя і здоров'я тисяч українців в супротиві післячорнобильським радіаційним атакам.

Сталося так, що за пропозицією В. Комісаренка, його найближчий учень професор М. Тронько очолив відомий спеціалізований інститут на площі Т. Шевченка в Києві, майже напередодні вибуху на ЧАЕС. Саме він зрозумів, що викид радіоактивних ізотопів йоду серед зливи радіонуклідів в довкіллі має викликати патологію щитовидної залози, аж до онкологічних уражень, в чималих контингентах людей на уражених територіях. Тож за пропозицією директора, лікарські бригади з науковців НДІ, маючи й відповідну діагностичну апаратуру, розпочали обстежувати населення, передовсім дітей. Це дозволило вчасно переходити до лікування, із застосуванням розроблених академіком НАМН М. Д. Троньком й членами-кореспондентами НАМН І. В. Комісаренком та О. В. Епштейном діагностики таких уражень і результативних технологій радикальних хірургічних втручань. Впродовж наступних років після радіаційної аварії було виконано понад 4 000 таких операцій.

Піонерські роботи інституту очолюваного з М. Д. Троньком привернули увагу численних міжнародних наукових інституцій. Двічі з доповідями про цей унікальний досвід ака-

демік НАМ України М. Тронько виступав на засіданнях в ООН, а в Японії він отримав одну з найвищих наукових нагород за значний внесок в сучасну радіаційну медицину.

Ясна річ, інститут ендокринології й обміну речовин опікується всім діапазоном невідкладності в цих галузях. М. Тронько очолює йодну тему в українській науці, і з запобіганням його дефіциту, приділяє постійну увагу аспектам діабету I і II різновидів, іншим проблемами ендокринології. Ця наукова палітра у вимірах світогляду вченого – закономірність в його становленні. Адже Микола Дмитрович – син військового лікаря Дмитра Тронька виходить з родоводу відомого державного й громадського діяча України, засновника й опікувача її культурно-історичного ренесансу академіка Петра Тронька. Саме академік П. Тронько сприяв визнанню будівлі нашої Бібліотеки пам'яткою державного значення.

Перед читачем одна з праць М. Тронька з його дарчою посвятою Бібліотеці:

«Национальной медицинской библиотеке в дар от автора».
М. Д. Тронько

ДМИТРО ІЛЛІЧ ЗАБОЛОТНИЙ: МУДРІСТЬ, ШЛЯХЕТНІСТЬ, ПРОФЕСІОНАЛІЗМ

Заболотний Дмитро Ілліч

Надзвичайні факти в медицині, що раптом змінюють її можливості на критичних напрямах... Саме такою подією, крізь плин років, постає перша в Україні та колишньому СРСР мікрохірургічна операція з подолання втрати слуху внаслідок отосклерозу, виконана у Києві членом-кореспондентом АН УРСР Олексієм Коломійченком. Новаторську роботу було відзначено Ленінською премією, й різнобічний лікарський та науковий дар українського вченого спонукав до створення Інституту отоларингології, який нині носить ім'я О. С. Коломійченка.

Його наступником був досвідчений вчений-отоларинголог професор Олексій Циганов, який, зокрема, наполегливо вдосконалював можливості онколарингології. Й ось уже понад три десятиріччя «Коломійченківським» інститутом керує академік НАМН України Дмитро Заболотний, хірург-отоларинголог сучасного наукового діапазону. Багато в чому його зусиллями цей заклад сьогодні відповідає найвищим європейським стандартам й критеріям в цій важливій дисципліні в усіх її розгалуженнях, зокрема, у впровадженні найновіших технологій відновлення слуху шляхом мікропротезування. Д. І. Заболотний продовжує курс засновника інституту О. С. Коломійченка, людини високої освіченості й культури, який дуже активно співпрацював з медичною бібліотекою, починаючи ще з довоєнних часів, і ці зв'язки продуктивно тривають. Активний громадський діяч, патріот книги, вихованець вчительської родини, Дмитро Заболотний продовжує ці традиції. Доробок інституту з наукових питань, передусім видання про історію та досягнення інституту, про творчі риси й натхнену біографію його засновника, подаровані Д. Заболотним, входять до основних фондів Бібліотеки. Ця лінія співробітництва, як кажуть, не тьмяніє. Д. Заболотний ніколи не обминає подій в русі Бібліотеки, й на світлинах, які відтворюють недавнє святкування 85-річчя ННМБУ, ми бачимо його обличчя, його привітну посмішку. Тож можемо з цілковитим правом сказати: Дмитро Заболотний й Бібліотека – щирі друзі. Радіємо за академіка Дмитра Ілліча Заболотного, який 15 січня 2016 р. обраний віце-президентом НАМН України.

ЮРІЙ ВАСИЛЬОВИЧ ВОРОНЕНКО: ДО КОЛА ОБОВ'ЯЗКІВ ЧЕРЕЗ КНИГИ

Вороненко Юрій Васильович

Юрій Васильович Вороненко, академік НАМН України, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, відомий вчений з питань організації та управління охорони здоров'я – постійний читач нашої Бібліотеки.

«Становлення професіоналів найвищого класу...» – в цій формулі професора Юрія Вороненка щодо безперервності освіти у вдосконаленні носіїв медичних знань та мудрості заради блага суспільства постає і його життєва місія. Вихованець Київського медичного інституту, вдумливий молодий лікар, він пройшов науковий і етичний вишкіл на кафедрі організації охорони здоров'я та історії медицини під проводом знавця й ентузіаста вивчення цих питань, лауреата Державної премії України в галузі науки й техніки, професора Олександра Грандо. На цих теренах Юрій Вороненко виконав свої дисертаційні дослідження, що стали щаблем до його подальших важливих обов'язків. Адже, після плідної відповідальної роботи в складі МОЗ України, Юрія Васильовича було обрано ректором НМАПО ім. П. Л. Шупика, і він з творчим вмінням та високою результативністю вже чимало років керує цим унікальним закладом. Завдяки хисту, чарівній людській вдачі, моральним принципам Юрія Васильовича Вороненка, НМАПО в XXI столітті перетворилася на підвалинах своєї унікальної, майже 90-річної історії в могутній академічний університет щодо вдосконалення фахівців в усіх розгалуженнях світової медицини.

З нагоди 65-річчя вченого в ННМБУ була організована книжкова виставка наукових видань професора Юрія Вороненка (понад 50 книг).

Ось що видатний вчений пише про Бібліотеку:

«У цьому величному будинку живе дух історії... Тут відчувається потяг до добра та милосердя... Бібліотека, про яку з щирою вдячністю відгукуються тисячі медичних працівників, науковців та викладачів медичних вузів, відіграє велику роль у становленні професіоналів вищого класу, пройшла складний шлях і стала провідним інформаційним, медичним і культурним

центром, складовою фахової підготовки лікарів і вчених. Це не лише скарбниця знань, чимало з яких є унікальними і яких більше ніде не побачити, а й суспільне джерело,в якому зустрічаються, спілкуються науковці, медпрацівники.

Справжніми помічниками та порадниками на шляху до вершини знань і мудрості народу є бібліотекарі – вірні збирачі духовних скарбів, провідники у світ нового і непізнаного. Задовольняючи наукові і культурні потреби громадян, бібліотека забезпечує нерозривний зв'язок минулого і сьогодення, одержання повного огляду інформації зі світового простору, сприяє піднесенню інтелектуального рівня народу.

Більше 50 років у бібліотеці функціонує один з найбільших спеціалізованих фондів – фонд патентної та нормативно-виробничої документації, який нараховує більше 200 тисяч документів. Перлиною медичної книгозбірні є унікальний фонд «Медична Україніка», в якому зібрані книги з власноруч виконаними дарчими написами та присвятами медиків України».

Юрій Вороненко,
ректор КМАПО імені П. Л. Шупика
06 квітня 2005 р.

ГЕНЕРАЛ ВОЛОДИМИР ПАСЬКО: НЕВИГАДАНА ІЛІАДА ВЧЕНОГО-ВОЇНА

Пасько Володимир Васильович
1946–2014

Серед лікарів, яким, крім високої службово-військової кар'єри задля Батьківщини, було притаманне й покликання до красного письменства, особливе місце займає Володимир Васильович Пасько – доктор медичних наук, професор, вихованець класичної Військово-медичної академії на Неві, генерал-лейтенант медичної служби (від 2003 р. – в запасі), член Національної Спілки письменників України, організатор системи військово-медичної освіти, науки і медичної служби Збройних Сил України.

Володимир Пасько народився 1946 р. на Тернопільщині. Виходець з роду трудових козаків-християн Подніпров'я з діда-прадіда. В дитинстві багато спілкувався з дідом Григорієм Власенком, приписним козаком на Полтавщині, гвардійцем Російської Імперії, учасником визвольних змагань в Україні.

У 1971 р. закінчив ВМА в Ленінграді (нині Санкт-Петербург). Учасник бойових дій в Афганістані, начальник медичної частини мотострілецької дивізії, до того служив у Повітряно-десантних військах. З 1987 р. працював старшим викладачем ВМА ім. Кірова. Від 1992 р. – в центральному апараті Міністерства Оборони України. Співавтор концепції військово-медичної освіти і науки в Україні. Ініціатор створення військово-медичного відділення та його керівник при Українському медичному університеті (нині НМУ імені О. О. Богомольця), заступник начальника Головного військово-медичного управління ЗС України. Заслужений лікар України (1995 р.). У 1996 р. проходив службу у складі Українського миротворчого контингенту у Боснії та Герцоговині. У 1996–2003 р. – начальник Військово-медичної Академії України. 2005–2006 р. – заступник Міністра оборони України.

Протягом життя В. В. Пасько цілеспрямовано займався науковою роботою. 1987 р. захистив кандидатську дисертацію на новітню тему «Організація медичного забезпечення частин і з'єднань обмеженого контингенту радянських військ в Афганістані при веденні бо-

йових дій». У травні 2002 р. захистив докторську дисертацію зі спеціальності «Соціальна медицина» на тему «Наукове обґрунтування системи підготовки і підвищення кваліфікації кадрових ресурсів військової медицини в Україні». В 2002 р. затверджений Вищою атестаційною Комісією у статусі професора Української медичної академії.

Видатний публіцист і письменник-науковець, головний редактор наукового журналу Міністерства оборони України «Військова медицина України», автор 5 підручників і низки художніх і публіцистичних творів: «Ніч забутих пісень» (1999, 2001, 2006), «Час прощення» (2001, 2005), «Пора істини» (2004, 2006), «Звання – слухач. Нотатки лікаря-генерала» (2011); статей: «Мова і нація» («Дзеркало тижня», 2004), «Що краще: надзвичайний чи воєнний стан?» («Дзеркало тижня», 2014). Співавтор словників та довідників з військово-медичної термінології. Помер у Києві 29.08.2014 у віці 58 років.

Освічена лагідна особистість, професор В. Пасько був щирим побратимом ННМБУ, неодмінно даруючи книги з дарчими надписами. Був талановитим письменником, надзвичайно цікавим співрозмовником, патріотом української книги. В цій збірці славетних прізвищ, укладеній Бібліотекою, він займає справді почесне й навіть виняткове місце.

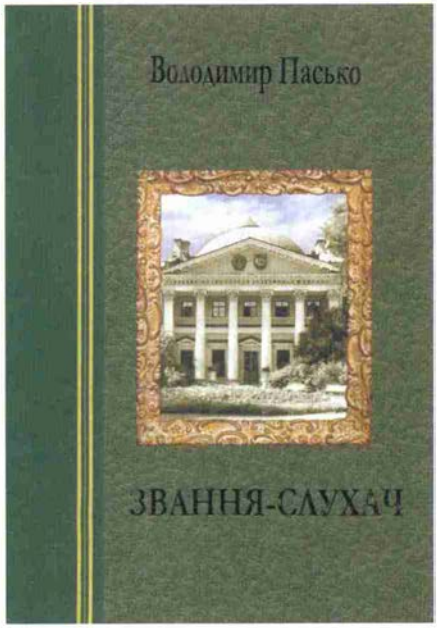

Своїй Alma mater,
Учителям і товаришам по навчанню
присвячує свою скромну працю
автор

Володимир Пасько

ЗВАННЯ - СЛУХАЧ

Нотатки лікаря-генерала

Київ - Львів
2011

ГЕНЕРАЛ МЕДИЧНОЇ СЛУЖБИ МИХАЙЛО ПЕТРОВИЧ БОЙЧАК І ЙОГО УНІКАЛЬНІ ІСТОРИЧНІ РОЗВІДКИ

Давня дружба поєднує Бібліотеку та колишнього Начальника Головного військового клінічного госпіталю Міністерства Оборони України, доктора медичних наук, професора, генерал-майора медичної служби, відомого лікаря-інтерніста Михайла Петровича Бойчака.

Бойчак Михайло Петрович

У бібліотечному зібранні ННМБУ представлено чимало книг Михайла Петровича, які мають велику наукову та історичну цінність, особливо вбачаючи їхню абсолютну документальність.

Серед них яскраво й неповторно виділяється фундаментальне видання «История Киевского военного госпиталя».

Залучивши первинні історичні документи та інші архівні джерела, й не лише госпітальні, автор створив панорамний зріз історії військової медицини в Києві, починаючи з ХУІІІ сторіччя.

Один з найцікавіших томів цього дослідження – зв'язки між госпіталем та медичним факультетом Університету св. Володимира, а надалі медичним інститутом. Ці зв'язки були органічними, а тут госпіталь чимало років являв собою основну клінічну базу факультету. Плин літ поданий в подробицях та фактах.

Йдеться про відвідання шпиталю М. І. Пироговим, про роботу в госпіталі М. В. Скліфосовського, С. П. Коломніна, І. М. Іщенка, А. А. Чайки, Б. М. Маньківського, О. П. Котовської, інших відомих вчених.

Постає героїчна робота госпіталю під час Першої та Другої світових війн. Розповідається про сучасну когорту фахівців госпіталю, його керівників та будівничих.

Власне, в цих 6 томах, включаючи шлях сучасних відділень госпіталю, найбільш переконливо постають важливі етапи розвитку вітчизняної військової медицини.

Подарувавши нам ці томи, автор зазначив:

«Від імені лікарів Головного військового клінічного госпіталю Міністерства оборони України, професійному становленню яких, науковим здобутком їхнім, ми завдячуємо колективу Національної наукової медичної бібліотеки.
Тільки за роки незалежності України лікарями госпіталю, за сприяння та допомогою працівників бібліотеки виконано та захищено більше 60 докторських та кандидатських дисертацій, підготовлено сотні наукових робіт, десятки методичних рекомендацій та монографій для військових лікарів України. Особисто безмежно вдячний колективу за величезну допомогу мені при роботі над книгами «История Киевского военного госпиталя (6 книг).
За 17 років праці над книгами тендітними руками бібліотекарів було піднято сотні, тисячі тон книг, журналів та інших матеріалів із фондів бібліотеки.
Низький Вам уклін від мене особисто та майже 800 лікарів госпіталю».

М. П. Бойчак,
Начальник Головного військового клінічного госпіталю МО України, доктор медичних наук, професор, генерал-майор медичної служби, 2015 р.

ПРОФЕСОР АНАТОЛІЙ ПЕТРОВИЧ ПЕЛЕЩУК: ЛІКАР СВІТЛОЇ МУДРОСТІ

Незабутніми є роки спілкування з Анатолієм Петровичем Пелещуком – професором, доктором медичних наук, засновником наукових шкіл у галузі нефрології і гастроентерології, заслуженим діячем науки України, активним громадським діячем, поліглотом, лікарем-гуманістом, педагогом, істориком медицини, а ще й подвижником бібліотечної справи, лауреатом академічних премій імені Ф. Г. Яновського і М. Д. Стражеска.

Пелещук Анатолій Петрович
1913–2010

Анатолій Петрович протягом багатьох років був не лише постійним читачем, завжди жаданим гостем, а й щирим другом Бібліотеки, він надавав неоціненну допомогу як консультант в питаннях систематизації бібліотечних фондів, проводив курс медичної термінології для бібліотекарів, спільно з працівниками Бібліотеки, зокрема з завідувачем відділу каталогізації Л. І. Гончар, займався створенням спеціальних таблиць для індексації літератури.

До 100-річчя від дня народження вченого була організована конференція «Патріарх київської школи внутрішньої медицини. Анатолій Петрович Пелещук», до якої Бібліотека спільно з кафедрою внутрішніх хвороб Національного медичного університету імені О. О. Богомольця видала біобібліографічний покажчик «Лікар світлої мудрості».

Анатолій Петрович був людиною високої культури, широкої ерудиції, вченим-енциклопедистом. Таким він був і таким залишиться в нашій пам'яті – людина, яка знаходила час для всіх і кожного, медик з життєвим кредо: «якнайближче до хворої людини».

ІВАН МИКОЛАЙОВИЧ СОРОКА: ЗАСНОВНИК УКРАЇНСЬКОГО МЕДИЧНОГО КЛУБУ, ЩИРИЙ ПАТРІОТ БІБЛІОТЕКИ

Сорока Іван Миколайович

Іван Сорока – Заслужений працівник охорони здоров'я України, засновник, президент Українського медичного клубу, енергійний і харизматичний громадський діяч, належить до особистостей, які прагнуть надавати сучасній історії імпульси розвитку. Патріот національної культури, різнобічна творча натура, він понад три роки тому заснував надзвичайно цікаву трибуну медичних верств, й наукових, й бізнесових, й управлінських – Український медичний клуб. З його ініціативи, щомісяця збираються гості об'єднання, аби у вільній манері незаангажованих дискусій оцінити новації в галузі охорони здоров'я.

З великою шаною Іван Сорока ставиться до біобібліографічних здобутків ННМБУ, адже він є науковим консультантом і фаховим редактором декількох бібліографічних видань Бібліотеки, зокрема біобібліографічного словника «Медицина в Україні», який відтворює історію української медицини в портретах її діячів, що становлять своєрідний літопис галузі. Зокрема, дипломами Клубу була оцінена книга видатного представника генези Терещенків – Мішеля Терещенка щодо діяльності його родоводу. Загалом, кожне засідання Клубу із оригінальною програмою, яку пропонує його керманич, перетворюється на непересічну подію.

Закоханий в книгу – така характеристика Івана Миколайовича є доречною й справедливою. Тож зрозуміло, що І. Сорока активно відгукується на творчі починання Бібліотеки, є постійним учасником подій та творчих акцій в русі й зростанні нашого закладу. Книжки, подаровані ним, за своєю неповторністю й рідкістю, прикрашають фонди «Медичної Україніки».

До 85-річного ювілею ННМБУ колектив Бібліотеки було нагороджено відзнакою Українського медичного клубу «Гордість медицини України».

ВАЛЕРІЙ ЗАПОРОЖАН: «ЗАМІСТЬ КОМПЛІМЕНТІВ ПРОПОНУЮ СПІВРОБІТНИЦТВО»

Серед друзів Бібліотеки – завідувач кафедри акушерства і гінекології Одеського медичного університету (1986), академік НАМН України, доктор медичних наук, голова Вченої ради МОЗ України, професор Валерій Миколайович Запорожан (1947). Він є одним із провідних вчених в галузі оперативного акушерства і медичної генетики. Серед праць вченого 40 монографій й підручників.

В. М. Запорожан – член Європейської спілки гінекологів-онкологів, член Американської асоціації гінекологів-лапароскопістів, Почесний доктор багатьох іноземних університетів і академій, редактор наукових журналів: «Достижения медицины и биологии», «Одесский медицинский журнал», міжнародного медико-філософського журналу «Интегративная антропология». Ректор Одеського національного медичного університету В. Запорожан постійно особисто пересилає ННМБУ видані університетом книги і матеріали конференцій.

Запорожан Валерій Миколайович

«Библиотека – цитадель знаний! Я восхищен сподвижнической работой коллектива библиотеки. Вместо комплиментов предлагаю сотрудничество. Желаю успехов»!

Валерий Запорожан,
академик, вице-президент НАМНУ,
ректор Одесского медицинского университета

НАШ ЩИРИЙ ДРУГ – ПРОФЕСОР ФЕДІР ОЛЕКСІЙОВИЧ ТИШКО

Розумна людина в свій час зрозуміла,
Що медицина без книги безкрила.
Звалила на себе роботу нелегку,
Створила, бо ж треба, бібліотеку.
Сьогодні найкраща в країні вона,
Для вчених, як мати. На всіх нас одна.
Тут тиша панує, тут люди приємні,
Тут всі абоненти привітні і чемні.
Тут вчені черпають натхнення своє,
Читають, вивчають усе, що тут є.
А пані директор всьому голова,
Спрямовує вектор на добрі діла.
Зі святом Вас, Любі, дай, Боже, Вам щастя.
Хай радість приносять Вам люди і праця.

Ф. О. Тишко,
професор Національного медичного університету

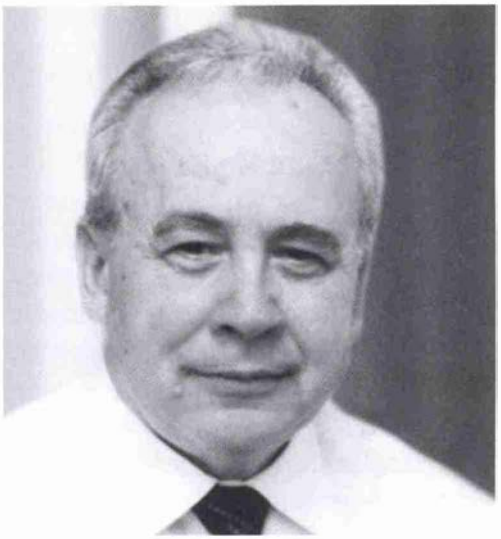

Тишко
Федір Олексійович

Федір Олексійович Тишко – Заслужений діяч науки і техніки України, доктор медичних наук, відомий вчений в галузі хірургічної отоларингології, досвідчений лікар-віртуоз, майстер в галузях свого фаху.

Відомий, зокрема такий випадок: якось вночі він прооперував хворого з травмою органів середостіння. Вранці йому зателефонував академік М. М. Амосов і попросив дозволу відвідати клініку, бо цей пацієнт був особистим другом Миколи Амосова. Амосов особисто оглянув хворого, скористався рентгенівським дослідженням і подякував Федору Олексійовичу за досконало виконану операцію з поновлення цілісності стравоходу і врятування життя пацієнта.

Справжнім захопленням Федора Олексійовича є поезія. Талановитий хірург, він є і відомим талановитим поетом-піснярем. Зокрема – автор гімну Національного медичного

університету. Неодмінно беручи участь в читаннях, присвячених творчості та діяльності лікаря і поета С. В. Руданського, Федір Тишко зачитує завжди свої цікаві твори, присвячені великому сміхотворцю.

85-річному ювілею Бібліотеки Ф. О. Тишко присвятив вірш:

Біжать роки, біжать... Вже 85
Набігло нашій медбібліотеці,
І ми зібралися, щоб щиро привітать
Зі славним Днем і побажать їм злетів.
І вдячність висловить за допомогу
В просвітницькій роботі і в науці.
Ми у свій час знайшли сюди дорогу
І шлях свій протоптали з Вами вкупі.
У вас по-справжньому чудовий колектив –
Спасибі Вам і Вам, пані Раїсо –
Це саме Ви здружили читачів
У храмі, де так затишно і чисто.
Добродію Мішель, – Ви плоть від плоті син
Славетного Терещенського роду.
Спасибі Вам – це Ваш родинний дім
Так щедро служить рідному народу.
Біжать роки, біжать... Вже 85
Працює справно медбібліотека.
Хвалу і честь їй маємо віддать –
Вона для нас як рідна матір-ненька.

З повагою і вдячністю
Ф. Тишко
8 жовтня 2015 р.

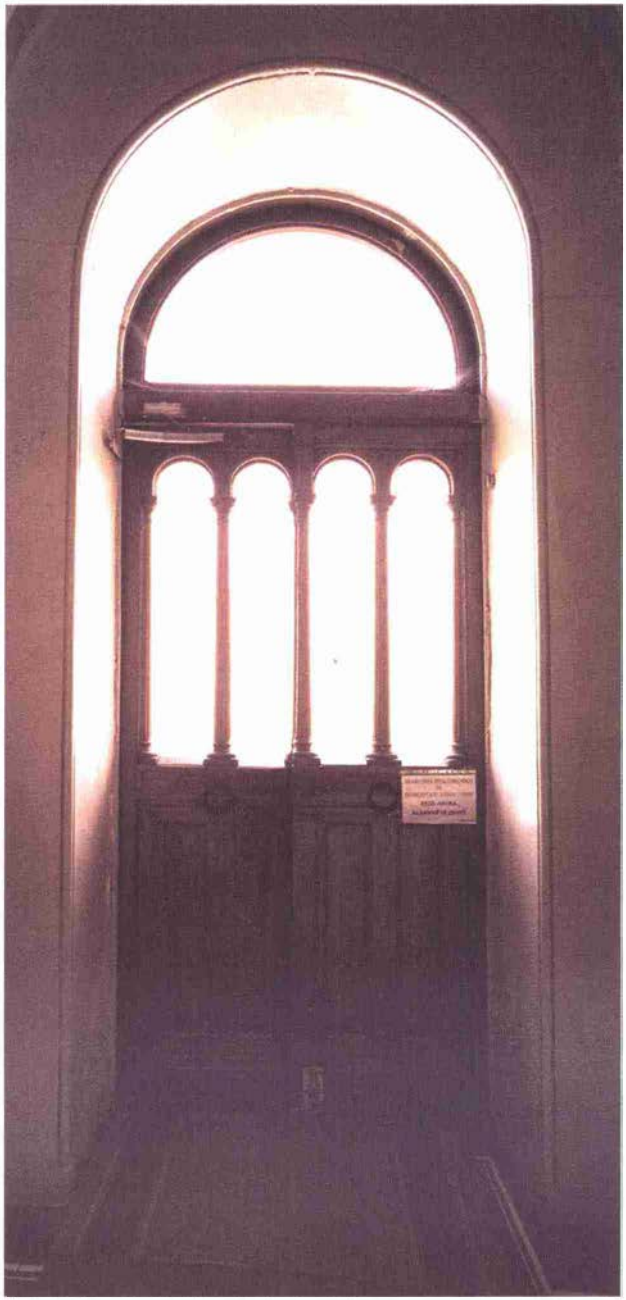

ЇМ ВІЧНІСТЬ ВІДЧИНИЛА ДВЕРІ...

І в пам'яті зринають їх обличчя,
І образи нетлінні постають,
Великі люди, як час одвічні,
Вони ділами серед нас живуть.

Сергій Микитович Старченко

Сергій Микитович Старченко: він любив нас, а ми його. Солдат минулої війни, найосвіченіший науковий редактор, кандидат медичних наук, лікар-патоморфолог, історик медицини, член Спілки журналістів України, він вважав Бібліотеку другою своєю домівкою.

Історія спілкування «Бібліотека-Читач» зберегла у своїй пам'яті постаті багатьох відомих вчених-медиків, які, на жаль, уже відійшли у вічність. Вони завжди були бажаними гостями Національної наукової медичної бібліотеки України, її палкими шанувальниками і відданими друзями. Їх любов і пієтет до книги та її храму із плином часу ставали взаємними на все життя, як у відомого історика медицини, кандидата медичних наук Сергія Старченка.

Стрункий, поривчастий у рухах, з молодечим пронизливим, трохи іронічним поглядом, який світився розумом і самодостатністю, він був справжнім авторитетом у медицині, в її історії. Його журналістське перо завжди було на вістрі часу, свідчило про громадянську позицію, поєднану з актуальністю піднятої проблеми і баченням її вирішення.

Все це про Сергія Микитовича Старченка – нашого читача, справжнього друга і незрівнянно ерудованого, справедливого, дещо прискіпливого, але надзвичайно доброзичливого критика наших скромних здобутків.

А скільки часу він приділяв нам як науковий консультант при підготовці видань серії «Медицина в Україні»... Його поради завжди були слушними, доречними, виваженими. Він вражав насамперед своєю пунктуальністю, надзвичайною ретельністю в роботі. От і зараз, гортаючи рукописні сторінки видань Бібліотеки, що вже вийшли друком, бачиш на кожному аркуші бісерний акуратний підпис «С. Старченко» і дату. Це означає, що все прочитано, відредаговано, внесено всі необхідні правки, зроблено уточнення, доповнення, тобто шановний наш консультант своїм підписом схвалював підготовлений матеріал і рекомендував до друку.

А як не згадати ті незабутні зустрічі, бесіди, під час яких Сергій Микитович розповідав нам цікаві історії зі свого життя, багатого на події, факти, імена... Він був прекрасним оповідачем і співрозмовником. Маючи феноменальну пам'ять, він кожну свою тезу підкріплював документальними фактами. Точність у всьому, адже він систематично працював в архівах, лаконічність у вираженні думки поєднувалась у нього з образністю чудової, барвистої української мови.

Таким ми його запам'ятали назавжди... От і зараз здається, що він знову відчинить двері Бібліотеки і ми побачимо його, справжнього денді, в червоному светрі й елегантному сірому костюмі. Але, на жаль, час невблаганний.

Неспішною ходою ходить час...
Насмішкувато дивиться у очі,
Оцінює він кожного із нас,
Математично, точно і пророчо.
Є люди, і завжди були
Дасть Бог, ще в цьому світі будуть...
Жив Старченко. І дзвони іменем гули!
Такі, як він, на сполох душі будять!

Ще одним справжнім подарунком долі для Бібліотеки була зустріч з професором **Юрієм Вадимовичем Шаніним**– відомим знавцем класичної філології, людиною з енциклопедичними знаннями, автором численних монографій, книжок, словників, справжнім київським інтелігентом, залюбленим у свою справу і рідне місто Київ.

А почалося все з того, що одного дня він увійшов у відділ організації науково-дослідної роботи Бібліотеки і одразу здалося, що це наш давній знайомий, якого ми знаємо багато років. Так почалося наше співробітництво.

Юрій Вадимович працював завідувачем кафедри латинської мови НМУ імені О. О. Богомольця і надавав нам допомогу в перекладі назв дисертацій з латини на українську. Роботу він виконав блискуче, якщо сказати латиною, то: *Legeartis* – «за всіма правилами мистецтва».

Приємний у спілкуванні, надзвичайно обізнаний, і не лише в гуманітарній сфері, він викликав величезну повагу до себе, здавалось, не докладаючи жодних зусиль, усе в ньому було природнім і водночас вишукано аристократичним. І з якою приємністю зараз ми гортаємо сторінки однієї з його книг, подарованої Бібліотеці «Не уставайте слушать стариков. Воспоминания пожилого киевлянина» – своєрідної сповіді, зверненої до нас, нині сущих...

Особливо слід відмітити з-поміж наших друзів **Костянтина Федоровича Дупленка** – професора, історика медицини, організатора Українського республіканського товариства істориків медицини, пропагандиста історико-медичних досліджень, вченого з школи М. Д. Стражеска і його першого наукового біографа.

Костянтин Федорович більше 30 років майже щоденно приходив до «своєї бібліотеки» не тільки як читач, а й як консультант бібліографічних покажчиків, що вийшли в світ під його науковим редакторством (безкоштовним!) Він вчив нас любити історію медицини, медичну бібліографію.

Костянтин Федорович був першим вченим в галузі бібліографії, який розпочав співробітництво з Бібліотекою відразу після звільнення Києва: його перша книжка того періоду датована 1944 роком.

Завдяки його розповідям і коментарям за простою каталожною карткою перед нами поставали живі класики медицини, медичні школи, відкриття і перші здобутки охорони здоров'я, які зародилися в Україні. Поради і консультації Костянтина Федоровича перетворились у цікаві наукові лекції, бесіди без повчань і нотацій. Це була плідна, творча співпраця, яка започаткувала глибоке вивчення матеріалів історії медицини України бібліотечними працівниками. За його безпосередньої участі та керівництва була видана серія фундаментальних бібліографічних покажчиків: «Здравоохранение Киева и Киевской области», «История медицины и здравоохранения Украины» «Медицинские работники Украинской ССР, удостоенные почетных званий», «Н. Д. Стражеско» та ін.

Своїм святим обов'язком ми вважали проведення в Бібліотеці в 1999 році конференції, присвяченої 100-річчю від дня народження К. Ф. Дупленка. В пам'ять про нашого друга К. Ф. Дупленка, Бібліотека видала бібліографічний покажчик.

Традиції свого батька продовжує його син, історик медицини, професор Юрій Костянтинович Дупленко.

Теперішня праця над біобібліографічним словником «Медицина в Україні. Видатні лікарі» була б неможлива без допомоги наукового консультанта Ю. К. Дупленка та С. М. Старченка, постійних читачів бібліотеки.

ЯРОСЛАВ ГАНІТКЕВИЧ: ГЕРОДОТ УКРАЇНСЬКОЇ МЕДИЧНОЇ НАУКИ

Професор Ярослав Ганіткевич невтомний дослідник, пошуковець, який повертає забуті імена в українській і часто в світовій медицині, лауреат премії імені Івана Огієнка. В своїх ґрунтовних працях – «Українські лікарі – вчені першої половини XX століття та їхні наукові школи» (2002), Історія української медицини в датах та іменах (2004), подальших біобібліографічних розвідках, дослідник вперше наводить унікальні факти про українських лікарів, які були репресовані або переслідувались тоталітарним режимом.

На основі своїх досліджень Я. Ганіткевич представляв Україну на світовому конгресі з історії медицини (2007 р.). Учена рада Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького висунула «Цикл наукових праць з історії медицини» (2 монографії та 12 статей) на здобуття Державної премії в галузі науки і техніки.

Ганіткевич Ярослав Володимирович

«1 квітня 2004 року – в Державній науковій медичній бібліотеці України відбулася презентація моїх книг – «Українські лікарі – вчені першої половини XX століття та їхні наукові школи», яка цими днями удостоєна Всеукраїнської премії імені Івана Огієнка та книга «Історія української медицини в датах та іменах». Хочеться відзначити, що бібліотека є центром пропаганди української книги і мистецтва і побажати дальших успіхів в благородній справі розвитку нашої науки і культури».

Я. Ганіткевич

Вже багато років поспіль в Бібліотеці спільно з Ярославом Володимировичем Ганіткевичем видається «Український медичний календар», який подає відомості про ювілеї лікарів і вчених-медиків та про важливі події становлення медицини і розвитку охорони здоров'я України.

ПРОФЕСОР ЄФРЕМ ЛІХТЕНШТЕЙН: «ПОМНИТЬ О БОЛЬНОМ»

Ліхтенштейн Єфрем Ісакович
1910–1973

Майже чотири десятиліття тому світ побачила дивовижна за емоційним покликанням робота відомого лікаря-терапевта, професора Єфрема Ліхтенштейна, спочатку у вигляді майже брошури під скромною назвою «Пособие по медицинской деонтологии». Згодом, хоча автора вже не було, книга вийшла під назвою «Помнить о больном». В 2012 р. її було перевидано видавництвом «Здоров'я» зусиллями Валерія Ситника.

В передмові один із вчителів автора Герой Соціалістичної Праці академік АМН СРСР В. Х. Василенко писав: «То, что именно такой человек взял на себя труд обозреть творчество Л. Н. Толстого, И. С. Тургенева, Г. Флобера, С. Цвейга и других писателей глазами врача, глубоко закономерно. Я убежден, что Ефрем Исакович Лихтенштейн мог бы и от своего имени повторить слова знаменитого Сиденхема: «Никто не был пользован мною иначе, чем я желал бы, чтобы лечили меня самого».

І ще рядки про неповторну книгу. В післямові до книги «Путь к человеку» доктор медичних наук Ю. М. Щербак згадує: В аудиторию больницы имени Октябрьской революции вошел невысокий худощавый человек в элегантном сером костюме и занял место у кафедры. Странное дело – мы не знали лектора, но почему-то оборвались все разговоры и привычный шум… Не только благородные помыслы ума, но и простую человеческую жалость, боль сострадания рождает книга Е. И. Лихтенштейна и быть может в этом и кроется ее высшая мудрость».

«Медичні теми в творчості Л. М. Толстого», «Хвороба й смерть в зображенні І. С. Тургенєва», «А. П. Чехов як лікар», «Історія хвороби і смерть М. М. Коцюбинського», «Відшуміле життя» – про хворобу С. О. Єсеніна – ось деякі розділи у виданні цієї книги (2012).

І ось зовсім нещодавно Ісанна Ліхтенштейн, донька письменника-лікаря, яка мешкає нині у Хайфі, подарувала Бібліотеці надзвичайно цікаву книгу «Этюды о литературе. Глазами врача», видану в 2016 році О. Ю. Заславським.

Лікарі–письменники: «Знайомий і незнайомий Володимир Даль», «Чехов: пацієнт, лікар, письменник», «Лікар, письменник, філософ В. В. Вересаєв», «Доктор Михайло Афанасійович Булгаков», «Доктор медицины, метр Франсуа Рибас», «Сер доктор Артур Конан Дойль» – так викладено перший розділ тому. Далі в розділі «Письменники–пацієнти» йдеться про хворобу й смерть Миколи Гоголя, хворобу Олександра Блока, трагедію Франца Кафки.

В наступному розділі «До портретів» розглядаються: Оноре де Бальзак, Ромен Гарі, Антуан де Сент-Екзюпері, Стефан Цвейг. «Медицина та лікарі в літературі» звернення до життя та творів Бальзака, Золя, Мольєра, Флобера. Таким є зміст заключного розділу капітальної роботи. Книгу надзвичайно широко й цікаво ілюстровано. Ця книга безсумнівно увійде до раритетів Бібліотеки.

І декілька слів про автора. В передмові до своєї книги І. Є. Ліхтенштейн пише про свої зустрічі й розмови з В. В. Вересаєвим. Глибокий і щирий шанувальник В. Вересаєва, він дав своїй доньці ім'я Ісанна. В цьому вбачається незбагненна символіка. Адже автор 120 праць з кардіології та літературно-медичних тем кандидат медичних наук Ісанна Ліхтенштейн працювала чимало років в Інституті клінічної медицини імені М. Д. Стражеска. Друкується в періодиці України, Ізраїлю, Німеччини.

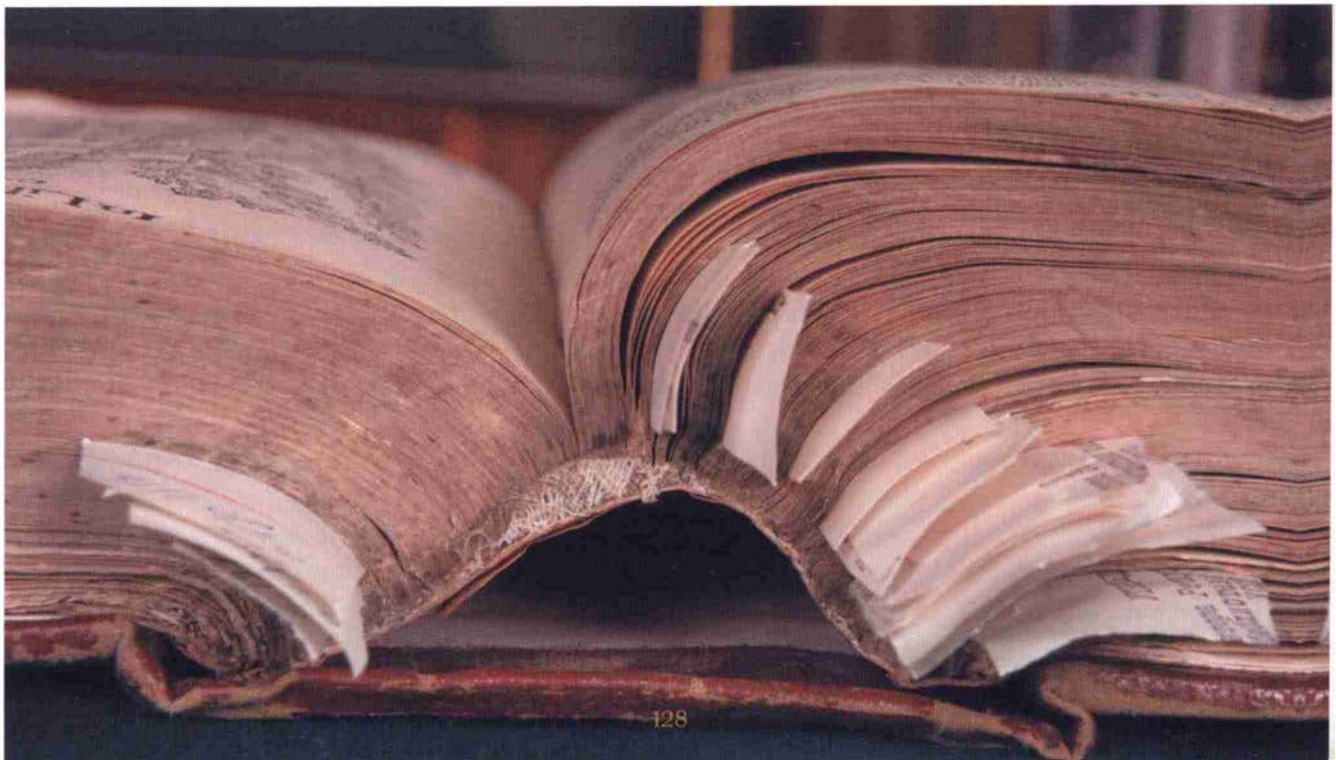

ВІД ВІРТУОЗА ЩЕЛЕПНО-ЛИЦЕВОЇ ХІРУРГІЇ ВЛАДИСЛАВА МАЛАНЧУКА

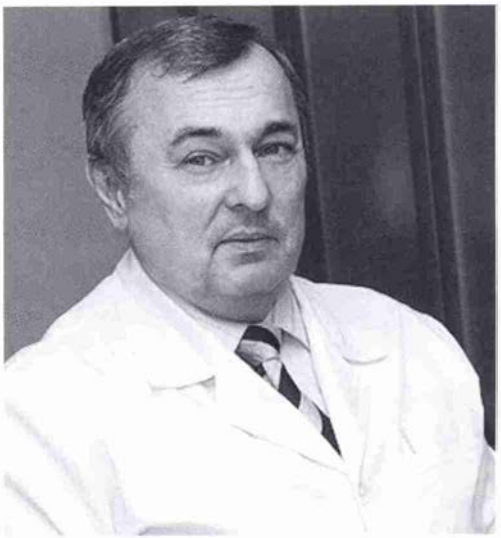

Маланчук Владислав Олександрович

Хірургія обличчя... Це й філігранне оперативне мистецтво, і найвищий науковий рівень, і безпомилковість попереднього креслення надскладного втручання. Член-кореспондент НАМН України, завідувач кафедри хірургічної стоматології й щелепно-лицевої хірургії Національного медичного університету імені О. О. Богомольця Владислав Олександрович Маланчук належить до високих майстрів своєї справи. Він вперше в Україні й колишньому Радянському Союзі трансплантував хворій з анкілозом верхньо-щелепного суглоба фрагменти суглобів з пальців ноги, відновивши втрачену функцію. Одним з перших в Європі домігся переміщення нижньої щелепи при вроджених дефектах, вперше впровадив дентальну імплантацію. Серед досліджень вченого поповнення структури обличчя при різних травмах, реконструктивні операції в разі остеомієліта кісток щелеп, інші новації з використанням комп'ютерного моделювання лицьового черепа. Тож В. О. Маланчук – хірург з європейським визнанням, засновник Асоціації черепно-щелепно-лицьових хірургів України, фундатор плідної школи учнів.

Свої праці вчений незмінно дарує Бібліотеці. Особистість з високим обов'язком поваги до вчителів, професор В. Маланчук є автором книг, присвячених відомим хірургам-стоматологам, професорам І. Вайсблату, Ю. Бернадському, хірургам в цій галузі – учасникам Вітчизняної війни.

Серед праць вченого підручник «Хірургічна стоматологія та щелепно-лицьова хірургія» в двох томах з дарчим написом:

«Лікарям України, читачам Центральної наукової медичної Бібліотеки з найкращими побажаннями здоров'я, щастя, успіхів та натхнення»!
В. О. Маланчук

В ДАРУНОК ВІД АКАДЕМІКА ОЛЕКСАНДРА ФЕДОРОВИЧА ВОЗІАНОВА

Возіанов Олександр Федорович

Відомий вчений-уролог, автор ряду оригінальних операцій та хірургічних приладів, керівник профільної кафедри в НМУ ім. О. О. Богомольця, перший президент НАМН України, Герой України, академік НАН і НАМН України Олександр Федорович Возіанов, учень корифея науки про нирки та сечовидільні шляхи в урологічній панорамі А. А. Чайки, ще за студентських часів був активним читачем нашої Бібліотеки. До речі, саме в її фондах зберігається дисертація на ступінь доктора медицини його вчителя генерал-майора медичної служби Андроніка Архиповича Чайки.

Читачами й відвідувачами Бібліотеки є дружина О. Возіанова академік АМН України, автор унікального трьохтомного підручника «Инфекционные заболевания» Жанна Іванівна Возіанова й продовжувач справи вченого, його син, нині директор Інституту урології НАМН, член-кореспондент НАМН Сергій Олександрович Возіанов.

Ця зворушлива наукова дружба з Бібліотекою, постійне користування її новітніми надходженнями стала традицією цієї поважної наукової династії.

Олександр Федорович незмінно дарував Бібліотеці свої друковані праці.

З ТЕПЛОМ ТА ВДЯЧНІСТЮ...

Нехай мовчить той, хто дав;
Нехай говорить той, хто отримав.
Мігель де Сервантес

Віленський Юрій Григорович

Глибоку повагу та шану викликає у всього колективу Бібліотеки Юрій Григорович Віленський – наш постійний читач, великий друг Бібліотеки, який багато співпрацює з Бібліотекою, кандидат медичних наук, історик медицини, публіцист, автор документальних і художніх книг, в яких блискуче описав життя та творчість видатних медиків. «Що я можу зробити для нашої бібліотеки?» – завжди звертається з незмінним питанням Юрій Григорович.

Мабуть, жодні двері світу не відчинялися перед такою незчисленною кількістю видатних особистостей, як двері бібліотек. Підтвердженням цьому є і Національна наукова медична бібліотека України, коридори якої пам'ятають ходу М. Амосова, О. Богомольця, М. Стражеска, Л. Громашевського та багатьох інших геніїв людства, чий колосальний вклад у медицину назавжди змінив її історію, вписавши імена своїх сміливих реформаторів на сторінки сотень тисяч книг. Сьогодні ці сторінки гортають ті, кому судилося в майбутньому зайняти своє почесне місце на арені величної медичної історії, гортають і ті, хто впевнено його уже зайняв. Серед останніх – не просто відданий читач та постійний гість Бібліотеки, її друг та літературний покровитель... Це людина, чиє слово неперевершеною художністю майорить на устах кожного, хто хоч раз приєднався до великого кола шанувальників його журналістського таланту, чоловік, який зумів настільки віртуозно об'єднати публіцистику, біографістику, медицину, мистецтвознавство в одне міцне начало, що практично став піснетворцем історії медицини – Юрій Григорович Віленський!

Ні, сьогодні ми не відзначаємо ні ювілей, ні навіть просто визначну дату, пов'язану з діяльністю та життям цього неперевершеного майстра слова, хоч Бог щедро відсипав йому років, і кожен з них не був втрачений дарма. Навіть страшна хвороба не зламала його, а послугувала рушійною силою до фахового визначення в медицині. Молодий Віленський

обрав саме фтизіатрію – вивчивши власний недуг, він озброївся проти нього наукою, аби слугувати в ім'я здоров'я інших. А з часом з пристрастю справжнього професіонала віддався царині журналістики, звеличуючи своє ім'я дивовижною здатністю оспівувати імена інших. І навіть зараз, вкритий снігом сивини, з кроком, пружність якого важчає від тиску років, його присутність на всіх культурних заходах міста незмінна, його блискавичне слово, зіткане з мережива фантастичної краси епітетів, так само впевнено звучить, як і десятиліття тому.

То ж зараз ми, колектив ННМБ України, очолений своїм керівництвом, від імені самого духу Бібліотеки, її історії, хочемо подякувати Юрію Григоровичу за честь бути долученими до його таланту та нестримного руху вперед, до новаторства та високого художнього слова, до людяності, відданості, найвищих чеснот, за неоціненний внесок у бібліотечну діяльність та щирі бажання й плідні діяння, аби Бібліотека квітнула та розвивалася із дня у день. Дякуємо, що на наших полицях, як безцінний скарб, зберігаються безліч талановитих творів, присвячених оспівуванню життєписів таких визначних титанів різних сфер діяльності, як В. Некрасов, К. Веремієнко, О. Івченко, М. Амосов, М. Коломійченко, М. Ситковський та багато інших. Дякуємо за коштовний дар Бібліотеці – власну колекцію книг, яка з 2013 року збагатила наш півторамільйонний фонд. За неперевершене історико-медичне дослідження «Доктор Булгаков», яке через перо Віленського відкрило світу таємниці видатного письменника, насамперед, як лікаря. За незчисленну кількість опублікованих статей в безлічі журналів та газет, які постійно потрапляють на очі, і дозволяють пишатися фактом знайомства з їх відомим автором («Дзеркало тижня», «День», «Правда України», «Здоров'я України», «Ваше здоров'я» тощо). Книгу, написану в співавторстві, «Степан Руданський – лікар і поет», особливо цінну для Бібліотеки, оскільки щорічне вшанування пам'яті Степана Васильовича залишається незмінною традицією.

Дякуємо за незгасаючу силу та блискучий талант! За повагу та відданість Бібліотеці, за невимовну любов до слова, за вміння складати сухі факти в чарівну для вуха пісню...

І подяка наша окреслена не лише готовністю підтримувати теплу багаторічну дружбу всім, що в силах Бібліотеки, вона виражена і друкованим словом – до 80-річчя Юрія Григоровича було підготовлено біобібліографічний покажчик в серії «Славні імена української медичної книги: медичні бібліотеки України в особах, документах, бібліографії».

МОЯ БІБЛІОТЕКА: ОСВІЧЕНІСТЬ, ҐРЕЧНІСТЬ, ІНТЕЛІГЕНТНІСТЬ»

Фортеця наукової медичної книги, яка ласкаво запрошує до своїх надбань читача – ось портрет мого улюбленого палацу думки, з вікон якого відкривається пам'ятник Кобзареві. Адже ці каталоги та безцінні книжкові фонди, що, можливо, не мають собі рівних, неначе промовляють: думайте, читайте. В усякому разі, для мене особисто ці зали й покої – майже рідний дім: я близько товаришую з ННМБУ понад 30 літ, від 1984 р., коли став лікарем.

Бібліотека потужно символізує тяжіння сучасних українських лікарів до науки. Адже саме тут зберігається більшість дисертаційних авторефератів, що об'єктивно віддзеркалюють енергетику фахових наукових магістралей. З іншого боку, саме скарби ННМБУ генерують інноваційні вертикалі в нинішній українській охороні здоров'я. Тут неначе мешкає мудрість медицини. Доречно зазначити, що Бібліотека з щирістю та люб'язністю надає свою унікальну «Золоту» залу з метою здійснення наукових та суспільних заходів на ниві єднання медицини й культури. Саме тут, в цих стінах зберігається дух Київського товариства лікарів, що його першим очолював перший декан медичного факультету в Києві професор Володимир Караваєв.

В Бібліотеці працює плеяда скромних самовідданих патріотів книги. А очолюють і символізують снагу цього жіночого гурту директор бібліотеки, Заслужений працівник культури України Раїса Павленко і її заступник з питань наукової стратегії ННМБУ Тетяна Остапенко. Моя щира подяка колективу Бібліотеки за чудову ауру цього Храму думки. Тож і надалі нам йти поруч, і разом!

З повагою
Ю. Віленський

ПОЛЬСЬКА АУРА ВИДАТНОГО УКРАЇНСЬКОГО ВЧЕНОГО АНАТОЛІЯ СВІНЦІЦЬКОГО

Свінціцький Анатолій Станіславович

Анатолій Станіславович Свінціцький – професор, відомий в Україні та за її межами вчений-клініцист в галузі внутрішньої медицини та педагогіки вищої медичної школи, завідувач кафедри внутрішніх хвороб НМУ імені О. О. Богомольця. Він є талановитим учнем А. П. Пелещука, гідним продовжувачем славних традицій київської терапевтичної школи. У доробку Анатолія Станіславовича понад 750 наукових праць, серед них 62 підручники, монографії, навчальні посібники, довідники; 31 авторське свідоцтво та патенти на винаходи. Вчений створив відому в Україні та за її межами терапевтичну школу. Під його керівництвом підготовлено 5 докторських і біля 30 кандидатських дисертацій. В 1997 році за створення посібника «Гастроентерологія», який з дарчим написом вченого зберігається в наукових фондах бібліотеки, професору Анатолію Станіславовичу Свінціцькому була присуджена премія НАН України ім. Ф. Г. Яновського. За вагомі наукові досягнення він обраний дійсним членом Всесвітньої академії медицини імені Альберта Швейцера, Польської академії медицини, Академії наук вищої школи України. Нагороджений медаллю «GloriaMedicinae» Польського лікарського товариства, Міжнародною премією суспільної довіри «Golden OTIS» (2013), медалями імені Альберта Швейцера (1998), імені М. Д. Стражеска НАН України (2001), імені В. Л. Бєганьського Ченстоховського Лікарського товариства (2011) та багатьма іншими. Він є головою Товариства лікарів польського походження в Україні, членом правлінь Українського товариства терапевтів, «Товариства Житомирян», Спілки поляків України, тощо. Досконало володіє багатьма іноземними мовами, дає можливість підтримувати тісні зв'язки з науковими закладами багатьох країн світу. З натхненням бере участь і патронує численні контакти між нашою Бібліотекою, товариством лікарів, Окружною Лікарською Палатою в Варшаві і Сенатом Польщі. До фондів бібліотеки А. С. Свінціцький передав безліч книжок та журналів, зокрема, свою монографію «Гастроентерологія» і багато раритетних видань із своєї власної бібліотеки. Він постійно в пошуку нових ідей, тож найчастіше серед інших лікарів його можна бачити в читальних залах Бібліотеки, де вчений знайомиться з новинками літератури.

ВІТАЛІЙ ФЕДОРОВИЧ МОСКАЛЕНКО: ХВИЛЮЮЧІ ЕПІЗОДИ ТОВАРИШУВАННЯ З БІБЛІОТЕКОЮ

Москаленко Віталій Федорович

Вихованець Харківського медичного інституту, учень академіка Л. Т. Малої, досвідчений лікар-кардіолог, діяч в галузі організації охорони здоров'я, ректор Національного медичного університету імені О. О. Богомольця (2004–2013). В. Ф. Москаленко на своїх посадах в Харкові та Києві сприяв прогресу охорони здоров'я та медичної науки. Щодо його ставлення до Бібліотеки – це справжнє шанування й повага через любов до книги.

Високу оцінку своєї діяльності отримала Бібліотека на перетині XX–XXI ст., за часів перебування В. Москаленка на посаді Міністра охорони здоров'я України: *«Чимало славних сторінок в історії Державної наукової медичної бібліотеки, яка стала скарбницею не тільки професійної підготовки медичних працівників, а й духовною культурою українського народу»* – такий запис зробив Віталій Федорович в Книзі відгуків Бібліотеки.

Згадується такий випадок: якось раптом до Бібліотеки, без будь-яких попереджень, завітав Міністр. «Проїздив поруч і вирішив, що буде незручно, аби проминув улюблену книгозбірню. Хочу попрацювати в читальній залі» – пояснив він.

Бібліотеці подаровано грунтовне видання під редакцією члена-кореспондента, а надалі академіка НАМНУ, професора В. Ф. Москаленка «Здоров'я та охорона здоров'я України: Європейський вимір». В колекції «Медична Україніка» воно зайняло гідне місце серед інших книг. Надпис автора на книзі: *«Головному науково-інформаційному центру – Національній науковій медичній бібліотеці від шанувальника творчості медиків минулого та сучасності з найкращими побажаннями розвитку та збереження літературного надбання України і поповнення безцінної національної медичної колекції «Медична Україніка» для майбутніх поколінь».*

АНДРІЙ МИХАЙЛОВИЧ СЕРДЮК: У ПЛИНІ РОКІВ ЯК НА ДОВГІЙ НИВІ

Сердюк Андрій Михайлович

Андрій Михайлович Сердюк, академік, директор інституту гігієни та медичної екології ім. О. Марзеєва, екс-Президент Національної академії медичних наук України, Заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, Голова наукового товариства гігієністів України. Основні наукові напрями: організація охорони здоров'я, гігієна довкілля, біологічна дія електромагнітних полів, медична екологія, глобальні проблеми науково-технічного прогресу, екологічна безпека, медичні аспекти аварії на ЧАЕС, оцінка ризиків негативного впливу факторів довкілля на здоров'я населення. Автор понад 440 наукових робіт, у т. ч. 4 підручників, 4 монографій. Має 4 авторські свідоцтва. Підготував 19 докторів і 10 кандидатів наук. В цьому інформаційному контексті постають видатні наукові та організаційні досягнення та внески Андрія Михайловича в медичну науку. Після закінчення Дніпропетровського медичного інституту, молодий лікар очолив СЕС у Верхньодніпровському. І одним з попередників в галузі громадської медицини, як виявилося, був О. М. Марзєєв. Коли в Києві, в інституті комунальної гігієни ім. О. М. Марзєєва було скликано конференцію, присвячену 10-літтю пам'яті цього вченого всесвітньої величини, А. Сердюк репрезентував доповідь про роботу корифея науки в його початкові роки на посаді земського санітарного лікаря. Пошуковця запросили до аспірантури в Інституті, й тут, фактично, поряд з відповідальною державною роботою, зокрема під час протидії санітарно-медичним наслідкам аварії на ЧАЕС, проліг його життєвий шлях. Коло обов'язків А. М. Сердюка на чолі «Марзєєвського» інституту, й на посаді Президента НАМНУ, надзвичайно широке. Під його редакцією відтворено неповторну роботу О. М. Марзєєва «Записки санитарного врача», видано монографію про розвиток Інституту медичної екології та гігієни, біографічну книгу, за його активною участю, про Д. М. Калюжного. Тож роботи Андрія Михайловича достойно входять до фонду «Медичної Україніки».

«Наша діяльність поєднує професіоналізм і милосердя, найновітніші наукові досягнення і споконвічні цінності».

Андрій Сердюк, академік, Президент АМН, 2004 р.

ПРОФЕСОР ОЛЕКСАНДР ГРАНДО – ЗАСНОВНИК НАЦІОНАЛЬНОГО МУЗЕЮ МЕДИЦИНИ УКРАЇНИ

«Ми з вдячністю згадуємо про ту допомогу, яку отримали від Вас, коли наш музей тільки створювався. Сподіваємось, що дружні контакти наших споріднених колективів зажди будуть міцними і плідними».
О. Грандо, професор,
директор Національного музею медицини
Листопад 2000 р.

Грандо Олександр Абрамович
1919–2004

В цих рядках постає не лише щира повага одного з найбільш відомих в Європі та світі фундаторів музейної справи в галузі медицини до нашої Бібліотеки, але й шлях шукань та звершень цієї неповторної особистості. Вихованець Київського медичного інституту, на початку війни О. Грандо як один з провідних виконавців евакуації поранених під час Сталінградської битви потрапив у саме пекло боїв. Свої враження від цих випробувань, епізоди, які за напругою не мають рівних, Олександр Абрамович відтворив у своїх нарисах. Молодого дослідника завжди вабила історія медицини в її громадському досвіді, й після роботи в Казані, невтомний здобувач знань працював під керівництвом видатного вченого, батька сучасної профілактичної медицини, академіка АМН СРСР О. М. Марзєєва в інституті комунальної гігієни, а надалі як доктор наук і професор на чолі профільної кафедри в КМУ ім. О. О. Богомольця. Саме тут він розпочав свою нову місію – створення Національного музею медицини України. Неповторний комплекс, який наочно вводить нас в дивосвіт медицини через її діячів – від костоправів та травників часів Київської Русі до постатей М. Пирогова, В. Караваєва, В. Образцова, Д. Заболотного, інших трибунів медицини в інтер'єрах історії – багато в чому діяння О. Грандо. Роботу вченого разом з командою помічників відзначено Державною премією України в галузі науки і техніки. Перший запис в Книзі відвідувачів музею належить М. М. Амосову, й тут свій життєвий сюжет. Два лікарі зустрілися взимку під час війни, коли разом, з різною місією, допомагали пораненим. Через понад десять років вони згадали ту ніч, і М. М. Амосов став першим щирим другом музею. А в становленні музею нашій Бібліотеці також судилося зіграти видатну розбудовчу роль через свої колекції.

НАРОДНА МЕДИЦИНА ДАНИЛА ЗУБИЦЬКОГО: ДОСВІД ЧЕРЕЗ ПЛИН ПОКОЛІНЬ

Данило Никифорович Зубицький – вчений-фітотерапевт, академік Академії проблем людини, Академії екологічних наук, засновник серії аптек «Народна медицина Данила Зубицького», лауреат премії ім. В. І. Вернадського, і, що важливо в цій книзі – відданий друг нашої Бібліотеки.
«Завдяки цій бібліотеці я зміг запозичити науку, яку тепер передаю людям, котрі потребують цього».
Д. Н. Зубицький, 04 жовтня 2002 р.

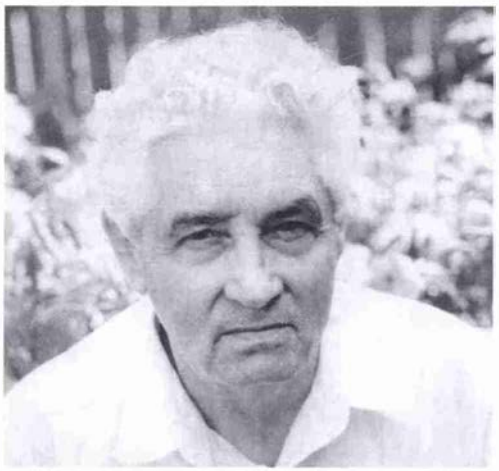

Зубицький Данило Никифорович
1924–2003

Коріння методики створення лікарських препаратів Данила Зубицького беруть свій початок з вікових традицій народної медицини, які лікують не тільки окремий орган, але й оздоровлюють весь організм людини. Технологія виготовлення ліків Данила Зубицького заснована на використанні «живих рослин», бо переробка сировини проводиться в день збору. Данило Никифорович завжди пишався своїми предками, які дали йому знання трав та основ народної медицини. «Династія почалася з діда – Григора», – каже Ігор Зубицький. Данило Никифорович здобувши медичну освіту, сформував свої знання та створив власні методи лікування, почав виготовлення препаратів з лікарських трав. До нього увесь час йшли люди за допомогою, і це привертало увагу відповідних органів. На той час нетрадиційна медицина була заборонена, тому Данило Никифорович змінив багато місць роботи. Його часто попереджали, що має прийти КДБ, і тоді він хутко продавав усе майно і виїжджав із сім'єю в інший куток країни. Архів з історіями хвороб – єдине, що він завжди перевозив із собою. Тоді йому довелося змінити 22 місця проживання в Україні.

Незважаючи на це, Данило Никифорович здобув визнання не лише серед людей, але й отримав авторські свідоцтва СРСР на методи лікування деяких хвороб, видав кілька книг, мав своїх учнів і послідовників. Більшість з них – дипломовані лікарі, які віддають перевагу в боротьбі з хворобами лікарським травам. Данило Никифорович усе життя присвятив народній медицині. «Колись я хотів порахувати усіх пацієнтів батька», каже Ігор, – у 500 зшитих товстих зошитах із записами історій хвороб міститься інформація про більше як 200 000 пацієнтів.

ЛАРИСА В'ЯЧЕСЛАВІВНА КАНАРОВСЬКА: НА ВІДСТАНІ ДУШІ

Є відомий вислів: «Якщо не ми, то хто?». В умовах, коли байдужість суспільства й держави до звичайної людини врівноважується, до певної міри, лише соціально-економічною енергетикою та правовим захистом з боку самоврядних організацій, роль профспілок – мотору життя – знову постає надзвичайно. Київська міська професійна спілка медичних працівників в цьому сенсі вимальовується справді великою силою, об'єднуючи 340 профспілкових осередків в низці закладів охорони здоров'я та медичної освіти в столиці, в лави яких входять понад 83000 медиків. В колі ініціатив цих колективів безліч актуальних проблем: захист здоров'я працівників, їхня матеріальна підтримка, культурний та спортивний розвиток. Й чільна харизматична роль у виключно активних громадянських і суспільних позиціях належить голові профспілки Ларисі В'ячеславівні Канаровській.

Канаровська Лариса В'ячеславівна

Лікар-інфекціоніст високого професійного рівня, свій особистий принцип в спілкуванні з людьми – на відстані душі – Л. Канаровська самовіддано втілює в стратегії та тактиці Київської міської профспілки медичних працівників.Особливо яскраво й дієво ці риси й вектори діяльності Лариси Канаровської як носія високої культури та освіченості, яскраво відбиваються в її багаторічній дружбі з нашою Бібліотекою. Адже без її підтримки ННМБУ не мала б змоги проводити численні культурологічні заходи із залученням багатьох відвідувачів та гостей Терещенківського палацу. Зокрема, серед новітніх робіт, які прикрашають наші полиці, виділяються «Записки военного хирурга» М. М. Амосова, що видана за рішенням Київської міської профспілки медичних працівників, видання, присвячене лікарям АТО, які надають допомогу бійцям та волонтерам на полі бою. За підтримки Київської міської профспілки медичних працівників Бібліотекою підготовлена та видана книга про цінні та рідкісні видання «Віки живуть в старому фоліанті», за що колектив Бібліотеки особливо вдячний.

Є начебто випадковості, які стають закономірністю. Профспілка столичних медиків знаходиться на вулиці Тарасівській, неподалік будинку, де мешкали велика українська поетеса Леся Українка. Віра в життя й вірність надії – це гасло серця й душі Лесі Українки є й символом найщирішого друга нашої Бібліотеки – Лариси Канаровської.

КНИГИ РАЇСИ ВАСИЛІВНИ БОГАТИРЬОВОЇ У ФОНДАХ БІБЛІОТЕКИ

Богатирьова Раїса Василівна

Об'єктивність й лише об'єктивність, поза тимчасовими оцінками політичної кон'юнктури... Тож торкнемося моментів плідних стосунків між ННМБУ й доктором медичних наук, членом-кореспондентом НАМН України Раїсою Богатирьовою.

В літописі національної охорони здоров'я за часи незалежності України, а також в політично-державних змінах та призначеннях Р. Богатирьовій належить помітна роль. Вона двічі займала посаду Міністра охорони здоров'я України, була віце-прем'єром з гуманітарних питань, певний час виконувала обов'язки секретаря РНБО.

Всі ці періоди Р. Богатирьова, акушер-гінеколог за фахом, з великим оперативним досвідом, працювала над монографіями різного спрямування і їхня презентація відбувалася переважно в бібліотеці. Ряд робіт поповнили наші фонди. Додамо, що з нагоди 85-річчя ННМБУ Р. Богатирьова передала в дарунок Бібліотеці та читачам комп'ютер.

Таким чином, маємо підстави констатувати: як колишні міністри охорони здоров'я України В. Д. Братусь, А. Ю. Романенко, М. Є. Поліщук, А. М. Сердюк, Ю. П. Спіженко, так і Р. В. Богатирьова діяли й творчо працювали в союзі з Бібліотекою. Наводимо обкладинку з дарчим написом однієї з її книг «Генетика репродуктивних втрат», написаної разом з членом-кореспондентом О. Я. Гречаніною й подарованої Бібліотеці:

«З великою повагою для працівників Національної наукової медичної бібліотеки України»
Р. В. Богатирьова

ВАЛЕРІЙ ФЕОДОСІЙОВИЧ САЄНКО: СВІТОЧ СВІТОВОЇ НАУКИ, ПАЛКИЙ БІБЛІОФІЛ

Вдивляючись у творчий шлях члена-кореспондента НАН і НАМН України Валерія Феодосійовича Саєнка, пов'язуєш його особистість із шляхом та новаціями його вчителя, видатного хірурга сучасності академіка Олександра Олексійовича Шалімова.

В. Ф. Саєнеко, як і І. І. Сухарєв та деякі інші фахівці, належав до когорти однодумців, яких О. Шалімов, засновуючи нинішній Інститут хірургії та трансплантології в Києві, запросив з Харкова.

Валерій Феодосійович – почесний член Краківського товариства хірургів ім. Ридигера, подарував Бібліотеці свою приватну колекцію і польські наукові видання.

Вчений з великим науковим потенціалом, бібліофіл, освічена особистість, знавець іноземних мов, Валерій Саєнко є прихильником та другом нашої Бібліотеки.

Подаємо його есе про ННМБУ під час відвідання виставки, присвяченої його ювілею:

Саєнко Валерій Феодосійович

«Книга сыграла очень большую роль в моей жизни. Она помогла моему формированию как человека, врача, хирурга, ученого. Благодаря постоянной работе с книгой, мне удалось добиться определенных успехов в моей профессиональной и научной деятельности. Книга открыла мне окно в мир, благодаря чему я познакомился со многоми странами, городами, музеями, произведениями искусства.

На протяжении многих десятилетий я работал в библиотеке. Благодаря ее богатым книжным фондам мне удалось написать две диссертации, шесть монографий, много статей, которые получили международное признание.

Всегда встречал и получал необходимую помощь в работе с литературой. Библиотека представляет собой замечательный памятник украинской и международной мысли.

Здесь сохранены уникальные издания медицинской книги. Коллектив на протяжении многих десятилетий возглавляет замечательный человек, талантливый организатор, патриот своего дела – Раиса Ивановна Павленко, которая пользуется большим авторитетом и уважением среди медицинской общественности.

Искренняя благодарность сотрудникам библиотеки и ее директору, Заслуженному работнику культуры Р. Павленко».

В. Ф. Саенко,
Член-кореспондент НАНУ и НАМНУ,
доктор мед. наук,
Лауреат Гос. премии СССР, Украины,
Заслуженный деятель науки Украины,
член международного общества хирургов, трансплантологов,
Почетный член Краковского общества хирургов,
19 мая 2016 г.

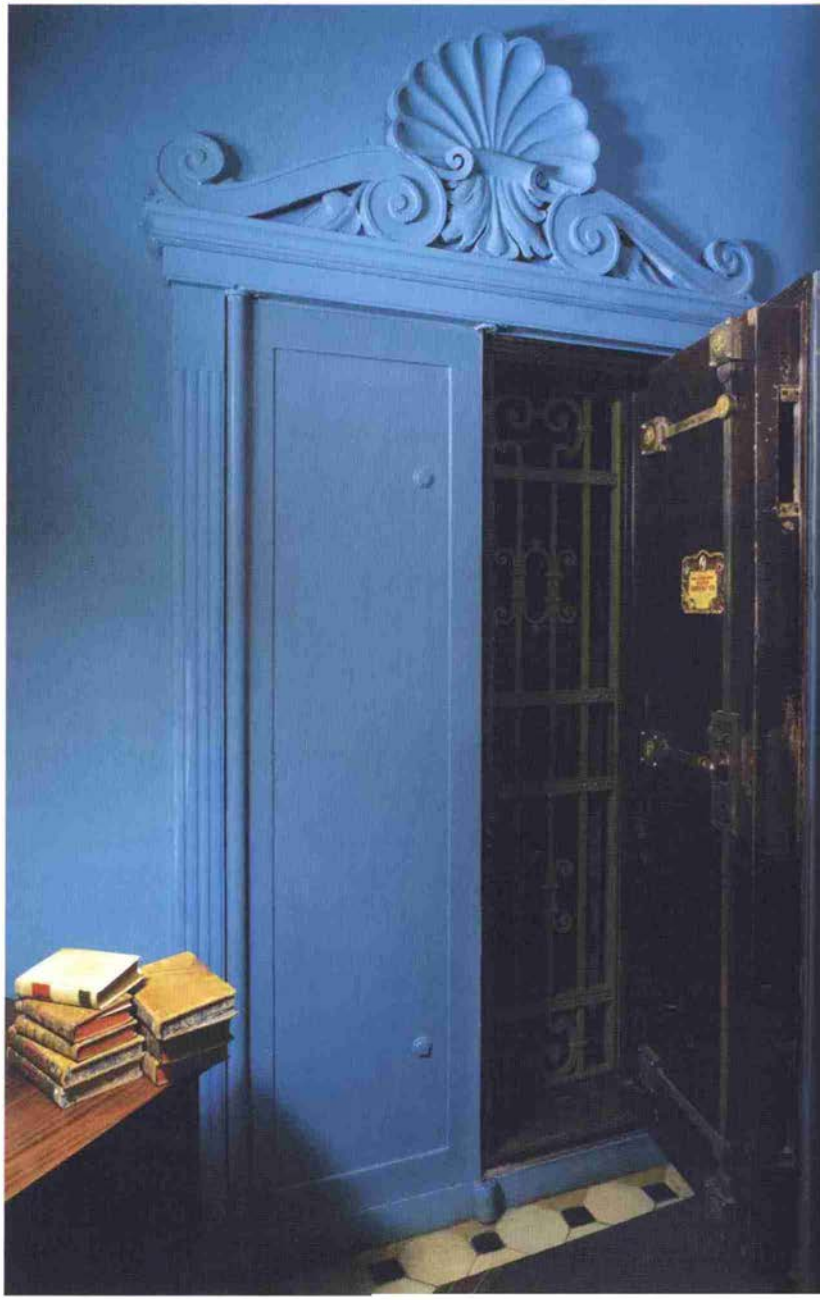

САЛЮТ – МИХАЙЛУ САЛЮТІ!

Салюта Михайло Юхимович

Серед щирих побратимів й навіть захисників ННМБУ у вирії обставин життя Михайло Юхимович Салюта займає надто особливе місце. Ось його недавній громадський вчинок. У зв'язку з тим, що в Білій Церкві внаслідок критичних причин припинив роботу філіал нашої Бібліотеки, він, заслужений лікар України, ректор Інституту екології та медицини власними силами упорядкував дорогоцінні фонди філіалу (це понад 40 тис. примірників книг і журналів) у приміщеннях інституту. Таким чином, ці коштовності були збережені, а студенти отримали можливість залучитися до цього наукового кола.

Киянин за народженням, фахівець з двома вищими освітами, один із найактивніших будівничих міської клінічної лікарні №1, активний політичний й громадський діяч, що керував, зокрема, системою охорони здоров'я столиці в статусі заступника начальника відділу охорони здоров'я міськвиконкому та охороною здоров'я в Дарницькому районі, є й гарячим патріотом Бібліотеки. Завжди приємно бачити його в наших стінах – й в будні, й в свята. Зберігаємо й публікації Михайла Юхимовича, номінанта ордена «За заслуги» III ступеня.

Тож салют – Михайлу Салюті!

ГІППОКРАТ БОЛЮ: ВОЛОДИМИР АНДРІЙОВИЧ БЕРСЕНЄВ

Володимир Андрійович Берсенєв – Заслужений лікар України, лікар-невропатолог вищої категорії, автор понад 100 наукових робіт, монографій і навчальних посібників, присвячених больовим синдромам і віковій невропатології. Керує єдиним в нашій країні Інститутом проблем болю, який сам заснував. Протягом багатьох років він успішно застосовує на практиці унікальну методику лікування хворих з ушкодженнями нервової системи метамірними ін'єкціями.

Володимир Андрійович є давнім другом і читачем Бібліотеки, він постійно дарує їй та й всій мережі медичних бібліотек свої книги. Ось записи з останніх книг, подарованих бібліотеці – «Особенности переходного возраста». В 2-х т. і «Фантомная боль с метамерных позиций»:

Берсенєв Володимир Андрійович

«Счастье наполняет душу силой, трудное делает простым, тяжелое легким. Счастье наступает тогда, когда предназначение человека в жизни общества совпадает с его профессией и должностью в ней». «В Национальную медицинскую библиотеку. Первостепенное право каждого человека – жить без боли».
В. А. Берсенев
9 сентября 2015 г.

«...Разрешите с глубокой признательностью выразить Вам благодарность за Ваш Подвижнический и Великий Труд. За Ваше мужество и стойкость в деле сохранения наследия медицинской науки на благо человечества, на благо Культуры Украины. Считаем за честь и достоинство возможность сотрудничества с Национальной научной медицинской библиотекой во имя строительства прекрасного будущего Украины».
С глубоким уважением В. А. Берсенев.
20 октября 2015 г.

ДАЦЕНКО ІРИНА: ПАТРІАРХ ЛЬВІВСЬКОЇ ШКОЛИ ГІГІЄНІСТІВ

«Історія науки не може обмежитись розвитком ідей – в однаковій мірі вона повинна торкнутися живих людей з їх особливостями, залежністю від соціальних умов, країни та епохи»
С. Вавілов

Даценко Ірина Іванівна
1925–2006

Даценко Ірина Іванівна – патріарх Львівської школи гігієністів, академік АН ВШ України, дійсний член Нью-Йоркської академії наук і наукового товариства імені Т. Шевченка.

Працюючи у Львові в 1955 р. виконала кандидатську дисертацію, в 1967 р. – докторську, в 1970 р. одержала звання професора та була обрана завідувачем кафедри загальної гігієни, якою беззмінно керувала до 1999 р.

Вагоме місце в творчому доробку професора І. Даценко посідала підготовка монографій, підручників. Професор І . Даценко – автор і співавтор 380 наукових праць. Багато сил і енергії приділяла вона питанням підготовки україномовної навчальної літератури, популяризації медичної та гігієнічної науки, відновленню забутих чи навмисно замовчуваних сторінок історії та імен видатних українських вчених – медиків і лікарів.

Всі свої монографії І. Даценко з автографами дарувала нашій Бібліотеці, в якій працювала завжди, коли приїздила до Києва і яку вважала дивовижним храмом медичної думки.

Збереглося листування І. Даценко з директором Бібліотеки, в якому, зокрема, вона пише: «Я росла і розвивалася науково серед таких видатних гігієністів, як Д. М. Калюжний, В. З. Мартинюк, Л. І. Медвідь, Є. С. Лахно, Р. Д. Габович, М. Г. Шандала та багато інших і я стала великим патріотом гігієни».

Ірина Іванівна дарувала Бібліотеці не тільки свої монографії – *«Зараз висилаю Вам наш новий «Лікарський збірник» і тепер я ще більше радію, що наші книжки також будуть і є у Вашій незамінній Бібліотеці», а й умовляла своїх колег-медиків «надсилати свої книги з автографами до Вашої бібліотеки».*

В одному з листів вона також писала: *«Я і далі буду старатись проводити цю роботу».*

І. І. Даценко – багаторічний і незмінний друг своєї улюбленої Бібліотеки. У медичному часописі українського лікарського товариства у Львові «Народне здоров'я» (2005, №9) опубліковано статтю І. Даценко «Найпотужніша літературна база медицини України», в якій, зокрема, висвітлюється роль Бібліотеки в створенні матеріалів «Медична Україніка – складова частина документальної пам'яті України», яка «після довгих років поневолення врешті утверджує національну українську медицину в світовому масштабі».

І закінчує статтю І. Даценко дуже для нас дорогими словами: *«Ви заслуговуєте своєю працею найвищої оцінки, а бібліотека є великою гордістю і надбанням нашого народу».*

ПРОФЕСОР ОЛЕКСАНДР КІЦЕРА: З ПОВАГОЮ ДО КНИГИ

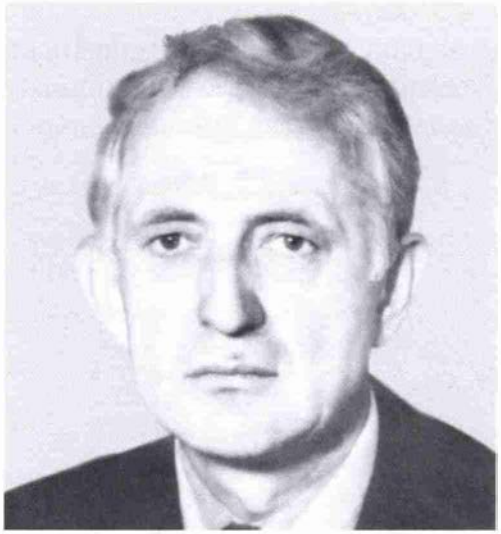

Кіцера Олександр Омелянович

Дійсний член НТШ, доктор медичних наук, професор-отоларинголог Олександр Омелянович Кіцера виводить свій рід по лінії матері від литовсько-польських князів Вазгірдів гербу Одровонж. Його бабуся по цій лінії походила з княжого руського роду Святополків-Мирських. Батько Олександра Омеляновича був старшиною Української Галицької Армії, а мати, Юлія Кіцера, працювала секретаркою в Директорії, очолюваній Симоном Петлюрою. Доля повернула молоде подружжя до рідного краю. Вони знайшли роботу в Ревізійному союзі українських кооперативів у Львові. У 30-х роках Омелян Кіцера організував кооперативний рух на Волині. Там і народився первісток – майбутній професор медицини.

Юлія Кіцера мала хист до пера. Написала лібрето опери «Захар Беркут», перекладала твори Івана Франка російською мовою. Омелянові Кицері пощастило бути охоронцем митрополита Андрея Шептицького під час його візиту до Української господарської академії в Подєбратах. Символічно, що через деякий час доля привела до Владики і сина Кіцерів. Це була коротка аудієнція перед вступом до першого класу приватної школи імені Св. Йосифа у Львові. Митрополит особисто інспектував також навчальні заклади, в яких студіювали українські емігранти. Під час одного з його візитів на кошти ексцеленції було закуплено й подаровано студентам та викладачам академії найсучасніше обладнання для стоматологічного кабінету і зубопротезної лабораторії.

У 1954 р. Олександр Кіцера закінчив лікувальний факультет Львівського медичного інституту з переддипломною спеціалізацією з отоларингології. Післядипломне вдосконалення проходив у клінічній ординатурі (1958–1960 р.), аспірантурі (1963–1966 р.). Лікар-отоларинголог вищої категорії. Працював за фахом в районних лікарнях на Львівщині та військовому госпіталі. Від 1966 р. працював на кафедрі отоларингології ЛДМУ, від 1981 р. – завідувач кафедри, член редакційних колегій низки наукових журналів, в т.ч. і європейських.

Серед публікацій посібники, три підручники з пропедевтики отоларингології та клінічної отоларингології, 8 авторських свідоцтв та понад 20 свідоцтв на раціоналізаторські пропозиції. Окремим розділом є понад 20 праць з української медичної термінології. На замовлення МОЗ України готується повне видання «Українсько-латинсько-англійського тлумачного медичного словника».

Знавці серед знавців... Схвальна оцінка діяльності наукової медичної бібліотеки поглядом бібліофіла, фундатора й автора чудових досліджень з історії української медицини, голови Українського лікарського товариства у Львові, професора Олександра Кіцери багато чого вартує.

Свій запис 17 жовтня 1992 р. щодо сприйнятого розумом і серцем в стінах Бібліотеки, він розпочав строфою Івана Франка: «Книги – морська глибина»... «Співробітниці бібліотеки, а це майже цілком жіноча плеяда – наголошується в записі, саме й допомагають читачам пірнати у ці глибини. Вдячні за об'єктивну оцінку роботи бібліотечного гурту:

«Книги – морська глибина,
Хто в них пірне аж до дна,
Той, хоч і труду мав досить,
Дивнії перли виносить».

Цим чудовим жінкам–подвижницям, що допомагають нам пірнати у цю глибину – Честь, Слава, Пошана».

Олександр Кіцера,
Голова Українського лікарського т-ва у Львові, професор
17 жовтня 1992 р.

ВДЯЧНИЙ ЧИТАЧ БОРИС ОЛЕКСІЙОВИЧ ЗАПОТОЧНИЙ: «ЛЮДИ ПРИХОДЯТЬ І ВІДХОДЯТЬ – КНИЖКИ ЗАЛИШАЮТЬСЯ»

«Люди приходять і відходять – книжки залишаються. Я вдячний своїй долі за те, що вона подарувала мені можливість впродовж багатьох років користуватися книжковим фондом Центральної медичної бібліотеки України – вогнища медичної мудрості і культури. Ця унікальна книгозбірня здатна вгамувати наукову спрагу в царині будь-якого медичного профілю як практичного, так і теоретичного спрямування.

Земний уклін і щира подяка згуртованому колективу працівників на чолі з директором бібліотеки Павленко Раїсою Іванівною за дбайливу працю з читачем.

Бажаю подальшого потужного розвитку бібліотеці, а колективу – наснаги, щастя, добра і оптимізму».

Б. О. Запоточний,
кандидат медичних наук
20 лютого 2012 р.

Запоточний
Борис Олексійович

Показово, що у фондах Бібліотеки зберігається автореферат дисертації Б. Запоточного на здобуття вченого ступеня. Тема роботи свідчить, що Б. Запоточний є нейрофізіологом із заглибленням в теми психіатрії. Є читачем Бібліотеки з 1960 року.

ПРОФЕСОР МИКОЛА КОСТЯНТИНОВИЧ ГОЛОБОРОДЬКО

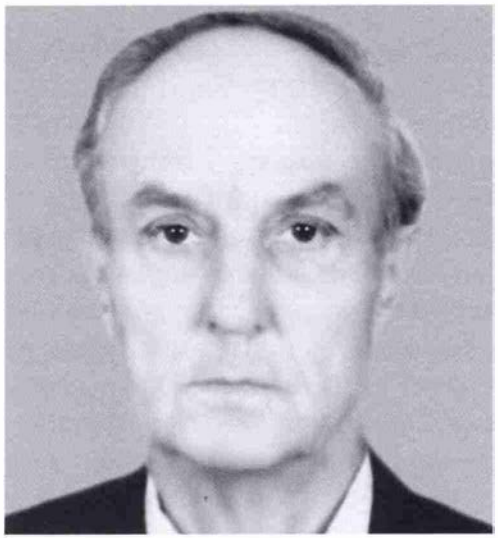

Голобородько Микола Костянтинович

Микола Костянтинович Голобородько – доктор медичних наук, висококваліфікований лікар-клініцист з невідкладної хірургії і реанімації. Автор більше 300 наукових робіт, 7 монографій, 47 раціоналізаторських пропозицій, 32 авторських свідоцтв і патентів.

Тож декілька слів про цього шанувальника книги і Бібліотеки. Микола Костянтинович Голобородько – головний науковий співробітник відділення політравми і шоку Інституту загальної і невідкладної хірургії НАМНУ (м. Харків), доктор медичних наук, професор, член Австрійського товариства хірургів, Відмінник охорони здоров'я. Нагороджений відзнакою «Винахідник СРСР», орденом «Знак Пошани».

Галузь його науково-прикладних розробок та інтересів: проблеми травм, кровотечі, шоку, військово-польової хірургії; розробка, вдосконалення медичної техніки і технології при реанімації, способів операції в хірургії пошкоджень живота, грудей, політравми; проблеми захисту життя – здоров'я людини, нації. Відомий український вчений впродовж багатьох років був членом проблемних комісій «Травми військового періоду» і «Травматичний шок».

«Як постійний читач бібліотеки хочу подякувати колектив бібліотеки за збереження «аури науки», культури та чітку організацію роботи всієї системи інформації, створення атмосфери затишку, що разом з інтер'єром прекрасної будівлі, картинами і квітами спонукає людину до творчості та активності на ниві збереження життя та здоров'я наших співвітчизників».

З повагою М. Голобородько,
професор, керівник клініки політравми та шоку
Харківського НДІ загальної та невідкладної
хірургії НАМНУ, 19 вересня 2000 р.

ВИДАТНІ УКРАЇНСЬКІ ВЧЕНІ-ПОБРАТИМИ БІБЛІОТЕКИ

Серед плеяди видатних лікарів особливо виділяється постать видатного українського дитячого кардіохірурга, директора науково-практичного центру дитячої кардіології та кардіохірургії МОЗ України **Іллі Миколайовича Ємця**. Нині доктор медичних наук, заслужений лікар України І. Ємець, після закінчення клінічної ординатури в інституті серцево-судинної хірургії, де був учнем Н. М. Амосова, стажувався в багатьох клініках світу. У 1993 р. був резидентом в кардіо-хірургічному госпіталі в Сіднеї (Австралія). У 1994 р. працював штатним кардіохірургом в аналогічному госпіталі в Торонто, у 1996 р. – на такій же посаді в Королівському шпиталі в Мельбурні, у 1998 р. – штатний кардіохірург у спеціалізованому госпіталі в Парижі. Першим в Україні, з 1992 р. розпочав успішно оперувати складні вади серця у новонароджених. Першим пацієнтом був Михайло Кікоть, який у 2013 р. був присутній на урочистостях з нагоди десятиріччя клініки І. Ємця. Ілля Миколайович часто відвідує Бібліотеку, дарує свої праці. В книзі відгуків Бібліотеки є такий його запис: *«Свидетельствую, что Центр детской клинической кардиологии МОЗ Украины, вверенный мне как директору, обязуется обеспечить сотрудников вашей красивейшей библиотеки беслатным медицинским специализированным кардиологическим обслуживанием. Здоровья и счастья всем Вам»!*

Знайшов Ілля Миколайович час і для участі в святкуванні 80-річчя ННМБУ.

Уважно й прихильно ставився до бібліотеки академік АМН СРСР, НАМ, НАМН України, відомий вчений в галузі гігієни, творець законів гігієни **Євген Гнатович Гончарук** (1930–2004). Його підручник з дарчим автографом «Пропедевтика гігієни. Загальна гігієна», відзначений Державою премією України в галузі науки й техніки, прикрашає фонди Бібліотеки.

Видатний вчений – патолог, академік НАН України **Дмитро Діонісійович Зербіно** є засновником нового розділу в медицині – екологічної патології. Свої наукові твори він неодмінно дарує Бібліотеці, є її постійним читачем і другом. Наводимо запис з його книги, подарованої бібліотеці: *«Тому, кто несмотря на все, читает в Библиотеке – нашем национальном достоянии».*

Читачем Бібліотеки й її патріотом є видатний мікробіолог, вірусолог, академік НАН і НАМН України **Володимир Павлович Широбоков**. Внесок вченого в подолання поліомієліту в Україні гідно відзначений ВООЗ. Численні монографії професора В. Широбокова також входять до наших фондів. З Бібліотекою товаришують і представники школи дослідника, який очолює профільну кафедру в НМУ імені О. О. Богомольця.

Професор **Владислав Якович Голота** – людина високої ерудиції та енциклопедичних знань не тільки постійно працював в читальних залах Бібліотеки, але й безкоштовно передавав до Бібліотеки журнал «Проблеми медицини», де він був головним редактором, та журнали «Педіатрія, акушерство та гінекологія» і «Мистецтво лікування», членом редколегії яких був.

Великої шани і любові колективу заслуговує **Сергій Степанович Дяченко**, відомий в усьому світі вчений-мікробіолог, автор 220 наукових праць, засновник школи мікробіологів і вірусологів. В 30-ті роки за сумісництвом Сергій Степанович був співробітником медичної Бібліотеки, а читачем – протягом усього життя, «навіть у віці притомленої осені», як він сам висловлювався.

Активним і постійним читачем Бібліотеки була людина-епоха в науковому, медичному та суспільному житті України **Олена Михайлівна Лук'янова** – видатний педіатр, талановитий вчений, академік АМН України, почесний президент Федерації педіатрів країн СНД.

Завдячує Бібліотека поповненням фондів і видатним вченим **Сергію Миколайовичу Терехову** та академіку **Льву Висильовичу Громашевському**, який заповів Бібліотеці велику колекцію книг.

Сергій Миколайович Терехов, як директор Інституту епідеміології та інфекційних хвороб, впродовж 29 років закладав підвалини розвитку важливих проблем епідеміології, мікробіології, вірусології, а також збудував новий лабораторний корпус і підтримував в належному стані будівлі інституту, в які вкладав в XIX ст. кошти О. М. Терещенко. І завжди С. М. Терехов підтримував усі починання Національної наукової медичної бібліотеки України.

Щирим другом Бібліотеки був талановитий лікар-уролог, засновник важливого напряму андрології в Олександрівській клінічній лікарні, кандидат медичних наук **Юрій Олексійович Борисенко**. Він належав до когорти лікарів-винахідників, надаючи допомогу у випадках певних чоловічих негараздів. Юрій Борисенко гаряче любив книгу. І не випадково, акт пам 'яті про вченого-гуманіста на прохання його родичів, відбувся саме в нашій Бібліотеці.

Багато відомих і видатних лікарів захистили кандидатські і докторські дисертації, працюючи з фондами Національної наукової медичної бібліотеки України. Хоча вони і не залишили записів в Книзі пошани, але залишились нашими відданими читачами і друзями. Такими були **А. Р. Шуринок**, засновник Київської школи дитячих хірургів, **М. Б. Сітковський**, **О. В. Дольницький**, **А. М. Бакланова**, **М. М. Басс**.

Подаровані ними наукові праці – гордість ННМБУ.

ПЛЕЯДА ПЕДІАТРІВ УКРАЇНИ: ТЯЖІННЯ ДО СКАРБНИЦІ ЗНАНЬ

Читачами нинішньої ННМБУ були, зокрема, відомий дитячий лікар, колекціонер кращих робіт світового та вітчизняного живопису **Давид Лазарович Сигалов**, що заповів Київському музею російського мистецтва свою чудову колекцію; знавець і шанувальник медичної книги професор **Петро Степанович Мощич**; його енергійний колега, член-кореспондент АМН СРСР **Віктор Михайлович Сідельников**.

Та зовсім окремо, червоним рядком слід згадати знаного вченого-педіатра, декана педіатричного факультету КМУ в перші післявоєнні роки, **Олену Миколаївну Хохол**. В бібліотеці зберігаються її роботи, присвячені поліпшенню лікування малюків. Показово, що в 1994 році Олена Хохол очолила Інститут охорони материнства і дитинства (нинішній Інститут педіатрії, акушерства і гінекології).

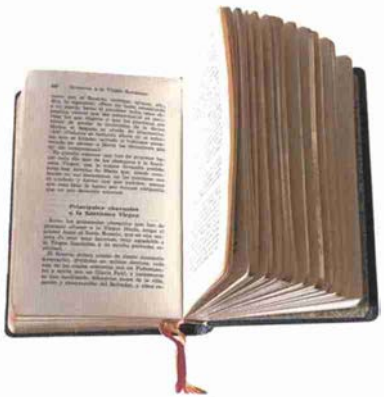

ЛИЦАРІ РОЗВИТКУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ЗА ПОКЛИКАННЯМ ТА ОБОВ'ЯЗКАМИ

Лідія Митрофанівна Жданова, **Таміла Лаврентіївна Казаріна**, **Вікторія Миколаївна Коваль**, **Марія Григорівна Опанасенко**, **Володимир Васильович Завгородній**, **Володимир Дмитрович Юрченко**, **Володимир Іванович Власенко**, **Михайло Васильовоч Лобода**... Ці особистості, що вписали свої рядки в справу вдосконалення медичної допомоги населенню Києва, дійсно постають лицарями свого покликання та бездоганного виконання своїх службових обов'язків – на профспілковій та управлінській нивах. Характерно, що ці діячі медицини всіма можливостями підтримували нашу Бібліотеку, не забуваючи дарувати й свої друковані праці.

Катерина Степанівна Паламарчук свого часу керівник нинішньої Олександрівської міської лікарні, автор цікавої книги про становлення цього відомого в світі закладу, подарувала її «Медичній Україніці».

Іван Гнатович Усіченко, заслужений лікар України, голова Національного товариства Червоного Хреста України неодмінно надсилає Бібліотеці роботи з історії цієї видатної благочинної організації, з дарчими написами.

Різноманітні творчі зв'язки пов'язували з Бібліотекою знавця медичної статистики і становлення розвитку охорони здоров'я в місті **Віктора Тимофійовича Нековаля**. За його головуванням в Бібліотеці відбулися наукові читання, присвячені 140-річчю Київського лікарського товариства та декілька наукових конференцій, присвячених науковому спадку відомого фітотерапевта, демографа, віртуоза медичної статистики Сергія Аркадійовича Томіліна

З ОКРЕМИХ ЗАПИСІВ ПРО БІБЛІОТЕКУ

«За время учебы в Медицинском институте (1983–1989) постоянно пользовались богатым фондом медицинской литературы Вашей Библиотеки. Сегодня вновь в нашей работе возникает необходимость работать с новинками медицинской литературы и здесь неоценимую помощь нам оказали квалифицированные, внимательные сотрудники библиотеки. Желаем Вам сохранить человеческий и материальный фонд Вашей библиотеки в этом прекрасном историческом здании».

Группа курсантов-врачей КМАПО по инфекционным болезням из Кировограда, Днепропетровска, Ровно, Винницы, Киева

«Ваша библиотека бесподобна, Вы и Ваши сотрудники большие энтузиасты своего дела! Желаю Вам и Вашей библиотеке процветания и дальнейшего развития!»

Жовнир В. А.,
заместитель главного врача научно-практического Центра детской кардиологии и кардиохирургии
25 октября 2011 г.

«Сотрудники Белорусской медицинской академии последипломного образования выражают благодарность всем сотрудникам Республиканской медицинской библиотеки и особенно ее директору Раисе Ивановне за вклад в мировую медицинскую науку и практику, который вы сделали, сохранив шедевры медицины и постоянно поддерживая современный уровень медицинской литературы.
Новые технологии активно внедрены в Вашей библиотеке. Это и компьютерные классы, и выход в Интернет. Надеюсь, что труды Белорусских ученых постоянно будут поступать в Вашу библиотеку и будут нашим мостом сотрудничества в этом благородном деле.
Успехов, процветания и всемирного признания».

Профессор Г. Я. Хукун,
Белорусская медицинская академия
17 февраля 2005 г.

БІБЛІОТЕКА У НАМИСТІ ГАОВА

«Благодарим сотрудников-энтузиастов Республиканской научно-медицинской библиотеки за большой вклад, любовь и труд, вложенные ими в восстановление помещений и здания библиотеки – памятника искусства, организацию работы во вновь отремонтированном помещении и создание прекраснейших условий для работы читетелей.
Желаем всему коллективу библиотеки творческих успехов в деле пропаганды научных медицинских знаний».

Коллектив работников Украинского Республиканского
комитета профсоюза медицинских работников
19 января 1972 г.

«Получил огромное удовольствие от работы в Республиканской научной медицинской библиотеке УССР. Великолепные условия работы, образцовое обслуживание читателей ставят Вашу библиотеку в ряд ведущих библиотек Советского Союза. В большом многотрудном деле на ниве библиографии желаю дальнейших успехов всем скромным труженикам этого Дома знаний».

С искренней благодарностью,
адъюнкт военно-медицинской академии А. Атаманенко
28 июля 1972 г.

«Помимо того, что Республиканская медицинская библиотека расположена в прекрасном здании, поражает прекрасное обслуживание читателей. Удобно составлены каталоги, быстрое обслуживание литературой, расположение новой литературы в читальном зале – все это в высшей степени экономит рабочее время читателей. Смело можно сказать, что все то, что я сумел проработать здесь в течение 4 дней, в других условиях невозможно было бы сделать и за месяц».

С искренним уважением и благодарностью,
В. Пилипяк,
доцент Донецкого медицинского института
15 мая 1973 г.

«Выражаю свою глубокую признательность сотрудникам библиотеки за их высокий профессионализм, сердечное отношение, знания, которые они с готовностью отдают посетителям библиотеки».

С. А. Мисяк
декан факультета гуманитарного института, кандидат медицинских наук, г. Херсон
04 июля 1996 г.

«В настоящее время возрастает роль патентной информации в области медицины. Патентный фонд Государственной медицинской библиотеки является уникальным, так как накопленная в нем информация скрупулезно собиралась на протяжении 50 лет. Здесь сосредотачиваются новейшие изобретения всех областей: физики, химии, электроники для медицины по международной патентной классификации, что очень удобно для ее просмотра и нахождения патентов-аналогов.
Я посещаю этот фонд более 20 лет, работая в области медицинского приборостроения. Благодаря патентному фонду библиотеки, наша организация на основе новейших изобретений создала гамму гемосорбционных аппаратов для очистки организма человека от токсических ядов. Приборы защищены патентами, имеют дипломы и награды международных выставок и выполнены на мировом уровне. Тысячи человеческих жизней уже спасено. И в этом немалая доля принадлежит библиотечному патентному фонду, так как без новых изобретений нельзя создать такую высокоэффективную аппаратуру».

Ю. П. Самохин,
начальник патентного бюро опытно-конструкторского
производства медицинского приборостроения при НИИ экспериментальной
патологии, онкологии и радиобилогии имени Р. Е. Кавецкого НАН Украины.
7 октября 1996 г.

«Нет слов ни в одном словаре мира, чтобы выразить восхищение трудолюбием и оперативностью сотрудниц библиотеки.
Желаю Вам Большого Счастья,
Желаю Вам Судьбы Большой.
Пусть все невзгоды и напастья
Пройдут сверхдальненй стороной!»

Ю. Й. Бернадский,
профессор-консультант Украинского национального медицинского университета
17 марта 1997 г.

«Колектив медичної бібліотеки робить велику освітянську роботу по поверненню історичної минувшини, внеску вчених медичної науки до світової скарбівні, поверненню їхніх імен і вихованню на їхніх життєвих і наукових справах гордості за українську землю. Тільки книжка дає знання, які є основою, фундаментом і тим наріжним каменем, за словами митрополита Іларіона, на якому утверджується кожна нація, народ і, зрештою, держава».

В. Шендеровський,
професор
3 червня 2013 р.

«Хочеться висловити щиру вдячність колективу медичної бібліотеки та її керівництву за невпинні зусилля зі збереження будівлі і відстоювання інтересів усіх киян з охорони пам'яток міста».

Юрій Щербак,
дипломат, письменник, лікар
24 червня 2014 р.

«...Історія медицини – це наука про виникнення і розвиток медичної діяльності та медичних знань у різні історичні періоди в тісному зв'язку із загальною історією, філософією, природознавством, культурою».

Ф. Ступак,
Доктор історичних наук, професор
12 вересня 2016 р.

«В этих стенах, в общении с удивительными людьми – Энтузиастами и хранителями исторического медицинского наследия Украины и всего мира, с особо трепетными чувствами понимаешь значимость тех, кто несет все новое и уже ставшеее классикой в нашу медицинскую науку и практику. Ars longa, vita brevist est. Сохранение и приумножение этого наследия – задача нового поколения наших медиков. Viva библиотека! Viva ее коллектив»!

Л. М. Шафран,
профессор, Одесса
19 сентября 2016 г.

«Вельмишановній Раїсі Іванівні та співробітникам Бібліотеки висловлюємо безмежну повагу за збереження та популяризацію скарбів медичної думки. Без Вашої підтримки поява «Етюдів історії класичної неврології» була б неможлива. Низький уклін Вам за Вашу нелегку працю».

В. Макар,
ветеран спорту і медицини
20 жовтня 2016 р.

«Національній медичній бібліотеці на згадку про спільну працю».
Автори книги «Этюды истории классической неврологии»

А. Л. Сиделковський
Директор клініки сучасної
неврології «Аксімед»,
В. Д. Догузов,
зав. відділом Національного музею
медицини України
20 жовтня 2016 р.

ГРОМАДСЬКІ ТА ПОЛІТИЧНІ ДІЯЧІ В НАШИХ СТІНАХ

ІГОР РАФАЇЛОВИЧ ЮХНОВСЬКИЙ: У СПІЛКУВАННІ З ВИДАТНИМ ВЧЕНИМ І ГРОМАДСЬКИМ ДІЯЧЕМ

Ігор Рафаїлович Юхновський – ця постать добре знайома в Україні. Високоосвічений представник технічних наук, ветеран Другої світової війни у роки захисту Батьківщини, один із організаторів Інституту Національної пам'яті, він користується високою повагою в суспільстві.

Тож його візит до Бібліотеки був нами сприйнятий із щирим захопленням. Адже серед українських інтелігентів академік НАН України Ігор Юхновський виділяється зворушливою любов'ю до наукового слова.

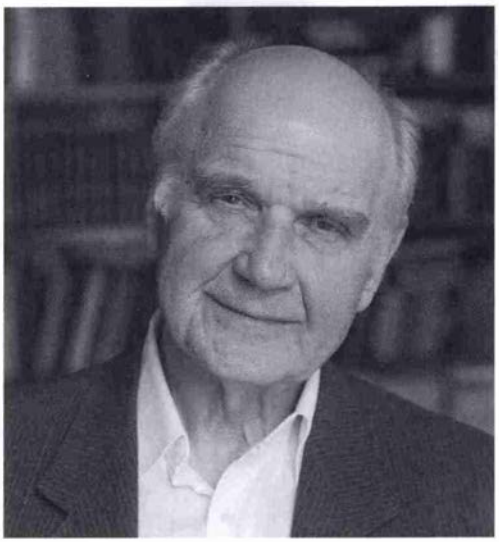

Юхновський Ігор Рафаїлович

«Я маю велику честь розписатись у цій книзі записів бібліотеки. Бібліотеки унікальної і потрібної, бібліотеки, що знаходиться у чудовому будинку великої сім'ї Терещенків. Цю бібліотеку і цей будинок нам усім слід оберігати і збагачувати. Дякую».

Ігор Юхновський,
Народний депутат України
13 липня 2001 р.

ЛЕСЬ ТАНЮК У «МЕДИЧНІЙ УКРАЇНІЦІ»

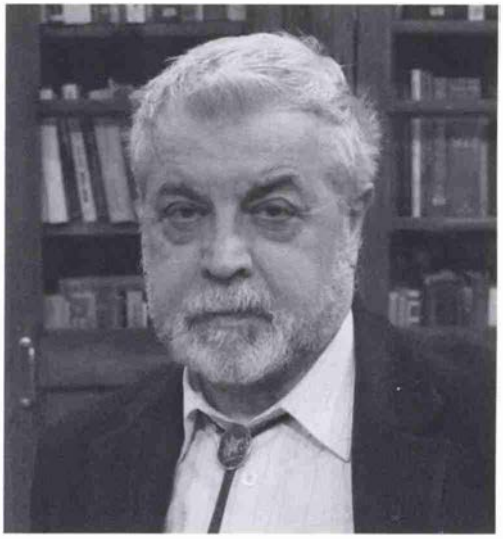

Танюк Лесь Степанович
1938–2016

Лесь Степанович Танюк, що не так давно полишив цей світ, – видатний просвітянин, відомий письменник, громадський діяч, авангардна постать в театральному мистецтві, народний депутат України перших скликань.

Серед розмаїття творів, які належать перу Л. Танюка, чільне місце займають його унікальні документальні щоденники щодо плину громадського та мистецького життя. Презентація цих науково-публіцистичних томів, які не мають аналогів, відбулася 10 серпня 2010 року в Бібліотеці. В реєстрі його героїв та захоплень є й постаті лікарів, здебільшого це постаті громадянського гарту та вчинків, зокрема: Семен Глузман, Лілія Григорович, Юрій Щербак, Микола Поліщук. Ці прізвища згадуються в його бібліографічному нарисі «Вітру не буде – треба гребти руками». Загалом, це близько 1500 персоніфікованих звернень та посилань.

Професор Л. Танюк подарував ошатній колекції книг «Медична Україніка», заснованій в бібліотеці в 1975 році, низку своїх відомих робіт.

«Дякую бібліотеці за таку славну зустріч і розмову – Лесь Танюк, який завдяки цій презентації увійшов в еліту нації... Будьмо! Шануймося! І хай мої «Щоденники» без купюр стануть Вам у пригоді».

Лесь Танюк,
Народний депутат України
10 серпня 2010 р.

ВИДАТНИЙ СИН УКРАЇНИ ІВАН ДЗЮБА

Іван Михайлович Дзюба – мужня й глибоко освічена особистість, літературна зірка України, автор непересічних книг, відвідавши ННМБУ знайшов гарні слова на нашу адресу.

Наводимо їх:

Дзюба Іван Михайлович

«Мало хто з киян не знає й не заходив до чудової будівлі відомих київських архітекторів Павла Голландського та Володимира Ніколаєва: хто – попрацювати у її фондах – поістину невичерпному джерелі інформації, адже нараховують вони понад 1,3 млн. одиниць, хто – на виставку малярських робіт чи цікаву зустріч з видатними сучасниками.

Величезна й благородна праця, що здійснюється у цих стінах, гідна подиву. Це десятки тисяч читачів, яких обслуговує бібліотека щорічно.

Це тисячі консультацій, порад, це десятки покажчиків з різних напрямків медичної науки, це дослідницька робота над проектом «Історія медицини України», це Ваша суттєва допомога нам – укладачам Енциклопедії Сучасної України».

Іван Дзюба,
академік,
головний редактор Енциклопедії Сучасної України
12 липня 2006 р.

ПЕРШИЙ МІНІСТР ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ ЮРІЙ СПІЖЕНКО

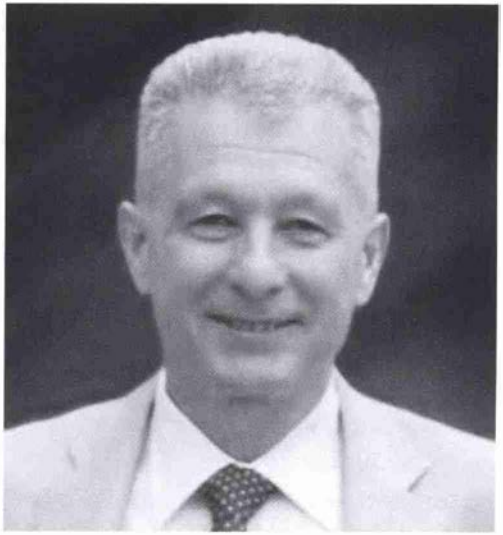

Спіженко Юрій Прокопович
1950–2010

В новітньому часі становлення охорони здоров'я України, яка в 1991 році здобула незалежність, Юрію Прокоповичу Спіженко, першому Міністру охорони здоров'я в цей незабутній період належить непересічна роль. Молодий керівник обласного відділу охорони здоров'я на Житомирщині, вправний хірург, він виявився найдієвішим захисником людяності Полісся, яке потрапило під радіаційну хвилю після вибуху на ЧАЕС. Його стратегія в ці часи і тижні була зразковою й бездоганною. Тож за пропозицією Міністра охорони здоров'я А. Романенка, якого було призначено керівником Наукового центру радіаційної медицини, Юрія Спіженка було призначено його наступником на міністерській посаді.

Працюючи на чолі МОЗ України, Ю. Спіженко виявив себе як енергійний організатор галузі. Перебудова даної системи на належному рівні – багато в чому його безпосередня заслуга. Обраний далі депутатом Верховної Ради України й очоливши Комітет з охорони здоров'я, Юрій Прокопович надзвичайно дієво сприяв прийняттю найважливіших законодавчих актів нашої держави з питань охорони здоров'я. Академік АМН України, Ю. Спіженко доклав чимало зусиль у підтримці національних виробників лікарських засобів. Він заснував першу в Україні клініку з застосуванням кібер-скальпеля в лікуванні онкологічних хвороб. Рано пішов з життя. В книзі записів Бібліотеки залишені рядки незабутнього Юрія Прокоповича:

«Національна медична бібліотека – одна із перлин України. Ця перлина збереглася завдяки зусиллям колективу бібліотеки і її директора. Мої побажання колективу – працювати в таких умовах, коли уряду України, Президенту буде небайдужа українська культура, професіоналізм працівників, патріотизм громадян».

Юрій Спіженко,
екс-міністр охорони здоров'я України
15 жовтня 2008 р.

МИХАЙЛО СЛАБОШПИЦЬКИЙ І БІБЛІОТЕКА

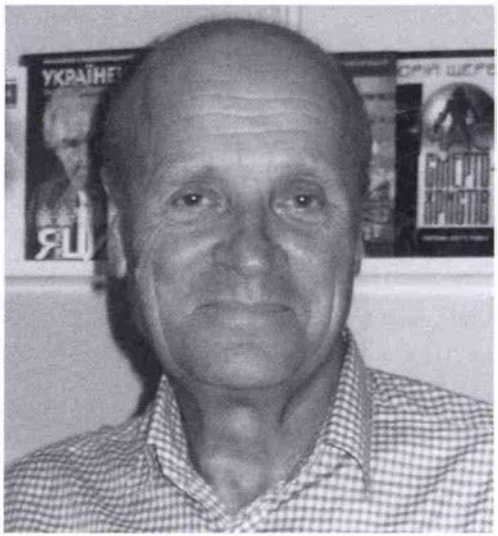

Слабошпицький Михайло Федотович

Михайло Слабошпицький – український, письменник, публіцист, громадський діяч, виконавчий директор Ліги українських меценатів. З 2006 р. секретар ради Національної спілки письменниів України. Серед робіт Слабошпицького – документальна, публіцистична і біографічна проза, казки, оповідання та повісті для дітей. Лауреат низки літературних премій (О. Білецького, Л. Українки, О. Пчілки, М. Коцюбинського, братів Лепких) і національної премії ім. Т. Шевченка. У Бібліотеці пройшли презентації декількох його книг, звучали імена героїв численних творів М. Ф. Слабошпицького, чиєму перу належить більше 20 книжок. У квітні 1999 р. на літературному вечорі у Бібліотеці презентувалась мабуть «найчитабельніша» української документалістики книга «Українець, який відмовився бути бідним» – про великого мецената Петра Яцика з Канади. Поява чи не кожної з книг Михайла Слабошпицького не була не поміченою і критикою, і читацькою громадськістю. Згадаймо бодай книгу про лікаря, засновника інституту проблем болю Володимира Берсенєва «Приватна справа дисидента в науці». На презентації були письменники, медики, науковці, колишні пацієнти, журналісти. Багато теплих слів було сказано автору і герою. Через жанр документального роману письменник передав портрет нашого сучасника, незвичайної людини і лікаря Володимира Андрійовича Берсенєва. Як зазначив письменник Анатолій Дімаров це «книга, яка вчить відстоювати право працювати і лікувати». Сам Володимир Андрійович подякував автору за книгу. В книзі відгуків Михайло Федотович залишив такий запис:

«Бібліотеки – свідчення цивілізаційності (чи не цивілізаційності) суспільства. Бібліотеки – свідчення того, що в суспільства є (або немає) майбутнє. Ваш дім дарує надію, що в нас є майбутнє, дозволяє відчути цивілізаційність суспільства. Справжня бібліотека – більше ніж просто бібліотека. Ваша бібліотека саме така. Ваш колектив з його душею Раїсою Павленко – авторитетне свідчення того, що і в Україні можуть бути люди, які не просто вірою-правдою, а й усією душею служать книзі, духу, мислі. Низько кланяюсь Вам»!

М. Слабошпицький, український письменник,
Лауреат Національної премії імені Т. Г. Шевченка, 13 квітня 1999 р.

НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ ВАЛЕРІЙ СУШКЕВИЧ

Валерій Сушкевич... Мужня людина, лицар складної долі, який своїм життям та громадською діяльністю довів, що вона не владна над сильною натурою. Він гідно представляє інтереси людей з обмеженими можливостями у Парламенті України, захищаючи права і саме існування своїх побратимів.

Нещодавна видатна перемога українських параолімпійців на Міжнародній Олімпіаді в Бразилії, яких закликав до звитяги Валерій Сушкевич – неначе скромний німб його вчинків.

Щодо дружби В. Сушкевича з Бібліотекою, особливо запам'яталося відкриття виставки картин «Орігамі» – творчості дітей-інвалідів, яку репрезентував Валерій Сушкевич.

В книзі відгуків він зазначив:

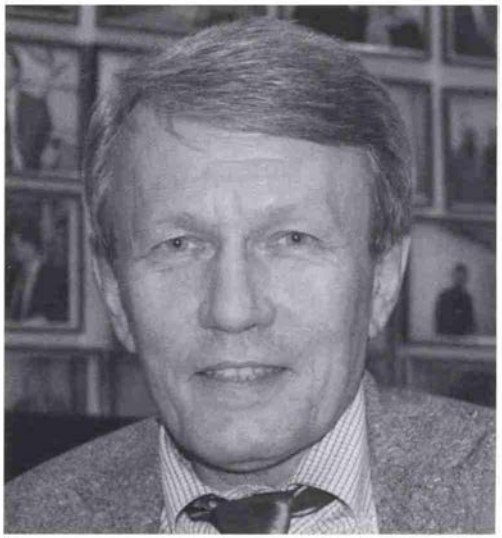

Сушкевич
Валерій Михайлович

«Захоплення чудовим колективом цієї установи
володіє мною у цих вікових стінах!
Побажання розуміння держави і подяки за підтримку
фестивалю творчості інвалідів!
Ми з вами у гуманності, чесності і роботі
на державу і для людей»!
В. Сушкевич,
Голова комітету Верховної Ради
26 листопада 2001 р.

ВИДАТНИЙ ДЕРЖАВНИЙ І ГРОМАДСЬКИЙ ДІЯЧ ОЛЬГА БОГОМОЛЕЦЬ

Богомолець Ольга Вадимівна

Ольга Вадимівна Богомолець – Заслужений лікар України, доктор медичних наук, інтелігент і інтелектуал із старовинного роду Богомольців, Голова Комітету Верховної Ради з питань охорони здоров'я, правнучка славетного титана української думки, вченого світового рівня, президента АН УРСР (1930–1946) Олександра Олександровича Богомольця.

Ольга Вадимівна є автором понад 70 наукових праць і 14 патентів на винаходи у сфері лікування шкірних захворювань. Народний депутат України, Голова комісії Верховної Ради України з питань охорони здоров'я. Головний лікар Інституту дерматології та косметології. Координатор Європейської асоціації лазерної дерматології у Східній Європі, член Американської академії дерматології, Європейської академії дерматології та венерології, Нью-Йоркської академії наук. Меценат, ініціатор і координатор соціально-значущих історико-культурних проектів.

До Бібліотеки Ольга Богомолець ставиться з великою прихильністю та повагою. На святі з нагоди 85-річчя бібліотеки (2015 р.) вона підкреслила, що завжди, як і її рідні, вважала і вважатиме Бібліотеку храмом культури і саме в таких місцях потрібно починати розбудову держави.

«Слово, особливо медичне слово, було і є від Бога. Якби ми не мали паперу та книг, на яких могли б фіксувати Слово, воно було б втрачене. Втрачене для історії, втрачене для наших нащадків... Я надзвичайно ціную живу книгу» - так висловила доктор Богомолець свою любов до бібліотеки, зазначивши, що «новітні технології, прихильником яких вона є, все одно ніколи не витіснять «живу» книгу, «живе» знання... Медична бібліотека в моєму громадському житті завжди займає одне з провідних місць. Я дуже шаную вашу роботу і хочу, щоб наша держава відповідно ставилась до вашої праці».

О. В. Богомолець

ОЛЕГ СТЕПАНОВИЧ МУСІЙ

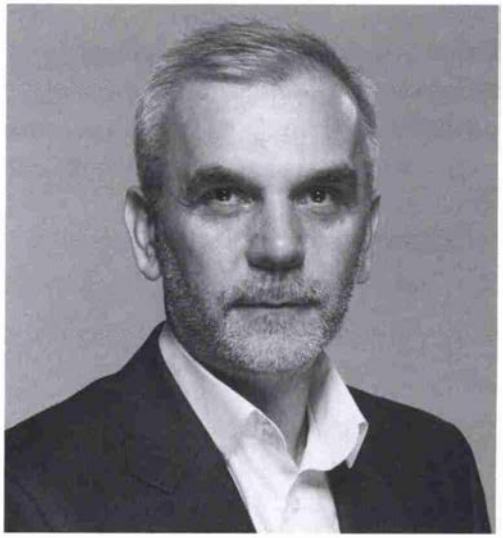

Мусій Олег Степанович

Олег Степанович Мусій – Народний депутат України, громадський діяч, організатор медичної служби на Євромайдані, екс-міністр охорони здоров'я України.

Коли поринаєш в роздуми щодо місії Олега Степановича, неначе вдивляєшся в дивосвіт новітньої історії. Лікар-анестезіолог за фахом і один з реформаторів охорони здоров'я за покликанням, О. Мусій під час вибуху народного спротиву антидемократичним силам в Києві безпосередньо налаштовував лікарську допомогу постраждалим під час цих тривожних подій. Певний час очолював МОЗ України на посаді Міністра, започаткував ряд потрібних змін в діяльності служби.

Обраний Народним депутатом України, Олег Степанович є заступником голови Комітету з охорони здоров'я Верховної Ради України, принципово відстоюючи позиції піднесення галузі. Очолює Українське лікарське товариство, гідно представивши його на конгресі СФУЛТ в Києві (2016 р.).

Олег Степанович завжди бере участь в заходах, які проводяться в Бібліотеці, систематично передає до бібліотеки видання ВУЛТУ, учасниками та доповідачами якого неодноразово були представники ННМБУ.

НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ ВОЛОДИМИР ГЕОРГІЙОВИЧ КАРПУК

«Суспільство не повинно забути той нелегкий шлях, який довелось пройти Бібліотеці: часи воєнного лихоліття і повоєнних років, відтворення, фактично з небуття, бібліотечних фондів. Врешті, сьогодні Національна наукова медична бібліотека України – національне книгосховище медичної літератури країни, науково-інформаційний центр для вчених, лікарів, студентів, усіх, хто працює на розвиток системи охорони здоров'я».

Володимир Карпук,
Народний депутат України

НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ ТЕТЯНА ЗАДОРОЖНА

«Книга – найцінніше духовне і матеріальне багатство, яке винайшло людство. Людина, яка опікується книгою – найкраща людина в світі. Ви найкращі, любі і дорогі бібліотекарі! Уклін вдячності і поваги Вам до землі».

Тетяна Задорожна
Народний депутат України
30 вересня 2002 р.

ГРОМАДСЬКИЙ ДІЯЧ І ПРАВОЗАХИСНИК ОЛЕНА ЄСКІНА

«Величезна подяка та низький уклін за ваші зусилля та натхнення у збереженні величезного скарбу – старовинної будівлі та неймовірної бібліотеки. Пишаюся, що в моєму місті є такі небайдужі люди, професіонали своєї справи».

Олена Єскіна,
депутат Київської міської ради, член Координаційної Ради Всеукраїнської громадської організації «Київське віче»
3 жовтня 2014 р.

ГРОМАДСЬКИЙ ДІЯЧ МИХАЙЛО ПОПЛАВСЬКИЙ

«Бібліотека є складовою частиною системи професійної підготовки бібліотечних кадрів, понад 30 років слугує навчальною базою для студентів Київського національного університету культури і мистецтв. Ми високо цінуємо участь Ваших провідних фахівців у справі підготовки кваліфікованих кадрів для бібліотечних закладів України».

Михайло Поплавський,
ректор КНУКіМ України
15 вересня 2010 р.

З ОКРЕМИХ ЗАПИСІВ ПРО БІБЛІОТЕКУ

«Недарма кажуть: Людина без книги – держава без майбутнього». І це істина. Бо книга – це моральне, духовне і фізичне здоров'я нації і держави. Ми схиляємо голови перед цією талановитою, розумною, красивою жінкою – Раїсою Іванівною, яка як директор медичної бібліотеки вже стільки років опікується і фізичним, і розумовим, і духовним здоров'ям українців.
Щиро зичимо їй ще довгих-довгих років натхненної праці на цій посаді, яка, здається, створена для Вас, наша дорога Раїсо Іванівно!»
Олександр Афонін,
Президент Української асоціації книговидавців,
Наталія Вікторівна Козій,
Директор ТОВ «Періодика»
17 травня 2011 р.

«С радостью посетила вашу Библиотеку, которая имеет долгую и очень интересную историю. Посольство Китайской Народной Республики радо знакомству с Вами и недеется на длительное сотрудничество».
И. Гуан,
Первый секретарь посольства КНР в Украине
15 февраля 2002 г.

«Щиро вражені Вашою самовідданістю і жертовною любов'ю до Справи Вашого життя, медичної бібліотеки. Бажаємо Вам досягти найбільших успіхів у справі збереження надбань, які ви оберігаєте і примножуєте!
Бог Вам у поміч!»
Олена Кобець,
Голова Всеукраїнського жіночого товариства
імені Олени Теліги
17 квітня 2003 р.

«Вірю в світле майбуття бібліотеки. Не завжди ж панувати злу. На нашій Україні по праву має запанувати добро».
Члени Всеукраїнського жіночого товариства імені Олени Теліги
Л. Ляхоцька, Л. Кочевська, Л. Наталущко, С. Черненко
17 квітня 2003 р.

«С восхищением осмотрела помещения Национальной научной медицинской библиотеки, экспозиции и фонды. Как украинка и гражданка Украины выражаю благодарность коллективу библиотеки и особенно директору Раисе Ивановне Павленко за заботу и труд по сохранению Национального достояния Украины. Вы настоящие Патриоты. Вы совесть нашей нации».
С глубоким уважением и благодарностью А. И. Кийко,
банкир, кандидат экономических наук,
депутат горсовета г. Днепропетровска

«Хай щастить вашому Духові, Достоїнству і Національній гідності – будьмо! За бібліотеку»!!!
Неллі Корнієнко,
мистецтвознавець, доктор наук
18 травня 2011 р.

«Спасибі за увагу до великих. Спасибі за любов до театру. Спасибі за приязнь до нас, закоханих у Книгу».
Ніна Новоселицька,
Заслужений діяч мистецтв України, журналіст
18 травня 2011 р.

«С большой благодарностью и восхищением за ту просветительскую работу, которую уже много лет проводит эта чудесная библиотека. И еще за умение и желание сохранить ту красоту, которая здесь создана».
И. Стариков,
Почетный доктор НАН Украины,
профессор, зарубежный член РАО
29 октября 2013 г.

114
21

TOM. I
TRANSACTION
PHILOSOPHIQUE
TOM. II

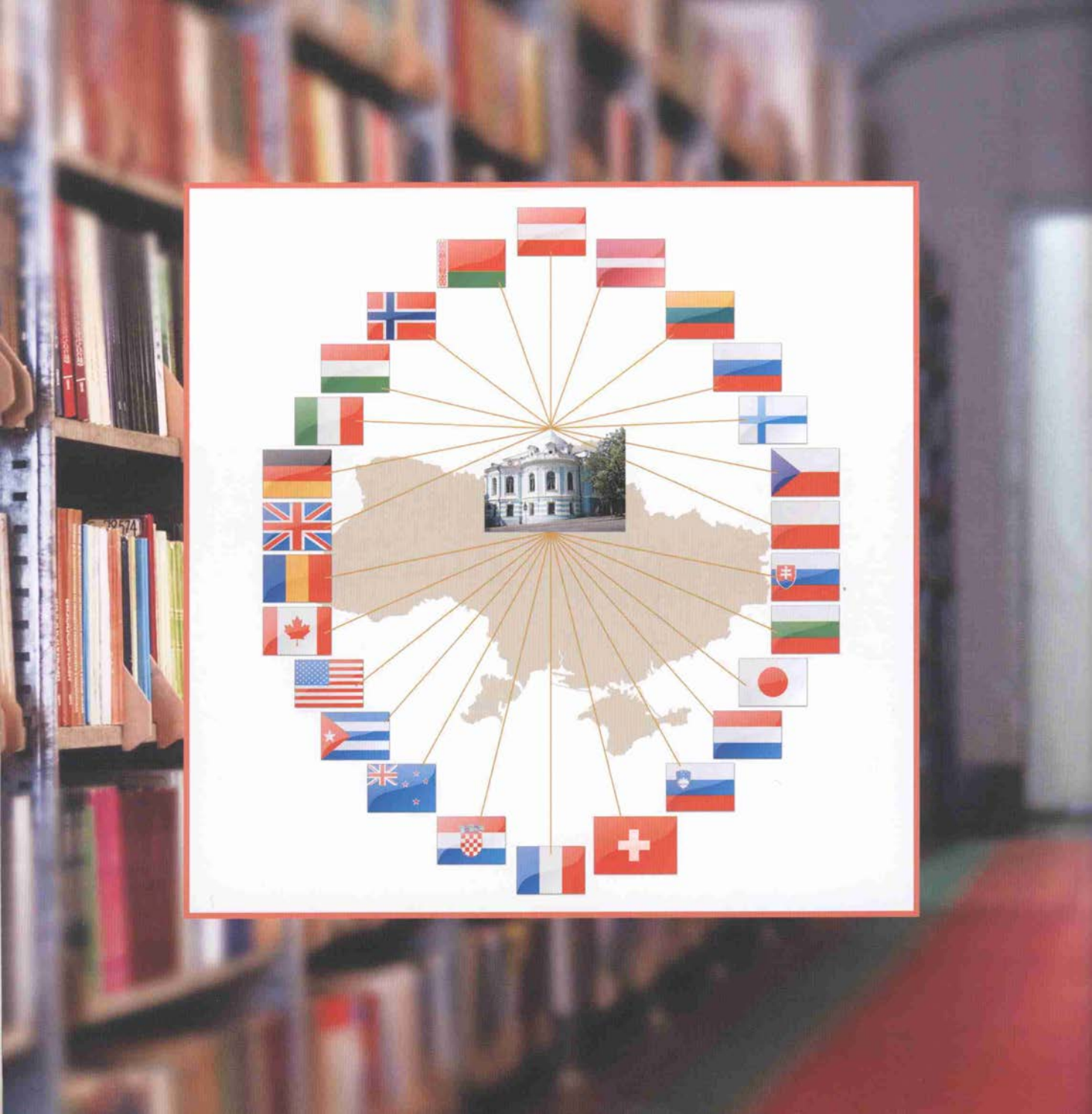

У ДЗЕРКАЛІ НАШИХ МІЖНАРОДНИХ ЗВ'ЯЗКІВ

Typographis S.

ROgamus atq; obsecramus ne hos
Bl. Hollerij, D. Medici, In
lib. de nat. Hominis secũdum Hip-
pocratẗ Commentarios, uestris ty-
pis excipiatis: donec messis nostræ
fructum percepérimus. Id enim
dignissimũ mutuæ cha-
ritatis est pignus.

HIPPOCRA-
TIS COI MEDICO-
rũ Principis De natura
Hominis Liber.
Cum
BLASII HOLLERII VI-
tiensis: Medici, Com-
mentariis,

QVicunq; de Natura hu-
mana supra quàm medi-
ca artis interfit, disputantes au-
dire consueuit, huic sermo noster
minimè est apius. Neque enim
prorsus aerem, ignemue aut
aquam, seu terram hominem di-
xerim, nec aliud quidpiam, quia
in eo minimè vnum apparet.
Sed quibus istha ec placebit dice-
re permitto. A v Hippo-

Особливий пам'ятний розділ в багатоплинній діяльності Бібліотеки – панорама її міжнародних зв'язків. Національну наукову медичну бібліотеку України справедливо порівнюють з Домом, відкритим і гостинним для всіх. Й безперечно однією з найважливіших сторін такої етичної характеристики Національної наукової медичної бібліотеки постають її майже планетарні міжнародні зв'язки. Ця лінія долучення до книжкових перлин Європи й світу бере початок з 70-х р. XX ст.

Статус бібліотеки визначається тим, наскільки вона готова надавати доступ до світових ресурсів та розвивати міжнародні контакти. Впродовж багатьох років Національна наукова медична бібліотека України підтримує плідні міжнародні культурні зв'язки з зарубіжними партнерами з багатьох країн світу. Завдяки цьому вона визнана не тільки в Україні, а й далеко за її межами. Маючи великий досвід міжнародної співпраці, ННМБУ реалізує багато спільних міжнародних проектів, спрямованих на інноваційний розвиток Бібліотеки, актуалізацію її діяльності, міжнародний книгообмін, тощо. Її партнерами є Канадський проект «Освіта», Національна медична бібліотека США, Всесвітня організація охорони здоров'я (Швейцарія), Товариство українських лікарів Північної Америки, міжнародний фонд «Відродження», Британська Рада, Гете-Інститут, Французький культурний центр в Києві, Міжнародний Ротарі-клуб, медичний університет Саппоро (Японія), Німецьке товариство Springer, Окружна Лікарська Палата в Варшаві та багато інших. Тож перед читачем одна з найцікавіших сторінок в літописі Національної наукової медичної бібліотеки України.

ВИШУКАНОЮ СТАРОМОНГОЛЬСЬКОЮ МОВОЮ

Серед перших слів про Бібліотеку вустами та мистецьким пером її численних іноземних гостей не можна не звернути увагу на запис, що графічно відбиває велич та особливості древньої монгольської мови. Це запис у Золотій книзі ННМБУ, яку зробив при відвідуванні Бібліотеки 2 лютого 1982 року міністр охорони здоров'я Монгольської Народної Республіки доктор Ц. Ням-Осор. Знаменно, що це перший відгук гостя Бібліотеки в ранзі міністра.

Ц. Ням-Осор

Він залишив запис у Книзі почесних гостей рідною мовою. «Ми перекладемо з будь-якої мови» – запевнили наші працівники. І потім пожалкували. Оскільки пан міністр був з Монголії, то ми й звернулися до дипломатичної місії у Києві з проханням перекласти написане. А ознайомившись з текстом у десяток рядків, дипломати лише розвели руками: це не сучасна, а старомонгольська мова, нею володіє в їхній країні менше десятка фахівців. І тільки через кілька років ми все ж знайшли фахівця, котрий переклав написане Ням-Осором:

«Вражений великою творчою працею колективу Київської державної медичної бібліотеки, її неоціненними скарбами...».
Ц. Ням-Осор,
Міністр охорони здоров'я Монгольської Народної Республіки
2 лютого 1982 р.

Він належно оцінив велике й надзвичайно цінне зібрання книг, що тут зберігаються, а також зусилля колективу бібліотеки щодо поширення можливостей скарбниці знань. Цей зв'язок з науковцями-медиками братньої країни продовжується.

БІБЛІОТЕКА У НАМИСТІ СЛОВА

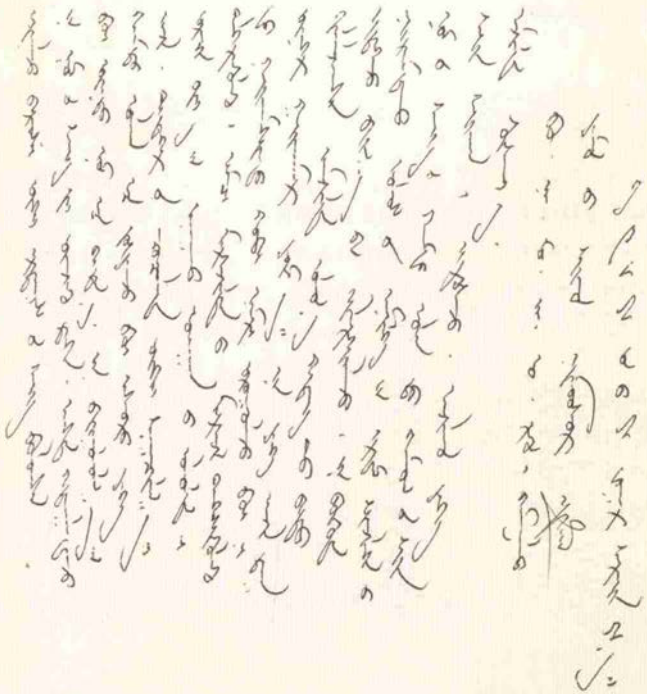

Осмотрев библиотеку и ознакомившись с ее работой, я хочу сказать, что это — бесценная сокровищница медицинских знаний.

Кроме большого и ценного собрания книг, которые здесь хранятся, мне интересно было познакомиться с большой творческой работой коллектива и его инициативой по распространению передовых достижений мировой медицинской науки, повышения квалификации специалистов-медиков.

Опыт работы библиотеки мне очень нравится. Постановка пропаганды мировой медицинской науки и практики меня восхищает и я верю, что эта работа и в дальнейшем будет совершенствоваться и достигнет еще больших успехов.

СЛОВО З БЕРЕГІВ АЛЬБІОНУ

Відносно новий, але все більш розповсюджений термін – маркетинг. Він є ознакою нового часу. Адже той, хто досконало володіє системою управління тією або іншою ланкою суспільної діяльності, скажімо в галузі фармакоекономіки, тобто спеціалізованою маркетологією, є переможним гравцем.

Тож організатори першої виставки своїх публікацій на ці актуальні теми, налаштованої за сприяння Бібліотеки, зробили в її хроніці чудовий запис:

«Я і моя компанія щасливі відкрити в Києві першу виставку своїх публікацій.
Дякую Вам за допомогу та організацію цієї події. Плекаю надію на подальше співробітництво».
Девід Тоул,
керівник маркетингової компанії,
Англія
23 березня 1982 р.

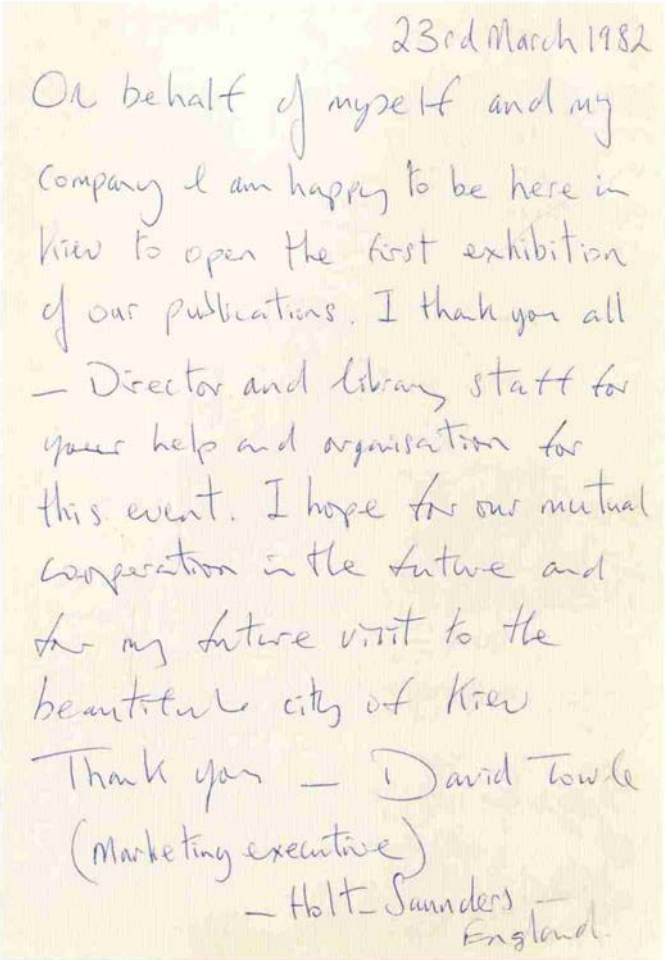
23rd March 1982
On behalf of myself and my company I am happy to be here in Kiev to open the first exhibition of our publications. I thank you all – Director and library staff for your help and organisation for this event. I hope for our mutual cooperation in the future and for my future visit to the beautiful city of Kiev
Thank you – David Towle
(Marketing executive)
– Holt Saunders –
England

ГОСТІ З МІСТА РИГИ

Стародавня Рига й мальовничий Київ... Ці рукотворні дива цивілізації особливо символічно об'єднує духовна дорога між Домським собором і Володимирським собором – Божими притулками наших міст. Запис наших ризьких побратимів, що відвідали Бібліотеку 26 жовтня 1982 р. – голови міському медичних працівників міста, директора республіканського будинку медпрацівників та голови профспілкового комітету 7-ї міської клінічної лікарні столиці дружньої держави вабить саме до таких думок та відчуттів:

«Ни один человек в мире не может прожить без книги, и пусть эта книга будет всеравно на каком языке, то ли на украинском, то ли на английском, язык книги мы всегда и все поймем».
26 октября 1982 р.

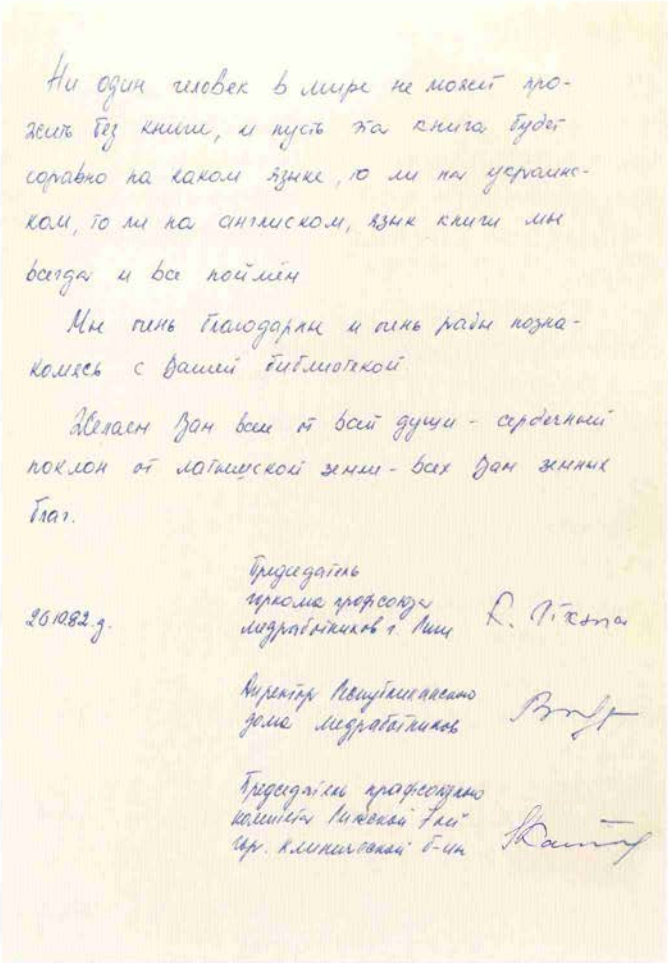
Ни один человек в мире не может прожить без книги, и пусть эта книга будет всеравно на каком языке, то ли на украинском, то ли на английском, язык книги мы всегда и все поймем

Мы очень благодарны и очень рады познакомясь с вашей библиотекой

Желаем вам всем от всей души - сердечный поклон от латышской земли - всех вам земных благ.

26.10.82.г.

Председатель горкома профсоюза медработников г. Риги

Директор Республиканского дома медработников

Председатель профсоюзного комитета Рижской 7-ой гор. клинической б-цы

ОЧИМА ЛІКАРЯ З МІСТА НАД НЕВОЮ

«Дорогим киевлянам большое спасибо за сохранение и создание великолепного скопления медицинских интеллектов.
Завидую украинским медикам, что есть у них такие энтузиасты библиотечного дела».

Е. К. Цибулькин,
главный детский реаниматолог,
г. Ленинград
21 декабря 1989 г.

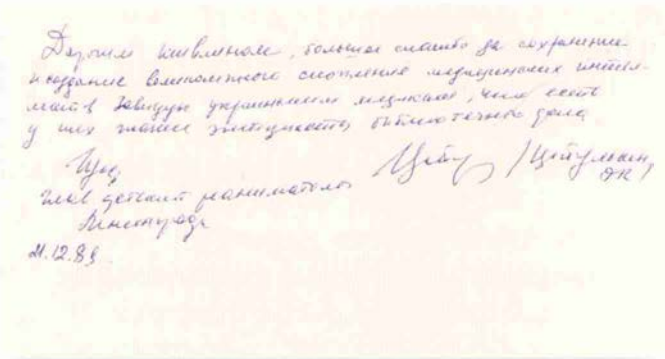
Дорогим киевлянам, большое спасибо за сохранение и создание великолепного скопления медицинских интеллектов. Завидую украинским медикам, что есть у них такие энтузиасты библиотечного дела.
Цыбулькин (ЕК)
Глав. детский реаниматолог
Ленинграда
21.12.89

НЕПРЕХОДЯЩАЯ СИЛА ВАШЕЙ БИБЛИОТЕКИ

Знаменний запис після відвідання Бібліотеки залишив нам на згадку Елвін Г. Пауелл, головний редактор журналу «Catalyst», професор соціології університету Нью-Йорку (США). Наводимо ці рядки від 10 червня 1991 р.:

«Вы показали нам непреходящую силу Вашей библиотеки. Мы запомним эту трогательную беседу навсегда, и будем работать для достижения настоящей свободы в будущем».

Элвин Г. Пауел
10 июня 1991 г.

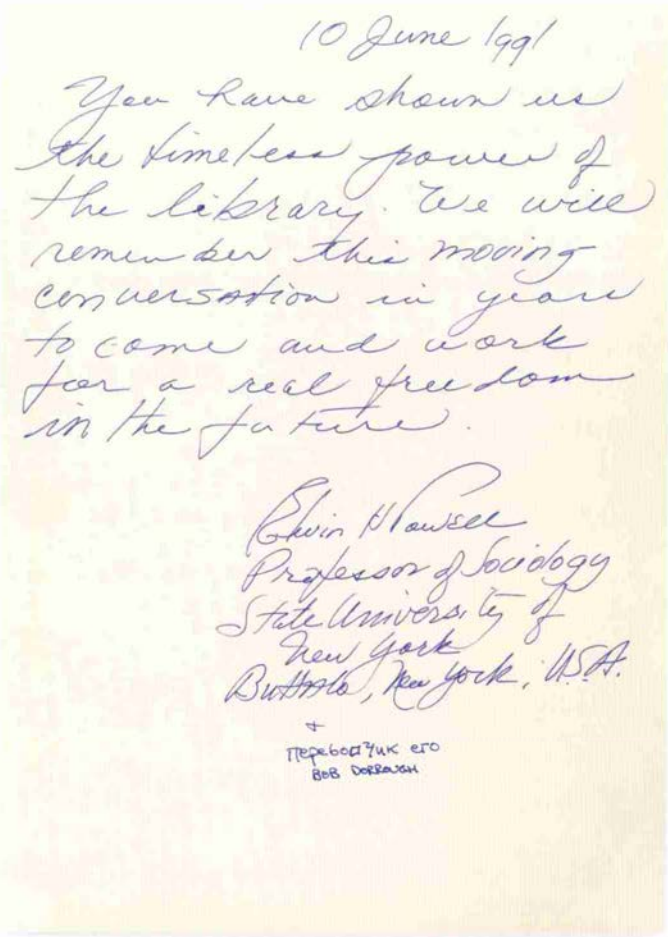
10 June 1991

You have shown us the timeless power of the library. We will remember this moving conversation in years to come and work for a real freedom in the future.

Elvin H Powell
Professor of Sociology
State University of New York
Buffalo, New York, U.S.A.

+
Переводчик его
Bob Dorrance

МІСТОК ХАРБІН–КИЇВ

22 квітня 1992 р. Бібліотеку відвідали співробітники медичного інституту в Харбіні. Таким чином, до українського Палацу медичної книги простягнулася ще одна коштовна тремтлива гілочка з дружнього Китаю:

«Вы своими руками восстановили это здание для развития медицины.
Желаем китайско-украинскому народу вечной дружбы».
Сотрудники медицинского
института в Харбине,
22 апреля 1992 р.

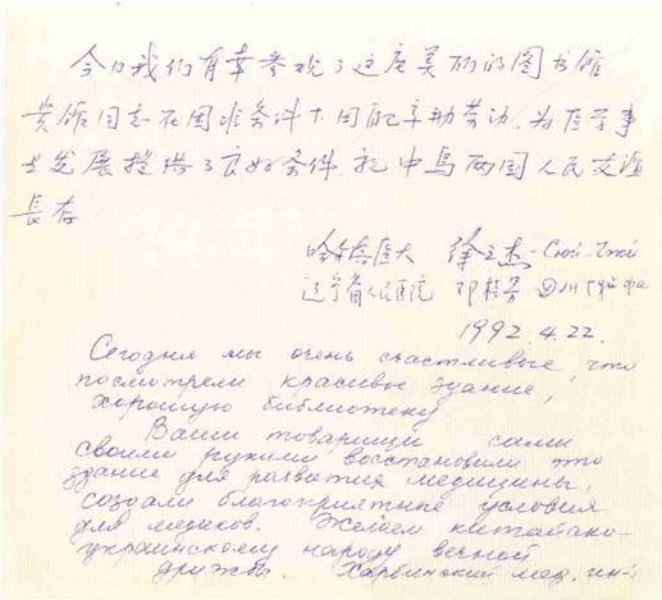
今日我们有幸参观了这座美丽的图书馆
贵国国家在困难条件下用自己辛勤劳动，为医学事
业发展提供了良好条件，祝中乌两国人民友谊
长存

哈尔滨医大 徐立杰 Сюй Чжэй
辽宁省人民医院 邱桂芳 Юй Гуйфа
1992.4.22.

Сегодня мы очень счастливые, что
посмотрели красивое здание,
хорошую библиотеку.
Ваши товарищи своими
своими руками восстановили это
здание для развития медицины,
создали благоприятные условия
для людей. Желаем китайско-
украинскому народу вечной
дружбы. Харбинский мед. ин-т

СЛІДАМИ ЗУСТРІЧІ: БІБЛІОФІЛИ З ВАШИНГТОНУ

Асоціація сприяння науці (AAAS)... Яка корисна справа! Бет Босвел та Елізабет Кірк, Вашингтон, представники цієї ініціативи мали нагоду відвідати Бібліотеку. Про їхнє враження та кроки свідчить такий запис:

«Мав дуже приємні зустрічі з Вами та Вашими працівниками. Дуже влячний за теплий прийом. Ми, Американська асоціація сприяння прогресу науки (AAAS), висловлюємо надію на подальшу співпрацю щодо надання вашій чудовій бібліотеці медичних журналів».

Бет Босвел та Елізабет Кірк,
AAAS, Вашингтон,
4 лютого 1994 р.

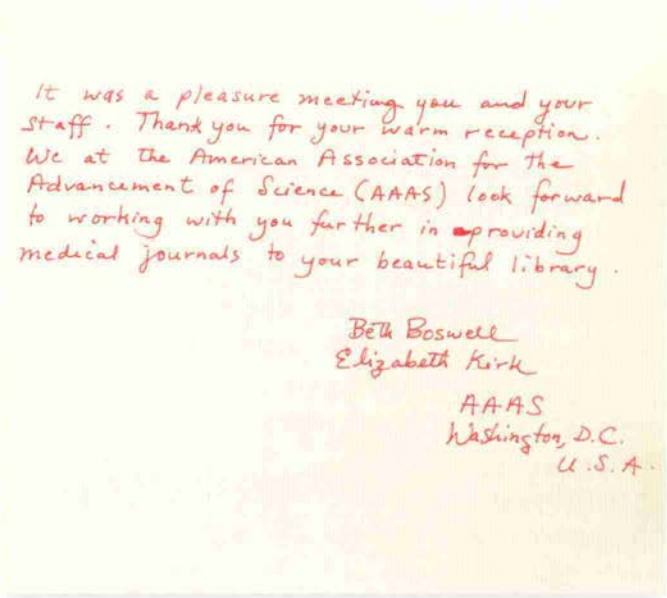
It was a pleasure meeting you and your staff. Thank you for your warm reception. We at the American Association for the Advancement of Science (AAAS) look forward to working with you further in providing medical journals to your beautiful library.

Beth Boswell
Elizabeth Kirk

AAAS
Washington, D.C.
U.S.A.

ВІД ІМЕНІ КОРПУСУ МИРУ

Корпус Миру... Серед суспільних організацій США, діяльність яких спрямована на рух прогресу в світі, Корпус Миру, посланці якого користуються повсюдною повагою та сприянням, посідає справді почесне доброчинне перше місце.

В травні 1994 року нашу Бібліотеку відвідав Шеннон Метьюз, шановний очільник цього Корпусу.

Даємо його чудовий запис:

«У вас дійсно унікальна бібліотека. Отримав велике задоволення від зустрічі з вашими працівниками.
Розумію, що саме ви надали нового життя вашій будівлі, за що вам величезна повага від медичної спільноти України.
Маю надію на подальшу співпрацю з Вами».
Шеннон Метьюз,
Корпус Миру
31 травня 1994 р.

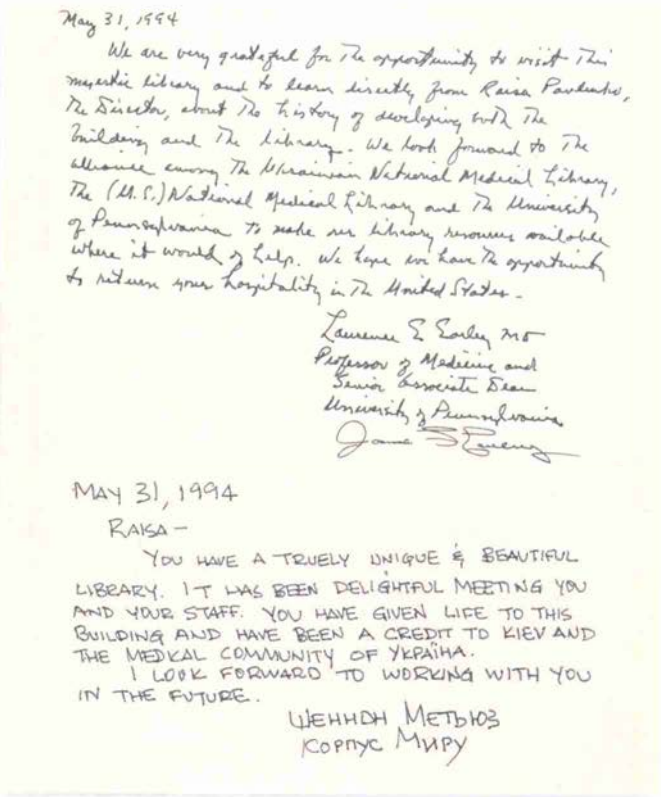
May 31, 1994

We are very grateful for the opportunity to visit this majestic library and to learn directly from Raisa Pavlenko, the Director, about the history of developing both the building and the library. We look forward to the alliance among the Ukrainian National Medical Library, the (U.S.) National Medical Library and the University of Pennsylvania to make our library resources available where it would be helpe. We hope we have the opportunity to return your hospitality in the United States.

Lawrence S. Earley MD
Professor of Medicine and
Senior Associate Dean
University of Pennsylvania

MAY 31, 1994

RAISA –

YOU HAVE A TRUELY UNIQUE & BEAUTIFUL LIBRARY. IT HAS BEEN DELIGHTFUL MEETING YOU AND YOUR STAFF. YOU HAVE GIVEN LIFE TO THIS BUILDING AND HAVE BEEN A CREDIT TO KIEV AND THE MEDICAL COMMUNITY OF UKRAÏNA.

I LOOK FORWARD TO WORKING WITH YOU IN THE FUTURE.

ШЕННОН МЕТЬЮЗ
КОРПУС МИРУ

ЦЯ ЗУСТРІЧ СПРАВИЛА НА МЕНЕ ВЕЛИКЕ ВРАЖЕННЯ

Дитячий лікар завжди зовсім іншими очима вдивляється в книги. Адже книги – це також чиїсь діти, а їхня родина – це бібліотека. Щирий запис , що залишив професор з педіатрії в Канаді, який влітку 1994 року в рамках проекту «Освіта» відвідав Бібліотеку, ми наводимо з особливою приємністю:

«Зустріч з вашим колективом справила на мене дуже велике враження. Ваш професіоналізм, енергійність відданість своїй справі та ентузіазм викликає справжнє захоплення».

Ангус Мак Міллан,
проофесор, педіатр з Канади
7 червня 1994 р.

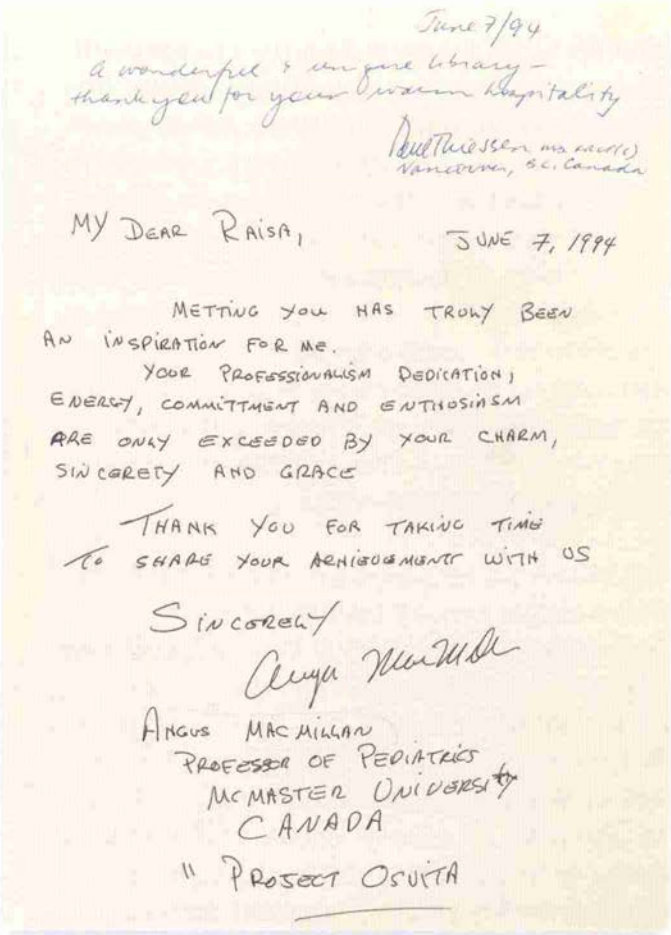
June 7/94
A wonderful & unique library – thank you for your warm hospitality
Paul Thiessen MD FRCP(C)
Vancouver, B.C. Canada

MY DEAR RAISA, JUNE 7, 1994

METTING YOU HAS TRULY BEEN AN INSPIRATION FOR ME.
YOUR PROFESSIONALISM DEDICATION, ENERGY, COMMITTMENT AND ENTHUSIASM ARE ONLY EXCEEDED BY YOUR CHARM, SINCERETY AND GRACE

THANK YOU FOR TAKING TIME TO SHARE YOUR ARHIEVEMENTS WITH US

SINCERELY
Angus MacMillan
ANGUS MACMILLAN
PROFESSOR OF PEDIATRICS
MCMASTER UNIVERSITY
CANADA
" PROJECT OSVITA

НА СТЕЖКАХ СПІВРОБІТНИЦТВА З ФОНДОМ ДЖОРДЖА СОРОСА

Наприкінці 1994 року виконавчий директор Міжнародного фонду «Відродження» Богдан Будзан вручив директору тоді ще Державної наукової медичної бібліотеки акт про передачу Бібліотеці комплекту найсучаснішого обладнання для підключення до всесвітньої медичної комп'ютерної мережі модемного зв'язку. Це підключення відкрило українським медикам оперативний доступ до новітніх теоретичних досягнень світової медицини. Підтримка здійснювалась в рамках регіональної програми Фонду Сороса «Технічна допомога медичним бібліотекам».

«Дякуємо колективу та керівництву бібліотеки за чудову нагоду зустрітися та передати в дар від імені Фонду Джорджа Сороса комплект бібліотечного комп'ютерного обладнання, що має слугувати добрій справі інтелектуального забезпечення розвитку охорони здоров'я в Україні. Дякуємо за високу честь зробити це у день проголошення незалежності нашої держави – 1 грудня – у присутності всього колективу бібліотеки».

Богдан Будзан,
виконавчий директор Міжнародного фонду «Відродження»
1 грудня 1994 р.

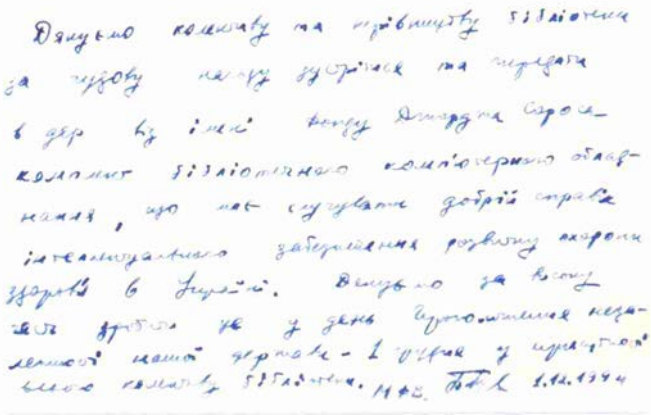
Дякуємо колективу та керівництву бібліотеки за чудову нагоду зустрітися та передати в дар від імені Фонду Джорджа Сороса комплект бібліотечного комп'ютерного обладнання, що має слугувати добрій справі інтелектуального забезпечення розвитку охорони здоров'я в Україні. Дякуємо за високу честь зробити це у день проголошення незалежності нашої держави – 1 грудня – у присутності всього колективу бібліотеки. М.П. 1.12.1994

ВСЕСВІТНЬОВІДОМА КОМПАНІЯ «LUNGE UND SPRINGER» І БІБЛІОТЕКА

Неодноразово в Національній науковій медичній бібліотеці організовувались виставки однієї з провідних в світі книготоргових фірм «Lange und Springer», яка більше 175 років працює на книжковому ринку України. Це одне з книготоргових підприємств, яке поставляє бібліотекам все необхідне : періодичні видання, монографії, нові засоби інформації, і програмні засоби.

Неодноразово в бібліотеці організовувалися виставки друковоної продукції видавництва «Lange und Springer», дебуло представлено близько 300 нових медичних видань з питань онкології, радіології, травматології, ортопедії, фармакології, захворювань органів травлення, серцево-судинної системи та ін. Відвідувачі мали можливість замовити будь-яке з них.

«Видавництво «Lange und Springer» впродовж багатьох років з великим задоволенням співпрацює з Бібліотекою. Власне, ця бібліотека є нашою ареною в Україні».

Петер Хельферіх,
Ольга Красікова,
Видавництво «Lange und Springer»

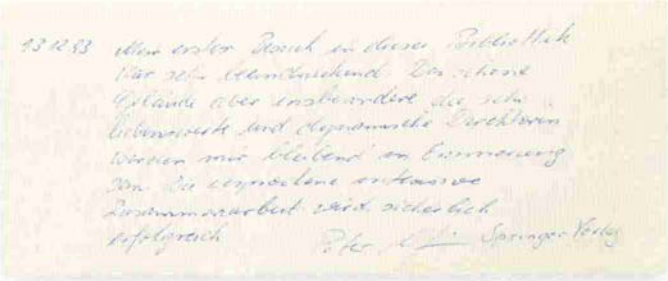
13.12.93 Mein erster Besuch in dieser Bibliothek war sehr beeindruckend. Das schöne Gebäude aber insbesondere die sehr liebenswürdig und diplomatische Durchführung werden mir bleibend in Erinnerung sein. Die eingeleitete erfolgreiche Zusammenarbeit wird sicherlich fortgesetzt. Peter [illegible] Springer Verlag

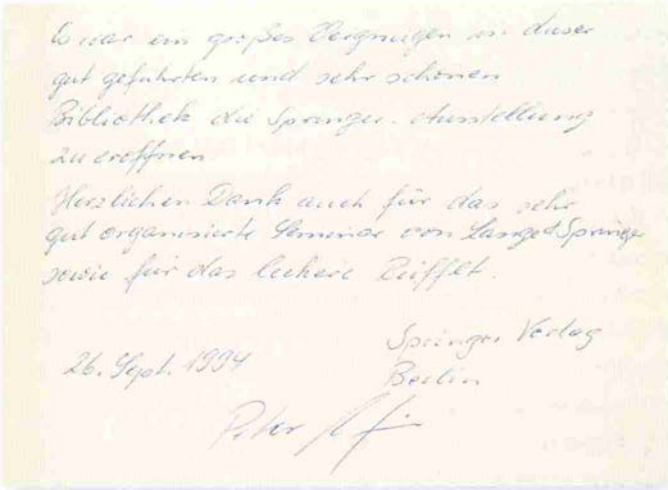
Es war ein großes Vergnügen in dieser gut geführten und sehr schönen Bibliothek die Springer-Ausstellung zu eröffnen.
Herzlichen Dank auch für das sehr gut organisierte Seminar von Lange & Springer sowie für das leckere Büffet.
Springer Verlag
Berlin
26. Sept. 1994
Peter [illegible]

УСПІХІВ ЗИЧАТЬ НАДІЯ ТА ЗЕНОН МАТКІВСЬКІ: 1000 ДОЛАРІВ НА РОЗВИТОК БІБЛІОТЕКИ

Подружжя Матківських багато років символізує щиру приязнь української діаспори за океаном до розвитку та піднесення української культури на Батьківщині. Зенон і Надія Матківські є щирими друзями і нашої Бібліотеки. За часи незалежності України вони всіляко допомагають нашому колективу у примноженні книжкових скарбів задля української лікарської спільноти. Ось, 20.11.1997 р. їхній чудовий запис:

«Ми, Надія і Зенон є зворушені та захоплені цінністю та дивною архітектурою бібліотеки. Тож хочемо, щоб та бібліотека була реставрована та приведена до кращого вигляду: на ту ціль складаємо 1000 доларів. Бажаємо Вам всіляких успіхів на будуче та користь української медичної суспільності».

Надія та Зенон Матківські
20 листопада 1997 р.

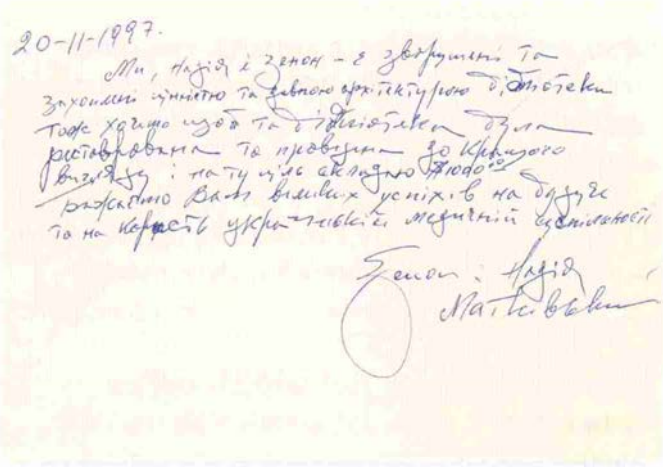
20-11-1997.
Ми, Надія і Зенон – є зворушені та
захоплені цінністю та дивною архітектурою бібліотеки
Тож хочемо щоб та бібліотека була
реставрована та приведена до кращого
вигляду: на ту ціль складаємо 1000 доларів.
Бажаємо Вам всіляких успіхів на будуче
та на користь української медичної суспільності
Зенон і Надія
Матківські

ЩИРЕ СЛОВО ОЛІ СТАВРАКІ – ДОНЬКИ ТА ОНУКИ КИЇВСЬКИХ ЛІКАРІВ

Київ як улюблене місто… Таким він назавжди залишається в серцях тих, кого життя та доля закинули зовсім в інші краї, але залишився у нетлінних родинних спогадах. Саме такі думки, після відвідання медичного музею та Бібліотеки, щиро висловила Оля Ставракі із США.

Наводимо її зворушливі рядки:

«Друзям та колегам з медичної бібліотеки-музею м. Києва: отримала величезне задоволення від зустрічі з вами та від відвідування цієї чудової бібліотеки. Як дочка та онука Київських лікарів, я дуже ціную нашу медичну історію та науку, за допомогою якої мій батько Петро Стел'янович Ставракі вилікував та зберіг життя багатьом людям у Європі та Сполучених Штатах. Зроблю все від мене залежне, щоб зберегти цей національний скарб та сприяти його подальшому розвитку. Я чекаю та всіляко буду наближати той день, коли освіта, наука та гуманність займуть належне місце і в Україні, і в США»

Оля Ставракі,
лікар з Міннесоти, США
2 грудня 1998 р.

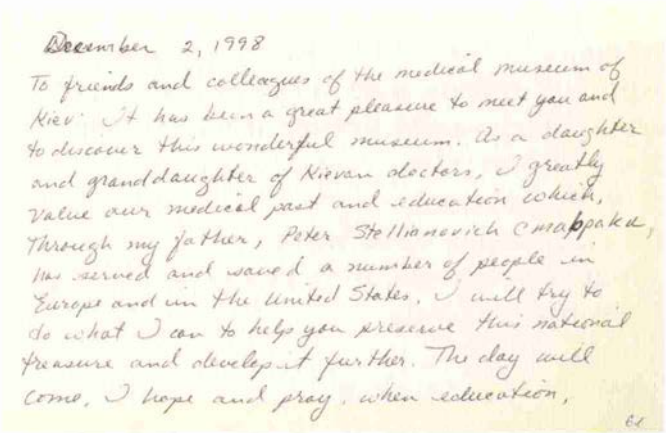

December 2, 1998

To friends and colleagues of the medical museum of Kiev: It has been a great pleasure to meet you and to discover this wonderful museum. As a daughter and granddaughter of Kievan doctors, I greatly value our medical past and education which. Through my father, Peter Stellianovich Ставракі, has served and saved a number of people in Europe and in the United States. I will try to do what I can to help you preserve this national treasure and develop it further. The day will come, I hope and pray, when education,

ОЧИМА Й СЕРЦЕМ БІЛОРУСЬКОГО ДРУГА

«Как повезло всем медицинским работникам в том, что у них есть такая прекрасная библиотека! Восхищены одержимостью, огромным трудом, любовью, с которой собран такой бесценный клад медицинских знаний. Спасибо Вам, Раиса Ивановна, за это».

В. М. Ореховский,
Заместитель министра
здравоохранения Республики Беларусь
17 февраля 2000 г.

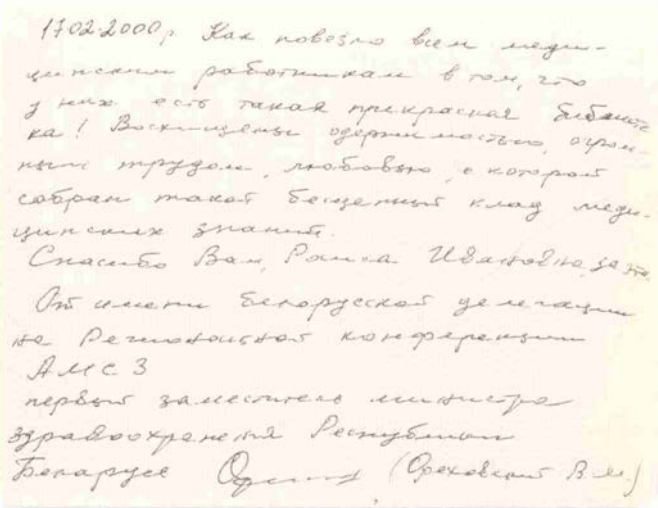
17.02.2000 г. Как повезло всем медицинским работникам в том, что у них есть такая прекрасная библиотека! Восхищены одержимостью, огромным трудом, любовью, с которой собран такой бесценный клад медицинских знаний.
Спасибо Вам, Раиса Ивановна, за это.
От имени Белорусской делегации на Региональной конференции АМС 3
первый заместитель министра здравоохранения Республики Беларусь (Ореховский В.М.)

В СПІВПРАЦІ З ВООЗ

Творча співдружність із Всесвітньою організацією охорони здоров'я – стратегічним планетарним штабом в усіх галузях практичної медицини, завжди висока честь для закладу, причетного до фундації лікарських знань. Серед векторів ННМБУ це для певної міри стратегічна лінія. Вона є важливою й історично обґрунтованою, у 1948 р. Статут ВООЗ від імені нашої держави підписав перший міністр охорони здоров'я УРСР Левко Медвідь – щирий друг нашої Бібліотеки. Академік Л. Медвідь в подальшому найбільш піклувався питаннями профілактики захворювань, епідеміологічною безпекою. Семінар ВООЗ «Санітарні аспекти захоронення відходів Землі» саме й відповідав гігієнічним основам оптимального захисту грунтів від забруднень, а отже і необхідним позиціям, на підставі відповідних технологій та стандартів в збереженні кардинальних якостей довкілля, як передумова здоров'я населення. Учасники семінару ВООЗ в Києві з Аргентини, Індії, Іспанії, Китаю, Кореї, Перу, Ефіопії, Португалії, Того, зворушені гостинним прийомом ННМБУ, залишили в книзі відгуків запис:

«Ми отримали величезне задоволення від роботи семінару. Висловлюємо подяку за всебічну допомогу персоналу бібліотеки. Глибоко вражені красою внутрішнього оздоблення будівлі, особливо великої «золотої» зали. Дякуємо за все, що ви для нас зробили».

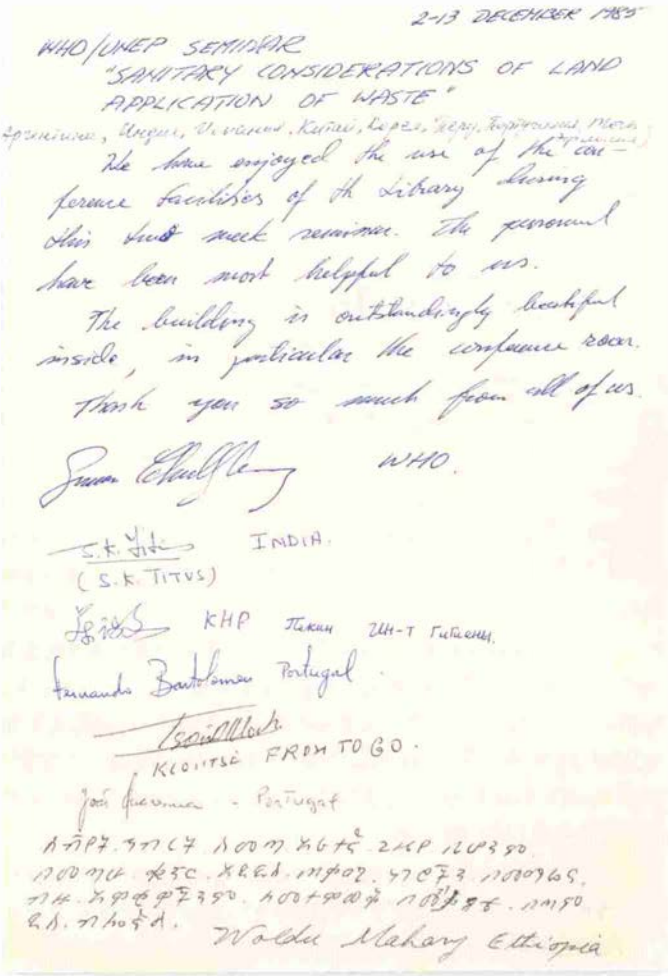
2-13 DECEMBER 1985

WHO/UNEP SEMINAR
"SANITARY CONSIDERATIONS OF LAND APPLICATION OF WASTE"

We have enjoyed the use of the conference facilities of the Library during this week seminar. The personnel have been most helpful to us.

The building is outstandingly beautiful inside, in particular the conference room.

Thank you so much from all of us.

WHO.

IMDIA.
(S.K. TITUS)

KHP

Portugal

FROM TOGO.

Portugal

Wolde Mahary Ethiopia

В СЕРДЕЧНІЙ ДРУЖБІ З УКРАЇНЦЯМИ СВІТУ

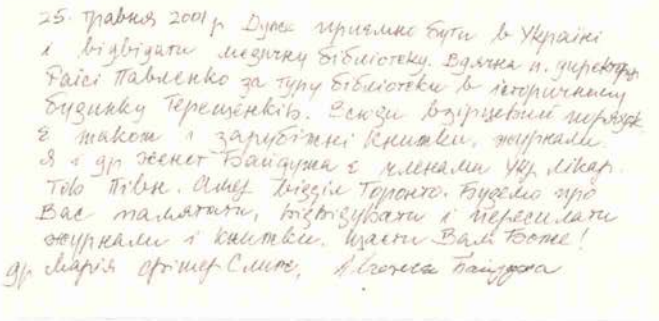
25 травня 2001 р. Дуже приємно бути в Україні і відвідати медичну бібліотеку. Вдячна п. директорці Раїсі Павленко за туру бібліотеки в історичному будинку Терещенків. Всюди взірцевий порядок є також і зарубіжні книжки, журнали. Я і др. Женет Байдужа є членами Укр. лікар. Тов. Півн. Америки, відділ Торонто. Будемо про Вас памятати, відвідувати і пересилати журнали і книжки. Щасти Вам Боже!
др. Марія Фішер-Слиж, Євгенія Байдужа

У бібліотеки склались багаторічні творчі стосунки з Українським Лікарським Товариством Північної Америки (УЛТПА). Це професійно-громадська організація лікарів і лікарів-стоматологів, заснована у 1950 році у Нью-Йорку з ініціативи лікарів-іммігрантів під керівництвом Р. Осінчука. У 1953 році створено Головну Управу УЛТПА, яка об'єднує 20 відділів у США й Канаді – разом понад 800 членів. Головна Управа Товариства з 1975 року розташована у Чікаго. УЛТПА щороку влаштовує наукові з'їзди, утримує стипендіальний фонд ім. М. Панчищина для допомоги українським студентам медичних вузів, видає щоквартальне видання «Лікарський вісник» (з 1967 року редактор – П. Джуль).

Серед найактивніших представників Товариства Марія Фішер-Слиж (народилася 13 вересня 1922 року у м. Коломиї) – лікар-педіатр, член управи УЛТПА у Чикаго, колишній голова УЛТПА в Торонто, член управи Канадського товариства приятелів України, Ліги українських меценатів у Києві та почесний член Наукового товариства імені Шевченка у США. Була серед ініціаторів та підтримала в Україні ряд проектів зі створення канадсько-українських бібліотечних центрів, розвитку скаутського руху, запровадження конкурсів з рідної мови, стимулювання вчителів-мовників, студентів, допомоги українській церкві. Завдяки зусиллям М. Фішер-Слиж Національна наукова медична бібліотека України отримала понад одну тисячу медичних періодичних видань і близько 500 книг. Померла 13 лютого 2012 року у віці 89 років.

«Дуже приємно бути в Україні і відвідати медичну бібліотеку. Всюди взірцевий порядок, є також і зарубіжні книжки, журнали. Я і доктор Женет Байдужа є членами Українського лікарського товариства Північної Америки, відділ Торонто. Будемо про вас пам'ятати, відвідувати і пересилати журнали і книжки. Щасти Вам, Боже».

Доктор Марія Фішер Слиж,
Доктор Євгенія Байдужа
25 травня 2001 р.

ПАВЛО ДЖУЛЬ – В НАШИХ СТІНАХ

В один з весняних днів, 26 травня 1993 р., бібліотеку відвідав знаний представник світового українства, відомий вчений-отоларинголог, Президент Світової Федерації Українських лікарських товариств (СФУЛТ), доктор Павло Джуль. Для колективу ННМБУ цей візит був і очікуваним, і радісним, адже Бібліотека надзвичайно активно поширює зв'язки з українською світовою діаспорою, що всіляко сприяє ґрунтовному збільшенню її книжкових фондів. Як зазначає наш шанований гість, Бібліотека володіє найбагатшими колекціями медичної літератури. Зустріч з цим патріотом українства, інтелектуалом, що вболіває за велич української медичної книги – один із скарбів в нашій пам'яті, в нашому світосприйнятті.

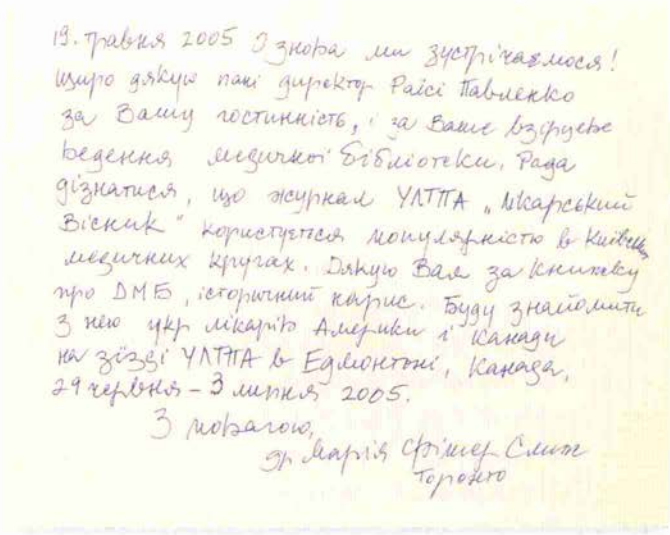
19. травня 2005 І знова ми зустрічаємося!
Щиро дякую пані директор Раїсі Павленко
за Вашу гостинність, і за Ваше взірцеве
ведення медичної бібліотеки. Рада
дізнатися, що журнал УЛТПА „Лікарський
Вісник" користується популярністю в Київських
медичних кругах. Дякую Вам за книжку
про ДМБ, історичний нарис. Буду знайомити
з нею укр. лікарів Америки і Канади
на зїзді УЛТПА в Едмонтоні, Канада,
29 червня – 3 липня 2005.
З повагою,
др. Марія Фішер Слиж
Торонто

Тож наводимо з приємністю запис Президента СФУЛТУ:
«Із великою приємністю і цікавістю відвідав я Українську державну наукову медичну бібліотеку. Ця установа має дуже багату збірку цінних медичних книг. Вона є однією з найбагатших колекцій наукової медичної літератури. Весь український світ медичний буде активно сприяти її подальшому розвитку».

«І знову ми зустрілись! Щиро дякую пані директору і всьому колективу за гостинність та взірцеве ведення медичної бібліотеки. Рада дізнатись, що журнал УЛТПА «Лікарський вісник» користується популярністю в Київських медичних колах. Дякую Вам за книжку про бібліотеку, історичний нарис. Буду знайомити з нею українських лікарів Америки і Канади на з'їзді УЛТПА в Едмонтоні, Канада, 29 червня–3 липня 2005 р.»
Доктор Марія Фішер Слиж,
Торонто, Канада
29 червня–3 липня 2005 р.

ПАВЛО ПУНДІЙ – ЩИРИЙ ПОБРАТИМ БІБЛІОТЕКИ

Подаровано для Державної Медичної Бібліотеки в Києві.
Чикаго, 23-го листопада 2001 р.
др Павло Пундій

Великої вдячності заслуговує Павло Пундій – науковець, історик медицини, довголітній член Українського Лікарського Товариства Північної Америки, почесний доктор Львівського національного університету. Народився 14 квітня 1922 року у м. Косів Івано-Франківської області. Тривалий час входив до складу Управи УЛТПА, виконував обов'язки скарбника, потім – вів архів Товариства. На основі архівних документів підготував і видав 16 томів «Українського медичного архіву», які присвячені історії української медицини, видатним українським лікарям і медичним установам в Україні і діаспорі. Крім того Павло Пундій автор численних статей про історію і діяльність УЛТПА. Підготував і видав тритомний бібліографічний довідник «Українські лікарі».

Бібліотека отримувала від української діаспори у США «Лікарський вісник», «UMANA News», інші видання. За ініціативи та фінансової підтримки члена УЛТПА Григорія Малиновського, Бібліотека отримала в дар енциклопедію «The Encyclopedia Americana» у 30 томах, ілюстрований медичний словник Дорланда, медичні атласи, підручники та довідники, всього близько ста книг.

Слід зазначити, що Національна наукова медична бібліотека України виступає не лише в ролі споживача зарубіжних інформаційних ресурсів, а й ділиться інформацією про здобутки та події в українському медичному світі. Щорічно проводиться робота з відбору, обробки та відправлення матеріалів «Медичне життя в Україні» для Українського Лікарського Товариства Північної Америки. Тривалий час в рамках міжнародного книгообміну Бібліотека відправляє своїм колегам з США журнали українських видавництв, серед них «Журнал Національної Академії медичних наук України», «Лабораторна діагностика» та інші видання. Ці контакти набрали обертів завдяки допомозі та доброчинності панів Павла Джуля та Павла Пундія.

В ЩИРІЙ ПРИЯЗНІ З «СЕЙБР–СВІТЛОМ»

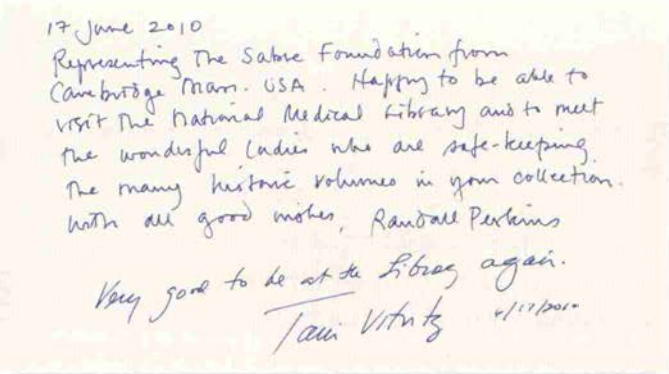
17 June 2010
Representing The Sabre Foundation from Cambridge Mass. USA. Happy to be able to visit the National Medical Library and to meet the wonderful ladies who are safe-keeping the many historic volumes in your collection.
With all good wishes, Randall Perkins

Very good to be at the Library again.
Tani Vitvitsky 17/VI/2010

Фонд «Сейбр-Світло» заснований у 1990 році вченими та громадськими діячами України і США. 14 травня 1998 з нагоди 8-ї річниці діяльності Українсько-американського доброчинного фонду «Сейбр-Світло» у Національній науковій медичній бібліотеці відбулася презентація нових надходжень американських книжок з медицини. На презентації були присутні : Надзвичайний і Повноважний посол США в Україні Стівен Пайфер, голова Фонду академік НАН України Ярослав Ісаєвич, Ольга Ісаєвич, представники Міністерства інформації, Міністерства культури, Міністерства охорони здоров'я, Книжкової палати України, Української правничої фундації, Національної бібліотеки України ім. В. Вернадського, Національної Парламентської бібліотеки, бібліотеки Національного університету «Києво-Могилянська академія» та інших бібліотек Києва.

Директор бібліотеки Р. І. Павленко подякувала Фонду за надіслані півмільйона книг в Україну, зауваживши, що доброчинність завжди була однією з характерних рис української еліти. Згадала родину Терещенків, коштом яких було збудовано приміщення, де зараз розташована Бібліотека. І сьогодні, коли держава не може фінансово підтримати найелементарніші потреби культури, на допомогу приходять люди з чистими серцями, невсипущою енергією, визначними діловими якостями. Для Бібліотеки дуже важливою проблемою є поповнення книжкового фонду. Адже для того, щоб медики могли як слід стояти на варті здоров'я, вони мають постійно знайомитися з науковими і практичними здобутками закордонних колег. Медики України гідно оцінили книги, подаровані Національній науковій медичній бібліотеці ентузіастами «Сейбр–Світло».

«Щасливі від того, що випала нагода відвідати Національну медичну бібліотеку і зустріти тут прекрасних самодостатніх жінок. Багато історичних томів у Вашій колекції».

З найкращими побажаннями, Ран Пескінг, Президент фундації «Сейбр-Світло»
Таня Вітвицька, Помічниця Президента Фундації «Сейбр-Світло»
14 травня 1998 р.

НАШ СВІТЛИЙ ДРУГ – ІГОР ГАЛЯРНИК

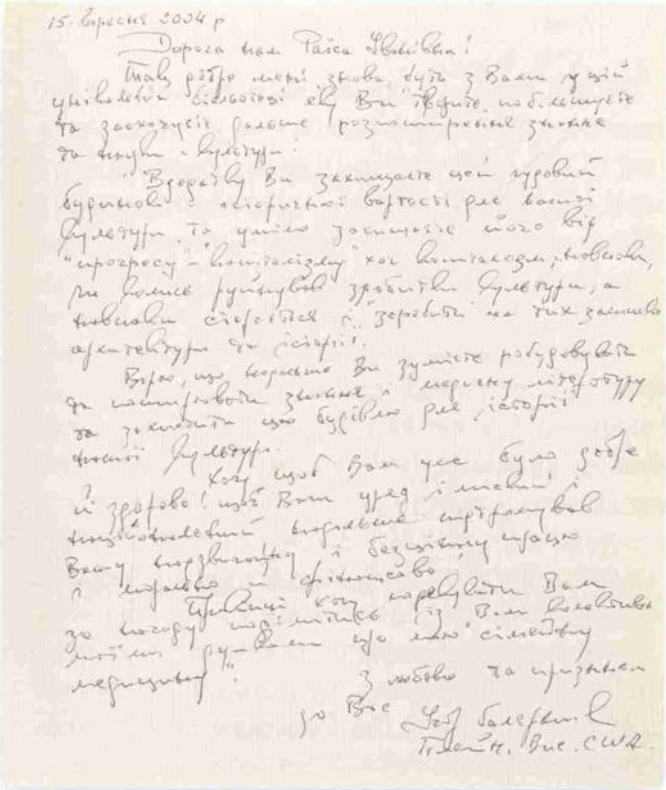
15. вересня 2004 р.

Дорога пані Раїсо Івановно!

Тому радо мені знову бути з Вами у цій університетській бібліотеці, яку Ви ведете, поблагословляєте та засновуєте більше розширення знання до науки і культури.

Вдячну Ви закидаєте цей духовий бурьян з історичної вартості рід вашої культури, та дайте доступ його від "прогресу" – комунізму, хоч комуністи, мовляв, ми помсе руйнували здобутки культури, а тепер стараються і "зберегти на їх замітки архітектури та історії".

Вірю, що нарешті Ви зумієте розбудовати та настановити знання медичну літературу та доповнити цю будівлю рід історії фасної культури.

Хочу щоб Вам усе було добре й здорово! щоб Вам уряд і мовчанні тимчасовий вирішив підтримував Вашу творчість і безсмертну працю і мирно і фізично.

Щирий кін нарешті Вам за нагоду подякуватись за Вами благословлені мої ми руки цю нашу сімейну медицину.

З любов'ю та признанням до Вас

Ігор Галярник
Гл. Лет. Вис. США

Багаторічна плідна співпраця пов'язує Національну наукову медичну бібліотеку України та представника української діаспори у США, великого патріота України, сімейного лікаря із Сполучених штатів Америки, професора департаменту сімейної медицини Вісконсинського університету Ігоря Галярника.

Народився Ігор Галярник 6 червня 1926 року у м. Станіславі (нині Івано-Франківськ). Медичну освіту здобував у Віденському та Мюнхенському університетах. Повторив медичне навчання у Канаді, в університеті м. Вінніпег. Переїхав до Америки, де після успішного складання американських іспитів продовжив свою медичну діяльність. Жив і працював у м. Плейні, штат Вісконсин. На початку своєї практики займався хірургією, потім зацікавився гінекологією, вдосконалював свої знання, опановуючи вузькі спеціальності, але хотів мати більше знань про здоров'я дітей, осіб похилого віку. З'ясував для себе, що найцікавіше – побачити конкретну людину з незнаними проявами своїх хвороб, поставити діагноз, допомогти цій людині, З'явилась мета - мати якомога більше знань. Так утворилась Академія лікарів загальної практики, пізніше – Академія сімейної медицини. У 1969 році став фундатором створення спеціальності сімейного лікаря у Сполучених Штатах Америки. Був одним з перших американських лікарів – дипломантів сімейної практики. Впродовж багатьох років – директор ряду медичних лікарень штату Вісконсин. Член Асоціації сімейних лікарів Північної Америки, Міжнародної організації національних коледжів, Академій та академічних асоціацій лікарів загальної практики (сімейних лікарів). «Коли хворий приходить до мене, він мені робить велику шану, бо віддає в мої руки своє здоров'я і довір'я» – вважав Ігор Дмитрович.

Його можна вважати одним з ініціаторів і фундаторів запровадження сімейної медицини в Україні. Впродовж багатьох років організовував навчання та стажування українських лікарів у США, збирав і організовував пересилку медичної літератури до України.

Під час перебування в Україні завжди відвідував Бібліотеку, до якої Ігор Дмитрович відносився з великим трепетом і пієтетом. Тут виступав з цікавими лекціями про здоровий спосіб життя, профілактику важких захворювань, ділився досвідом своєї роботи. Завдяки його зусиллям Бібліотека щорічно отримувала понад 20 назв медичних журналів американських видавництв, а також медичні книги: підручники, монографії, енциклопедії, словники. З 1995 по 2012 рр. Бібліотека отримала в дар понад 2 тисячі книг і понад 3 тисячі журналів американських видавництв.

«Щоб у Вас і у нас були такі ідейні та розумні люди, що розуміють та вміють розпізнати, зберегти та передати вартість та надбання бібліотеки. Щоб Вам щастило подальше продовжувати цю працю.

Особлива вдяка і пошана пані директору Раїсі Павленко»
З повагою та пошаною Ігор Галярник,
8 жовтня 1997 р.

«Так добре мені знову бути з Вами у цій унікальній бібліотеці, яку ви творите, збільшуєте та заохочуєте до подальшого поширення знання, розвитку науки і культури. Ви захищаєте цей чудовий будинок історичної вартості для вашої культури та уміло захищаєте його від «прогресу». Вірю, що ви зумієте розбудовувати та поширювати знання і медичну літературу та захистити цю будівлю для історії вашої культури. Хочу щоб Вам усе було добре і здорово! Щоб Ваш уряд подальше підтримував Вашу надзвичайну і безцінну працю і морально і фінансово».

З любов'ю та приязню до колективу бібліотеки Ігор Галярник, США
15 вересня 2004 р.

Ми високо цінуємо внесок І. Галярника у розиток медичної науки і практики в Україні.

ВІД НАШИХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ДРУЗІВ: БРИТАНСЬКОЇ РАДИ, ГЕТЕ ІНСТИТУТУ, ФРАНЦУЗЬКОГО КУЛЬТУРНОГО ЦЕНТРУ

Національна наукова медична бібліотека України має давні традиції плідної співпраці з міжнародними фондами та організаціями. Серед них Британська Рада, Інститут Гете, Французький культурний центр.

Впродовж багатьох років Британська Рада передплачувала для Бібліотеки журнал «British Medical Journal» та передавала медичні книги. Інститут Гете передав понад сто книг німецьких видавництв з різних проблем медицини.

У Бібліотеці з успіхом проходили виставки-презентації іноземних книг, які передавались нашими іноземними партнерами в дар ННМБУ.

За підтримки Посольства Франції у Бібліотеці неодноразово проходили спонсорські акції, інші культурні заходи, коли бібліотека отримувала в дар літературу з різних галузей медицини. У лютому 2002 р. під час презентації медичних книг, виданих у Франції, усі бажаючі мали можливість поспілкуватись з французькою письменницею Мартін Ле Коз та іншими цікавими людьми. У своєму виступі радник Посла Франції в Україні Анн Дюрюфле повідомила, що Посольство передало в дар українським бібліотекам від Народної Республіки Франції понад дві тисячі книг, у тому числі і медичних. Крім книг, Бібліотека отримувала три назви медичних журналів, серед яких журнал «La Presse Medicale».

КЕРІВНИК ПРОЕКТУ «ОСВІТА» ІГОР ГАУК: ДУМКИ ПРО НАШЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

У 1992 році в Україні був започаткований проект «Освіта» медичного університету Альберти (Едмонтон, Канада).

Це освітня програма для наших лікарів, які займаються охороною материнства та дитинства: акушерів-гінекологів, неонатологів, педіатрів всіх спеціальностей. Вище названий проект мав декілька основних напрямків.

Канадські спеціалісти приїжджали і працювали в місцевих клініках, робили операції, здійснювали консультаційну допомогу, ділились досвідом з українськими колегами, навчали їх. Близько 80 наших лікарів стажувались в медичних школах Канади.

Ще одним напрямком «Освіти» стала підтримка нашої Бібліотеки. Її комп'ютери підключили до Інтернету, а фонди поповнились новою літературою.

Дякуючи використанню закупленого канадійцями обладнання, українські медики отримали необмежений доступ до сучасної медичної інформації, можливість спілкування з зарубіжними колегами і брати участь в теле-медичних міжнародних конференціях. Громадська організація «ОСВІТА» базувалася в приміщенні ННМБУ.

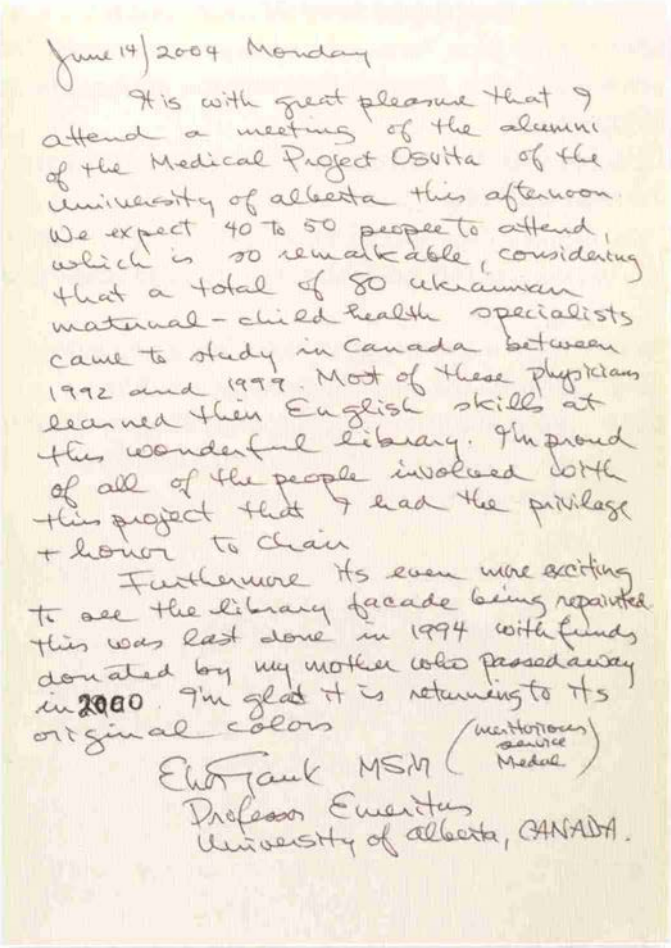
June 14/2004 Monday

It is with great pleasure that I attend a meeting of the alumni of the Medical Project Osvita of the University of Alberta this afternoon. We expect 40 to 50 people to attend, which is so remarkable, considering that a total of 80 Ukrainian maternal-child health specialists came to study in Canada between 1992 and 1999. Most of these physicians learned their English skills at this wonderful library. I'm proud of all of the people involved with this project that I had the privilege + honor to chair.

Furthermore its even more exciting to see the library facade being repainted. this was last done in 1994 with funds donated by my mother who passed away in 2000. I'm glad it is returning to its original colors.

Igor Gauk MSM (Meritorious Service Medal)
Professor Emeritus
University of Alberta, CANADA.

Ось запис пана Гаука:

«Таким бессребренникам, как Р. И. Павленко и ее коллектив надо поставить памятник при жизни, т.к. благодаря их жизни и энтузиазму они оставили потомкам такую красоту, что не верится, что это библиотека, а не Версальский дворец. Нигде в мире нет библиотеки, где бы орнамент потолков покрывался сусальным золотом, а свои бесценные фолианты хранят и оберегают так, что еще многие поколения будут с благодарностью пользоваться этим бесценным даром. Низкий Вам поклон от всех посетителей и меня, скромного врача из Канады».
Игорь Гаук,
Профессор Эдмонтонского университета Альберты, Канада
30 июня 2004 г.

До нього приєдналися й інші канадські побратими:

«Дуже було нам приємно відвідати Державну бібліотеку і дійсно побачити, що пані Раїса Павленко підтримує дух і культуру країни».
Друзі бібліотеки Іван, Оксана, Марко Тимчак, Ірена Полякова
Проект «Освіта», Едмонтон, Канада
23 серпня 2006 р.

Ось як згадує про цю співпрацю керівник проекту, професор Ігор Гаук:

«Я дуже добре пам'ятаю як зупинив свій погляд на гарному блакитному будинку, коли я вперше був в Радянському Союзі в складі делегації Канадських студентів. На той час я щойно закінчив навчання в медичному університеті. З тих пір я багато разів відвідував медичну бібліотеку. Після Чорнобильської катастрофи бібліотека, як оазис серед пустелі, завжди гостинно вітала своїх відвідувачів.
На сьогоднішній день я отримав багато нагород та відзнак з приводу успішної діяльності Медичного проекту «ОСВІТА», який я очолював з 1990 року. Але це визнання у дуже великій мірі стосується Вас, бібліотеки та персоналу, що в ній працює. Всі ви допомагали нам у поширенні принципу про те, що основою навчання є адекватний доступ до світової медичної літератури. Без Вашої допомоги, Вашого завзяття та гостинності ніколи б не було виконано завдання Медичного проекту «ОСВІТА» щодо підготовки українських спеціалістів з охорони материнства та дитинства. За період роботи проекту 80 українських лікарів пройшли стажування в Канаді, кожний протягом 4-х місяців. Сто канадських спеціалістів відвідали Укра-

їну, де працювали на місцях передаючи досвід та вміння українським лікарям. Ми передали бібліотеці підручники, журнали, комп'ютерну техніку та обладнання для теле-медицини. Багато українських високопоставлених посадовців системи охорони здоров'я ознайомились з практичним досвідом надання медичних послуг в Канаді.
Висловлюємо подяку за Ваші зусилля, направлені на захист однієї з перлин медичних бібліотек Європи».
Ігор Гаук,
Почесний професор університету Альберти, Канада.
12 жовтня 2005 р.

Свого часу, коли невідкладною справою стало проведення ремонту фасаду будівлі Бібліотеки, на допомогу прийшла канадійка Марія Гаук, мати Ігоря Гаука, про що нагадує меморіальна дошка, встановлена в фойє Бібліотеки.

РОТАРІЙСЬКИЙ РУХ – УКРАЇНСЬКІЙ ОХОРОНІ ЗДОРОВ'Я

Той, хто володіє інформацією, володіє світом» – це особливо актуально для медицини, бо саме знання – її сила. І ось тут зроблено значний крок уперед. Двадцять першого травня 2002 року в тоді ще Державній науковій медичній бібліотеці України урочисто відкрито інформаційно-комп'ютерний центр. Завдяки безкорисливій матеріальній допомозі Міжнародного ротарійського руху, Ротарі-клубів Німеччини, Австралії, України а також австралійської фундації допомоги дітям Чорнобиля, Бібліотека отримала можливість встановити сучасне технічне обладнання та створити інформаційно-комп'ютерний центр. Це дало змогу медичним працівникам України значно розширити доступ до найсучаснішої світової інформації та сприяло поліпшенню медичного обслуговування та стало суттєвим кроком ННМБУ на шляху до створення інформаційно-комунікативного центру медичної галузі.

В урочистостях з нагоди відкриття згаданого центру взяли участь лідери Ротарі-клубів, доктор Освін Крістель, Дітер Штейнбах, Фолькмар Розінк (Німеччина), Роберт Ботт (Австралія) та представниця Австралійської фундації допомоги дітям Чорнобиля Марта Семків.

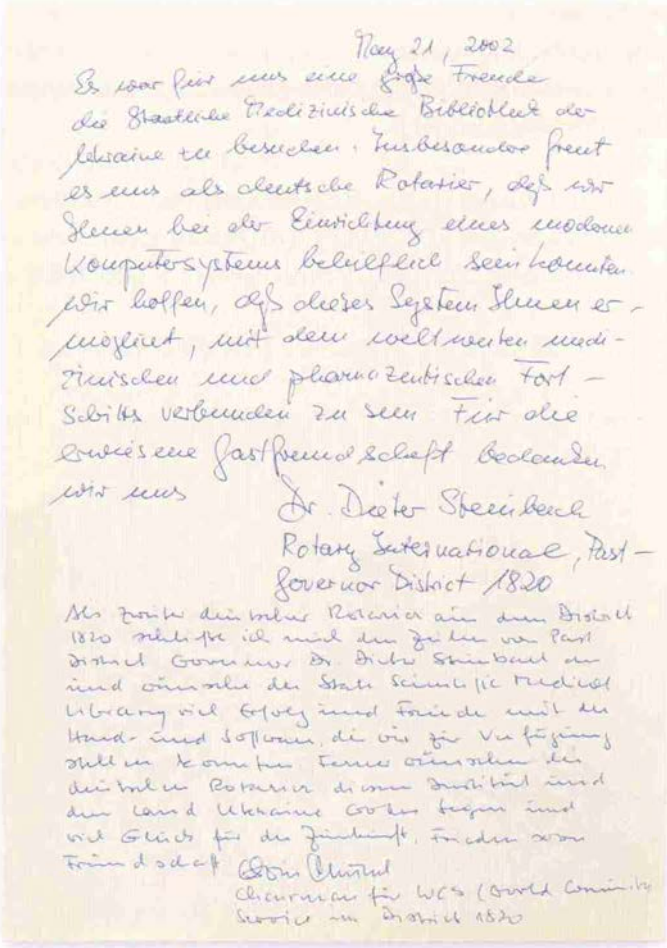
May 21, 2002

Es war für uns eine große Freude die Staatliche Medizinische Bibliothek der Ukraine zu besuchen. Insbesondere freut es uns als deutsche Rotarier, daß wir Ihnen bei der Einrichtung eines modernen Computersystems behilflich sein konnten. Wir hoffen, daß dieses System Ihnen ermöglicht, mit dem weltweiten medizinischen und pharmazeutischen Fortschritts verbunden zu sein. Für die bewiesene Gastfreundschaft bedanken wir uns

Dr. Dieter Steinbach
Rotary International, Past-Governor District 1820

Als zweiter deutscher Rotarier im dem Distrikt 1820 schließe ich mich den Grüßen von Past District Governor Dr. Dieter Steinbach an und äußerte der State Scientific Medical Library viel Erfolg und Freude mit der Hard- und Software, die wir zur Verfügung stellen konnten. Ferner äußerten die deutschen Rotarier dieses Institut und das Land Ukraine Gottes Segen und viel Glück für die Zukunft. Freundschaft

Osvin Christel
Chairman für WCS (World Community Service) im District 1820

А з української сторони на церемонії відкриття центру серед присутніх були представники Міністерства охорони здоров'я, віце-президент НАМН України, представники Міністерства закордонних справ України, відомі-вчені медики, співробітники Британської Ради в Україні, Французького культурного центру, медична громадськість міста.

«Посещение Государственной медицинской библиотеки Украины было для нас огромной радостью. Нас, как представителей немецкого Ротари-Клуба, особенно радует то, что мы смогли оказать Вам помощь в развитии современной компьютерной системы. Мы надеемся, что эта система даст Вам возможность идти в ногу с мировым прогрессом в медицине и фармации. Желаем библиотеке и всей Украине Божьего благословения и много счастья в будущем, а также мира и дружбы».
Дитер Штейнбах, Освин Кристель,
Международный Ротари-Клуб
21 мая 2002 г.

«Это замечательный день для Ротари-Клуба и Государственной научной медицинской библиотеки. Все люди, сделавшие возможным осуществление этого проекта надеются принести прочный мир на Землю путем служения обществу, для которого нет границ, а есть лишь любовь друг к другу. Благодарю за радушный прием и пусть работа с Ротари-Клубом продолжается».
Роберт Ботт,
Международный Ротари-Клуб, Австралия,
21 мая 2002 г.

«Я чувствую, что часть моего сердца бьется здесь, в Киеве».
Фолькмар Розинк,
Председатель Международного Ротари-Клуба
21 мая 2002 г.

«Цей день дійсно свято! Я радію разом з вами. Багато різних людей з різних країн спричинилося до завершення цього проекту. Дякувати Богові, що у світі багато добрих людей, які готові допомагати іншим. Щасти Вам, Боже. У ваших задумах»!
Марта Семків,
Австралійська фундація допомоги дітям Чорнобиля
Міжнародного Ротарі-Клубу
21 травня 2002 р.

Згодом, через декілька років до Бібліотеки завітала президент Ротарі-Клубу Австралії Джена Красула і залишила свій відгук від побаченого:

«Була дуже рада побачити в дії медичну комп'ютерну бібліотечну систему, яку ми встановили разом RotaryAustralia. Я вражена об'ємом виконаної вами роботи, бажаю Вам успіхів у всіх ваших справах. Мені дуже приємно, що наші комп'ютери допоможуть вам у цьому».
Джена Красула
11 вересня 2003 р.

ДІТМАР ШТУДЕМАНН – НАДЗВИЧАЙНИЙ І ПОВНОВАЖНИЙ ПОСОЛ НІМЕЧЧИНИ

Німеччину й Україну пов'язують культурні та наукові зв'язки впродовж століть. Група видатних українських лікарів та вчених-медиків вдосконалювала та розширювала свої знання під проводом провідних німецьких науковців Р. Вірхова, Р. Коха, П. Ерліха, інших зірок німецької культури та медицини. Ці зв'язки набули істотного пожвавлення за часи набуття Україною статусу незалежності.

Ось який запис зробив у Книзі почесних відвідувачів Бібліотеки поважний дипломат з ФРН Дітмар Штудеманн:

«З цією бібліотекою Україна має майбутнє. До того ж будівля є частиною української спадщини цього міста. Але душею цієї будівлі і ангелом – охоронцем цього будинку є його директор.
Тому ми сердечно бажаємо їй особисто і бібліотеці світлого майбутнього на благо країни».
Дітмар Штудеманн
6 квітня 2005 р.

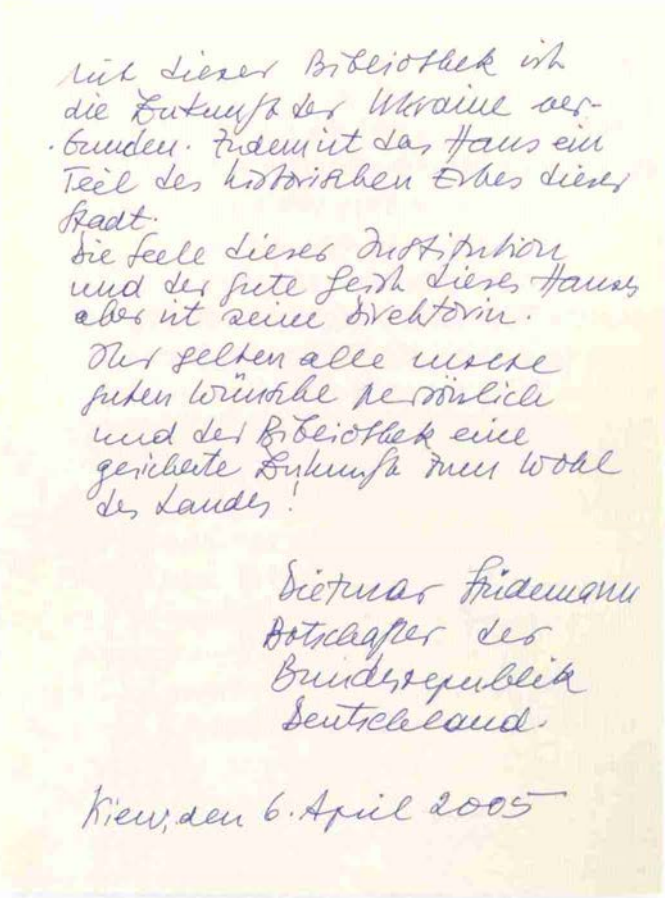
Mit dieser Bibliothek ist die Zukunft der Ukraine verbunden. Zudem ist das Haus ein Teil des historischen Erbes dieser Stadt.
Die Seele dieses Institutes und der gute Geist dieses Hauses aber ist seine Direktorin.
Ihr gelten alle unsere guten Wünsche persönlich und der Bibliothek eine gesicherte Zukunft zum Wohl des Landes!

Dietmar Studemann
Botschafter der Bundesrepublik Deutschland.

Kiew, den 6. April 2005

ЗУСТРІЧ ДВОХ МІНІСТРІВ В БІБЛІОТЕЦІ: МИКОЛА ПОЛІЩУК, МАЙКЛ ЛЕВІТ

10 червня 2005 року... Цей пам'ятний день в літописі ННМБУ можна віднести, певною мірою, до знакових подій в нашій хроніці. І це не перебільшення – саме в ці часи думка, що Бібліотека набуде згодом національного статусу, неначе засяяла. Та почнемо з рядків протоколу.

На запрошення керівництва нашого закладу, Бібліотеку відвідав міністр охорони здоров'я США Майкл Левіт разом із послом США в нашій країні та міністром охорони здоров'я України професором Миколою Поліщуком.

Бачити двох міністрів поруч було особливо приємно ще й тому, що йшлося про нові обрії в співробітництві української медицини з провідними науково-медичними установами США. До того ж, ця зустріч викликала в співробітників Бібліотеки ентузіазм та оптимізм ще й тому, що Микола Єфремович Поліщук, постійний читач та відвідувач, завітав сюди в новому призначенні, очоливши Міністерство охорони здоров'я держави на шляху до необхідних реформ. Та цього разу відвідання Бібліотеки двома міністрами перетворилося в надзвичайно цікаву науково-історичну мандрівку. Разом з генеральним директором Бібліотеки Раїсою Іванівною Павленко шановані гості

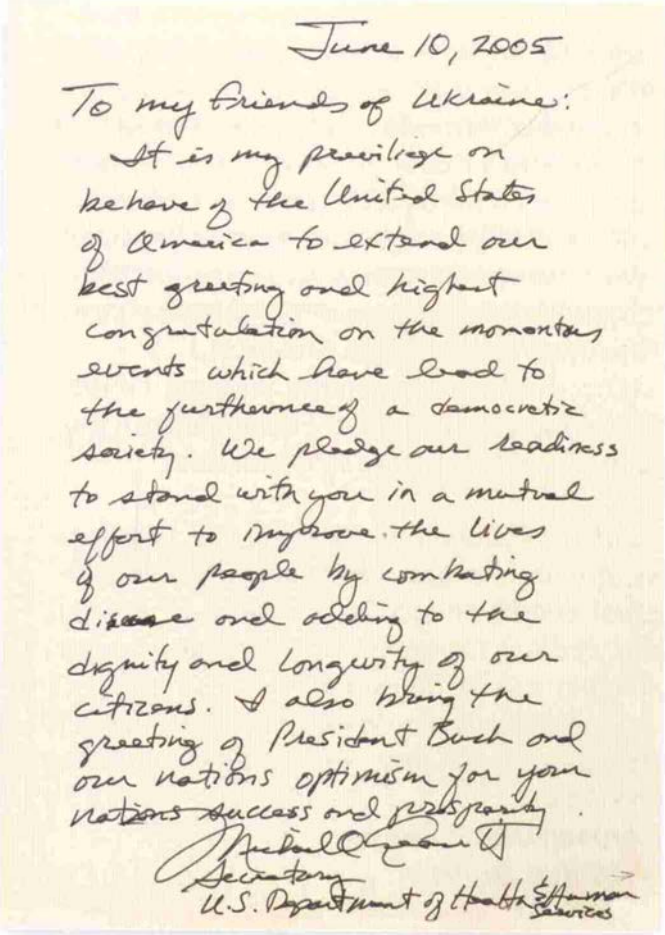
June 10, 2005

To my friends of Ukraine:

It is my privilege on behalf of the United States of America to extend our best greeting and highest congratulation on the momentous events which have lead to the furtherance of a democratic society. We pledge our readiness to stand with you in a mutual effort to improve the lives of our people by combating disease and adding to the dignity and longevity of our citizens. I also bring the greeting of President Bush and our nations optimism for your nations success and prosperity.

Michael Leavitt
Secretary
U.S. Department of Health & Human Services

ознайомилися з рідкісними раритетами у відділі старовинних книг, що зберігаються тут, починаючи з видань XVI ст. Вражений цим незбагненним потенціалом Бібліотеки, міністр М. Поліщук зауважив, що буде ініціювати аби установа отримала статус Національної.

Епілогом зустрічі постає й чудовий запис, який зробив у Золотій Книзі почесних відвідувачів Бібліотеки Міністр охорони здоров'я США Майкл Левіт. Наводимо ці рядки:

«Моїм друзям в Україні. Для мене велика честь від імені Сполучених Штатів висловити вітання та поздоровлення з цією видатною подією, яка сприяє розвитку демократичного суспільства. Мені дуже приємно пліч опліч з вами сприяти покращенню життя наших людей і боротись за гідність та довголіття наших громадян. Передаю вітання від президента Буша та висловлюю наш національний оптимізм щодо вашого національного успіху і перспектив».

Щиро Ваш
Міністр охорони здоров'я США Майкл Левіт
10 червня 2005 р.

ПОСОЛ ФРАНЦІЇ В УКРАЇНІ: «ДУХ ПРОТЕСТА И ТРАДИЦИЙ ВИТАЕТ В ЭТОМ ДОМЕ»

Франція і Україна... Їхня взаємоприязнь поринає у сторіччя. Досить сказати, що донька Ярослава Мудрого Анна була королевою Франції.

Зв'язки двох народів та країн зворушливо уособлює й родина Терещенків: уродженець Франції Мішель Терещенко став справжнім патріотом України. Запис амбасадора Франції в Книзі відвідувачів Бібліотеки свідчить про ці високі почуття:

«В этом доме, оставленном нам семьей Терещенко, витает дух того времени: дух протеста, традиций, царствующих над современностью, гуманизма, здоровья нации. Восхищен прекрасно сохраненным сокровищем и поддерживаемым здесь изумительным порядком».

Жан-Поль Визьон,
Посол Франции в Украине
20 декабря 2005 г.

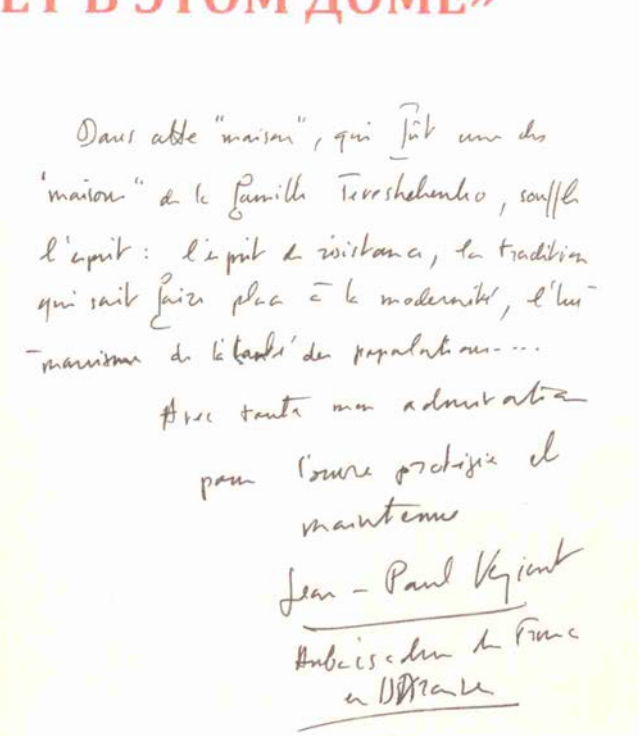
Dans cette "maison", qui fut une des "maison" de la famille Tereshchenko, souffle l'esprit : l'esprit de résistance, la tradition qui sait faire place à la modernité, l'humanisme de l'intérêt des populations...
Avec toute mon admiration pour l'œuvre prodigieuse et maintenue
Jean-Paul Vesint
Ambassadeur de France en Ukraine

КИЇВ–НІДЕРЛАНДИ: НА СПІЛЬНІЙ НИВІ

«Від свого імені та компанії EBSCO хочу побажати Вам і вашій бібліотеці всього найкращого. Ми працюємо разом вже 6 років і мені дуже приємно, що нашим клієнтом є головна медична бібліотека України. Я дуже вражений щирістю та добротою ваших людей, які тут працюють, та величезним оптимізмом персоналу бібліотеки. Плекаю надію на подальшу співпрацю».

Тереза Горецька,
EBSCO, Нідерланди
5 серпня 2007 р.

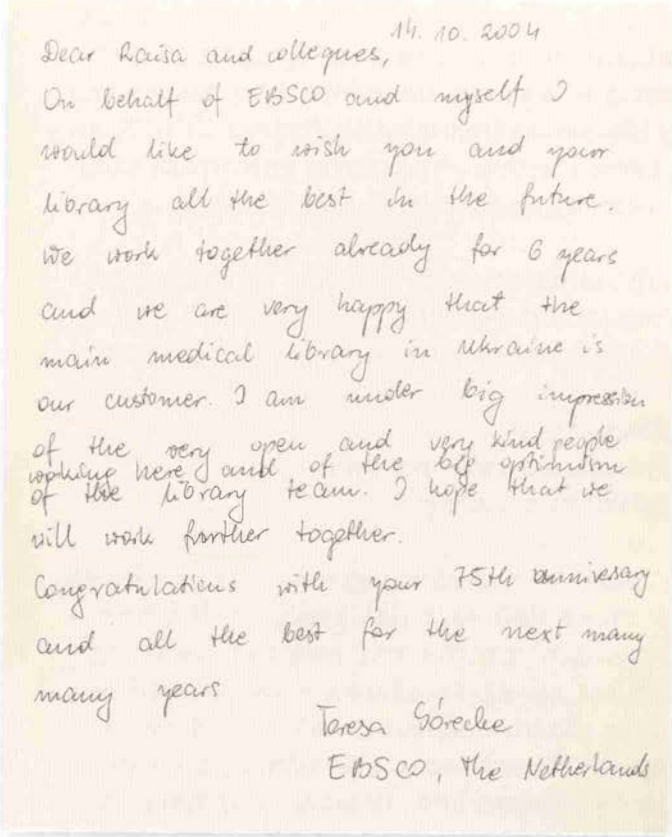
14. 10. 2004

Dear Raisa and collegues,

On behalf of EBSCO and myself I would like to wish you and your library all the best in the future. We work together already for 6 years and we are very happy that the main medical library in Ukraine is our customer. I am under big impression of the very open and very kind people working here and of the big optimism of the library team. I hope that we will work further together.

Congratulations with your 75th anniversary and all the best for the next many many years

Teresa Górecka
EBSCO, The Netherlands

ВІД ОСВІТЯН ТЕХАСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Для фахівця в бібліотечній справі відвідання бібліотеки в іншій країні – таємнича й корисна подорож. Така мандрівка у Києві випала на долю Джима Стоу, Елен Джем-Кнеппи – патріотів книги, які залишили у наших стінах такі записи:

«Дуже вражений чудовою Україною, яка стала для мене другою домівкою. Це було б неможливо без неоціненної допомоги моїх нових друзів і колег».
Джим Стоу,
Техаський університет
30 серпня 2007 р.

«Для мене велика честь, про яку я навіть не мріяла, відвідати Україну. Немає слів щоб висловити талант моїх друзів та колег, з якими я тут познайомилась. Ваша доброзичливість та дружба принесли світло в мій світ. Дуже очікую на продовження нашого партнерства та співпрацю із збереження культурної спадщини України».
Елен Джем-Кнеппа,
Техаський університет
30 серпня 2007 р.

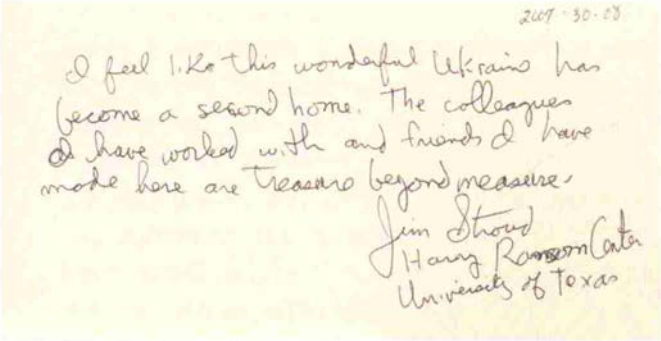
2007-30-08
I feel like this wonderful Ukraine has become a second home. The colleagues I have worked with and friends I have made here are treasure beyond measure.
Jim Stoud
Harry Ransom Center
University of Texas

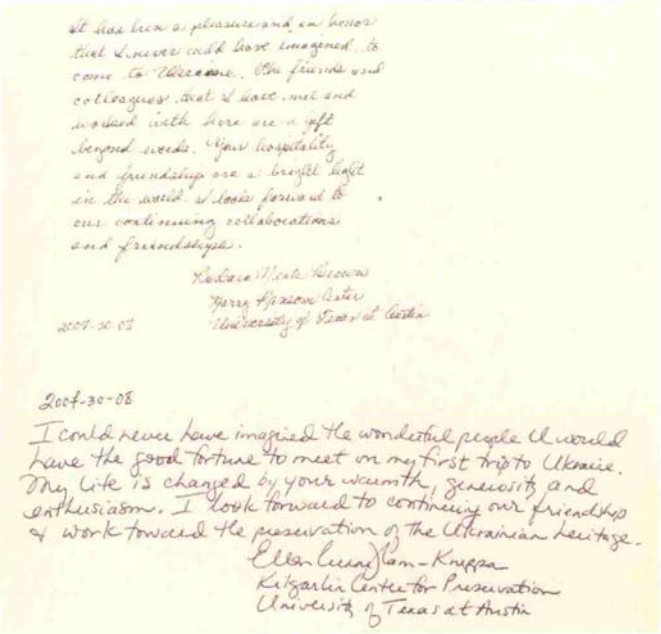
It has been a pleasure and an honor that I never could have imagined to come to Ukraine. The friends and colleagues that I have met and worked with here are a gift beyond words. Your hospitality and friendship are a bright light in the world. I look forward to our continuing collaborations and friendships.
Helen Munn Gem-Knappa
Harry Ransom Center
University of Texas at Austin
2007-30-08

2007-30-08
I could never have imagined the wonderful people I would have the good fortune to meet on my first trip to Ukraine. My life is changed by your warmth, generosity and enthusiasm. I look forward to continuing our friendship & work toward the preservation of the Ukrainian heritage.
Ellen Munn Gem-Knappa
Kilgarlin Center for Preservation
University of Texas at Austin

ГІСТЬ З ЯПОНІЇ В УКРАЇНІ

«Сегодня мне посчастливилось провести время в Национальной медицинской библиотеке. Я в большом восторге. Желаю, чтобы это заведение еще долго было на этом месте».

Хираку Хираю,
профессор медицины, Токио
7 февраля 2007 г.

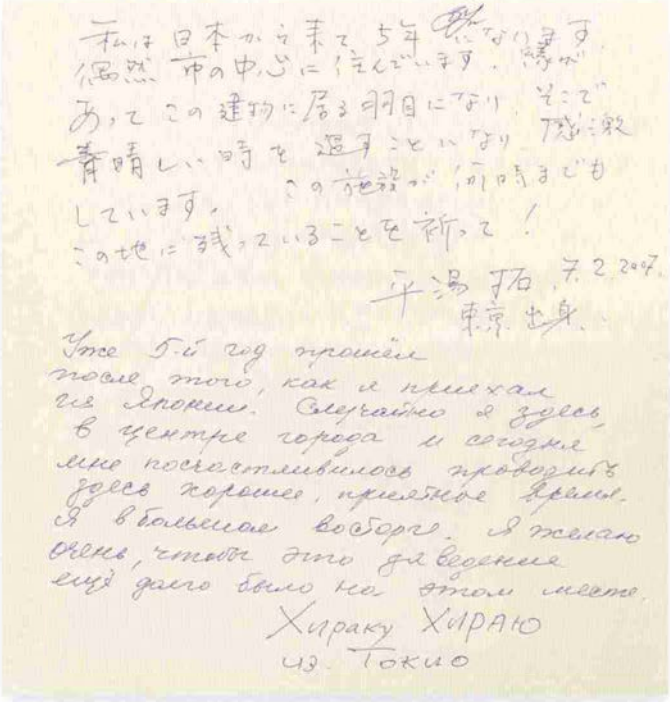
私は日本から来て5年経ります。
偶然市の中心に住んでいます。縁があって
この建物に居る羽目になり、そこで
素晴しい時を過すことになり感謝
この施設が何時までも
しています。
この地に残っていることを祈って！
平湯拓 7.2.2007.
東京出身

Уже 5-й год прошёл
после того, как я приехал
из Японии. Случайно я здесь,
в центре города и сегодня
мне посчастливилось проводить
здесь хорошее, приятное время.
Я в большом восторге. Я желаю
очень, чтобы это заведение
ещё долго было на этом месте.
Хираку ХИРАЮ
из Токио

ЗГАДУЮЧИ ІБН СІНУ: ОЧИМА ПРЕДСТАВНИКА ПОСОЛЬСТВА РЕСПУБЛІКИ ІРАН

11 березня 2009 року в Національній науковій медичній бібліотеці відбулася презентація монографії Тетяни Гардашук «Творча спадщина Ібн Сіни та сучасність» – колективна праця, підготовлена науковцями Національного медичного університету імені О. О. Богомольця, Національної академії наук України, Національної академії медичних наук України, дослідниками з Ісламської республіки Іран.

В презентації взяв участь аташе з питань культури Посольства Ісламської республіки Іран.

«Спасибі колективу бібліотеки за цінний і змістовний захід по пропаганді світових досягнень світової культури.
В ім'я Аллаха, ми, люди різних культур, єдині в своїх помислах, і закликаєм всіх до доброзичливості і людських відносин»!
Аташе з питань культури
Посольства Ісламської
республіки Іран,
11 березня 2009 р.

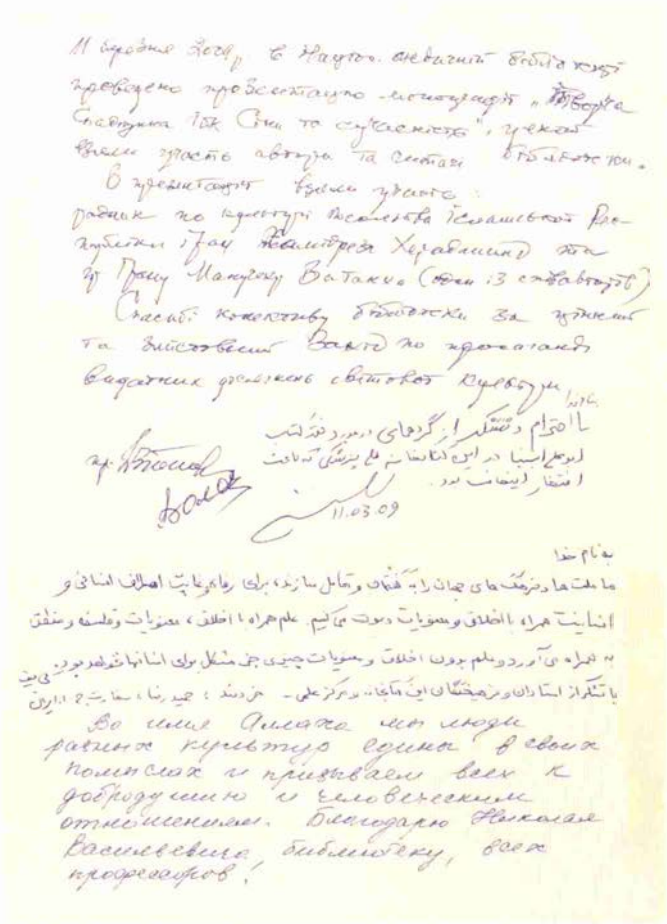
11 березня 2009 р. в Національній медичній бібліотеці було проведено презентацію монографії „Творча спадщина Ібн Сіни та сучасність", укладач Тетяна Гардашук та співавтори.
В презентації взяв участь радник по культурі Посольства Ісламської Республіки Іран Мохаммадреза Хорабшахі та д-р Прану Манурар Ватакчо (Індія; 3 співавтори).
Спасибі колективу бібліотеки за цінний та змістовний захід по пропаганді видатних досягнень світової культури.
11.03.09

به نام خدا
ما ملت ها و فرهنگ های جهان را به گفتگو و تعامل سازنده برای رعایت اصالت انسانی و انسانیت همراه با اخلاق و معنویات دعوت می کنیم. علم همراه با اخلاق، معنویات و فلسفه و منطق به همراه می آورد و علم بدون اخلاق و معنویات چیزی جز مشکل برای انسانها نخواهد بود.
با تشکر از استادان و زحمتکشان این مکان، به مرکز علمی - خدمت شما، سعادت و ارزش
Во имя Аллаха мы люди разных культур едины в своих помыслах и призываем всех к доброжелательности и человеческим отношениям. Благодарю Николая Васильевича, библиотеку, всех профессоров!

В ДАРУНОК ВІД ФРАНЦУЗЬКИХ ДРУЗІВ

Цікавою подією в житті Національної наукової медичної бібліотеки України стала міжнародна акція передачі Посольством Франції в Україні книг медичної тематики французьких видавництв.

Радник посла Франції з питань культури в Україні Анн Дюрюфле разом з Мішелем Максимовичем – аташе з питань французької мови Посольства, від імені Посольства Франції в Україні передав у дар Національній науковій медичній бібліотеці України медичні видання Франції, що вийшли з друку останніми роками. Серед них книги з різних галузей медицини: психології, психіатрії, педіатрії, гінекології, кардіології, офтальмології.

На міжнародній благочинній акції були присутні читачі ННМБУ, медичні працівники, директори провідних бібліотек Києва. Ця акція є важливою подією в розвитку подальших партнерських зв'язків бібліотек Франції та України.

27 березня 2009 р.

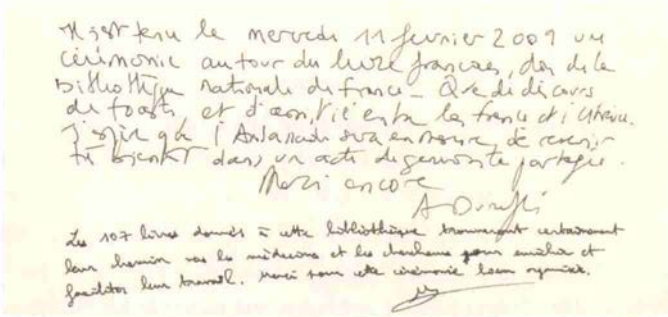
Nous avons tenu le mercredi 11 février 2009 une cérémonie autour du livre français, dans de la bibliothèque nationale de France – Qu'elle dédicaces de toasts, et d'échanges, il est entre la France et l'Ukraine. J'espère que l'Ambassade sera en mesure de renouveler bientôt dans un acte de générosité partagée.
Merci encore
A. Durufle

Les 107 livres donnés à cette bibliothèque témoignent notamment leur diversité vous les médecins et les chercheurs pour enrichir et faciliter leur travail. Merci pour cette cérémonie leur symbole.

ПОСОЛ ТУРКМЕНІСТАНУ В УКРАЇНІ НУРБЕРДИ АМАНМУРАДОВ: НЕЗАБУТНЯ МИТЬ В НАШИХ ВІДНОСИНАХ

28 листопада 2012 року в бібліотеці в рамках проведення Днів культури Туркменістану в Україні відбулася презентація книги Президента Туркменістану, академіка Гурбангули Бердимухамедова «Лікарські рослини Туркменістану» (в 3-х томах) українською мовою.

Високоповажні особи, які були на презентації (Надзвичайний Повноважний Посол Туркменістану в Україні Н. Аманмурадов, заступник міністра закордонних справ України В. Майко, заступник міністра охорони здоров'я та ін.), медична громадськість, співробітники та читачі Бібліотеки відзначили важливість події для зміцнення багатосторонніх зв'язків між двома дружніми державами. Посол висловив велику подяку Бібліотеці та колегам:

«Участь українських академіків, професорів, туркменських студентів і багаточисельних іноземних шанувальників, високоорганізованих під Вашим особистим керівництвом, назавжди залишиться в пам'яті, як історичний момент в нашому житті. Хочеться подякувати дружньому колективу Центральної бібліотеки, а також Вам і Вашій сім'ї за величезний вклад в продовження високого розвитку дружньо-братніх відносин між братніми народами і побажати постійного співробітництва на такому рівні. Крім того, окремо хочеться подякувати Вам, шановна Раїсо Іванівно, за внесений вклад в розвиток двохстороннього співробітництва в галузі медицини, а також за співробітництво з бібліотеками народів світу».

З глибокою повагою
Нурберди Аманмурадов,
Надзвичайний і Повноважний Посол Туркменістану в Україні
28 листопада 2012 р.

Посол Туркменістану в Україні Н. Аманмурадов подарував ННМБ України, крім ста примірників книги «Лікарські рослини Туркменістану», багато інших видань, в яких розповідається про особливості культури Туркменського народу, його наукові здобутки. У холі Бібліотеки гості знайомились з фотовиставкою, присвяченою Туркменістану, а їх слух милувала чарівна класична музика у виконанні магістра Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського скрипальки Д. Головко.

Уважаемая Раиса Ивановна!

Мы рады, наверное, 27-ой Туркменистан и Украина довольны тем, что сегодня мы были свидетелями дня дружбы.

В этот день, в этом году, Туркменистан Президент, Академик Г. М. Бердымухамедов, „Туркменистан дерманлык сайлары" адлы китабынды (I, II, III-томлары) украин дилине кешер эдилмегинде, ве хем сатыулыгына ташландырылыш вакты гелди. Украинанын мешхур Академиклеринин, профессорларынын, Туркменистанда таныпларын ве кем санлы достларын гатнашмагында бу гезиг гаран хромачтектеки ишлеринде. Бу тарыхы пусгат хемишелик адында галар.

Мерези китабрашанын озюне хормете, бизде ве мамлакетде ве дашарда Туркменистанлылардан бир этеки бар, доганлык хасларынызын арасындакы досы-доганлыгы гайнашынлары хали до сабырлыгы гошен бетин гочаклыларынызын дованы болмачтын, гайнышыкларынызын эмиде ыгтым болмыт дерсинде болмачтын арзу едерис.

Бу тарыхдан индиден урундан дора хызмайдашлыга, дурбы халкларын китабханалары билен хызмайдашлыга этмеге, сабырлыгы гошен гочаклыларыз уз ерик, сах, Раиса Ивановна, гоншулыгынызда болмагы Рейдеберис.

С глубоким
уважением,

Посол
Туркменистана

Х. Ашанурадов

Г. Ашхабад 22.11.2012

ВІД ІМЕНІ ОФІСУ ОБСЄ

Значною подією в хроніці розвитку Бібліотеки стало її відвідання представником Офісу Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ).

Ось його запис:

«Прекрасная библиотека – учреждение, заслуживающее материальной и духовной поддержки».

Заместитель председателя Офиса ОБСЕ
по мирным переговорам по конфликту на востоке Украины
27 июля 2015 г.

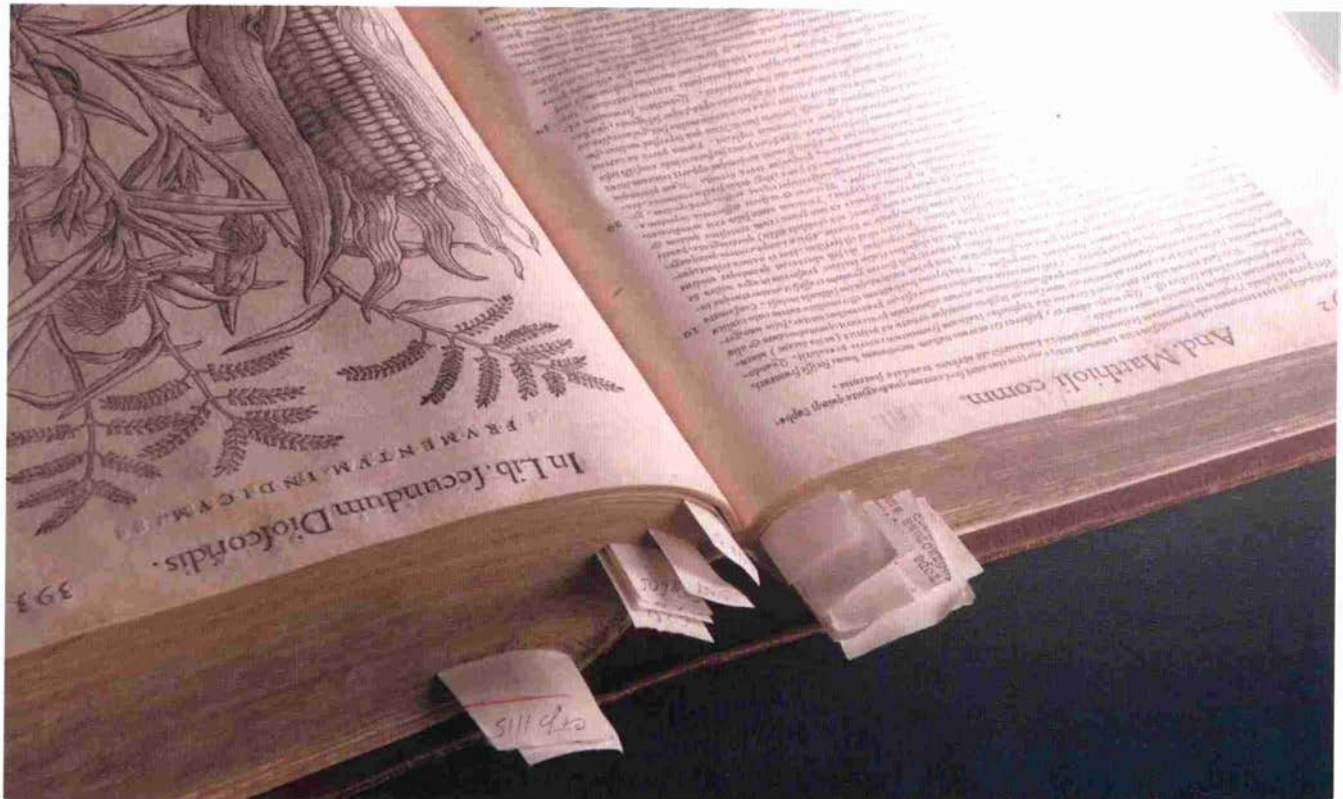

ОЧИМА ВИДАТНОГО АМЕРИКАНСЬКОГО ФОТОГРАФА

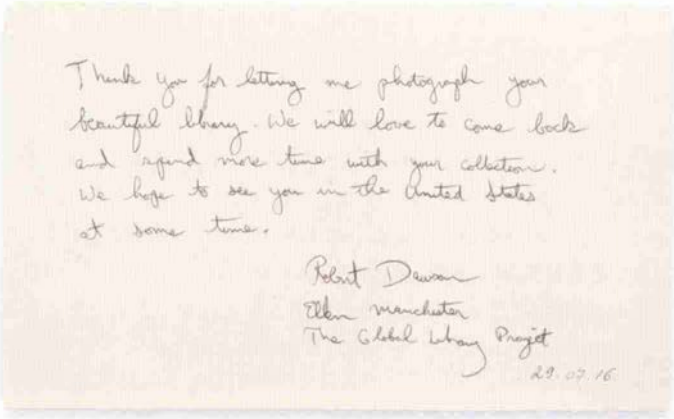
Thank you for letting me photograph your beautiful library. We will love to come back and spend more time with your collection. We hope to see you in the United States at some time.

Robert Dawson
Ellen Manchester
The Global Library Project
29.07.16

29.07.2016 р. до Національної наукової медичної бібліотеки України завітали Роберт Доусон (Robert Dawson) та Еллен Манчестер (Ellen Manchester), які представляють проект «Призма грамотності: глобальний бібліотечний проект».

Це проект некомерційної благочинної організації з образотворчого мистецтва та засобів масової інформації, що знаходиться в місті Сан-Франциско, штат Каліфорнія, США. Мета проекту висвітлити засобами фотографій та відеороликів важливу роль бібліотек у всьому світі як осередків, що сприяють підвищенню рівня освіченості населення. Пан Доусон зробив багато вдалих фото для подальшого представлення Національної наукової медичної бібліотеки в цьому проекті.

Наші гості були приємно вражені будівлею нашої Бібліотеки та цінними виданнями, що зберігаються в її фондах.

«Дякую за надану мені можливість фотографувати вашу прекрасну бібліотеку. Хочеться ще сюди повернутися, провести тут більше часу і дослідити ваші унікальні книжкові колекції. Сподіваємось побачити Вас в майбутньому у Сполучених Штатах».

Роберт Доусон, Елен Манчестер,
Проект «Глобальні бібліотеки»
29 липня 2016 р.

В СЯЯННІ ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ СПІВДРУЖНОСТІ

Запорукою успішного існування бібліотеки у сучасному світі є активне використання міжнародного партнерства. Плідні контакти Національної наукової медичної бібліотеки з міжнародними партнерами мають давні традиції. У 2011 році за підтримки Посольства Польщі в Україні започатковано спільний Проект Окружної Лікарської палати у Варшаві та Національної наукової медичної Бібліотеки України, метою якого є створення Польської медичної бібліотеки в Києві. Сьогодні Польща для України – це неоціненна підтримка, це курс на добросусідство, на входження України в Європейську співдружність.

12 жовтня 2016 р. в залах Національної наукової медичної бібліотеки України було урочисто відкрито Польську медичну бібліотеку. Велелюдним було зібрання читачів, друзів бібліотеки, а з Польщі на церемонію відкриття прибула делегація представників медичної громадськості. Вітання з нагоди цієї події надіслали маршалок Сенату Польщі Станіслав Карчевськи та Голова Комітету з питань охорони здоров'я Верховної Ради України Ольга Богомолець. Із зворушливими промовами виступили Президент Окружної лікарської палати у м. Варшава Анджей Савоні, який палко підтримує цю співдружність; радник Посольства Республіки Польща в Україні Емілія Яцюк; доктор медичних наук, письменник і дипломат Юрій Щербак та нащадок роду меценатів, які збудували палац, де розташована Бібліотека, Мішель Терещенко. Червону стрічку перерізали президент Окружної лікарської палати Анджей Савоні та Президент Національної академії медичних наук України Віталій Цимбалюк. Відкриття в Києві Польської бібліотеки, третьої в світі після Риму та Парижу – важлива подія в культурному просторі України.

«Разом ми пишемо історію! У день відкриття Польської медичної бібліотеки в Національній науковій медичній бібліотеці України наші найкращі побажання для всіх працівників бібліотеки на чолі з пані директором Раїсою Іванівною від делегації польських лікарів з Окружної Лікарської Палати імені професора Яна Нелюбовича».

Анджей Савоні,
Президент Окружної Лікарської Палати та делегація польських лікарів

Нині в Польській медичній бібліотеці репрезентовано більше 6000 примірників книг та часописів польською та англійською мовами, що надійшли від польських лікарів, медичних установ та провідних видавництв Польщі.

Особлива гордість – видання з приватної колекції відомого польського кардіохірурга Збігнева Реліги, які подарували братній бібліотеці його дружина за сприяння Фундації розвитку кардіохірургії імені професора Збігнева Реліги. Всесвітньовідомий кардіохірург Збігнєв Реліга очолює список найпопулярніших діячів Польщі.

Прологом цієї знакової події стала участь працівників ННМБУ Раїси Павленко та Тетяни Остапенко у IX Конгресі Полонії медичної та II Всесвітньому з'їзді польських лікарів, який відбувся в червні 2016 року у Варшаві. Саме тут думка про розвиток осередку польської книги над Дніпром знайшла вагому підтримку.

Урочистим моментом стало підписання угоди про співпрацю. В рамках Конгресу відбулась ще одна історична подія – прийом працівників Бібліотеки в Сенаті Речі Посполитої маршалком Станіславом Карчевськи. Цьому передувало нагородження в 2013 р. колекти-

НОВІ ПОЛЬСЬКІ КНИГИ,
ЕРЕДАНІ БІБЛІОТЕЦІ В ДАР
RELIGA
Interia Szczekika
POLOZAN
Zoom
Impuls

ву бібліотеки на зустрічі з медичною громадськістю Варшави та представниками польських видавництв Почесною відзнакою Сенату Польщі, а генерального директора ННМБУ – медаллю ім. Єжи Москви за заслуги у створенні медичного середовища та розбудові дружніх зв'язків між польськими та українськими лікарями.

Тут було презентовано унікальний біобібліографічний словник «Медицина в Україні», підготовлений і виданий нашим колективом. В цьому виданні представлено більше тисячі персоналій українських медиків, серед них – лікарі польського походження.

Багатолітні творчі і професійні зв'язки увінчалися успіхом. 12 жовтня 2017 року в ННМБУ відбулася подія міжнародного значення – Польській медичній біблоітеці в Києві присвоєно ім'я легендарного польського лікаря-кардіохірурга Збігнева Реліги.

Церемонію відкриття пам'ятної дошки здійснили дружина Збігнева Реліги доктор Анна Вайщук-Реліга та маршалок Сенату Польщі Станіслав Карчевськи.

Двосторонні контакти між нашими дружніми державами міцніють і плідно розвиваються. В рамках проекту щорічно відбуваються творчі

зустрічі представників Бібліотеки та польських партнерів як у Києві, так і у Варшаві.

В листопаді 2013 року, в буремні для Києва дні прологу революції гідності, високоповажний посланець братньої Польщі Кшиштоф Макух відвідав наш Книжковий Дім. Ось що, зворушений прийомом, а головне розмаїттям та своєрідністю фоліантів Бібліотеки, шановний польський побратим записав в книзі відгуків:

«Те місце, де серце б'ється сильніше, у колі друзів, які вірні традиціям і поважають людей, кожен, кому пощастило тут гостювати, буде пам'ятати завжди. Дякую від імені польських лікарів і бажаю сил, віри та надії».

Щиро ваш
Кшиштоф Макух,
віце-голова Окружної
Лікарської Ради,
м. Варшава
20 листопада 2013 р.

В тривожному грудні, коли Україна поставала з колін, відвідали Бібліотеку також друзі з Катовіце і Кнурова – завідувач відділення швидкої медичної допомоги Яцек Шарек, та проректор вищої медичної школи Міхал Еккерт.

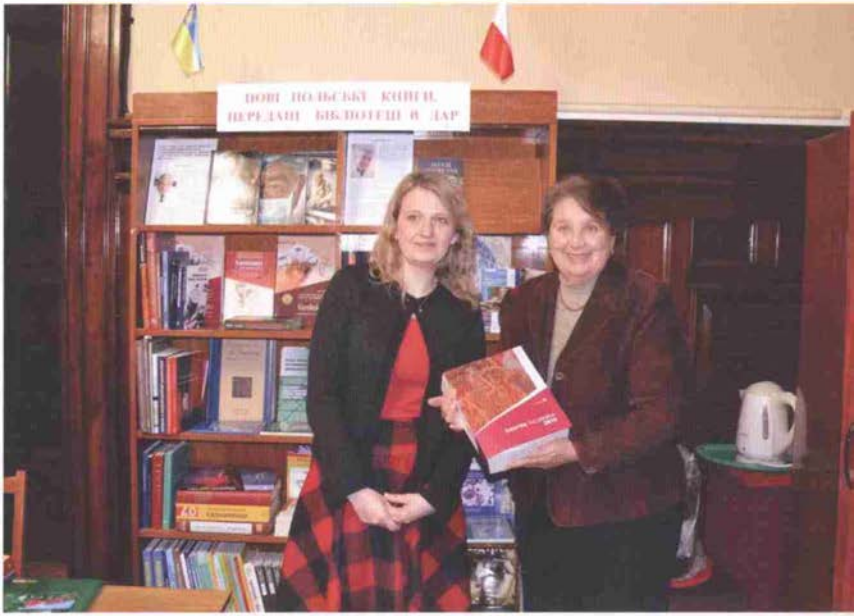

Atlas neuroanatomii i neurofizjologii Nettera
ATLAS ANATOMII RADIOLOGICZNEJ
Atlas głowy i szyi dla stomatologów Nettera
Pediatria
GERIATRIA
Immunologia
Atlas anatomii człowieka
GRAY'S Anatomy
Chirurgia
NEUROLOGIA MERRITTA
NEUROLOGIA MERRITTA
NEUROLOGIA MERRITTA
REUMATOLOGIA
GASTROENTEROLOGIA
GASTROENTEROLOGIA
DIABETOLOGIA
PULMONOLOGIA
PULMONOLOGIA
KARDIOLOGIA
KARDIOLOGIA
NEFROLOGIA
EKG
ENDOKRYNOLOGIA
ENDOKRYNOLOGIA
HEMATOLOGIA
Fizjologia człowieka
Genetyka medyczna
Nefrologia
Przewlekła niewydolność serca
Elektrokardiografia i angiokardiografia
Podręcznik transplantacji nerek
PODRĘCZNIK dializoterapii
Anatomia 2
Anatomia 1
NEUROLOGIA
KORE
NIEŚMIERTELNOŚĆ
KATHARSIS

Surgical Pathology
Rozpoznanie różnicowe w medycynie wewnętrznej
WHEATER'S
Basic Pathology
DERMATOLOGIA
MATERNITY NURS
Family, Newborn, and Women's Health Ca
PRÓCHNICA ZĘBÓW
WARSZAWSKI UNIWERSYTET MEDYCZNY
Farmakologia
Goodmana & Gilmana
BIOCHEMI
Kariologia
Próchnica zębów
PIELĘGNIARSTWO
Clinical Chemistry
Sobotta Anatomy
Atlas
otorynolaryngologiczny
Alergia
NEUROPATOLOGIA
TEXTBOOK OF SURGERY
Surgical Pathology
Rosai
Mosby
PSYCHIATRIA KLINICZNA
ULTRASONOGRAFIA W GINEKOLOGII
Biochemia
Andrzej Szczeklik
KATHARSIS
Andrzej Szczeklik
KORE
CHOROBY PŁUC
Davidson
diabetokardiologia
odrodzony stan lekarski
DERMATOLOGIA. Poradnik lekarza praktyka
Farmakologia

Наводимо їх запис:

«Сьогодні відкриваємо Україну по новому. Прекрасна країна, прекрасна культура, Київ дуже далеко від Катовіце, але люди з людьми зближаються легко.
Польща та Україна – друзі назавжди. У цій бібліотеці відчувається подих минулого і віяння майбутнього, що є дуже близьким для медицини.
Нехай Європа зближує нас усе тісніше і тісніше».
5 грудня 2013 р.

Гарні, зворушливі записи у цій пам'ятній книзі залишив наш давній спільник та однодумець, патріот книги, щирий побратим Національної медичної бібліотеки, колишній киянин Кшиштоф Круліковські:

«30 травня 2011 року, перебуваючи з робочим візитом від імені Окружної лікарської палати у Варшаві офіційно розпочали співпрацю по створенню відділу польської медичної книги при Національній науковій медичній бібліотеці у Києві.
Доброзичливості та відкритості цього проекту завдячуємо щирій зацікавленості пані директора, а також співробітникам бібліотеки.
Мені знову пощастило гостювати у «моїй» бібліотеці у першої дами укра-

їнського бібліотекарства. Це незвичайний візит. У 1863 році нашим девізом було «За нашу і вашу свободу...», що перегукується з нинішніми подіями в Україні. У цей неспокійний час революції ми стоїмо тут разом на українському майдані Незалежності» і давній пароль свободи знову заклично лунає»..

З вірою та надією
Кшиштоф Круліковскі
20 грудня 2013 р.

«З симпатією та вдячністю за гостинність у стінах Національної наукової медичної бібліотеки України зичу веселих Різдвяних свят, а також веселих успіхів у Новому 2014 році».

Рафал Вольскі,
Генеральний консул
Республіки Польща
20 грудня 2013 р.

«Шановна пані директор, з виразами поваги, симпатії і щирої вдячності за Вашу працю на ниві підготовки лікарів нового покоління, дуже вдячні за теплий прийом, передусім за доброзичливу гостинність, з якою ваша бібліотека прийняла польські книжки».

Йоанна Хоростовська
Директор інституту
туберкульозу, м. Варшава
11 жовтня 2013 р.

«З великою радістю ми побували в Бібліотеці, яка не тільки є місцем науки лікарів, але і важливою точкою на карті Києва. І 85-річчя вашої бібліотеки ми святкуємо разом з Вами. Це показує як чудово процвітає Українсько-Польська співпраця».
Від імені Окружної лікарської Ради з сердечністю та вдячністю Анджей Савоні 8 жовтня 2015 р.

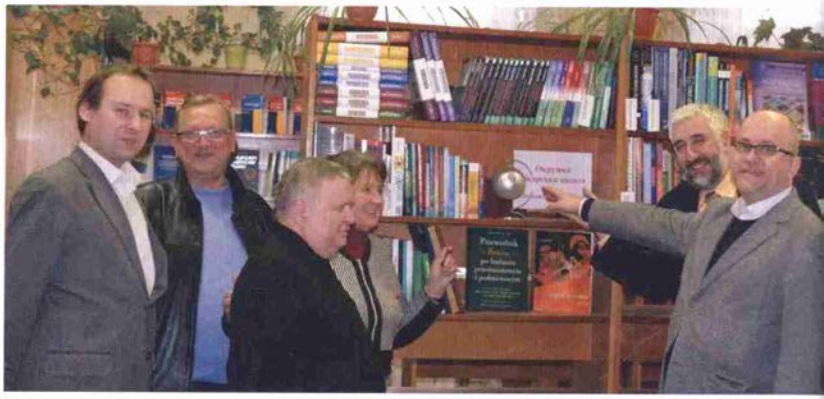

«З великою приємністю та захопленням ознайомилися зі старими та новими колекціями Бібліотеки. Іще більшою приємністю була розмова зі сповненою ентузіазму та позитивного настрою пані директором та її співробітниками».
Анджей М. Фаль, професор, доктор медичних наук Анна Лучиньска, Леся Руденко, представники польського видавництва медичної книги «Alupa» 7 квітня 2016 р.

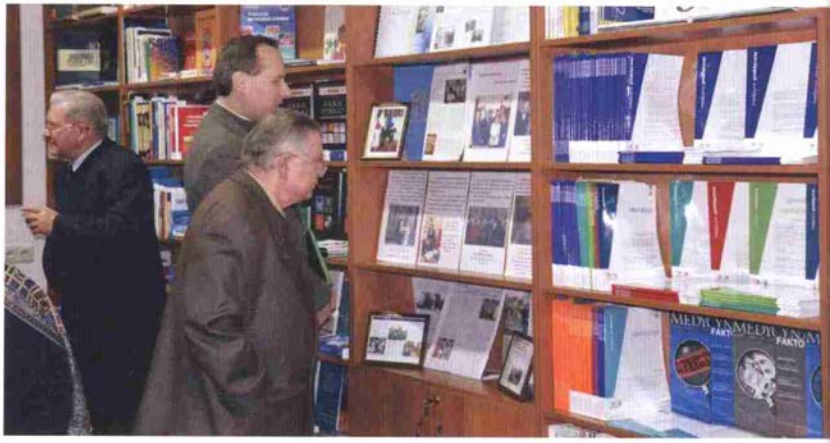

Завдяки участі в спільному проекті поліпшилась матеріально-технічна база Бібліотеки.

В 2016 р. ННМБУ виграла грант Міністерства закордонних справ Польщі за підтримки Посольства Республіки Польща в Україні на реалізацію проекту «Розширення доступу до якісної освіти шляхом модернізації Національної наукової медичної бібліотеки України».

Ми отримали сучасну комп'ютерну техніку іноземного виробництва – 80 комп'ютерів, потужний книжковий сканер та кольоровий принтер.

Все це є яскравим свідченням розбудови добросусідських відносин між українським та польським народами в ім'я процвітання найгуманнішої сфери людської діяльності – медицини.

ЩИРА ГОСТИННІСТЬ БІБЛІОТЕКИ

БІБЛІОТЕКА ЯК МИСТЕЦЬКО-КУЛЬТУРНИЙ ЦЕНТР

Двері Бібліотеки гостинно відчинені, для всіх, хто небайдужий до Прекрасного. Продовжуючи традиції легендарної родини меценатів Терещенків у стінах цієї унікальної пам'ятки архітектури відбуваються справжні свята духовності – художні експозиції, творчі вечори митців, зустрічі з цікавими людьми, лунають голоси не тільки молодих виконавців, а й корифеїв сцени. Тут вже багато років експонуються роботи видатних живописців нашої держави. Загалом, гостинна амбасада по вул. Л. Толстого постає й храмом духовності, й оселею музики та пісні, і місцем презентації багатьох творів українських вчених, лікарів, дослідників. До нашої «Вітальні» ми запрошуємо не тільки маститих відомих письменників, поетів, ми з приємністю відкриваємо також нові літературні імена. Така особливість Бібліотеки підносить її до справжніх етичних, освітніх, культурних та наукових висот.

ЩИРА ГОСТИННІСТЬ БІБЛІОТЕКИ...

Цей привітний Дім не лише випромінює світ знань, але й надихає читачів та співробітників Бібліотеки натхненням пісні, народними та класичними мелодіями. Однією з таких знакових зустрічей з світом народних традицій і скарбів у музиці став виступ у Золотій залі тріо бандуристок «Наддніпрянка», народних артисток України Гамової, Пархоменко, Миронюк 15.06.1984.

Своє захоплення атмосферою зустрічі вони висловили в своєму записі:
«Дорогі Наші, Шановні Жіночки – працівники бібліотеки ім. Дмитра Ульянова!
Щастя Вам, радощів, гарних людей і гарних зустрічей з нами, українськими митцями».
Ю. Гамова, В. Пархоменко, Е. Миронюк,
Народні артистки УРСР
15 червня 1984 р.

Майстри народного традиційного мистецтва Спілки художників України Запорізького міського творчого об'єднання «Мальва» в 1998 році виставляли в холі Бібліотеки рушники. Це було справжнє диво!
«На добро, на щастя, на злагоду, на цвітіння України, на збереження наших пам'яток архітектури розвісили ми свої рушники-обереги, назвавши «Рушниковий дивосвіт». Адже рушники – промені сонця, що мають своїм теплом зігріти будь-які черстві душі, сколихнути весь люд захищати наші неоціненні багатства».
Олександра Артем'єва, голова правління т/о «Мальва»,
Людмила Ситник, директор Запорізького «Народного дому».
2 червня 1998 р.

«Втретє, але не в останнє я приходжу читати Вашому колективу та читачам бібліотеки літературні програми. І кожного разу сприймаю ці зустрічі з такою вишуканою аудиторією, як дарунок долі».
Борис Лобода,
Заслужений артист України
22 лютого 2000 р.

7 березня 2000 р. відбулась презентація книги «Україна медична», на якій були присутні поет Валерій Ковтун, письменник Олександр Балабко, співачка Ірина Персанова, поетеса Людмила Петрова.

«Ми, гурт гостей, запрошених на святкування 40-річчя діяльності медичної бібліотеки України у Терещенківському палаці, щиро за це вдячні.
Це для нас – висока честь. Дякуємо директорові Раїсі Іванівні Павленко за титанічний труд як з організації роботи бібліотеки, так і в захисті будівлі від спокусливих зазіхань.
Низько вам вклоняємось».
Валерій Ковтун, поет
Олександр Балабко, письменник
Ірина Персанова, співачка
Людмила Петрова, поетеса
7 березня 2000 р.

«О, Боже, мій милий! Ніколи в житті не думали і не гадали, що прийдеться співати у такій залі цього будинку, прекрасного пам'ятника архітектури. Бажаємо наснаги, міцного здоров'я, родинного щастя, терпіння. VIVAT працівникам бібліотеки!»
Юланда Сакас-Моне,
7 березня 2000 р.

Ці слова із Святого Слова можна віднести й до мистецтва. 29 листопада 2000 р., в зв'язку із 70-річчям Бібліотеки, її відвідали із вишуканим концертом молоді співачки та концертмейстери з консерваторського класу легендарного голосу України, народної артистки СРСР та України Євгенії Мірошниченко на чолі з Євгенією Семенівною. Вони залишили зворушливий запис в Книзі відгуків. Перший автограф у цьому гроні належить Євгенії Мірошниченко. Наводимо ці рядки за їхнім оригіналом:
«Я счастлива, что поздравить Вас с праздником семидесятилетия смогли молодые талантливые певицы, воспитанные мною, а рожденные нашей украинской землею, природой нашей богатейшей. В концерте сегодня принимали участие самые талантливые и они счастливы, что причастны своими прекрасными голосами к этой славной дате. Счастья коллективу Вашему и радостей жизни».
Евгения Мирошниченко,
Народная артистка СССР и Украины и ее класс
29 ноября 2000 г.

В Україні є постаті, які своєю долею та пристрастю завжди викликатимуть незгасну повагу. Це батько й син Іван та Юрій Липи. Вони чудові лікарі, були вірними синами свого народу. Іван Липа, що належав до плеяди «тарасівців», прийняв безпосередню участь в уславленні пам'яті Кобзаря в Каневі, над Дніпром. Саме Іван Липа подбав і про встановлення пам'ятника Степанові Руданському на Масандрівському цвинтарі у Ялті, де той вічно спочиватиме. Щодо Юрія Липи, письменника, поета, науковця, знаного фітотерапевта, що змушений працювати в еміграції і серед своїх творів залишив докладний опис лікарських рослин «Ліки під ногами», він як лікар УПА був замордований чужинцями із так званого «СМЕРШУ» – загону НКВС, при звільненні Яворова. Запис про Івана та Юрія Лип залишили народний артист України О. Безсмертний та письменник Л. Череватенко:
«Сьогодні 13 грудня 2000 р. доля подарувала мені зустріч з чудовими людьми. Звів та об'єднав нас Ю. Липа, який нарешті повертається на нашу неньку-Україну. Спасибі вам за Ваше сподвижництво!»
О. М. Безсмертний, Народний артист України, 13 грудня 2000 р.

«Дякую за те, що згадали Юрія Липу, що запросили чудових гостей та виконавців, що всі разом ми вшанували великого митця і громадянина! Чекаю на продовження»!
Леонід Череватенко
13 грудня 2000 р.

«Коли я заходжу у Бібліотеку, ловлю себе на думці: поки є бібліотекарі, ці святі заклади – Бібліотеки, у того народу є Безсмертя, у того народу є історія, є слава. Вірю в нашу невмирущість»!
Олег Чорногуз, головний редактор журналу «Перець» з дружиною, яка стала Ученим завдяки Бібліотеці
3 квітня 2001 р.

«Хочу доземно вклонитися цим чарівним стінам медичної бібліотеки, де дихається так легко і розлого, як на рідній природі, бо тут витає шляхетний дух Терещенка, і його зберігає нинішня господиня цього закладу – чудова людина і фахівець, справжня українка Раїса Іванівна Павленко, яка згуртувала навколо себе такий же колектив. Глибоко вдячний за увагу, непідробну щирість і людяність».
Ярослав Чорногуз
22 квітня 2001 р.

«Нехай в цьому домі, що від народження є гостинним до носіїв культури і надалі витає цей дух прекрасного».
Іван Драч, Герой України, письменник
2 грудня 2001 р.

«На згадку про вечір, організований бібліотекою та доктором К. Трінусом, де я показав фрагмент слайдового фільму «Мальовнича Україна», що був знятий ще на початку 80-х років. Чудова акустика, екран, затишок, лагідна атмосфера вечора».
Сергій Марченко, кінорежисер Національної кінематики України
2 грудня 2001 р.

«Искусство лечит душу, просветляет ум и потому музыканты и врачи всегда традиционно близки во все времена при всех правлениях. Мы всегда рады счастью общения с вами».
Александр Москалец, Василий Манолов
2 декабря 2001 г.

«С огромным удовольствием провел презентацию книги «Тайны мужского и женского» в «золотом зале» библиотеки. Предлагаю Вам афоризм из этой книги, который не один раз окажет свое исцеляющее воздействие: «Мудрость – это способность не говорить лишних слов и не делать лишних поступков».
Назип Хамитов, философ, психоаналитик
23 октября 2002 г.

«Библиотека подарила друзьям и поклонникам замечательного украинского ученого Кузьмы Никитовича Веремеенко радость встречи с ним в связи с презентацией книги о нем – «Огонь на себя». В этом солнечном октябрьском дне мы почувствовали какой-то радостный знак и упование на будущее. Спасибо библиотеке за эти минуты свидания. Да живет этот дворец духа!»
Главный редактор журнала «Doctor»,
Сотрудники Национальной радиокомпании Украины
24 октября 2002 г.

«Я счастлив оставить здесь свою запись. Потому, что конференц-зал этого замечательного особняка, в котором находится Гос. мед. библиотека, мой самый любимый. Начиная с 1994 года, я регулярно здесь выступаю с сольними концертами. Сегодня здесь состоялась презентация моего уже второго диска «Минор-2». Здесь замечательная акустика!
Прекрасная энергетика! Я безмерно благодарен моему большому другу – директору мед. библиотеки – Раисе Ивановне Павленко за ее доброту ко мне и за возможность выступить в этом прекрасном зале. Желаю удачи всему коллективу этого заведения и любви»!
Игорь Завадский, Заслуженный артист Украины
6 ноября 2002 г.

«8.11.2002 р. відбувся інформаційно-розважальний вечір «Музика і медицина». Науково-медична бібліотека вибрана не випадково. Дух науки і високого мистецтва завжди панував у цих стінах. А сьогодні тут звучала стародавня музика у виконанні Костянтина Чечені і бринів неповторний голос Василя Манолова».

Костянтин Трінус, професор
А. Бершацький, головний радник МЗС України
8 листопада 2002 р.

На одному з вечорів «Музика і здоров'я», де виставлялись роботи художника В. Євтушевського, звучав неперевершений бас Василя Манолова, голоси Маркіяна Свято, Олесі Забашти, сестер Сокальських. Враженнями від цього дійства поділилось подружжя Валентини і Петра Перебийносів:

«Ваш Дім Здоров'я дарує здоров'я і знедоленій нашій культурі. Творчий вечір небесного маестро України Василя Манолова – це феноменально! Це – на все життя»!

17 червня 2003 р.

«З нагоди Всеукраїнського дня бібліотек я знову відвідав ці гостинні стіни. А вперше це сталося 15 років тому, коли я студентом КДІКу потрапив сюди на екскурсію. Радісно усвідомлювати, що це прекрасна бібліотека є не лише зосередженням поривань людського розуму, які властиві представникам лікарської професії. Крім

цієї надзвичайно високої і світлої місії бібліотека взяла на себе ще одну місію. Останнім часом вона, на радість усім, надає притулок ще й Музам. І сталося справжнє диво: Розум і Почуття живлять одне одного і співіснують в ім'я благородної мети. Отже, можна бути певним, що дух, створений у бібліотеці, не може не сприяти усім цілям, яких прагнуть її співробітники. Якщо наукова бібліотека підтримує традицію влаштування концертів класичної музики, можна бути спокійним за її майбутнє. Це означає що її колектив перебуває в справді гармонійному стані, а відтак – ця бібліотека є і буде не лише осередком наукових досліджень, а й прибіжищем найщиріших злетів артистичного духу»!

Олександр Москалець, концертмейстер
30 листопада 2003 р.

«У цих стінах душа стає чистішою, стрій думок – гармонічнішим, а настрій сягає високого спокою. Хай традиція влаштування концертів зберігається і надалі, це нестиме радість багатьом нам!»

Василь Манолов, Заслужений артист України
30 листопада 2003 р.

На таких людях, як Ви, світ тримається.
«Що є життя? – коротка мить.
Яке її надбання?
Красою душу напоїть
І не вагаючись прожить
Хвилину Раювання»
(М. Вороний)
«Нехай береже Вас Господь! З любов'ю Раїса Недашківська».

Раїса Недашківська, Народна артистка України, 19 квітня 2005 р.

«Эта библиотека – национальное достояние, жемчужна в короне Украины. Прекрасное собрание книг, отличный колектив, великолепное здание. Этим гордилась бы любая страна Европы. Высказываю свое восхищение директору, которая самоотверженным трудом сохраняет это великолепие. Благодарю за прекрасно организованную презентацию моей книги «Чернобыль. Месть мирного атома», и считаю за честь передать ее в фонды Государственной научной медицинской библиотеки».

Николай Карпан, главный инженер Чернобыльской АЭС,
автор книги «Чернобыль. Месть мирного атома», 1 февраля 2006 г.

«З нагоди історичної події присвоєння почесного звання Національної медичної бібліотеки України щасливі бути співучасниками. Раді поздоровити колектив з наданням високого почесного статусу».
Ваші Елеонора Пірадова,
Народна артистка України,
Володимир Миркотан,
Заслужений діяч мистецтв
13 квітня 2006 р.

«7 лютого в Золотій залі Національної наукової медичної бібліотеки відбулася презентація моєї книги «Різдвяна квітка на засохлій гілці». Дуже вдячна Бібліотеці за теплий прийом, за чудовий вечір».
Тетяна Зімбіцька
7 лютого 2007 р.

«Ніколи в житті не думали і не гадали, що прийдеться співати у такій чудовій залі цього будинку – прекрасного пам'ятника архітектури нашої держави. VIVAT працівникам бібліотеки»!
Iolanta Sacas-Moine, Гостя із Франції DR
М. В. Міжевич,
Заслужений артист України,
керівник ансамблю «Родослав»
7 березня 2007 р.

«С национальной научной медицинской библиотекой мы, художники и искусствоведы, дружим и любим ее очень давно. Когда лучших не выставляли в официальных музеях и выставочных залах, мы находили приют именно здесь. Тогда это был подвиг».
Алла Ревенко, искусствовед
5 февраля 2009 г.

«Презентація книги «Творча спадщина Ібн Сіни та сучасність» стала визначною подією в науковому та культурному житті України. Ця книга – символ єднання культур, діалогу цивілізацій, осмислення минулого та очікування майбутнього. Бажаю бібліотеці і далі бути осередком культури, спілкування, духовності».

Тетяна Гардашук,
Доктор філософських наук, ін-т філософії НАНУ
11 березня 2009 р.

«Побувавши вперше в житті у Вашій бібліотеці, мене вразила архітектура будинку. Коли бібліотека поєднується з казковим оздобленням, з фантастичним різьбленням по дереву, з ліпленням, яке вражає. Аура добра, – сюди хочеться прийти ще».

Галина Ярова,
Директор музею гетьманства, Київ
13 липня 2009 р.

«Благотворительный фонд «Искусство и мир» искренне благодарит коллектив библиотеки за совместно проведенную акцию «Кращі вчені та митці за духовне відродження» по возрождению духовности и культуры Украины».

С. Н. Смешко,
Президент благотворительного фонда
17 июля 2009 г.

«Хай живе бібліотека, яка була і є великим осередком культури, і яка дає уявлення, що естетикотерапія – великий стимул життя»».

О. Федорук, професор, академік
15 вересня 2009 р.

«Відкриття художньої виставки – це особлива, знакова подія на культурно-мистецькому терені столиці України. Презентація творів архітектора Г. Носенка підтверджує цю думку. Дійсно, відбулося свято духу, душі, серця... Чарівні пастелі розкривають природну обдарованість художниці. В творах домінує настрій, образність, любов до життя та своєї справи... Ми отримали духовний подарунок, сповнений професійності і краси».

В. Єфремова,
Заслужений працівник культури України, арт-критик
14 грудня 2009 р.

«...Хочу відзначити велике задоволення у вас співати: крім хорошої акустики є ще присутня позитивна, життєстверджуюча аура вашого приміщення. З радістю буду ще співати у Вас»!

Світлана Мирвода,
Заслужена артистка України,
16 квітня 2010 р.

«За сприяння Спілки жінок м. Києва 16.04.2010 р. в Золотій залі ННМБ МОЗ України відбувся вечір поезії Лариси Петрової. Автор 5 поетичних збірок, член Спілки письменників України, Лариса Петрова читала вірші, автори-виконавці – Світлана Мирвода, Ірина Персанова виконали пісні на вірші і музику Лариси Петрової. Схвальні відгуки від поціновувачів поезії отримала творчість поетеси-композитора Л. Петрової і її творчий доробок – громадянська лірика, вінок сонетів, спомин про дитинство. З почуттям вдячності поціновувачі таланту дякували директора бібліотеки Р. І. Павленко за надану можливість долучитися до висот поетичної творчості».

З вдячністю за душевний комфорт і гармонію В. Ковтун,
З щирою повагою і любов'ю Г. Менжерес
16 квітня 2010 р.

«Дорогі п. Раїсо і Ваші мудрі, працьовиті колеги! Нечасто доводиться зустрічати нині бібліотекарів, які так живуть своєю справою, так творять круг себе атмосферу тепла і людяності, так вміють випромінювати світло, так самовіддано (і водночас із задоволенням, з любов'ю) працюють на своїй ниві, – як це є у Вашій бібліотеці. Найлегше зневірено махнути рукою і сказати : «Не дають коштів!» як це, на жаль, роблять більшість) – значно важче шукати шляхи і можливості, як це з успіхом робите Ви. На таких людях тримається українська культура, на таких тримається світ! А, отже, можна спокійніше дивитись у майбутнє: в України є Ви, шановні ХРАНИТЕЛІ СЛОВА (не люблю пафосу, але тут без нього не можу). Значить – є віра в краще»!!!

З поклоном, захопленням і щирою симпатією Марина Павленко,
Член Національної спілки письменників України
11 травня 2011 р.

«Ми, гурт гостей, запрошених на святкування 40-річчя роботи Національної наукової медичної бібліотеки України у Терещенківському будинку, щиро за це вдячні. Це для нас висока честь! Дякуємо директорові Раїсі Іванівні Павленко за титанічний труд як з організації роботи бібліотеки, так і в захисті будівлі від спокусливих зазіхань».

Низько Вам вклоняємось
В. Ковтун, поет
Олександр Балабко, письменник,
Ірина Персанова, співачка
25 жовтня 2011 р.

«Цей будинок і досі, в третьому тисячолітті є осередком культури і мистецтва. Молимо Бога про те, щоб з цих острівців духовності відродився наш рідний Київ і вся Україна».
В 1944–1949 роках в бібліотеці працювала член родини Топачевських Віра Вікторівна Топачевська заступником директора з наукової роботи».

Родина Топачевських
22 листопада 2011 р.

«Дуже вдячна цим стінам, цим добрим і світлим людям за запрошення провести тут мій поетичний вечір. Слово тут знаходить відгук і очищає серця. Хай цей осередок культури, просвітництва, Духу стоїть і гуртує людей попри всі бурі й шторми непростого сьогодення».

Наталка Поклад, письменниця
7 грудня 2011 р.

«В день памяти Н. М. Амосова, 12.12.2011 г., я, Юрий Сычев, режиссер и продюсер фильма «Человек, который любит людей», посвященного жизни и личности Амосова, приношу в дар Библиотеке копию фильма. Надеюсь, что мое скромное произведение поможет по-иному увидеть гений такого необычного и удивительного человека, как Н. М. Амосов».

Юрий Сычев, режисер
12 декабря 2011 г.

«Очень рада была встретиться с чудесными людьми, работающими здесь. Замечательная публика, хорошие глаза. Актеру очень дорог отклик зала – он был сегодня. Благодарю!»

С наилучшими пожеланиями всему коллективу
Лидия Яремчук, Народная артистка Украины
29 декабря 2011 г.

«Какой сегодня удивительный день – словно совершила гостевой визит в прошлое. 20 лет назад я работала в этой библиотеке молодым специалистом. А сегодня была на встрече как писатель. В зале сидели женщины, которые помнят меня молодой.
Запах книг, тишина, удивительная атмосфера. Иногда так хочется остановить время...»
Елена Рог, писательница
15 января 2012 г.

«Сьогодні, 5 квітня 2012 року, напередодні Великодніх свят відбулася гарна творча зустріч з видатною поетесою сучасності Ганною Танасівною Чубач. Шануймо рідне серцем заклично і від живих, і тих, кого немає, хто, навіть кроку не ступив назад...».
Сердечно Олександр Бакуменко, Народний депутат України,
Заступник голови Комітету Верховної Ради України
з питань аграрної політики та земельних відносин
5 квітня 2012 р.

«Сьогодні відбулася чудова зустріч з відомою українською поетесою Ганною Чубач!
Хай завжди звучить українське слово в наших душах! Хай линуть пісні на слова поетеси!
Хай завжди звучать великодні дзвони над незалежною Україною».
Катерина Сенько, кореспондент Національної Спілки письменників України,
Олександр Бакуменко, поет, член Національної Спілки письменників України
5 квітня 2012 р.

«Великодня зустріч відбулася в стінах Національної наукової медичної бібліотеки України за участю відомої поетеси Ганни Чубач та виставки картин Оксани Чубачівни.
Студенти Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова з теплом в серці, з посмішкою на вустах, з вогником в очах переглянули картини, слухали поезію, пісні. Українське слово в цих стінах мало високу ауру. Добра Вам, успіхів, натхнення».
Доцент, кандидат філологічних наук Національного педагогічного
університету імені М. П. Драгоманова
5 квітня 2012 р.

«З великою вдячністю і повагою вітаю колектив бібліотеки з Днем медичного працівника. Це так прекрасно – поєднання високоінтелігентних діячів медицини і діячів мистецтва! Сама Раїса Іванівна – взірець талановитого, сучасного, керівника, мудрої жінки, яка підтримує високе мистецтво – композиторів, поетів, музикантів незалежної України. Згуртовує їх навколо себе і дає надію на те, що висока наука і високе мистецтво Музики процвітатимуть у нашій Державі. Бажаю успіхів і міцного здоров'я для втілення Ваших ідей, для добра, щастя. Любові і злагоди».
Людмила Марцевич, Народна артистка України
14 червня 2012 р.

«Вельмишановній Раїсі Іванівні, яка протягом багатьох років з любов'ю та сумлінням, що достойно дивування, популяризує найліпші зразки класичного мистецтва України та всього світу, з великою вдячністю і теплими побажаннями до Дня медичного працівника!»
Тетяна Іваницька, завідувач музею-квартири композитора В. С. Косенка, композитор, музикознавець
14 червня 2012 р.

«Шановному колективу Національної медичної бібліотеки України, що робить велику освітянську роботу по поверненню історичної минувшини, внеску вчених медичної науки до світової скарбівні, поверненню їхніх імен і вихованню на їхніх життєвих і наукових справах гордості за українську землю. Тільки книжка дає знання, які є основою, фундаментом і тим наріжним каменем за словами митрополита Іларіона, на якому утверджується кожна нація, народ і, зрештою, держава».
Василь Шендеровський, професор
13 червня 2013 р.

До дня медичного працівника в бібліотеці відбувся концерт майстрів мистецтв, в якому взяли участь Заслужений артист України, доцент НАКККіМ Віктор Кавун, журналіст і співачка з Криму Юлія Качула, лауреат міжнародних фестивалів співачка Владислава Чайка, співачка, переможниця міжнародних конкурсів з Полтавщини Валерія Порубай, талановитий концертмейстер, автор пісень Ела Малахова та її чоловік Василь Чорний.

Віктор Кавун ще зовсім молодим довгий час працював в бібліотеці столяром і одночасно вчився в Національній консерваторії. Часто з майстерні, що знаходилась у дворі бібліотеки, лунали українські пісні. Згодом Віктор став відомим українським співаком, Заслуженим артистом України. Працівники бібліотеки вже не один раз мали можливість насолоджуватись співом Віктора Кавуна в різних концертних залах.

«До нашої чудової медичної бібліотеки ми завітали з величезним бажанням і натхненням з нагоди дня медичного працівника. У вас чудовий колектив, дивлячись у ваші світлі обличчя і очі, було настільки приємно на душі, охоплював такий дивовижний настрій і все ніби зсередини світилося».

Віктор Кавун,
Заслужений артист України
13 червня 2014 р.

«Національна наукова медична бібліотека – розсадник культури і духовності. Слава керівництву! Слава Україні»!

Анатолій Паламаренко,
Народний артист України
4 листопада 2014 р.

«Вражена відвідинами Національної наукової медичної бібліотеки і сердечно дякую за подаровану можливість познайомитись з цим бібліотечним дивом. Низький уклін Вам за те, що бережете це царство книг для нащадків».

Лідія Вовкун,
Народна артистка України
3 лютого 2015 р.

«Схиляюся в поклоні перед жрицями Книги і Медицини в їх жертовному служінні Слову і Здоров'ю. З радістю і вдячністю за зустріч із читачами, людяністю і високим служінням українському відродженню».

Уклінно, Мирослав Дочинець, письменник
19 лютого 2016 р.

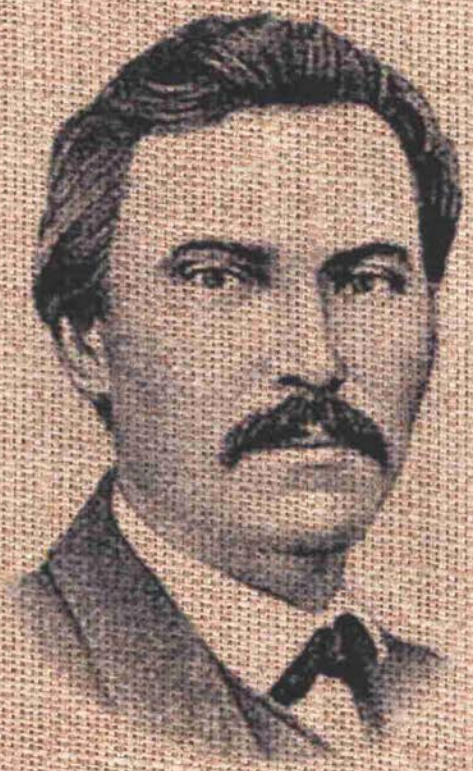

Руданський Степан Васильович
1833–1873

Український поет, перекладач античної літератури, автор класичних сатир на міжнаціональну та антиімперську тематику, професійний лікар

КИЇВСЬКА ДОМІВКА СТЕПАНА РУДАНСЬКОГО

Якби сяючого чи похмурого січневого дня великий український поет, видатний лікар, історик, етнограф, благодійник Степан Васильович Руданський завітав в оселю ННМБУ, він потрапив би у коло його найщиріших шанувальників. Хомутинці, Кам'янець-Подільський, Петербург, Ялта – коло короткого, але вічного життя поета... А як же Київ, чи увічнені його ім'я і невмирущий дух? Маємо стверджувати, що такою духовною оселею поета, який стоїть в єдиному ряду з Тарасом Шевченком, Лесею Українкою, Іваном Франком, постає Національна наукова медична бібліотека. Вже понад три десятиріччя першого місяця нового року її колектив разом з Національною Спілкою письменників України, знаючи день народження створювача безсмертного національного співу «Повій, вітре, на Вкраїну», збираються лікарі, письменники, вчені, громадськість та гості Києва – шанувальники таланту й серця поета. Бібліотека стала неначе другою київською оселею видатного поета-медика.

Першим і багаторічним ведучим таких зустрічей був незабутній Василь Юхимович, пісня якого «Журавка» і тепер звучить на цих урочистостях.

Надалі цей смолоскип пам'яті винахідливо й щиро, з іскрометним гумором ніс поет Петро Осадчук. Символом цих зворушливих вечорів слід вважати і участь в них славетного поета Олекси Ющенка. Незмінно на таких вечорах з творами Руданського виступає видатний митець, лицар українського слова, Герой України, народний артист України Анатолій Паламаренко. Атмосферу цих щирих зустрічей прикрашає участь в них правнучатого небіжа поета, військового лікаря, дослідника творчості С. Руданського, підполковника медичної служби в запасі – Олексія Боржковського; невтомного руданськознавця Ольги Юрчишиної з Вінниці; академіка НАМН України, депутата Верховної Ради України першої каденції Любомира Пирога; лікаря-поета, професора НМУ ім. О. О. Богомольця Федора Тишка; професорів Лідії Калюжної, Івана Чекмана, Юрія Дупленка, Костянтина Тринуса; відомих діячів у громадській медицині Івана Сороки, Станіслава Нечаїва; екс-міністрів охорони здоров'я Миколи Поліщука і Олега Мусія; грона українських письменників Миколи Сома, Івана Драча, Петра Засенка, Гриця Гайового, Петра Глазового, Євгена Колодійчука, Петра Перебийніса, Валентини Козак, Полікарпа Шабатина, Тетяни Димань, Наталки Поклад, Ніни Гнатюк, Анатолія Прохоренка, Василя Довжика, Вадима Скомаровського, Олександра Бакуніна та ін. Не всі вони фізично з нами, але духовно поділяють нашу любов до Поета. Твори С. Руданського, його пісні стали улюбленими серед народому, а його прижиттєва слава лікаря – приклад наслідування для медичних працівників.

На вечорах Руданського особливо зворушливо звучить вірш «Воли» в інтерпретації професора Національного медичного університету імені О. О. Богомольця Федора Тишка:

«Гей, воли, чого ж ви стали?» –
запитав Степан Руданський.
А воли в ярмі мовчали –
Заморив їх труд селянський.
Майже вже волів немає
І ярма ніби нема
Та ще дехто не знімає
З шиї власного ярма.
Ще у декого в натурі
На догоду хазяїв
Залишилось лізти з шкури.
Тягнуть плуга за волів.
Свіжий вітер в Україні
Надихає на життя
І не матиме віднині
Наш Руданський забуття.

Наведемо кілька відгуків учасників цих творчих вечорів:
«В цьому історичному будинку сьогодні відбулося свято Степана Руданського. Я був «сусідом» цього дому, в котрому жили художник Дерегус, Григорій Верьовка, Олександр Сорока і проходячи інколи біля цього будинку висловлювали думку аби тут був якийсь культурний, український центр. І от тут бібліотека, наукова велика установа.
Ми всі, хто брав участь у святі С. Руданського (165-річчя його), раді були хоч одне слово промовити про нього, послухати «Повій вітре», віддати шану великому не лише гумористу, але й науковцю, лікарю і пісняреві неперевершеному. Слава йому! І вдячність працівникам бібліотеки – синтезу науки лікування».
Олекса Ющенко, Микола Сом
21 січня 1999 р.

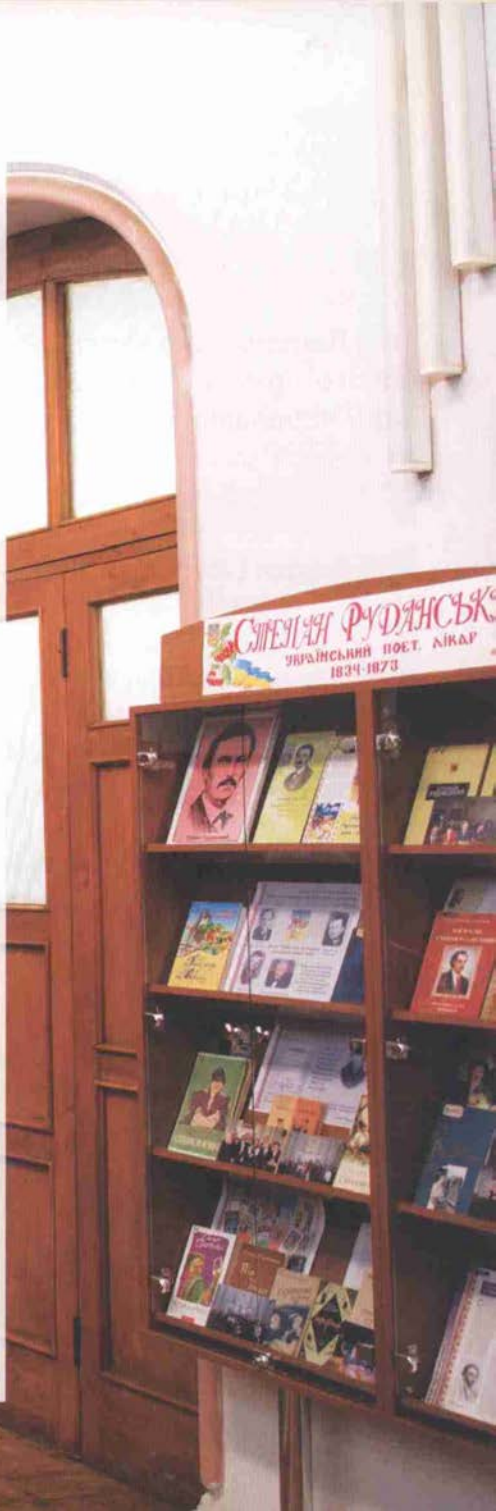

Петро Ількович Осадчук, поет Божою наснагою, уособлення незламного гумору в усі часи, перетворював вечори на честь Степана Руданського, головуючи на них, в години веселої втіхи. Таким усміхненим залишається новітній сміхотворець в нашій пам'яті. Наводимо його запис, який також свідчить якими чарівними, оптимістичними та дружніми були душа й серце поета.

«В цей день в науковій бібліотеці відбувся вечір, присвячений пам'яті Степана Руданського. Це був тріумф ідеї, якій немає місця в умовно незалежній Україні.
Були орди, були навали,
Були грози весняні над краєм.
Ми свою історію проспівали
І досі – крізь сльози! – співаєм».
Петро Осадчу, 21 січня 2000 р.

«А звучала тут пісня «Повій, вітре, на Вкраїну... Щира дяка доброму жіноцтву – окрасі цього вечора»
Василь Юхимович, 17 січня 2001 р.

«І був день, і було мистецтво, і була радість у грудях. День Степана Руданського – великого лірика і сміхотворця і великого українця – день його народження і безсмертя. Слава служителям цього духовного храму, який єднає нас однією великою родиною в Україні милій!»
Анатолій Паламаренко,
Анатолій Прохоренко
17 січня 2001 р.

«Раїсі Іванівні і її однодумцям щира дяка за організацію вечора пам'яті Степана Руданського. Світлої всім долі, щастя, добра рясної Божої благодаті».
З глибокою пошаною В. Конощенко
17 січня 2001 р.

«Цього чудового, січневого 29 дня, відбувся неповторний вечір вічно сущого Степана Руданського. Вечір-відкриття незглибимого побратима поета – громового голосу України Анатолія Паламаренка, а ще – багатьох відкрить. Низько кланяємось Вам за велику любов до всього святого, за щедрі дари душевні!»
Петро Перебийніс,
29 січня 2002 р.

«Вкотре в захваті від осередка української медичної науки та культури. Низький уклін ентузіастам бібліотеки».
Л. Калчевська, читач бібліотеки
29 січня 2002 р.

«С благодарностью о проведенном вечере памяти Степана Руданского в этом истинном центре Украинской культуры».
І. А. Адамець, читач бібліотеки
29 січня 2002 р.

«Медична бібліотека – це водночас духовний центр українства. Переконаний, що ніколи не буде фізичного здоров'я без духовного здоров'я. І тому висловлюю своє захоплення тим, що робить в медичній

бібліотеці Раїса Іванівна Павленко. Ми є свідками продовження великого життя і духовної спадкоємності Степана Руданського. Повій вітре в Україну, аби це відчула душа кожного, хто живе в Україні!»

Петро Осадчук
19 січня 2005 р.

«Дякуємо за чудовий вечір пам'яті Степана Руданського і надалі скликатиме нас до цієї чудової господи».

Наталка Поклад
19 січня 2005 р.

«Велика подяка працівникам-сподвижникам медичної бібліотеки. Ваша праця окрилює, обнадіює».

Петро Засенко
19 січня 2005 р.

«Слава Степану Руданському – лікареві, громадянину, поету та науковій медичній бібліотеці за високу духовність – Руданківські читання!»

Валентина Козак
19 січня 2005 р.

«Дай, Боже медбібліотеці з подачі уряду не вмерти. Завдяки Вам, Раїсо Іванівно, у медицині є сад науки... вечори Степана Руданського. Медична бібліотека – одне з вогнищ України, і це вияв надії»

Гриць Гайовий
24 січня 2006 р.

«Дякуємо за шану до пращура та нашого земляка»

Олексій Боржковський, правнучатий племінник Степана Руданського
25 січня 2007 р.

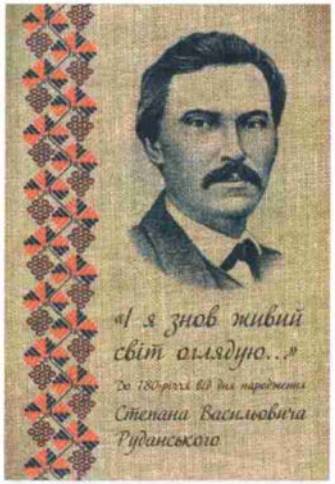

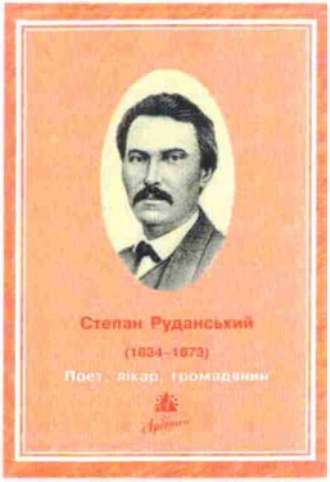

«Літературно-мистецький вечір пам'яті Степана Руданського в Національній медичній бібліотеці – ще одне свідчення того, що українці, як взірець добромирної нації, на межі резервації, тримаються з останніх сил, тримаються родинного гурту во ім'я роду і народу, заради торжества християнських цінностей, які нині в Україні розтоптуються чужими людьми.

Будьмо разом!

Будьмо вдома з вікнами, розчиненими до людства, яке деградує в умовах глобалізації, відомо якими силами проголошеної.

Ситуація ускладнюється.

Коли поет компонує розслинені строфи,
Чорт у храмі танцює зі свічкою.
Україна на межі катастрофи,
А козацтво співає «Тихо над річкою».
Дивні українські поети,
Яких по Європах не знають.
Давно пора лягать за кулемети,
А вони стоять і співають.
Отже, перемагать і жить!»

Петро Осадчук,
Любомир Пиріг
18 січня 2008 р.

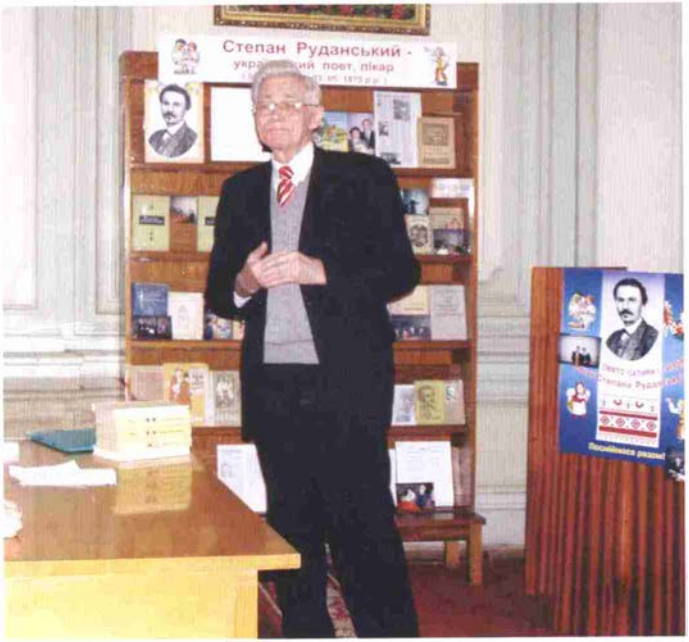

«Люблю святкування Степана Руданського в Науковій медичній бібліотеці, де ми, українські письменики, відчуваємо себе вдома, поки що, – ради незмінної української лінії життя. Хочу завтра і позавтра не тільки в цій бібліотеці відчувати себе там, куди апелював Степан Руданський у безсмертному пориві – «Повій вітре, на Вкраїну...!». Дай, Боже, дай, Боже!»

Петро Осадчук,
29 січня 2009 р.

«На щастя, на здоров'я, на многії літа Раїсі Іванівні – захисниці Раю цього бібліотечного! І всім її бібліотечницям!»

Вдячно щедрує Василь Довжик
27 січня 2010 р.

«Хай живе ця колиска культури на многії літа! Слава С. Руданському і його шанувальникам».

Уклінно,
Валентина Козак
23 січня 2012 р.

«З великою радістю був учасником змістовного, цікавого, добре організованого вечора, присвяченого видатному письменнику Степану Руданському і презентації книжки відомого гумориста Гриця Гайового. Велике духовне піднесення і радість спілкування багато хто відчув у залі».

З вдячністю
Станіслав Шевченко
Заслужений діяч мистецтв України, письменник,
05 лютого 2015 р.

175-річчя від дня народження талановитого українського поета в 2009 р. зусиллями колективу Національної наукової медичної бібліотеки України було видано книгу «Степан Руданський. Поет, лікар, громадянин». В ньому вперше проаналізовано творчі перлини великого українського поета в усіх розроблених ним жанрах. Поетичну гравюру цього геніального сміхотворця XIX сторіччя було поєднано з детально дослідженим лікарським шляхом Степана Руданського, як одного з перших українських дипломованих лікарів-інтерністів в епоху земської медицини. Також багато в чому вперше постала його широка громадська та благодійницька діяльність в Ялті, де він плідно працював міським лікарем.

Працюючи над книгою, ми для самих себе відкрили незнаного Степана Руданського. Він був надзвичайно обдарованим поетом з тремтливою душею.

Відзначаючи 180-річчя від дня народження Степана Руданського, яка символічно збігається з 200-річчям великого Кобзаря, широкому загалу була представлена нова книга «І я знов живий світ оглядую...», підготовлена творчим колективом Бібліотеки. Ця книга доповнена новими розвідками. Це біографічні ескізи та роздуми в орнаменті віршів, розповідь про Петербурзькі роки поета. Вперше подано хроніку студентських літ та лікарської звитяги С. Руданського.

Приємною подією для нас стало відзначення в 2015 році книги «І я знов живий світ оглядую...» дипломом Всеукраїнської літературно-мистецької премії імені Степана Руданського.

СЕКРЕТЫ ГАСТРОЭНТЕРОЛОГИИ
СЕКРЕТЫ ГАСТРОЭНТЕРОЛОГИИ
СЕКРЕТЫ ГАСТРОЭНТЕРОЛОГИИ
5500

ХУДОЖНІЙ ДИВОСВІТ У БІБЛІОТЕЦІ

Дві галузі людської діяльності, медицина і мистецтво, сягають сивої давнини, а міфологія древньої Греції яскраво свідчить про це: Бог Аполлон був покровителем мистецтва, а його син Асклепій – покровителем медицини. Лікує медицина, лікує мистецтво.

Біль і страждання, з якими стикається лікар повсякчасно, необхідно компенсувати красою і чародійною силою мистецтва, щоб лікар, сам надихаючись, міг повернути хворому дивосвіт. Демонстрація робіт художників сприяє подальшому творчому зростанню митців, а їх здобутки, які визнані й оцінені рідним містом, дарують радість глядачеві від зустрічі з Прекрасним. Тож бібліотека завжди відкрита для цікавих творчих ініціатив.

Художня галерея Національної наукової медичної бібліотеки України є цікавим явищем в інформаційному просторі нашого міста. З 1974 року читачі бібліотеки та інтелектуальна еліта міста мають можливість знайомитись з шедеврами сучасного образотворчого мистецтва, творчим доробком живописців, графіків і майстрів художньої творчості інших спрямувань. Природно, що ці виставки викликають інтерес і живий відгук не тільки у вітчизняних відвідувачів, але і гостей України з США, Канади, Франції, Китаю та інших країн світу. Телебачення, радіо, преса також відзначають великий вклад Бібліотеки у пропаганду культури. Відвідувачі художніх виставок Національної наукової медичної бібліотеки глибоко сприймають девіз медичної і загальнолюдської діяльності: *arte et humanite, labore et acienta* – «мистецтвом і людяністю, працею і знанням».

Саме з ННМБУ почався шлях до широкого визнання не однієї талановитої особистості. «Молодці бібліотечні працівники! Подарували змогу лікарю проходити до читального залу через зустріч з мистецтвом, серед потік творчого натхнення і водоспад вселюдських проблем, про які говорять картини», – так відгукнувся один з науковців в газеті «Прапор комунізму».

А почалося все з першої виставки в Бібліотеці «Малюють наші діти». Це були прекрасні малюнки дітей і онуків наших співробітників, які змусили нас подивитися на світ очима талановитої дитини. Потім були виставки дітей-інвалідів Святошинського і Дарницького районів, дітей-інвалідів м. Києва, учнів школи м. Житомира. В «Книзі відгуків», яка започаткована Бібліотекою в 1980 році, є такий запис: *«Хай щастить бібліотеці, яка була і є великим осередком культури і яка дає уявлення, що естетикотерапія – великий стимул життя» (вчителі та учні м. Житомира).*

А народний депутат України, Голова комітету Верховної Ради в справах пенсіонерів, ветеранів та інвалідів В. Сушкевич, який відкривав виставку дітей-інвалідів м. Києва в 2001 році, залишив такий запис:

«Захоплення чудовим колективом цієї установи володіє мною у цих вікових стінах!
Побажання розуміння держави і подяка за підтримку фестивалю творчості інвалідів!
Ми з Вами, ми разом у гуманності, чесності і роботі на державу і для людей».

Серед відомих імен художників 1970–1980 рр. в Бібліотеці виставлялись зі своїми роботами В. Масик, А. Крисоченко, О. Кривоглаз, Б. Спорніков, Г. Філатов, А. Фейгін, Г. Малаков, Н. Кочережко, М. Черниш, М. Пустовалов, В. Словохотов, О. Семерня, Ю. Нікітін, В. Саніна, А. Степаненко та ін.

Особливо запам'яталися киянам п'ять персональних виставок опального в ті часи Івана Марчука з серії «Голос моєї душі». «На захист неба і душі», «Кольорові прелюдії», «Шевченкіана»... Це був справжній вибух захоплення, Бібліотека не могла пропустити всіх бажаючих одночасно. Стояли величезні черги. Наводимо цей знаний і унікальний запис від 24 грудня 1998 р.

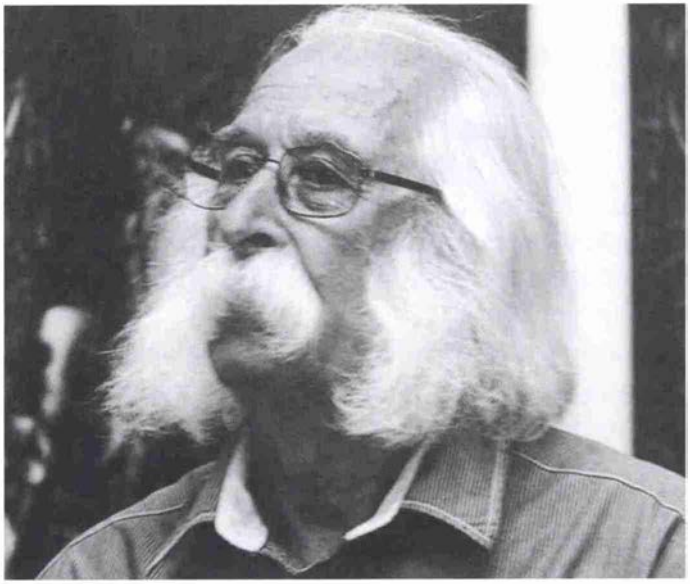

«Так вийшло, що цей будинок став моєю другою і рідною домівкою. Тут мене приютили, а вірніше моїх бездомних діток (картин) і дали перший дороговказ для їх виходу у широкий світ. Безмежно вдячний за це беззмінній гувернантці та їх учителю пані Раїсі, та усьому жіночому колективу, які до цього були причетні. Я знаю, що залишив частку душі своєї у цій споруді та у серцях усіх працівників. Люблю цю оселю, люблю і шаную все жіноцтво бібліотеки і будь моя можливість, то зробив би життя їхнє радісним, безтурботним, щасливим і добротним».

Сердечно і щиро Ваш Іван Марчук
24 грудня 1998 р.

Іван Степанович Марчук, славетний митець, визнаний світом геній, і сьогодні залишається щирим другом Бібліотеки, часто відвідує нас, любить спілкуватися з жіноцтвом Бібліотеки.
«Відвідав цю оселю з великою насолодою і з спогадами, які у пам'яті ростуть. З цієї оселі простяглися мої стежки-доріжки у великий і безмежний мистецький світ, який на сьогодні мені віддав високоповажну данину. А тому так приємно зайти до хати, з якої ти пішов незвіданими стежками. Нехай ця оселя залишається відліком часу мого становлення. З вдячністю всім, хто тут перебуває, а особливо пані Раї за добру, теплу, тиху і щиру пам'ять».

Сердечно, Людина планети Земля Іван Марчук
19 лютого 2008 р.

Не випадково презентація книги Олександра Климчука «Я єсмь... (Іван Марчук)» проходила в стінах Національної наукової медичної бібліотеки. Адже саме тут тридцять з лишнім років назад проводились перші виставки Івана Марчука, тоді ще офіційно невизнаного художника. Про виставки, зрозуміло, ніде не оголошувалося, але відвідувачів на них було – не злічити!

Колектив бібліотеки та її численні відвідувачі мають змогу знайомитись із творчістю як відомих майстрів, так і тих, хто тільки починає свій творчий шлях. Кожен, хто заходить до Бібліотеки, не може не відчути високий дух та позитивну ауру, яка зберігається в цих стінах.

У нашій Бібліотеці виставлялись художники і аматори з різних куточків України: Ю. Сяркевич (Закарпаття), Л. Гусак (Полтава), В. Кобеляцький (Кременчук), О. Семерня (Бельци), Г. Єгорова (Дніпропетровськ), М. Жулинський (Житомир), Л. Виговська (Харків), Т. Касьян (Черкаси), Р. Прийма – Таміолі (Львів), Я. Король (Львів), І. Проценко (Суми).

У 2005 році експонувалася виставка А. Короля і Л. Лисенко «В гобелені оксаминовитових думок», а неперевершені гобелени народної художниці України Людмили Жоголь – у 2011 р., і дивовижні пейзажі В. Акопова – в 2003 р., неповторні твори І. Биченкової, діапазон творчості якої – від м'якого ліризму до суворого сарказму (у 2004 р.).

Виглядає промовисто і перелік назв виставок: «Квіткові роздуми» А. Колос і В. Семеняки (2005 р.), «Скарби з полиці» художника-графіка Г. Сергеєва (2007 р.), «Мандри вздовж веселки» Г. Носенко (2009 р.) і багато інших.

Виставкою «Архітектура в мініатюрі» Йосипа Осташинського насолоджувалися читачі і відвідувачі Бібліотеки в 2011 р. Автору вдалося створити казкової краси мініатюрні собори, церкви, синагоги, палаци... із звичайних сірників. Причому архітектурні шедеври були відтворені з історичною достовірністю. Головною в його творчості стала тема рідного Києва: Золоті Ворота, Пирогоща, Михайлівський золотоверхий собор, Київська хоральна синагога, Ірининська церква.

Не можна не згадати про унікальну виставку художника з Черкас Івана Гайдука, з творчістю якого познайомив нас його син, наш читач, лікар Віктор Іванович Гайдук. Нікого не залишили байдужими пейзажі рідної України, натюрморти, шевченкові місця, портрети видатних українців і сучасників Івана Гайдука.

В 1994 р. в Бібліотеці була відкрита сота виставка. Це був синтез мистецтв: Микола Арсентійович Черниш, кандидат технічних наук, доцент Київського технологічного інституту харчової промисловості, викладач теоретичної механіки та опору матеріалів, керівник Університету культури та Студії мистецтв при цьому навчальному закладі. За уподобаннями М. Черниш є й поетом, і біоенергетиком, і живописцем-коренепластиком,

і теоретиком мистецтв. Він – єдиний митець в Україні, автор таких виставок. І перший в країні центр синтезованих мистецтв «Амріта» був створений при Бібліотеці в 1991 році на громадських засадах.

«Відбулося священнодійство спілкування високих душ... Був запропонований синтез малярства, коренепластики, архітектури, поезії, музики, мистецтва вокалу і слова» – так відгукнулася преса на ювілейну виставку Миколи Черниша.

Його індивідуальний стиль ілюструє такий вірш:

В холодних зморшках лик ріки,
Опале листя, мов лелеки,
Не осягнувши мук гірких
Шикується у вирій пекло.

Серед поетів, які надихають М. Черниша на творчі злети щодо синтезу єдиного художнього виразу, Тарас Шевченко, Михайло Лермонтов, Максиміліан Волошин, а серед філософів світу – Микола Реріх, портрет якого роботи М. Черниша прикрашав Салон синтезованих мистецтв в Бібліотеці. Друковані праці про особистість автора і його роботи зберігаються в фондах ННМБУ.

Слід згадати також виставку лауреата Національної премії імені Т. Г. Шевченка художника Валерія Франчука, шедеври якого експонувались в Бібліотеці в 2002 р.

«З великою надією на Добро і Світло в ваших світлих віконцях та побажаннями ще більше нести людям те вічне, що тримає нас в Часі і Вічності. Мав насолоду в цьому святому місці представити свої твори».
Валерій Франчук
11 квітня 2002 р.

«Від щирого серця вдячний за можливість влаштувати виставку картин в такому чудовому місці, як медична бібліотека. Це місце, де витає якась дивна аура, атмосфера. Дякую тим людям, які зберегли це чудо архітектури».
Щиро Ваш Валерій Орел
23 грудня 2002 р.

Незабутні враження серед відвідувачів залишила виставка молодого талановитого митця, неординарної людини Любомира Мартинюка.
«Які можна ще віднайти слова, щоб передати своє особисте враження від прекрасних сердець співробітників, які радо дарують свою щирість та позитивну віру. Хай Господь дарує в стократ радості, сили та любові жити і нести своє прекрасне у цей світ. Ваші добрі слова будуть завжди мені натхненням у житті, я їх понесу на своїх крилах до людей. Я так сильно бажаю, щоб ви зберегли свою теплоту та щирість. Наша держава в потребі у таких сильних відданих людях, що люблять науку і цінують життя».
Любомир Мартинюк,
автор виставки «Зцілення кольором»
25 квітня 2010 р.

Неодноразово у стінах бібліотеки експонувалися картини та екслібриси члена секції художників друку Спілки журналістів, талановитого художника і графіка Георгія Сергеєва. Твори його представлені в колекціях Державного музею книги та друкарства України, Національної бібліотеки України імені В. Вернадського, музею екслібриса в Каунасі, інтернаціонального екслібрис-центру Сент-Нікласа в Бельгії, Мистецького музею в Данії та інших музеях і приватних збірках багатьох країн світу.

«Зайдя в эту библиотеку, хочется здесь остаться. Очень много знаний. Много достойных людей. Скромные, но достойные люди – герои нашего времени, живут служением для человечества, накапливая, сохраняя, приумножая и передавая истинные знания.
Здесь охватывает состояние благоволения, волнения, благодарности, любви и благодати ко всему коллективу библиотеки».
Николай Заварика, фотохудожник
9 июля 2015 г.

«Відкриття художньої виставки – це особлива, знакова подія на культурно-мистецькому терені столиці України. Презентація творів архітектора Галини Носенко підтверджує цю думку. Дійсно, відбулося свято духу, душі, серця... Чарівні пастелі розкривають природну обдарованість художниці. В творах домінує настрій, образність, любов до життя та своєї справи... Ми отримали духовний подарунок, сповнений професійності і краси».
В. Єфремова, Заслужений працівник культури, арт-критик,
Т. М. Ягодкін, Заслужений художник України
14 листопада 2009 р.

Серед наших сучасників і співвітчизників немало обдарованих лікарів та вчених-медиків, які поєднують мистецтво лікування з художньою творчістю: літературою, музикою, образотворчим мистецтвом. Серед тих, хто сповідує девіз «*arte et humanite, labore et acienta*» – «мистецтвом і людяністю, працею і знанням» – відомі медики сучасності Владислав Безруков, Володимир Цапко, Анатолій Радзіховський, Дмитро Зербіно...

Безруков Владислав Вікторович

Ще в далекі 1970–1980 рр. експонувались роботи наших читачів, лікарів і художників-аматорів В. Антонова, – організатора охорони здоров'я, М. Бегми – хірурга, який малював ніжно і закохано бузок і Дніпровські краєвиди.

Неодноразово в стінах Бібліотеки відкривалися художні виставки робіт академіка НАМН України, доктора медичних наук, відомого в світі вченого-геронтолога, доброго і давнього друга Бібліотеки Владислава Вікторовича Безрукова. Творчі досягнення В. В. Безрукова широко відомі серед медичної спільноти України. Він є автором 555 наукових праць, у тому числі 24 монографій і посібників, багато з яких виданих за кордоном. Владислав Вікторовича Безруков – багатогранна особистість. Він поєднує в собі не лише риси вченого-інтелектуала, але й є людиною мистецтва. Живопис – це перше велике творче захоплення В. В. Безрукова. Але він має й інші таланти – пише музику, вірші.

Як художник має понад тисячу робіт у різних техніках виконання: олівець, туш, акварель, пастель, олія. Переважають пейзажі та натюрморти. Першими вдячними глядачами цих талановитих звершень стали співробітники Інституту геронтології, де відбулася перша персональна виставка художника В. Безрукова з нагоди його 60-річчя. Декілька разів різноманітні художні твори експонувалися в залах Будинку вчених.

Та привітною й близькою живописцю оселею його творів стала Національна наукова медична бібліотека, де надбання Владислава Вікторовича виставлялися тричі. Ці вернісажі завжди відбуваються лірично й багатолюдно ще й тому, що вони супроводжуються виконанням фортепіанних етюдів автора та його віршів. Адже Владислав Вікторович – оригінальний композитор, хоча фортепіано опановував лише в часи навчання в Суворовському

училищі. Музичні етюди його неодмінно, в часи таких зустрічей, майстерно виконує професор консерваторії Юрій Петрович Глущенко.

Саме дружні стосунки професора В. Безрукова з колективом ННМБУ стали приводом для ініціативи Бібліотеки щодо проведення пересувної виставки його робіт в Латвії. Ці дні побратимства двох народів через бібліотеки їхніх столиць у вигляді виставки талановитого киянина стали апофеозом в невтомній художній мандрівці впродовж життя. Ясна річ, Бібліотека є депозитарієм видань, які уособлюють чотири грані обдарувань Владислава Безрукова. В фондах бібліотеки представлено понад сто робіт вченого, в тому числі всі його монографії і художні альбоми.

Зігріває душу запис Владислава Вікторовича в Книзі відгуків (2009 р.):

«Дорогой Национальной научной медицинской библиотеке – моя признательность и благодарность за поддержку не только медицинской мысли, но и творчества профессиональных художников, за высокую духовность и интеллектуальный уровень всего коллектива».

Влітку 2007 року проходили Українські дні в братній Латвії. В рамках спільної культурно-мистецької акції «Медицина в гармонії з мистецтвом» в українському культурному центрі при Латвійській академічній бібліотеці м. Рига була відкрита виставка книг з автографами українських медиків та виставка художніх творів В. Безрукова. Експонувалися 54 картини художника. Це була незабутня подія, яка зібрала медиків Латвії, громадських діячів, представників української діаспори.

В заходах з приводу цих зустрічей, які поклали початок поглибленню побратимства двох бібліотек, взяв участь Посол України в Латвії, відомий письменник та перекладач Рауль Чилачава.

В склад української делегації входили професор Владислав Безруков, генеральний директор ННМБУ, заслужений працівник культури України Раїса Павленко, заступник генерального директора з наукової роботи Тетяна Остапенко.

Журналісти, радійники, телевізійники широко висвітлювали цю подію. Звучала музика В. Безрукова, бо Владислав Вікторович є автором збірок фортепіанних п'єс. Виконання його музичних творів ученицею української школи в м. Рига було сюрпризом наших латвійських колег. Виставка впродовж двох місяців несла світло і радість відвідувачам.

Під час перебування був підписаний договір про взаємовигідну співпрацю між Національною науковою медичною бібліотекою України та Латвійською Академічною бібліотекою. До речі, директор Латвійської Академічної бібліотеки Вента Коцере двічі була гостем нашої Бібліотеки, про що залишила запис в Книзі відгуків .

З почуттям особливого пієтету хотілось би згадати про художню виставку картин відомого вченого, доктора медичних наук, Заслуженого майстра народної творчості Валентина Григоровича Цапка, яка експонувалася у вітальні ННМБУ в березні 2009 року. Він вже чимало років, працюючи за фахом в Інституті медицини праці НАМН України і викладаючи в аграрному університеті, захоплюється живописом. Блакитне й зелене в барвах зими й осені, квіти і трави, подих природи – ось загальне враження, загальна тональність виставки заслуженого майстра народної творчості В. Цапка, яка є вже 37 його художнім вернісажем. Як і інші художники-медики (В. Безруков, А. Радзіховський, А. Зарицький), В. Цапко вважає покої бібліотеки вірним прихистком його робіт.

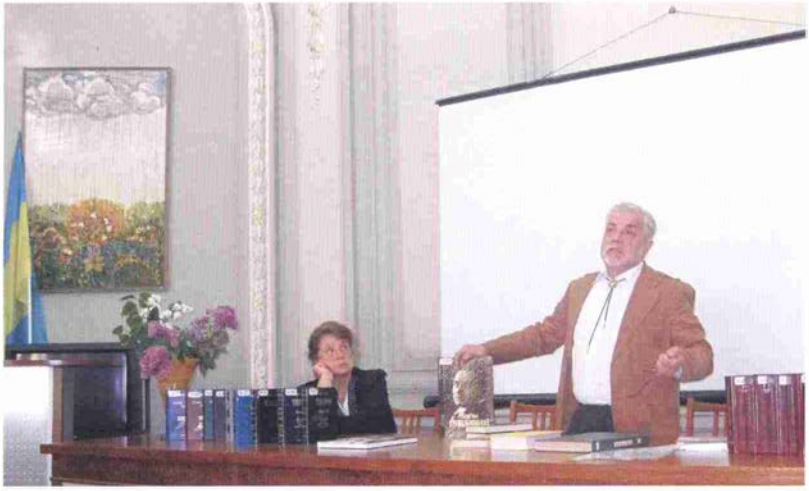

Це вже 165 виставка картин друзів нашого храму книги – підкреслила на відкритті експозиції директор Бібліотеки Раїса Павленко. І кожна з таких доброчинних акцій сприймається колективом нашого закладу, читачами та відвідувачами Терещенківської духовної оази немов нове усиновлене дитя.

До 70-річчя з дня заснування Бібліотеки в 2000 році відкрилася виставка живопису нашого читача – відомого вченого, завідувача кафедри загальної та невідкладної хірургії НМАПО ім. П. Л. Шупика, Заслуженого діяча науки і техніки України, Заслуженого художника України, Лауреата Державної премії України в галузі науки та техніки Анатолія Павловича Радзіховського – хірурга серед художників, наукового графіка серед хірургів.

Завдяки непересічному таланту і наполегливій праці, закоханості у мистецтво, не маючи вишколу професійної мистецької школи, Анатолій Павлович виріс у зрілого професіонала, якому в 1993 р. присвоєно почесне звання «Заслужений художник України».

Вражає відвідувачів виставка наукових праць вченого: філігранно проілюстрованих ним 17 спеціалізованих видань, серед яких атласи, відзначені Державною премією в галузі науки і техніки.

Слід особливо виділити 2-х томний «Атлас операцій на органах травлення» в співавторстві з О. О. Шалімовим (2003–2005 рр.) Для атласу виконано 1100 малюнків, в тому числі репрезентовано ряд авторських хірургічних розробок О. О. Шалімова і А. П. Радзіховського. Книги отримали першу премію на Всеукраїнському конкурсі «Мистецтво книги України».

Тож А. Радзіховський – унікально продуктивний науковий графік. Але водночас він відомий живописець. Ось лише деякі художні роботи: «Біля графської пристані», «Напружені очі», «Ярославів Вал», «Софія Київська», «Морський прибій», «Маки цвітуть», «Ризьке узбережжя», портрети вчених –медиків: М. М. Волковича, С. І. Спасокукоцького, О. О. Богомольця, М. М. Бурденка, С. П. Боткіна. Чимало пейзажних робіт та натюрмортів також входять до доробку художника-лікаря. Знаменно, що Кобзареві присвячено дві роботи «Пам'ять про Т. Г. Шевченка» та «Т. Г. Шевченко в рекрутах».

Тісна дружба єднає А.П. Радзіховського і ННМБУ, де проходили три його персональні виставки. Низку наукових робіт та художніх каталогів передано автором до фонду «Медична Україніка». Знаменно, що саме в Бібліотеці в 2002 р. відбулися урочистості з приводу 60-річчя вченого. На них головував Богдан Ступка. І ще подробиця – художник-хірург є членом Президії Українського фонду культури.

Знову передивляємося чудові картини А. П. Радзіховського: «Снігурі» (олія, 2000), «Зимова симфонія» (олія, 1997), «На ріллі» (олія, 1990), «Андріївський узвіз у зимову ніч» (олія, 1994). На ріллі – ці слова постають формулою життя хірурга, вченого, живописця, наукового графіка Анатолія Радзіховського.

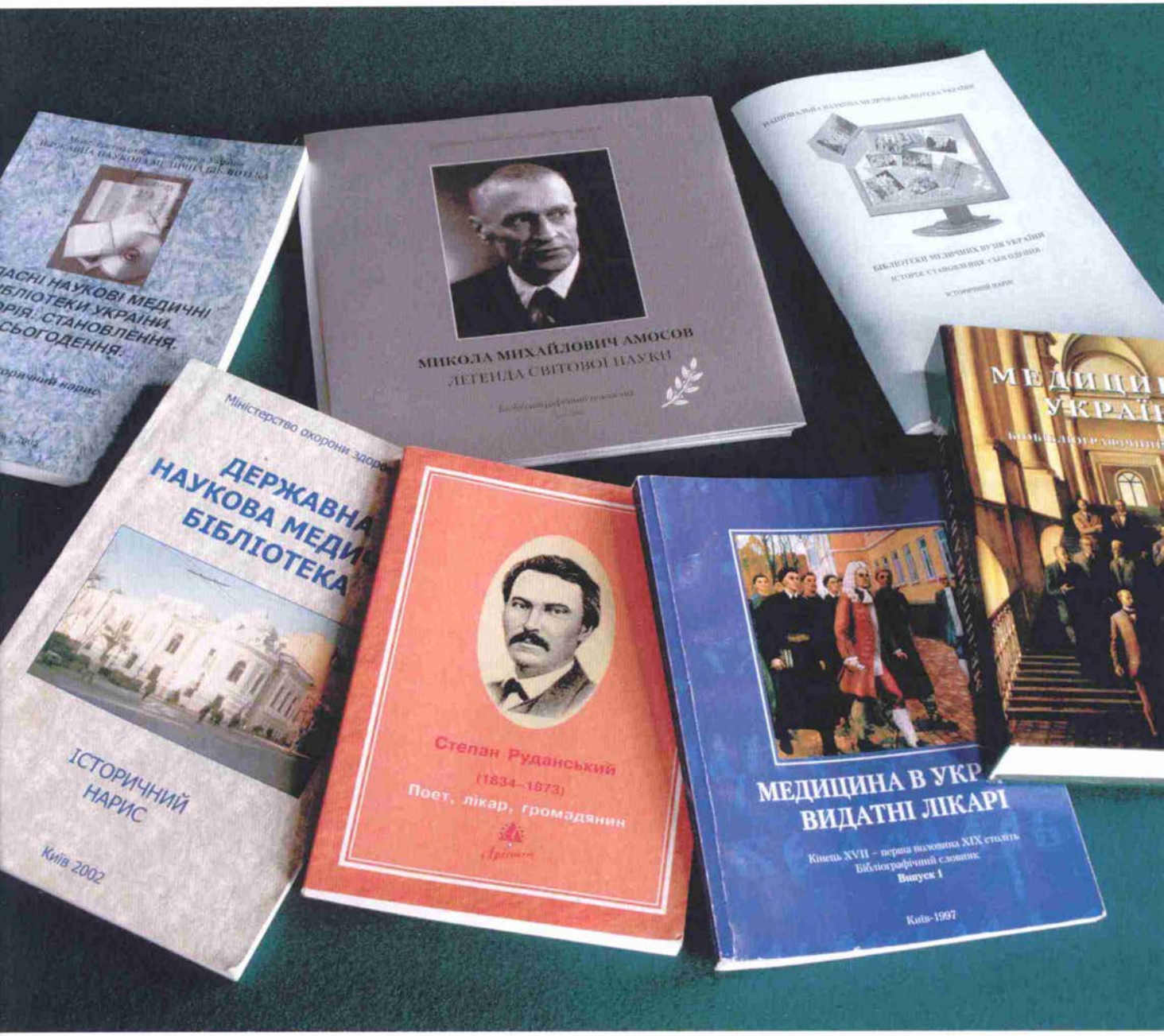
МИКОЛА МИХАЙЛОВИЧ АМОСОВ
ЛЕГЕНДА СВІТОВОЇ НАУКИ
Міністерство охорони здоров
ДЕРЖАВНА НАУКОВА МЕДИ БІБЛІОТЕКА
ІСТОРИЧНИЙ НАРИС
Київ 2002
Степан Руданський
(1834–1873)
Поет, лікар, громадянин
МЕДИЦИНА В УКР
ВИДАТНІ ЛІКАРІ
Кінець XVII – перша половина XIX століть
Бібліографічний словник
Випуск 1
Київ-1997

БІБЛІОТЕКА ОЧИМА КОЛЕГ

Бібліотекарі й суспільство... В гроні інтелігентних професій знавці й зберігачі книги посідають високе місце. Варто згадати, що саме це визначення бере корені від Біблії – першої духовної настанови в літописі людства. З іншого боку, трудівники бібліотек належать до одного з найскромніших фахів у плині часу. Адже вони працюють керуючись лише інтересами читачів і нічого не використовуючи для своєї слави та відомості. Тож не дивно, що наші колеги, наші побратими з багатьох бібліотек уважно і привітно ставляться до нашого Дому Книги. Наводимо деякі їх вітання та записи у Книзі відгуків ННМБУ:

«Дорогим друзям з Республіканської медичної бібліотеки від усього серця дякуємо за теплий прийом. Вражений високим професіоналізмом і доброзичливістю співробітників бібліотеки. Запрощуємо до Варшави»
Д-р Вітольд Станкевич,
Директор Національної бібліотеки в Варшаві,
6 квітня 1977 р.

ОЧИМА Й ДУМКОЮ ШАНОВАНОГО КОЛЕГИ З МОСКВИ

В бібліотечному світі унікальне книгосховище – Національна наукова бібліотека Російської Федерації, а у минулу епоху Всесоюзна державна бібліотека ім. В. І. Леніна, надзвичайно високо цінується. Адже це чудово налаштоване книгосховище із зразково налагодженою системою обслуговування читачів. Рідкісні книжкові раритети, старовинні хроніки та часо-

писи, навіть XIV ст., за лічені хвилини з'являються перед відвідувачами. Саме так, зокрема, поповнювався фактами рукопис роботи «Доктор Булгаков» одного із складачів цього синопсису. Тож Микола Семенович Карташов, доктор педагогічних наук, директор Державної бібліотеки ім. В. І. Леніна, відвідавши український книжковий Олімп 24.10.1985 р., очима колеги-професіонала високо оцінив стиль і дух бібліотеки-побратима. Подаємо цей непересічний оригінал:

«Искренне рад посещением Вашей замечательной библиотеки. В ней все радует не только глаз, но и душу специалиста, Вашего коллеги. Так может работать только творческий коллектив, сплоченный одной великой целью – обеспечить всемерное, успешное функционирование системы охраны здоровья советских людей».
24 октября 1985 г.

НАШІ КИТАЙСЬКІ КОЛЕГИ

Перша зустріч з китайськими колегами відбулася влітку 1989 року.
«Сегодня я очень рад, что смог ознакомиться с Вашей библиотекой. Работа библиотеки оставила глубокое впечатление. Желаю советско-китайской дружбе в области медицинской информации больших успехов».
Сун-Су-ен, Пекин.
19 июля 1989 р.

КОЛЕГА З ВІДОМОЇ МЕДИЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ

Борис Логінов, Директор Державної центральної наукової медичної бібліотеки, кандидат технічних наук, член-корреспондент Міжнародної академії інформатизації, голова міжгалузевої експертної групи з інформатизації бібліотек Міністерства культури Російської Федерації, віце-президент Асоціації наукових і технічних бібліотек Російської Федерації, член секції біомедичних бібліотек ІФЛА, академік.

«Республиканская научная медицинская библиотека – сокровищница медицинских знаний и образцовое учреждение.
Желаю руководству библиотеки и ее сотрудникам успехов и выражаю надежду на тесное сотрудничество с ГЦНМБ».
Б. Р. Логинов,
директор ГЦНМБ
2 февраля 1990 г.

ОЦІНКА ВИСОКОЇ ВАГИ

14 жовтня 1998 р. нашу Бібліотеку відвідав вельми дорогий для нас гість, посланець поважної наукової бібліотеки Академії Наук Росії в класичному Санкт-Петербурзі Валерій Леонов. Він родом з України, і може й тому наш ошатний храм наукової медичної книги викликав у відомого знавця бібліотечної справи настільки високу увагу, що він двічі по-

бував у наших стінах. Стан Бібліотеки та організація її діяльності викликали у В. Леонова захоплення. Побратим із міста М. Гоголя і Т. Шевченка над Невою запропонував постійне співробітництво між двома нашими закладами. Наводжу запис у Книзі Почесних відвідувачів ННМБУ:

«Я восхищен состоянием библиотеки и организацией библиотечного обслуживания в Национальной медицинской библиотеке Украины. Буду счастлив, если БАН России будет постоянно сотрудничать с Украиной.
Особая благодарность Раисе Ивановне Павленко за мужество, инициативу, любовь и преданность библиотечному делу».
Валерий Леонов,
От имени сотрудников директор БАН,
14 октября 1998 г.

Відвідавши Бібліотеку вдруге, в 2007 році, Валерій Леонов залишив в Книзі відгуків такі теплі слова:

«Я убежден, что пока существуют такие библиотеки и люди, работающие в них, наша профессия бессмертна. Успехов, удачи и заботы властей».
21 ноября 2007 г.

ГОСТІ ТА КОЛЕГИ З НАЦІОНАЛЬНОЇ МЕДИЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ США

Всі прапори на гостини до нас... Цей вислів справді все енергійніше реалізується на наших теренах, спонукаючи до подальших книжкових контактів та обмінів. Саме про такі відвідини говорить запис від 18 березня 1994 р. Річарда Хайхи, директора з міжнародних контактів в складі Національної бібліотеки США. Ось з якою перлиною знань нині товаришує Національна наукова медична бібліотека України! Разом з паном Хайхом бібліотеку в Києві відвідав пан Віктор Лід, Національна медична бібліотека, США. Єднаємо записи:

«Ми знаходимось тут, щоб допомогти бібліотеці використовувати в інформаційній роботі систему «MEDLARS».
Я отримав чудовий досвід і дуже вдячний Вам, що це відбулося. Плекаємо надію на тісну співпрацю і можливість повернутися сюди ще раз».
18 березня 1994 р.

РАЙДУГА ТАШКЕНТ–КИЇВ

«Ташкент – місто хлібне» – це визначення столиці Узбекистану сповнене й великої соціальної пам'яті та значення. В часи другої світової війни, коли Україна потерпала у руйнації битв і спустошення, щедра земля братнього народу надала притулок тисячам біженців від лиха окупації й нищення на берегах Дніпра та Прип'яті, Сіверського Донця і Сули. В Ташкенті працювали провідні українські медико-наукові заклади, зокрема очний шпиталь, де під проводом академіка В. Й. Філатова фахівці його інституту рятували зір у поранених в обличчя.

Така дружба між Києвом та Ташкентом, як зірковими містами своїх народів, можливо, найбільш яскраво уособлюється у співробітництві та творчих обмінах між науковими медичними бібліотеками України і Узбекистану. Тож наводимо запис від колеги з сонячного краю Фаїни Володимирівни Болкунової:

«Большая радость посетить Вашу прекрасную библиотеку! Огромное спасибо Вам за доброту, сердечность и искренность чувств. Очень надеемся на дальнейшее сотрудничество и желаем Вам творческого долголетия и успехов в Вашей благородной деятельности в деле развития здравоохранения и медицинской науки Украины».

Ф. В. Болкунова,
Директор Государственной научной мед. библиотеки Узбекистана,
17 февраля 2004 г.

ТЕПЛІ СЛОВА ТА ВІДГУКИ ШАНОВНИХ КОЛЕГ

«Національна медична бібліотека – одна з перлин України. Ця перлина збереглася зусиллями колективу і директора Раїси Павленко. Мої побажання колективу – працювати в таких умовах, коли уряду України, Президенту буде небайдуже українська культура, професіоналізм працівників, патріотизм громадян».

Микола Сенченко, директор Національної Книжкової палати України
12 серпня 2009 р.

«Спасибо за прекрасно организованную экскурсию для иностранных студентов Киевского института культуры им. А. Е. Корнейчука из развивающихся стран (Нигерии, Йемена, Кампучии, Камеруна и др.), с которой мы узнали об истории библиотеки, основных ее функциях и направлениях деятельности».

Н. Г. Мирошниченко, старший преподаватель кафедры библиотековедения
12 ноября 1983 г.

«Висловлюю щире захоплення від прекрасного колективу медичної бібліотеки ім. Д. І. Ульянова, готовністю поділитися своїм професійним досвідом».

Вікторія Атанасова–Пенчева,
директор Центральної медичної бібліотеки м. Софія, Болгарія
28 квітня 1986 р.

«Дорогие друзья! С любовью к Вам колектив Белорусской научной медицинской библиотеки! Здоровья Вам всем, оптимизма, веры в то, что и наши страны, и наши библиотеки будут жить в лучшие времена! Уверена, что нашу дружбу годы только сделают прочнее».

Евгения Горелова,
Директор Республиканской научной
медицинской библиотеки Белоруси
г. Минск, 26 апреля 1997 г.

«В настоящее время уровень научных исследований, координация работы структурных подразделений ГНМБ позволяет наибалее полно удовлетворять запросы читателей и проинформировать библиотечную общественность Украины по актуальным проблемам деятельности. Библиотека действительно выполняет функции научно-методического центра, ее опыт необходим библиотекам. Творческих успехов коллективу».

Валентина Скнарь,
профессор, зав. кафедрой библиотечного дела ИПК ПК
18 сентября 1997 г.

«Група учасників навчання Центру безперервної освіти під час відвідин бібліотеки відчули щиру зацікавленість керівництва та високий професіоналізм колективу, творчий пошук на ниві просвіти. Досвід роботи бібліотеки слухачі безперечно використають в своїй роботі».

Валентина Скнарь,
професор Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв
27 січня 2000 р.

«Ви – співробітники унікальної та особливої бібліотеки, оскільки її працівники, як і лікарі дають клятву Гіппократа, що тісно переплітається із п'ятьма законами бібліотекознавства... Ви поставили собі глобальну мету – допомогти медичним працівникам забезпечити охорону здоров'я України, сприяти подовженню повноцінного, тривалого, здорового життя і продуктивній діяльності людей, які мешкають у нашій державі».

Олексій Онищенко,
академік НАН України,
Генеральний директор Національної бібліотеки України ім. В. Вернадського
06 листопада 2005 р.

«Глубоко признательна Раисе Ивановне и коллективу библиотеки за возможность ознакомиться с библиотекой. Приятно видеть как, несмотря на все трудности нашего времени, бережно сохраняется уникальное здание-музей. При этом коллектив библиотеки удерживает передовые рубежи, развиваются широкие международные связи. Библиотека – достояние Украины, ее народа. С надеждой на сотрудничесво в рамках создания украинско-латвийского информационного центра».

Вента Коцере,
директор Латвийской академической библиотеки
12 октября 2006 г.

«Ваша бібліотека добре відома в Україні та за її межами бібліотечно-інформаційними послугами, своїми багатими фондами, новаторськими підходами до вирішення проблем покращання бібліотечно-інформаційного обслуговування медичних працівників».
В. С. Пашкова,
президент Української бібліотечної асоціації
14 жовтня 2006 р.

«Увидев Вашу библиотеку, был очарован и поражен. Вашей библиотеке и сотрудникам нет сравнения. Искренне желаю Вашей библиотеке процветания».
Абсалом Умаров,
директор Национальной библиотеки Узбекистана им. Алишера Навои
02 февраля 2007 г.

«Выражаю искреннее восхищение работой коллектива, бережное отношение к историческому наследию, уважение к своей профессии. Так держать!»
Владимир Сороко,
Директор Республиканской научной медицинской библиотеки Белоруси
24 октября 2008 г.

«Желаем Вашей замечательной библиотеке, которая в течение многих десятилетий обеспечивает ученых-медиков и организации здравоохранения Украины научной медицинской литературой, став лидером в предоставлении медицинских ресурсов с использованием современных информационных технологий, дальнейшего развития и процветания.
Для нашей компании, подписного агенства ЗАО «КОНЭК» большая честь сотрудничать с вами. Мы уверены, что энтузиазм и огромный профессиональный опыт сотрудников Национальной научной медицинской библиотеки Украины обеспечат успех нашему совместному Проекту по созданию Информационного консорциума медицинских организаций Украины. Благодаря чему и медицинская наука, и врачи-клиницисты получат доступ к самым авторитетным электронным ресурсам по медицине от ведущих зарубежных издательств».
Елена Еронина,
руководитель отдела международных ресурсов ЗАО «КОНЭК»
01 февраля 2013 г.

«Я очень рада, что смогла посетить Вашу чудесную библиотеку. Я сохраню добрую память о моем посещении Киева»
Урсула Георги,
профессор кафедры информационного маркетинга
Технического университета г. Кельн
21 марта 2017 г.

НАЦІОНАЛЬНА
МЕДИЧНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
NATIONAL
SCIENTIFIC MEDICAL
LIBRARY OF UKRAINE

КОЛЕКТИВ
НАЦІОНАЛЬНОЇ НАУКОВОЇ МЕДИЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ

УКРАЇНА • КИЇВ • 2018

КИЇВ • 2018

Павленко Р. І., Остапенко Т. А., Віленський Ю. Г. Бібліотека у намисті слова. – Київ: ФОП Коляда О. П., 2018. – 288 с.
ISBN 978-966-2043-04-4

Підписано до друку 25.04.2018. Формат – 64 х 90/24. Друк офсетний. Ум. друк. арк – 12. Гарнітура – «Cambria». Наклад – 1000 прим.

Редактор, комп'ютерний набір: Ольга Телегіна

Фото: Юрій Шкода, Аурелія Відьма; Архів ННМБУ

Оригінал-макет: Олег Коляда, Наталя Осіпчук

Видавець: ФОП Коляда О. П. · вул. Т. Шевченка, 68, м. Боярка, Київська обл., 08150. Виписка з єдиного державного реєстру юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців №157482 Серія ААВ; дата та номер запису: 05.07.2002 №23390170000001047. Свідоцтво про державну реєстрацію Серія В00 №862091 від 05.07.2002 р.; Свідоцтво державного реєстру видавців №1628 від 23.12.2003, Серія ДК · e-mail: kolyada.oleg@gmail.com

Друк: ТОВ «ВБ «АВАНПОСТ–ПРИМ» · вул. Сурікова 3, корп. 3, м. Київ, 03035

9 789662 043044

250-

1930–2018

НАЦІОНАЛЬНА НАУКОВА
МЕДИЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ

НЕСТИ СВІТЛО ЗНАНЬ В ІМ'Я ЗДОРОВ'Я НАРОДУ